

GUVERNUL ROMÂNIEI
INSTITUȚIA PREFECTULUI – JUDEȚUL
MURE^a

AGENDA LOCALĂ 21

PLANUL LOCAL DE DEZVOLTARE DURABILĂ
A JUDEȚULUI MURE^a

TÂRGU MURES
2004-2005

Proiect PNUD 0033238

Copyright@2005 Prefectura Județului Mureș, România

Str. Primăriei, Nr. 2, RO 540026, Târgu Mureș

Tel: +40265 26 30 35

Fax: +40265 26 03 80

Copyright 2005 Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

Calea 13 Septembrie, nr. 13, Cam. 7.212, Sector 5, București

Tel: +4021 410 32 00/2521

E-Mail: office@sdpn.ro

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al PNUD

Document apărut cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Prefectura Județului Mureș.

Expertiză tehnică acordată de Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

EDITURA EXCLUS PUBLISHING

PRODUS DE S.C. EXCLUS PROD S.R.L.

ISBN: 973 - 87510 – 0 - 4

MUREȘ

SECRETARIATUL

SZAMCSEK MIHAELA - coordonator

DANIELA IJAC - reprezentant zona Târgu Mureș

OLTEAN IOAN – reprezentant zona Târnăveni

CRINA SLEV – reprezentant zona Iernut

GYONGYVER GALFALVI - reprezentant zona Sovata

DANIELA OPREA – reprezentant zona Sighișoara

MARCELA IEPURE – reprezentant zona Reghin

TEODORA ȘOFRON - reprezentant zona Luduș

GRUPELE DE LUCRU

DOMENIUL ECONOMIC

ELVIRA CHIOREAN - **coordonator**

EMIL NUȚIU

JOSIF BARTHA

DENNIS BORDAN

CRISTINA HABA

VICTOR MOLDOVAN

CLAUDIU OLAR

CARMEN CÂMPEAN

KADAR KATALIN

DOMENIUL SOCIAL

ANGELA MOLDOVAN- **coordonator**

ELENA ANCA MORAR

CARMEN RĂILEANU

CARMEN LUPEA

GORKI EVA

DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

GABRIELA BOCA - **coordonator**

MIRCEA SARGHE

COSMINA FILIP

MICHAELA TURK

ELENA MARIA CARMEN COROȘ

DOMENIUL AGRICULTURII

JENO NAZNAN – coordonator

MIHAI LUP

MARIA TODOR

ZOLTAN BACZONI

CONSULTANȚĂ DIN PARTEA CENTRULUI NAȚIONAL PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ – CNDD:

Călin Georgescu – Director de proiect
 George Romanca – Coordonator pentru orașul Borsec și județul Mureș
 Radu Vadineanu – Coordonator pentru orașele Brașov și Bistrița
 Tania Miha – Consultant SDNP, Coordonator Programe – Proiecte
 Dan Apostol – Consultant editorial, publicistic și enciclopedic
 Carmen Năstase – Coordonator financiar
 Adrian Voinea – Specialist IT

COMITETUL LOCAL DE COORDONARE

CIPRIAN DOBRE – Prefectul județului Mureș
 LOKODI EDITA EMOKE- Președintele Consiliul Județean Mureș
 DORIN FLOREA- Primarul municipiului Târgu Mureș
 PETER FERENCZ – Primarul orașului Sovata
 ANDRAS NAGY – Primarul municipiului Reghin
 OCTAVIAN POPA – Primarul municipiului Târnăveni
 IOAN DORIN DĂNEȘAN – Primarul municipiului Sighișoara
 OVIDIU DANCU – Primarul orașului Luduș
 VASILE CORNEA – Primarul orașului Iernut
 IOAN VASU – Primarul comunei Râciu
 DAN GLIGA – Director, Primăria Târgu Mureș
 RADU BĂLĂNEANU – CNIMM
 VASIPE POP – Președintele Camerei de Comerț și Industrie Mureș
 DĂNUȚ ȘTEFĂNESCU – Director Executiv, Agenția de Protecția Mediului Mureș
 KLARA BRÂNZANIUC – Director, Direcția de Sănătate Publică Mureș
 IOAN MATEI – Director, Direcția Județeană de Statistică Mureș
 ZOLTAN HAJDU – Reprezentant ONG, Focus Eco Center
 ȘTEF TIBERIU – Reprezentant ONG, Asociația Județeană pentru Dezvoltare Montană Mureș
 MARGIT PALL – reprezentant ONG, Asociația „Biocultura”
 PETER MOLNAR – Director, Banca Raiffeisen
 MANUELA SABĂU – Director, Banca ABN AMRO
 POP TAMAS – Grupul „Milvus” – Asociația pentru protecția Păsărilor și a Naturii
 EMA BORBELY – Fundația „Târnava Mică”
 LUPȘA MIHAI – Fundația „Alpha Transilvană”
 BARNA BARTHA – Asociația „Focus Eco Center”

M U R E Ș

CUPRINS

Cuvânt înainte -adresat de Reprezentantul Rezident al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în România	9
Cuvânt înainte - adresat de Prefectul Județului Mureș	11
 I. STRATEGIA LOCALĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ	
I.A. PREZENTAREA JUDEȚULUI	
I.1. Descrierea generală a județului	13
I.1.1. Amplasarea geografică	13
I.1.2. Organizarea administrativ-teritorială	13
I.1.3. Municipii și orașe	15
I.1.4. Relieful	15
I.1.5. Resurse naturale	18
I.1.6. Rețeaua hidrografică a județului	18
I.1.7. Solurile	18
I.1.8. Flora și fauna	20
I.1.9. Rezervații naturale și zone protejate	20
I.1.10. Zone expuse riscurilor naturale și antropice	20
I.1.11. Spații verzi, terenuri sportive și de joacă	20
I.2. CARACTERISTICI GENERALE ALE ECONOMIEI JUDEȚULUI	
I.2.1. Industria	27
I.2.2. Sectorul terțiar	30
I.2.2.1. Turismul	30
I.2.2.2. Comerțul	33
I.2.2.3. Transporturile	36
I.2.2.4. Telecomunicațiile	38
I.2.2.5. Rețeaua internet	39
I.2.2.6. Infrastructura tehnico-edilitară	39
I.2.2.7. Fondul imobiliar construit cu destinația locuințe	40
I.2.2.8. Energia	42
I.3. CAPITALUL SOCIAL	
I.3.1. Structura și dinamica populației	47
I.3.1.1. Caracteristici demografice	49
I.3.2. Sănătatea	51
I.3.2.1. Starea de sănătate	51
I.3.2.2. Furnizorii de servicii de sănătate	53
I.3.3. Educația	56
I.3.4. Tineret	59
I.3.5. Forța de muncă și șomajul	60
I.3.5.1. Forța de muncă	60

I.3.5.2. Situația șomerilor	61
I.3.5.3. Situația materială a locuitorilor	63
I.3.6. Pensii	63
I.3.7. Asistența socială	64
I.3.7.1. Situația asistenței sociale	64
I.3.7.2. Rezultatele activității de asistență socială în anul 2003	65
I.3.7.3. Asistența socială a copilului	66
I.3.7.4. Asistența socială a persoanelor cu dizabilități	67
I.3.8. Protecția drepturilor copilului	69
I.3.8.1. Copii abandonați/instituționalizați	69
I.3.8.2. Copii defavorizați, cu nevoi speciale	70
I.3.9. Societatea civilă	70
I.3.10. Activitatea sportivă	71
I.3.11. Cultura și arta	71
I.3.11.1. Rețeaua instituțiilor culturale	72
I.3.11.2. Arta populară, conservarea și manifestările acesteia	73
I.3.11.3. Cultele	74
I.3.11.4. Mass media	74
I.3.11.5. Edituri	74
I.3.11.6. Monumente istorice	74
I.3.12. Comunitatea romilor	75
I.3.13. Ordine publică	75
I.4. STAREA MEDIULUI	
I.4.1. Calitatea aerului	76
I.4.2. Calitatea apelor	76
I.4.3. Calitatea solului	77
I.4.4. Calitatea habitatelor și starea ariilor protejate	78
I.4.5. Calitatea mediului urban	78
I.4.6. Gospodărirea deșeurilor	79
I.4.7. Zone critice care necesită reconstrucție ecologică	79
I.4.8. Probleme de mediu prioritizate după importanță	80
I.4.9. Acțiuni strategice în abordarea problemelor de mediu	81
I.5. EVALUAREA CONDIȚIILOR AGROGEOGRAFICE, AGROECONOMICE ȘI SOCIALE	
I.5.1. Așezarea geografică	83
I.5.2. Clima și condiții agrometeorologice	83
I.5.3. Solurile și condițiile pedoclimatice	86
I.5.3.1. Zonele pedo-climatice	86
I.5.3.2. Calitatea solurilor	88
I.5.3.3. Gradul de contaminare și degradare a solurilor	88
I.5.4. Forme organizatorice în agricultură	91
I.5.4.1. Organizarea producției agricole în exploatații	91
I.5.4.2. Organizații profesionale	91
I.5.5. Baza energetică și dotarea agriculturii	92
I.5.6. Capacități și nivele de producție	93
I.5.6.1. Sectorul primar (producție)	93
I.5.6.2. Sectorul secundar	94
I.5.6.3. Sectorul terțiar (servicii)	95
I.5.7. Resurse umane	95

M U R E Ș

I.B. ANALIZA SWOT	96
I.C. OBIECTIVE	
I.1. OBIECTIVELE GENERAL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ	109
I.2. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL ECONOMIC	109
I.2.1. Industria	109
I.2.2. Turism	109
I.2.3. Comerț	109
I.2.4. Transporturi	109
I.2.5. Comunicații	110
I.2.6. Apa	111
I.2.7. Infrastructura tehnico-edilitară	111
I.2.8. Fondul imobiliar	111
I.2.9. Energia	111
I.2.10. Spații verzi	111
I.2.11. Mediul de afaceri	112
I.3. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL SOCIAL	
I.3.1. Educația	112
I.3.2. Sistemul sanitar	113
I.3.3. Servicii sociale	113
I.3.4. Cultură, artă, spiritualitate	113
I.3.5. Sport și agrement	114
I.3.6. Tineretul	114
I.3.7. Persoane cu dizabilități	115
I.3.8. Persoane în vârstă	115
I.3.9. Comunitățile de romi	116
I.3.10. Societatea civilă	116
I.3.11. Siguranța și ordinea publică	116
I.4. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL MEDIULUI	
I.4.1. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a aerului	116
I.4.2. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a apei potabile și cantitatea insuficientă de apă potabilă în unele zone	117
I.4.3. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a apei	117
I.4.4. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a solului și impactul fenomenelor naturale și antropice extreme	117
I.4.5. Problema de mediu: degradarea naturii	118
I.4.6. Problema de mediu: gospodărirea deșeurilor	118
I.4.7. Problema de mediu: capacitatea instituțională redusă în adresarea problemelor de mediu	118
I.4.8. Problema de mediu: fonduri insuficiente pentru adresarea problemelor mediului	118
I.4.9. Problema de mediu: informare deficitară în ceea ce privește protecția mediului	119
I.5. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL AGRICULTURII	
I.5.1. Dezvoltarea infrastructurii în agricultură și în mediul rural: căi de comunicații	120
I.5.2. Solul	120
I.5.3. Apa	120
I.5.4. Activitatea de producție în agricultură	120
I.5.5. Turismul rural	120
I.5.6. Protecția mediului	121
I.5.7. Resurse umane	121

II. PLANUL JUDEȚEAN DE ACȚIUNE

II.1. CONSIDERAȚII GENERALE	122
II.2. PRINCIPII ȘI CONDIȚII	122
II.3. MĂSURI DE ÎNTĂRIRE A CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE	123
II.3.1. Pregătirea și perfecționarea resurselor umane	123
II.3.2. Studii și proiecte	123
II.3.3. Parteneriate	124
II.4. PROIECȚIA FINANCIARĂ	125
II.5. OBIECTIVE SPECIFICE ȘI PROIECTE IDENTIFICATE	127
II.6. MONITORIZARE ȘI EVALUARE	148
III. PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE	155

Cuvânt înainte

adresat de Reprezentantul Rezident al Programului Națiunilor Unite
pentru Dezvoltare în România

Agenda Locală 21 (AL21) a fost elaborată și adoptată la Summitul Mondial de la Rio de Janeiro în 1992, ca instrument de promovare a conceptului dezvoltării durabile. După zece ani, la Johannesburg în 2002, al II lea Summit global promovează AL21 ca principalul instrument în realizarea bunăstării populației lumii. Dedicată administrației locale, AL21 stabilește prin participare publică un echilibru între dezvoltarea economică, echitatea socială și protecția mediului.

Conceptul dezvoltării durabile determină o reevaluare permanentă a legăturilor dintre om și natură și pledează pentru solidaritatea între generații ca singura opțiune viabilă pentru dezvoltarea pe termen lung.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare din România sprijină activ dezvoltarea durabilă prin asistența acordată în cadrul proiectului său de "Construire a capacităților locale de implementare a Agendei Locale 21 în România". Proiectul a fost implementat în 9 orașe-pilot, în perioada 2000-2002, în 13 orașe în perioada 2003-2004, iar în perioada 2004 – 2005 s-au finalizat încă 3 orașe și un județ. Proiectul acoperă în fiecare an un set de orașe și se află sub coordonarea Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă, agenția de implementare a PNUD pentru AL21.

Procesul participativ de elaborare a fost unic, stimulând energia cetățenilor, a sectorului privat, a mediului academic, a ONG-urilor și a autorităților locale. Toți aceștia s-au ridicat la înălțimea așteptărilor, iar eforturile lor colective au dat naștere prezentului document. Acest raport își are rădăcinile în necesitățile și ideile locale, devenind o mărturie a eforturilor, energiei și entuziasmului lor. Fie prin furnizarea de informații, fie prin acordarea de asistență tehnică, fie prin participarea directă, întreaga comunitate a avut o contribuție enormă la succesul acestuia.

Rezultatul este o strategie coerentă, cu un plan concret de acțiune și de implementare. Ambele oferă o garanție practică a faptului că proiectul poate răspunde necesităților comunității și că reprezintă o contribuție importantă la dezvoltarea durabilă în România. Felicit și mulțumesc tuturor celor care au contribuit la succesul său.

Soknan Han Jung

Reprezentant Rezident PNUD

Coordonator Rezident ONU

Cuvânt înainte**adresat de Prefectul județului Mureș**

Caracterizat de un climat spiritual marcat de conviețuirea mai multor etnii, județul Mureș se înscrie pe o traiectorie istorică în care se regăsesc deopotrivă dimensiunea autohtonă și cea europeană, cunoscută fiind constanta deschidere a mureșenilor spre progres.

Având o activitate economică diversă, o bogată exprimare culturală și un potențial turistic atrăgător, județul Mureș privește cu încredere atât prezentul, cât și viitorul.

Existența proiectului Agenda Locală 21 la nivelul județului Mureș, ca prim proiect de acest tip realizat în România la nivel județean, este un important semnal al dorinței mureșenilor de apropiere de structurile internaționale, prin dimensionarea dezvoltării durabile locale pe termen mediu și lung.

Implementarea conceptului de dezvoltare durabilă ne va ajuta să ne fundamentăm standardul de viață pe capacitatea de suport a naturii. Căutăm să realizăm economii durabile și durabilitatea mediului și recunoaștem că durabilitatea este un proces creator, de căutare a echilibrului local, care se extinde în toate domeniile de decizie.

Doresc să aduc mulțumiri tuturor care au contribuit la elaborarea Planului Județean de Dezvoltare Durabilă, un document extrem de util, prin care ne-am evaluat potențialul și ne-am identificat prioritățile.

Punerea în practică a tuturor proiectelor mă face încrezător că județul Mureș va deveni în curând un exemplu de succes pentru dezvoltarea durabilă în România.

Ciprian M. Dobre

Prefect

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ

I.1. DESCRIEREA GENERALĂ A JUDEȚULUI

I.A. PREZENTAREA JUDEȚULUI

I.1.1. Amplasarea geografică

Județul Mureș, pitoresc cadru natural al spațiului carpato-danubian, este situat în partea central-nordică a României, în Podișul Transilvaniei, în bazinul superior al râului Mureș și bazinele râurilor Târnava Mare și Târnava Mică, fiind cuprins între meridianele 23°55' și 25°14' longitudine estică și paralelele 46°09' și 47°00' latitudine nordică.

Suprafața sa de 6.714 km², ce reprezintă 2,8% din suprafața țării, coboară în trepte de pe crestele Carpaților Răsăriteni spre Podișul Târnavelor și Câmpia Transilvaniei.

Disponând de condiții naturale deosebit de variate și prielnice unei ample dezvoltări economice, județul Mureș se învecinează la nord-est cu județul Suceava, la est cu județul Harghita, la sud-est cu județul Brașov, la sud cu județul Sibiu, la sud-vest cu județul Alba, la vest cu județul Cluj, iar la nord cu județul Bistrița-Năsăud.

I.1.2. Organizarea administrativ-teritorială

Județul Mureș cuprinde:

4 municipii (Târgu-Mureș, Sighișoara, Reghin, Târnăveni)

7 orașe (Luduș, Sovata, Iernut, Miercurea Niraj, Sărmașu, Sângeorgiu de Pădure, Ungheni).

91 comune.

487 sate.

Municipiul reședință al județului: Târgu-Mureș

I.1.3. Municipii și orașe

Municipiul Târgu-Mureș

Suprafața totală: 4.930 ha

Populația stabilă: 150.041 locuitori

Reședința administrativă a județului Mureș și important centru economic și cultural al județului.

Prin așezarea sa geografică în culoarul larg al râului Mureș, beneficiază de avantajele oferite de zona de confluență a trei regiuni naturale, cu resurse economice diferite și complementare: regiunea cerealieră a Câmpiei Transilvaniei, Podișul Târnavelor și zona forestieră a dealurilor subcarpatice interne.

Totodată, Târgu-Mureș este cunoscut în țară și străinătate ca un important centru medical, cu reușite deosebite în planul medicinei cardiovasculare și urologice.

Centru universitar și cultural cu tradiție, municipiul Târgu Mureș dispune de un sistem de educație solid și flexibil, gata să se adapteze la cerințele pieței forței de muncă.

Municipiul Sighișoara

Suprafața totală: 9.602 ha

Populația stabilă: 32.304 locuitori.

Beneficiind de o avantajoasă poziție geografică în partea centrală a României, fiind situat în culoarul Târnavelor Mari, municipiul Sighișoara s-a afirmat de-a lungul secolelor ca un important centru comercial, meșteșugăresc, administrativ și cultural.

Centru istoric, cu clădiri seculare, considerat a fi cea mai frumoasă cetate locuită din Europa, Sighișoara este și astăzi un veritabil oraș-muzeu, oferind vizitatorului modern șansa de a realiza o întoarcere în timp în atmosfera medievală.

Municipiul Reghin

Suprafața totală: 5.609 ha

Populația stabilă: 36.126 locuitori

Reghinul este un nume de rezonanță, cunoscut în țară și străinătate sub numele de „orașul viorilor”. Firme specializate în construcția instrumentelor muzicale, alături de firme specializate în prelucrarea lemnului, metalurgie, încălțăminte, industria alimentară și de construcții, determină profilul industrial al municipiului. În prezent, este considerat printre primele localități în țară în ceea ce privește numărul societăților

comerciale privatizate raportate la numărul de locuitori.

Municipiul Târnăveni

Suprafața totală: 5.268 ha

Populația stabilă: 26.654 locuitori

Deși atestată documentar încă din anul 1278, localitatea a cunoscut o dezvoltare de tip urban abia la începutul secolului XX, favorizată de începerea forărilor pentru gaz metan, rentabilă materie primă pentru industrie.

Preponderentă, industria chimică determină profilul industrial al zonei, alături de care se dezvoltă producția de geamuri și materiale de construcții, producția de mobilier, articole ceramice de uz gospodăresc și ornamental, industria confecțiilor.

Lacurile formate de-a lungul pârâului Sărat în partea sud-estică a localității conțin nămol cu proprietăți terapeutice atestate, constituind o resursă naturală ce trebuie pusă în valoare.

Orașul Luduș

Suprafața totală: 6.725 ha

Populația stabilă: 17.497 locuitori

Mărturiile arheologice și tratatele de istorie atestă vechimea multimilenară a așezării, continuitatea în viațuirea comunității omenești.

Poziția geografică favorabilă, infrastructura în dezvoltare, existența forței de muncă reprezintă o bază pentru dezvoltarea investițiilor în industrie, agricultură, construcții, sfera serviciilor.

Situat pe culoarul european în rețeaua de transport rutier, la distanță relativ mică de Aeroportul Târgu-Mureș, dispune de rețea de transport feroviar.

Orașul Sovata

Suprafața totală: 19.587 ha

Populația stabilă: 11.614 locuitori

Stațiune balneoclimaterică, al cărei renume se datorează lacurilor Ursu, Aluniș, Verde, Negru, Roșu, Mierlei și Șerpilor, extrem de bogate în ape minerale sărate clorosodice, bromurate, bicarbonatate și/sau ușor sulfuroase.

Efectul heliotermic al lacului Ursu - constând în încălzirea apei sărate de la soare - reprezintă un caz unic în Europa. Salinitatea și temperatura apei înregistrează creșteri de la suprafață spre adâncimi, ajungând de la 30-40°C (la 1 m adâncime), la 60°C (la 2 m adâncime).

Băile Sovata dispun de bazine pentru kinetoterapie, instalații pentru electroterapie și hidroterapie, saune, săli de gimnastică medicală, plaje pe malul lacului Ursu și lacului Aluniș, locuri de cazare în hoteluri și vile, terenuri sportive, piscine, precum și dotări pentru canotaj, skilift și pistă modernă pentru schi.

Orașul Iernut

Suprafața totală: 10.636 ha

Populația stabilă: 9.523 locuitori

Săpăturile arheologice au descoperit dovezi ale existenței omenești în această zonă aparținând epocii neolitice (4500-2500 î.e.n.).

Sectorul economic dominant este agricultura, urmat de producerea energiei electrice în cadrul sucursalei Mureș a S.C. Electrocentrale București S.A. și prestarea lucrărilor de întreținere și reparații agregate energetice.

Orașul Miercurea Nirajului

Suprafața totală: 5.588 ha

Populația stabilă: 5.824 locuitori

Dispune de importante resurse naturale de suprafață (terenuri agricole, pășuni și fânețe naturale), sectoarele economice dominante fiind prelucrarea lemnului, confecțiile textile și produsele lactate.

Orașul Sărmașu

Suprafața totală: 7.613 ha

Populația stabilă: 7.693 locuitori

Prezintă dovezi de locuire încă din perioada de tranziție la neolitic (2500-1800 î.e.n.).

Solurile fertile permit practicarea eficientă a agriculturii, suprafața arabilă întinzându-se pe 4.209 ha, iar viile și livezile pe 119 ha.

Pășunile și fânețele întinse pe 1.644 ha, au permis practicarea creșterii animalelor.

Domurile gazeifere pe care este așezată localitatea, au oferit zonei o bogăție inestimabilă: gazul metan, o resursă energetică exploatată încă din momentul descoperirii.

Orașul Sângeorgiu de Pădure

Suprafața totală: 7.114 ha

Populația stabilă: 5.492 locuitori

Zona dispune de resurse de gaze naturale.

Turismul reprezintă un domeniu posibil în evoluția localității, pentru care va fi însă necesară elaborarea unor detalii de sistematizare în scopul dezvoltării unei zone de agrement și sport pe ambele maluri ale lacului de acumulare Bezid.

Orașul Ungheni

Suprafața totală: 6.369 ha

Populația stabilă: 6.554 locuitori

Principalele activități economice ale locuitorilor orașului au caracter industrial și agricol.

Cea mai importantă investiție industrială, aflată în prezent în curs de execuție o reprezintă societatea comercială "Parc Industrial Mureș" S.A., zonă în care se vor desfășura activități economice, de producție industrială și servicii de înaltă tehnologie.

I.1.4. Relieful

Situat în interiorul arcului Carpat, județul Mureș este favorizat de un relief armonios, care coboară în trepte de la est spre vest, de la cei 2.100 m pe care îi atinge creasta Călimanilor, spre Câmpia Transilvaniei (400 m) și Podișul Târnavelor (500-700 m), până în lunca joasă a râului Mureș de la ieșirea din județ, unde altitudinea este de numai 280 m. aproximativ 22 % din suprafața județului este dominată de rama munților vulcanici Călimani și Gurghiu (în nord-est și est). Situați în nordul județului, **Munții Călimani** constituie cel mai proeminent edificiu vulcanic din România, cu înălțimi maxime pe vârful Pietrosul (2.100 m), vârful Rătătiș (2.022 m), și vârful Bistricior (1.990 m). Ei se întind spre sudul județului, până în valea Mureșului, continuându-se cu Munții Gurghiului.

Munții Gurghiului, cuprinși între valea Mureșului și Târnava Mare, au înălțimi mai mici, reprezentate prin vârful Saca (1.776 m), vârful Tătarca (1.689 m) și vârful Bătrâna (1.634 m).

formațiunile deluroase aparținând Podișului Transilvaniei sunt structurate în trei unități: **Subcarpații Transilvaniei**, **Podișul Târnavelor** și **Câmpia Transilvaniei**.

Subcarpații Transilvaniei sunt situați în partea de est a județului, având altitudini cuprinse între 600–1.000 m și sunt reprezentați prin dealurile Mureșului, Subcarpații Târnavelor, (Bicheșu 1.080 m, Sântioara 756 m, Lăposu 628 m) și Subcarpații Reghinului.

Podișul Târnavelor, extins la sud de râul Mureș are o înfățișare cu totul deosebită în cadrul formațiunilor deluroase. Dealurile sunt mai înalte (peste 600 m), iar culmile au versanți mai povârniți și acoperiți cu păduri. Podișul este străbătut de la est la vest de râurile Târnava Mare și Târnava Mică, de unde îi vine și numele. Podișul Târnavelor include Podișul Târgu-Mureș (Dealul Nirajului 500 m) și Podișul Jacodului (Dealul Nadeșului), Podișul Dumbrăvenilor, Podișul Vânătorilor (subunitate a Podișului Hârtibaciu).

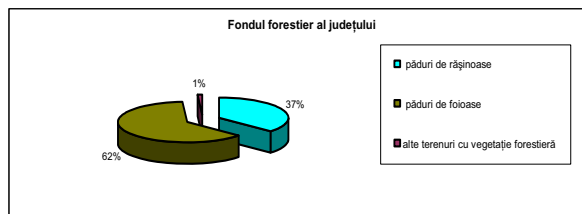
Câmpia Transilvaniei, situată la nord de Râul Mureș este o regiune mai joasă, formată din dealuri scunde, având în medie 400 m înălțime, fiind brăzdată de văi largi. Datorită pantei line și absenței pădurilor, această regiune este denumită câmpie. Partea din județul Mureș a Câmpiei Transilvaniei include Câmpia colinară a Sărmașului, Dealurile Mădărașului, Comlodului și Ludușului.

I.1.5. Resurse naturale

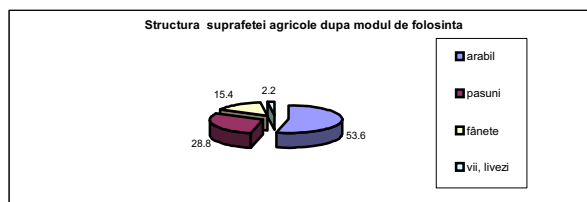
Existența unor resurse naturale de suprafață și a unor bogății naturale ale solului, contribuie la ridicarea potențialului economic al județului.

Resurse naturale de suprafață (fondul forestier, terenuri agricole, pășuni).

Suprafața *fondului forestier* este de 208.400 ha, reprezentând 31% din suprafața județului Mureș. Pădurile sunt una din cele mai importante resurse naturale, având o valoare deosebită pentru mediu și economie. Din totalul fondului forestier, suprafața pădurilor este de 206.000 ha (98,8%), între care cele mai extinse sunt pădurile de foioase (62 %), în timp ce pădurile de rășinoase ocupă 36,8% din suprafața acestora.

Suprafața agricolă a județului Mureș este de 414.764 ha, din care teren arabil 222.495 ha (53,6%), pășuni 119.228 ha (28,8%), fânețe 64.042 ha (15,4%), vii și pepiniere viticole 3.399 ha (0,8%), livezi și pepiniere pomicele 5.600 ha (1,4%).

Resurse naturale ale subsolului

Variatatea formelor de relief și cea a condițiilor geologico-tectonice, stratigrafice și petrografice, au determinat o diversitate a bogățiilor subsolului.

Zăcămintele de gaz metan

Cea mai importantă resursă a subsolului o constituie zăcămintele de **gaz metan**, descoperite la Sărmașel în 1907, pentru prima oară în Europa, în urma unui

foraj de exploatare a unor presupuse săruri de potasiu.

Sub raport tectonic, zăcămintele de gaz metan sunt localizate în domuri. Gazele sunt compuse în general, în proporție de cca 99% din metan (proporția metanului variază, de regulă, între 95 și 99,7%). Alături de metan, în proporții neînsemnate se găsesc și alte hidrocarburi (etan, propan, butan).

Până în prezent, în cuprinsul județului sunt cunoscute circa 30 de câmpuri (domuri) gazeifere, care, în funcție de raporturile tectonice dintre ele, aparțin la două din cele trei zone de domuri din Depresiunea Transilvaniei, respectiv zona centrală și cea nordică.

În zona centrală se află domuri de joasă altitudine (între 600 și 2.000 m) așa cum sunt domurile Deleni, Bogata de Mureș, Nadeș, Filitelnic, Corunca, Dumbrăvioara, Sângeorgiu de Pădure, Miercurea Nirajului, Teleac.

În zona nordică, situată la nord de Mureș, se încadrează domuri de altitudine mai mare (până la 100 m), și anume domurile din Luduș, Zau de Câmpie, Șăulia, Șincai, Mădăraș, Sărmășel, Cristești, ș.a.

Un procent de 62,5% din totalul producției naționale de gaz metan este extras pe teritoriul județului Mureș. Zăcămintele nemetalifere

Între resursele subsolului, ca importanță, după gazul metan, sunt **rocile nemetalifere utile** de diferite categorii (vulcanice, sedimentare, detritice, etc.).

Zona eruptivă montană este dominată de andezit (cariere industriale în defileul Mureșului la Stânceni și lângă Sovata la Ilieși) și de piroclastite andezitice.

În zona deluroasă din Subcarpații interni, Podișul Târnavelor și Câmpia Transilvaniei predomină depozitele sedimentare de nisipuri, marne, argile care pot fi utilizate în fabricarea unor materiale de construcții, iar unele varietăți cuarțoase (în zona Sovata) la fabricarea sticlei. Nisipurile conțin uneori intercalații de gresii, care, bine cimentate, constituie o excelentă piatră de construcție de lungă durabilitate.

Marnele, existente de asemenea în rezerve apreciable, nu sunt valorificate suficient, deși unele varietăți ar putea fi folosite la fabricarea cimentului.

Argilele (inclusiv luturile de coastă și de terasă), la fel de larg răspândite, sunt utilizate la fabricarea materialelor de construcții ceramice (cărămizi, țigle etc.), atât în unități ale industriei locale, cât și în cărămidăriile rurale.

O răspândire mai limitată, dar totuși în rezerve considerabile, o au depozitele mobile de bolovăniș, pietriș și balast, extrase în numeroase puncte și folosite ca materiale de construcție brute sau

prelucrate industrial. Astfel de rezerve potențiale de agregate minerale se întâlnesc:

pe cursul râului Mureș în zona localităților Stânceni, Lunca Bradului, Răstolița, Deda, Rușii-Munți, Brâncovenești, Suseni, Idecu de Jos, Petelea, Gornești, Glodeni, Ernei, Sângeorgiu de Mureș, Ungheni, Sânpaul, Ogra, Iernut, Chețani;

pe cursul râului Târnavă Mare în zona localităților Albești, Daneș;

pe cursul râului Târnavă Mică în zona localităților Sovata, Chibed, Sângeorgiu de Pădure, Bălăușeri, Suplac, Mica.

pe cursul râului Gurghiu în zona localităților Ibănești, Hodac, Gurghiu;

pe cursul râului Niraj în zona localităților Eremitu, Miercurea Nirajului, Ungheni.

Zăcămintele de sare

Sarea comună, sarea gemă sau sarea de bucătărie reprezintă una din bogățiile de seamă ale podișului transilvan. Masivul de sare de la Praid este cel mai bine descoperit de eroziunea văii Corond și afluenții săi; apele de șiroire au săpat șanțulețe și creste ascuțite (custri).

Structura saliferă **Corund-Praid-Sovata (Săcădat)** este situată în zona de contact a bazinului Transilvaniei cu lanțul muntos neoeruptiv al Carpaților orientali, Călimani-Gurghiu-Harghita, la îmbinarea podișului Târnavelor cu aliniamentul orogenic Gurghiu-Harghita. Acest zăcământ de sare este una din cele mai mari "cute diapire" din Europa.

În general, sarea din bazinul Transilvaniei, spre deosebire de sarea pericarpatică și alte zăcămintele de pe glob, se caracterizează printr-un conținut foarte mic în sulfat de Ca. Elementele rare, cum ar fi Br, Sr, Ba și B substituie izomorf Na, K, Ca și Mg din mineralele principale, intrând în constituția unor minerale accesorii (borați, magnezit, celestina, pirita etc.) sau, concentrându-se în spațiile planare ale mineralelor argiloase.

Substanțele minerale terapeutice

Cuprind întreaga gamă de substanțe minerale utilizate în cura balneară, direct sau prin realizarea unor concentrații, precum apele îmbuteliate în scop alimentar sau curativ.

Județul Mureș dispune de o diversitate de astfel de substanțe constând în ape minerale, ape de zăcământ, lacuri sărate, nămoluri sapropelice, gaze mofetice, dispuse în două zone:

Zona Depresiunii Transilvaniei

Ansamblul de hidrostructuri cu zăcămintele de ape minerale este caracterizat de prezența stratului de sare, a hidrocarburilor și a bioxidului de carbon.

În această categorie genetică se încadrează apele sărate de la Sovata, Gurghiu, Jăbenița, Ideciu de Jos, Brâncovenești și Uila.

Renumele european al stațiunii balneare Sovata se datorează coexistenței unei cantități considerabile de ape sărate cu diferite grade de concentrație, cu un nămol sulfuros de culoare neagră, bogat în elemente chimice și în substanțe organice, precum și fenomenului de heliotermită a apei din lacul Ursu.

Pe valea Gurghiului, la Băile Ideciu, se întâlnesc izvoare minerale clorosodice. Apa minerală este utilizată în exclusivitate pentru cura externă sub formă de băi calde, fiind indicată în afecțiuni ale sistemului nervos periferic.

Pe dreapta râului Mureș, la Brâncovenești, apar izvoare sărate generate de prezența masivului de sare, iar în sudul satului Uila se întâlnesc ape clorosodice bromurate.

O altă categorie de ape minerale sărate sunt cele de zăcămintă, din formațiunile gazeifere, cum ar fi cele de la Sângeorgiu de Mureș (la 5 km de Târgu-Mureș). Apele clorosodice, calcice, magneziene și iodurate, se folosesc în instalații balneare, la tratamentul diferitelor maladii (reumatism cronic, nevrite, afecțiuni ginecologice, limfatism etc). Prezența nămolului amplifică potențialul terapeutic al stațiunii.

Zona aureolei mofetice a eruptivului Călimani-Harghita

Zăcămintă Stânceni, situat pe valea pârâului Mermezu, afluent de dreapta al Mureșului, este pus în exploatare pentru îmbutelierea apei minerale. Zăcămintă se caracterizează prin ape minerale biocarbonatate, calcice, magneziene și carbogazoase.

I.1.6. Rețeaua hidrografică a județului

Teritoriul județului Mureș are o rețea de ape curgătoare, de lacuri, eleștee și bazine de retenție artificiale deosebit de bogată, dar un volum de ape subterane, freatice și de adâncime mai redus. La acestea se adaugă micile bazine de apă sărată artificiale din stațiunile climaterice de interes local.

Rețeaua hidrografică a județului aparține în totalitate râului Mureș, principalul colector de apă în întreg bazinul Transilvaniei, care străbate teritoriul județului pe o lungime de 187 km, de la Ciubotani, unde pătrunde în județ și până în aval de Chețani unde îl părăsește.

Alte cursuri de apă mai importante care străbat suprafața județului sunt râul Târnava Mică, al doilea ca lungime în județ (115 km), râul Târnava Mare (43 km), râul Niraj (78 km) și râul Gurghiu (55 km).

În ceea ce privește calitatea apelor de suprafață în bazinul hidrografic Mureș, 46 % din total lungime râu supravegheat aparține categoriei de calitate I; 44,9 % categoriei de calitate II și 9,1 % reprezintă apa care depășește limitele categoriei de calitate III.

Resursele de apă de suprafață ale județului sunt de 1.200 milioane mc. din care: 950 milioane mc. pe cursul râului Mureș, 200 milioane mc. pe Târnava Mică și 50 milioane mc. pe Târnava Mare.

Apele subterane din zona subcarpatică și de podiș au debite mici și mineralizare ridicată, fiind în general nepotabile. În luncile și terasele râurilor apar ape freatice mai bogate, dar și acestea sunt mineralizate și dure. Ele constituie principala sursă de alimentare cu apă potabilă a localităților din județul Mureș. Resursele subterane sunt de 3.500 l/s.

Din totalul resurselor de apă ale județului au fost captate și utilizate în anul 2003, un volum de 375 mii mc. de către 90 de folosințe care au utilizat apa de suprafață și 190 folosințe care au utilizat apa subterană.

În bazin sunt amplasate 4 acumulări cu un volum total de 86,5 milioane mc., din care 71,5 milioane mc. sunt volume pentru atenuarea viiturilor și 15 milioane mc pentru suplimentarea debitelor pe râul Târnava Mică în perioadele deficitare, necesare în secțiunea Târnăveni, atât pentru apă potabilă, cât și pentru apă industrială.

În județ se află în construcție acumularea Răstolița, cu un volum de 40 milioane mc., care va asigura suplimentarea debitelor pe râul Mureș, în perioadele deficitare.

Lacurile, iazurile și bazinele de retenție completează hidrografia județului.

Pentru Câmpia Transilvaniei sunt specifice iazurile și lacurile de geneză mixtă-naturală și antropică. Pe râuri s-au creat o serie de iazuri de interes piscicol (de exemplu de-a lungul râului Pârâul de Munte, iazul artificial Zau de Câmpie - 133 ha, Șăulia - 48 ha, Tăureni - 53 ha).

Lacul Fărăgău (38 ha) cu apă dulce, prezintă importanță științifică pentru flora și fauna sa, iar lacurile antropogene de la Ideciu de Jos, Jabenita și Sângeorgiu de Mureș, cu apă sărată, prezintă interes balneoclimateric local.

În cadrul complexului lacustru de la Sovata, Lacul Ursu este cel mai mare și mai important lac sărat din Transilvania. Are o suprafață de 5 ha și o adâncime de 18 m, prezentând fenomenul de heliatermie, adică, paralel cu creșterea concentrației sărurilor de la suprafață spre adâncime, până la un anumit nivel (3-3,5 m), se produce o stratificare termică, diferențiată după straturile de apă.

Lacul Negru, având o suprafață de 0,38 ha și o adâncime de 6,82 m este important pentru depozitele de nămol.

I.1.7. Solurile

În strânsă concordanță cu substratul litologic, cu relieful, clima și vegetația, învelișul de sol al județului este foarte variat. De pe crestele înalte ale munților și până în luncile joase ale râurilor, întâlnim o gamă largă de soluri.

În zona de munte sunt specifice solurile montane brune, brune gălbui podzolice sau brune acide de pajiști alpine, brune de pădure acide și podzolice ferifluviale, iar pe versanți soluri tinere de grohotișuri, precum și soluri scheletice.

În zona de deal și podiș, mai frecvente sunt solurile silvestre, brune închise de pădure, pe alocuri argiluvionale, brune de pădure cernoziomice, soluri erodate și coluviale la baza versanților.

În regiunea Câmpiei Transilvaniei predomină solurile silvestre brune și mai ales cernoziomurile levigate, soluri negre de fâneață umedă, bălane de coastă și soluri erodate, cernoziomurile levigate freatic umede și izolat gleice și humicogleice, iar în partea vestică a acestei unități sunt răspândite cele de cernoziom carbonatic, în timp ce în est sunt mai frecvente cele de pădure tipice, brun închise de pădure cernoziomice și pseudorendzinice, favorizând dezvoltarea unei vegetații forestiere, dar și formându-se sub influența acesteia.

I.1.8. Flora și fauna

Corespunzător diversității și complexității elementelor cadrului natural, asociațiile vegetale și biotopurile faunistice se încadrează în aceeași categorie a trăsăturilor variate.

Distribuția lor în cadrul peisajului reprezintă o reflectare a condițiilor fizico-geografice trecute și actuale, oglindind condițiile de climă și modificările provocate de om prin înlocuirea vegetației spontane cu plante de cultură, pe arii din ce în ce mai întinse.

Flora

Dispuse în etaje, plantele alcătuiesc: **vegetația etajului alpin**, ocupat de pajiști cu ierburi și tufărișuri pitice; **vegetația etajului montan**, formată din rășinoase amestecate cu fag, anin alb și negru; **vegetația etajului de deal și podiș**, foarte eterogenă (gorun amestecat cu fag, cer, carpen, tei, frasin); **vegetația etajului de stepă antropogenă**, în partea vestică a Câmpiei Transilvaniei (silvostepă, pajiști) și **vegetația intrazonală** (reprezentată prin păduri de luncă, stuf, papură, fânețe de luncă).

Fauna

Fauna cuprinde biotipuri etajate ca și vegetația: **etajul montan** (format din biotopul pădurilor de munte, biotopul apelor curgătoare de munte și biotopul culmilor alpine și subalpine), este reprezentat prin ursul brun, cerbul carpatin, râsul, căprioara, cocoșul de mesteacăn, etc în timp ce biotopul apelor curgătoare e reprezentat prin păstrăv, lipan, lostrită; **etajul faunei de deal și podiș** în biotopurile pădurilor și al domeniului forestier stepizat (reprezentat prin căprioara, iepurele, veverița, fazanul, lupul), biotopul apelor curgătoare și lacustre (prin crap, clean, somn, rac, iar dintre păsările care trăiesc în preajma lacurilor – rațele sălbatice).

I.1.9. Rezervații naturale și zone protejate

Prin Legea Amenajării Teritoriului Național nr 5/2.000 (M.Of. PI, nr. 152/12.04.2000) - Secțiunea III- "Zone protejate" - în județul Mureș sunt recunoscute 14 arii protejate de interes național, cu o suprafață totală de 28.359 ha. Principalele arii protejate sunt:

Parcul Național Călimani Sud

A fost propus pentru ocrotirea și conservarea peisajului, a formațiunilor geologice, a biodiversității prin flora și fauna caracteristice munților, precum și elementelor endemice sau rare.

Rezervația peisagistică Defileul Deda-Toplița

Defileul Toplița-Deda se întinde de-a lungul râului Mureș de la km 72 la km 114, străbătând o zonă cu peisaj montan, rar populată, foarte puțin poluată și

având o vegetație și faună caracteristice, cu un procent de peste 75% păduri naturale. Este o importantă zonă de pescuit sportiv: în râu se găsesc scobari, mrele, clean, lipan și lostrită între Adroneasa și Lunca Bradului; păstrăvi la gurile de vărsare a pâraielor ce coboară din înălțimile Călimanilor și ale Munților Gurghiu.

Pădurea de Stejari seculari de la Mociar

Prezintă un interes științific deosebit, datorită vârstei stejarilor, cuprinsă între 400-500 de ani. Pădurea de stejari se întinde pe o suprafață de 48 ha, cu o densitate de 10 stejari multisecolari la hectar, cu diametre medii cuprinse între 1,5-2,00 m și înălțimi de 23 m. Vitalitatea arborilor este redusă, fructificația foarte slabă, la intervale de 10-15 ani, cu semințe sterile. Majoritatea arborilor sunt uscați.

Rezervația de Bujor de Stepă de la Zau de Câmpie

Este considerată ca unicul loc din interiorul arcului carpatic unde crește această plantă.

Paeonia tenuifolia, denumită popular "bujor de stepă", are o înălțime de 10-30 cm și flori de un roșu aprins. Declarată monument al naturii încă din anul 1932 și aflându-se în proprietatea Academiei Române, suprafața rezervației botanice este de 2,5 ha. Zona este bine păstrată, menținându-se aspectul natural. Rezervația este amenajată pentru vizitatori, perioada de vizitare fiind la începutul lunii mai, perioadă ce corespunde înfloririi bujorului.

Rezervația naturală Lacul Fărăgău

Iaz natural (tău de dealuri, de origine postglaciara, atlantico-subboreală, format prin barare naturală cu propriile aluviuni), reprezintă ultima formațiune rămasă dintr-un mare număr de lacuri ce existau odinioară în partea estică a Câmpiei Transilvaniei și care și-a păstrat o parte din raritățile originale, floristice și faunistice.

Pădurea Săbed, comuna Ceuașu de Câmpie

Este o rezervație științifică mixtă ornitologico-dendrologică, înființată pe un teren degradat, cu eroziuni puternice de soluri. Pădurea plantată între 1892-1899 și completată pe parcursul anilor, este un model de reconstrucție ecologică a terenurilor degradate. După trecerea unui secol se observă un exemplu de succesiune a vegetației forestiere, prin extinderea speciilor autohtone și crearea unui ecosistem natural.

Rezervația de stejari pufosi Sighișoara

A fost creată pentru ocrotirea speciei *Quercus Pubescens*, specie de stejar xerofită, caracteristic silvostepii. Se află la altitudinea de 500-600 m pe

versanții însoriți cu panta mare. Rezervația se menține în stare satisfăcătoare și datorită pantelor mari ale versanților.

Rezervația molid de rezonanță Lăpușna

Reprezintă un ecosistem forestier montan mijlociu, cu exemplare de molid de rezonanță foarte rare (vârsta 150 ani, diametrul peste 60 cm și înălțimea 36-38 m) și rezervație de semințe forestiere.

Stejarii seculari de la Braite, Sighișoara

Rezervația de stejari seculari de pe pășunea Braite (Sighișoara) cuprinde specia Stejar peduncular (*Quercus robur*), cel mai bătrân arbore viabil, cu posibilitate de reconstrucție ecologică. Arborii au vârsta de 400-500 ani, diametre 1-1,8 m și înălțimea medie 12-20 m.

Lacul Ursu Sovata și arboreturile limitrofe

Salba de lacuri sărate, situate într-o formațiune geologică cu substrat de sare, stă la baza existenței Complexului balnear Sovata, înconjurat de păduri cu aspect peisagistic deosebit și cu rol de protecție a lacurilor. Lacul Ursu este helioterm, iar pădurile înconjurătoare de vârste mari, pe lângă rolul protector prezintă și o biodiversitate prin cele 23 specii de esență lemnoasă.

Rezervația Laleaua peștiță Vălenii de Mureș

Este o rezervație botanică înființată pentru ocrotirea plantei rare *Fritillaria meleagris* (laleaua peștiță). Rezervația este situată la sud de localitatea Vălenii de Mureș, din comuna Brâncovenesti.

Poiana narciselor Gurghiu

Este o rezervație botanică pentru ocrotirea plantei *Narcissus stellaris* (narcisa) și a plantei *Fritillaria meleagris* (laleaua peștiță).

Rezervația este situată în sudul localității Gurghiu, lângă drumul comunal C9 Gurghiu-Orșova, aflându-se în proprietatea comunei Gurghiu.

Rezervația peisagistică Seaca

Amplasată în zona Ibănești-Sovata; pădurile de interes științific sunt reprezentate de arboretele considerate rezervații pentru producerea de semințe forestiere. Zona prezintă un interes cinegetic deosebit, cu faună reprezentativă pentru zona pădurilor din munții mijlocii, cu efective de cerbi, câpriori, urși, cocoși de munte.

Arboretul cu *Chamaecyparis Lawsoniana* – Sângeorgiu de Pădure

Zona este situată în Câmpia Transilvaniei, pe dealurile dintre Târnava Mică și Târnava Mare. Pădurea în care se găsește Chiparosul de California (*Chamaecyparis Lawsoniana*) prezintă interes științific, fiind și

rezervație de semințe. Chiparosul depășește vârsta de 75 de ani și se găsește în amestec cu fagul provenit din regenerări naturale.

I.1.10. Zone expuse riscurilor naturale și antropice

Pe o scară a gradelor de risc la cutremure, județul Mureș este considerat cu gradul 6 de seismicitate.

În cazul producerii unor dezastre pe raza județului, acestea ar putea fi determinate de alunecări de teren și inundații sau de incendii în masă și explozii ori avarii la construcțiile hidrotehnice.

Zonele expuse alunecărilor de teren sunt: Gănești, Mica, Bezid, Sângeorgiu de Pădure, Măgherani-Sânișor- Șilea Nirajului, Lechința, Chiheru de Sus, Solovăstru – Jabeșița.

Principalele zone expuse riscului inundațiilor, ca urmare a ieșirilor din matcă a râurilor și pârâurilor care drenează teritoriul județului sunt:

râul Mureș, între comunele: Stânceni-Rușii Munți; Petelea-Sântana de Mureș; Sânpaul - Iernut; Iernut - Bogata; Chețani.

râul Târnava Mare, între comunele Vânători și Daneș.

râul Târnava Mică, între localitățile Sângeorgiu de Pădure și Cornești.

râul Niraj, între localitățile Miercurea Nirajului și Ungheni.

pârâul Luț, între comunele Batoș și Voivodeni.

pârâul Lechința, în localitatea Lechința.

pârâul Scroafa, în localitatea Saschiz.

- zona lacurilor permanente Zau de Câmpie –

Târnăveni.

În bazinul Mureș sunt amplasate 4 acumulări cu un volum de 86,5 milioane mc., din care 71,5 milioane mc. sunt utilizate pentru atenuarea viiturilor.

Direcția Apelor Mureș din cadrul Administrației Naționale "APELE ROMÂNE" a desfășurat lucrări hidrotehnice cu rol de apărare împotriva inundațiilor și protecția malurilor împotriva eroziunilor, constând în: îndiguiri - 330 km în 68 sectoare, apărări de mal - 150 km în 380 buc, regularizări de albii - 240 km în 124 buc.

Pentru exploatarea acestora, pe raza județului își desfășoară activitatea 4 sisteme hidrotehnice.

Între zonele expuse riscului incendiilor de masă și exploziilor menționăm: Combinatul Chimic Târgu-Mureș, întreprinderile care prelucrează lemnul și textilele, stațiile de benzină, depozitele PECO, stațiile (punctele) de distribuție a gazelor naturale, zonele împădurite.

Există și zone în care apare riscul de avarii la construcțiile hidrotehnice: Bezid – acumulare permanentă, Bălăușeri – acumulare nepermanentă, Vânători – acumulare nepermanentă.

I.1.11. Spații verzi, terenuri sportive și de joacă

Spațiile verzi sunt amenajate pe diferite categorii: grădini-parc, parcuri centrale, terenuri de sport, terenuri de joacă pentru copii, parcuri verzi, spații (zone) verzi aferente clădirilor de locuit și instituțiilor.

Suprafața spațiilor verzi existente pe teritoriul județului Mureș raportată la numărul total de locuitori ai județului este mult sub standardele europene.

Cea mai mare suprafață de spații verzi amenajate se află în municipiile și orașele județului, acolo unde acestea sunt în administrarea directă a primăriilor și sunt întreținute în mod constant și corespunzător de către personalul de specialitate din cadrul acestora.

Astfel, o bună parte din spațiile verzi sunt ocupate de un variat fond vegetal format din peluze de gazon, gard viu, jardiniere, plantații de arbori și arbuști ornamentali, rabate de trandafiri și alte sortimente de flori, precum și alei care se întind pe sute de mii de mp.

La nivelul județului există două Parcuri Dendrologice:

- Parcul Dendrologic din Gurghiu – care se întinde pe o suprafață de 11 ha și adăpostește 100 arbori exotici;
- Parcul Dendrologic din Apalîna-Reghin (de dimensiuni mai mici) și care adăpostește două exemplare din planta „chiparosul de baltă”.

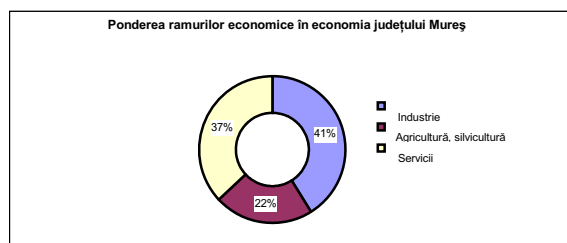
Toate unitățile administrativ-teritoriale dispun de terenuri de sport și de joacă pentru copii, iar la nivelul comunelor spațiile verzi amenajate sunt înlocuite de zonele verzi naturale. Terenurile de joacă și de sport, în general lipsite de dotările necesare desfășurării de activități sportive și de agrement, se află într-o stare continuă de degradare. Și în cadrul unităților de învățământ, în multe cazuri se întâlnește lipsa dotărilor sportive necesare desfășurării activităților de acest gen.

De menționat întreținerea precară a spațiilor verzi și a dotărilor aflate în administrarea asociațiilor de proprietari sau locatari.

I.2. CARACTERISTICI GENERALE ALE ECONOMIEI JUDEȚULUI

Economia județului Mureș este caracterizată în prezent de procesul de tranziție de la sistemul centralizat la economia de piață, având la bază o puternică descentralizare și promovarea liberei inițiative. Potențialul de dezvoltare a județului este determinat în primul rând de așezarea sa geografică centrală, cu condiții naturale variate și prielnice unei ample dezvoltări economice.

Principalele ramuri economice și ponderea lor în economia județului: industrie: 41%, agricultură, silvicultură și exploatarea forestieră: 22%, servicii: 37%

Județul Mureș se înscrie cu o importantă pondere în producția industrială națională (locul 8 pe țară).

Industria se caracterizează printr-o mare varietate a ramurilor producătoare, cu specializări de importanță națională: industria extractivă a gazului metan, industria de exploatare și prelucrare a lemnului, producția de mobilier și instrumente muzicale, industria chimică și producția de medicamente, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice, industria alimentară, industria textilă și a încălțăminte, confecții din textile, piele și blană, industria altor produse din minerale nemetalice (geamuri, sticlărie, cărămizi, țigle, var, prefabricate pentru construcții, alte materiale de construcții, sticlă decorativă, porțelan, faianță), metalurgie, industria de mașini, echipamente, aparate electrice.

Agricultura este a doua ramură în economia județului și are o tradiție îndelungată. Suprafața agricolă a județului Mureș este de 414.764 ha și reprezintă 61% din suprafața totală a județului. Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două componente, cultura vegetală și creșterea animalelor. Principalele culturi sunt: plante tehnice (sfecle de

zahăr, in și cânepă, tutun, hamei), cereale (orz, orzoaică, grâu, porumb, secară, etc.), legume, fructe, viță de vie. Zootehnia este prezentă prin crescătoriile de porcine, bovine, ovine și păsări.

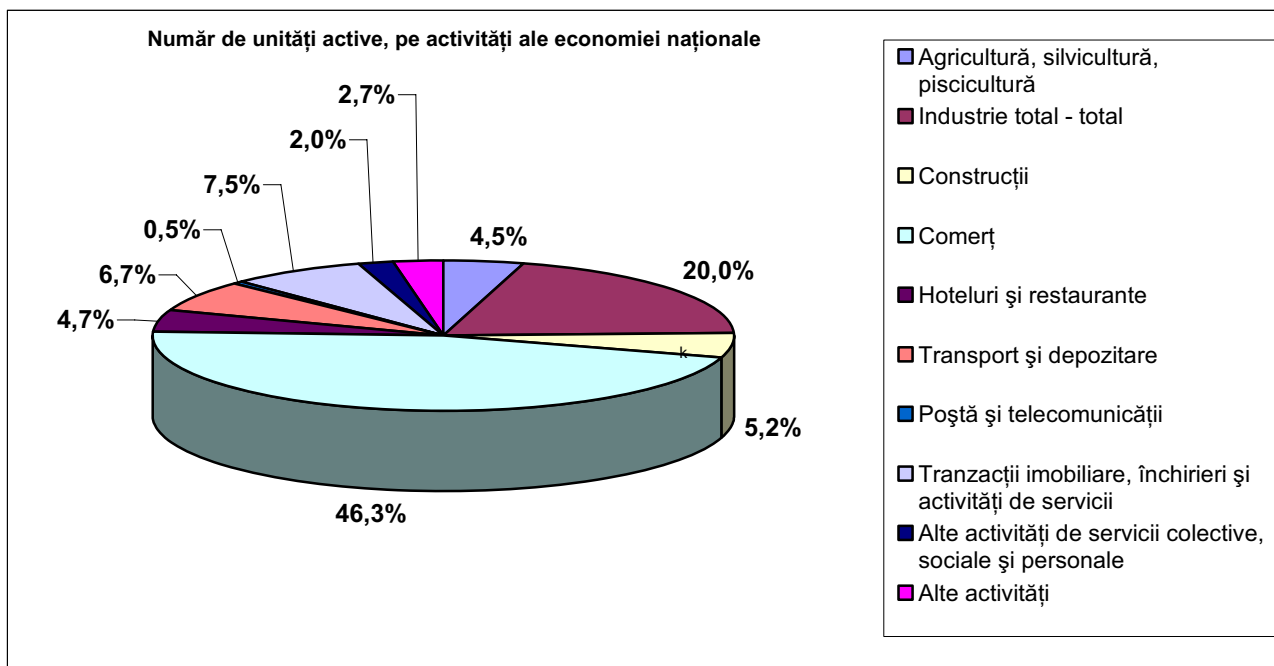
Sectorul construcțiilor este caracterizat printr-un înalt grad de privatizare și crește constant în importanță. În afară de construcțiile de clădiri civile și industriale, acest sector este specializat în construcții și modernizări de drumuri și șosele, construcții de poduri, diguri, amenajări hidrotehnice, lucrări de construcții în domeniul transportului și distribuției energiei electrice.

Județul Mureș are un potențial turistic foarte ridicat, întrucât pe întreg teritoriul său sunt concentrate obiective turistice variate și de mare valoare. Activitatea turistică este susținută de existența unei infrastructuri diversificate, cu unități de cazare corespunzătoare, în special în centrele urbane.

Rezultatele economice în județul Mureș au fost realizate de un număr de 8.280 unități economice active, ale căror caracteristici sunt prezentate în cele ce urmează:

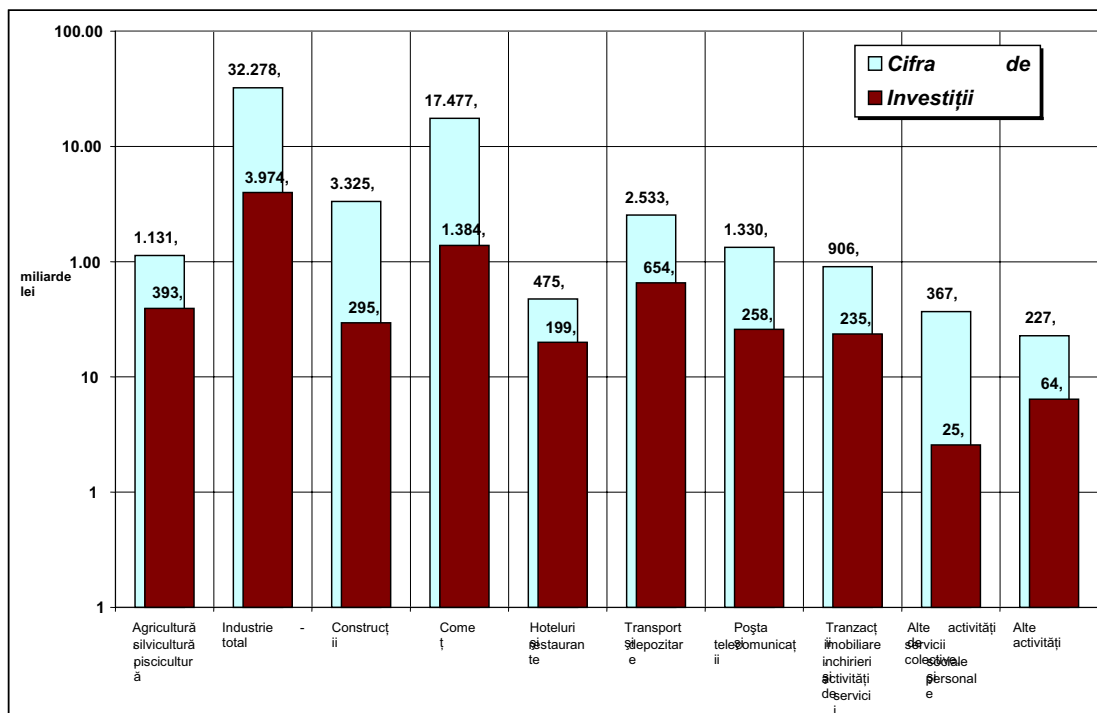
Principalii indicatori realizați de unitățile active, pe activități ale economiei naționale (anul 2002)

Activități (secțiuni CAEN)	Număr de unități active	Cifra de afaceri - unități active (mld. lei)	Investiții brute - unitățile active (mld. lei)	Număr mediu de salariați în unitățile active	Cheltuieli cu personalul - unități active (mld. lei)
TOTAL	8280	60052,2	7483	108781	5677,4
Agricultură, silvicultură, piscicultură	371	1131,7	393,1	3797	182,5
Industrie total – total	1654	32278	3974,1	65974	3637,9
• Industrie extractivă	19	4109,6	414,6	2382	283,2
• Industrie prelucrătoare	1618	21590,2	2523,2	58161	2843
• Energie electrică și termică	17	6578,2	1036,3	5431	511,7
Construcții	429	3325,8	295	7926	361,6
Comerț	3832	17477	1384,6	17201	638,6
Hoteluri și restaurante	386	475	199,1	1877	64,8
Transport și depozitare	557	2533,2	654	5096	324
Poștă și telecomunicații	45	1330,5	258,3	3158	285,3
Tranzacții imob., închirieri și servicii	619	906,2	235,1	1896	91,9
Servicii colective, sociale, personale	163	367,8	25,7	1254	57,8
Alte activități	224	227,1	64	602	33

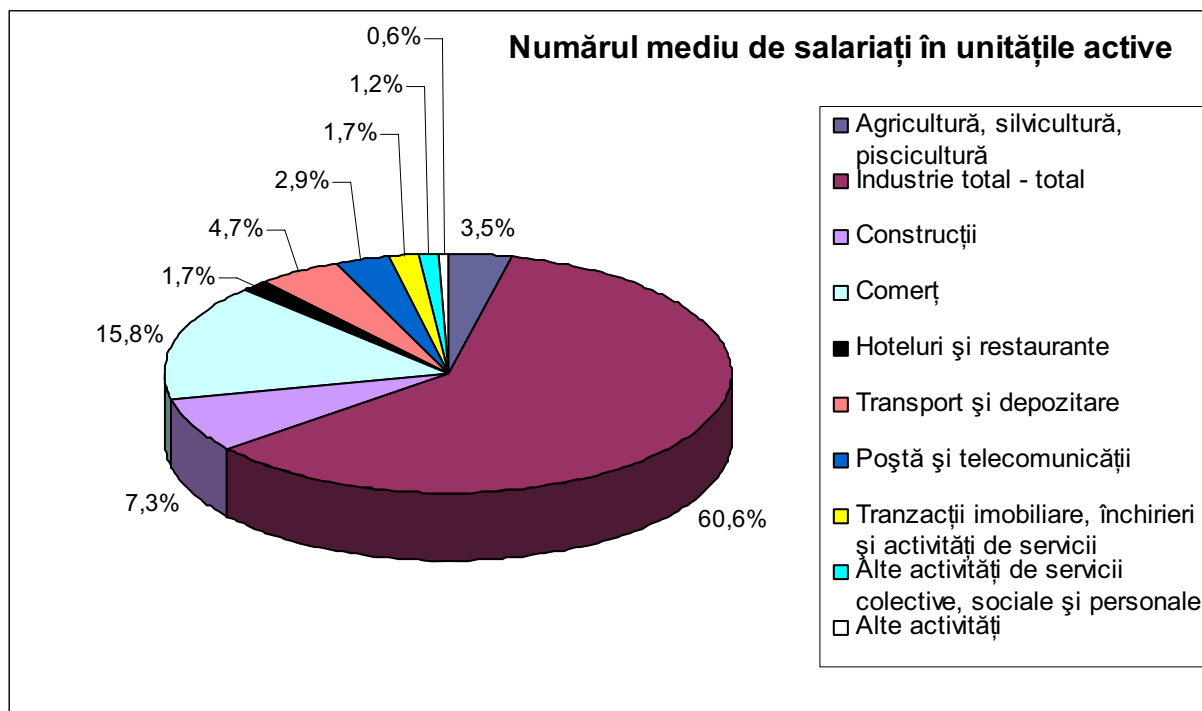
Cel mai mare număr de unități active se înregistrează în ramura comerț (3.832 unități, reprezentând 46.3%), urmată de industrie (1.654 unități, reprezentând 20%).

Cifra de afaceri și investițiile brute, pe activități ale economiei naționale

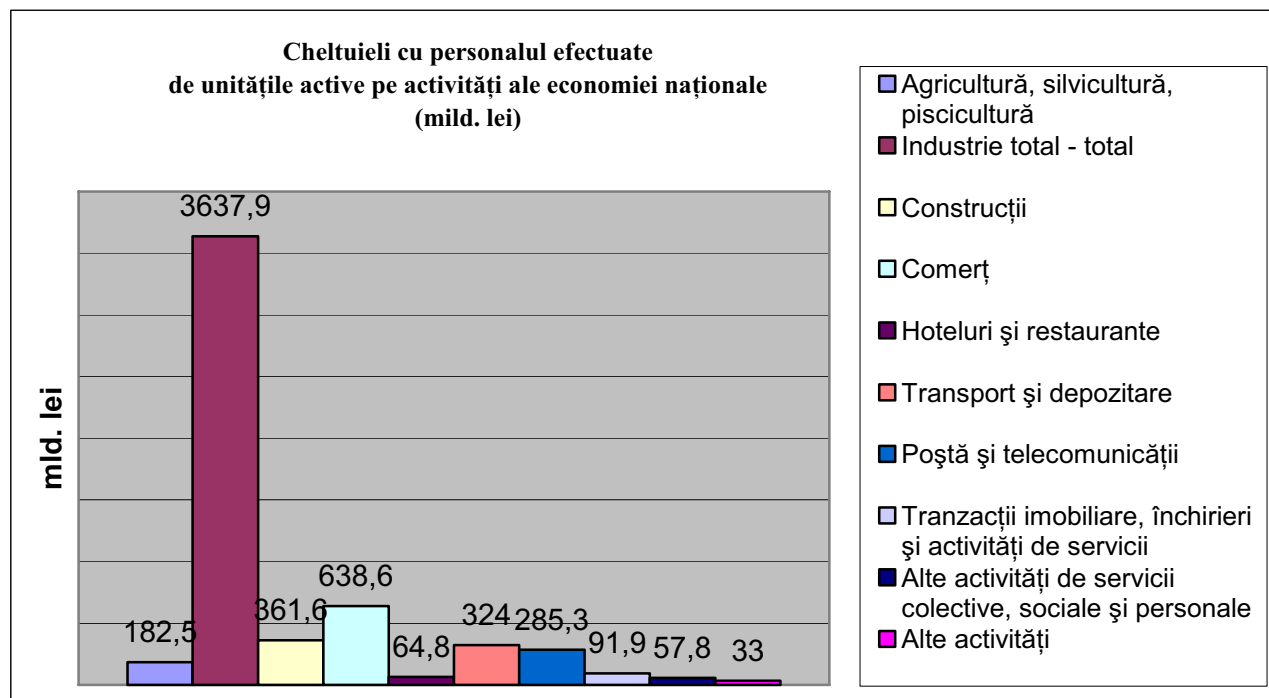

Cea mai mare cifră de afaceri înregistrată de unitățile active a fost în industrie (32.278,0 mld. lei) urmată de comerț (17.477,0 mld. lei) și construcții (3.325,8 mld. lei). În cadrul industriei, ramura prelucrătoare deținea 66,8% din volumul cifrei de afaceri. În celelalte ramuri ale economiei județului, ponderea cifrei de afaceri era situată sub 4,2%.

Volumul investițiilor brute totaliza la nivelul anului 2002 cifra de 7.483 mld. lei. Industria reprezenta 53,1% în totalul investițiilor efectuate de unitățile active, fiind urmată de comerț (18,5%), transport și depozitare (8,7%) și agricultură (5,3%).

În anul 2002 în economia județului își desfășurau activitatea 108.781 salariați, din care 65.974 (60,6%) în industrie. Industria prelucrătoare absorbea 58.161 salariați, reprezentând 88% din totalul salariaților ocupați în industrie. În comerț numărul salariaților era de 17.201 (15,8%).

Urmând aceeași evoluție cu numărul salariaților, cheltuielile cu personalul efectuate de unitățile active au înregistrat cea mai mare pondere în industrie (3.637,9 mld. lei reprezentând 64,1%). În măsură mai mică s-au efectuat cheltuieli cu forța de muncă în comerț (638,6 mld. lei reprezentând 11,2%) și construcții (361,6 mld lei).

Forța de muncă și șomajul

La finele anului 2002, participarea populației la forța de muncă, pe zone ale județului, se prezenta astfel:

- mii persoane -

	Populația activă				Populația ocupată				Șomeri			
	Total	M	F	%	Total	M	F	%	Total	M	F	%
Total județ	208,4	122,1	86,3	100,0	185,7	106,3	79,4	100,0	22,7	15,8	6,9	100,0
Zona Iernut	8,6	5,9	2,7	4,1	6,8	4,6	2,2	3,7	1,8	1,3	0,5	7,9
Zona Luduș	18,9	12,4	6,5	9,1	16,0	10,4	5,6	8,6	2,9	2,1	0,8	12,8
Zona Reghin	37,1	22,7	14,4	18,0	33,3	20,2	13,3	17,9	3,8	2,7	1,1	16,7
Zona Sighișoara	21,1	11,7	9,4	10,1	19,5	10,4	9,1	10,5	1,7	1,3	0,4	7,5
Zona Sovata	16,0	10,3	5,7	7,7	14,2	9,1	5,1	7,6	1,7	1,2	0,5	7,5
Zona Târgu Mureș	89,6	48,8	40,8	42,9	81,7	43,5	38,2	44,0	7,9	5,3	2,6	33,5
Zona Târnăveni	17,1	10,3	6,8	8,1	14,2	8,3	5,9	7,7	2,9	1,9	1,0	12,8

La indicatorul populație activă înregistrează ponderi scăzute zonele Iernut (4,1%), Ludaș (9,1%) și Târnăveni (8,1%). Aceste zone au și o rată mare a șomajului, depășind cu mult nivelul județului, care în anul 2002 era de 6,4%.

Populația ocupată pe activități ale economiei naționale

- mii persoane -

POPULATIA OCUPATA	1999	2000	2001	2002
TOTAL, din care:	235,7	245,7	239,6	240,8
Industrie	61,8	62,2	65,2	69,8
Construcții	9,3	8,8	7,5	10,9
Comerț	19,3	21,4	20,0	26,0
Turism	3,2	2,7	2,5	2,8
Transporturi	6,9	8,6	6,4	7,2
Servicii	8,1	8,3	8,0	7,6
Agricultură	100,5	103,1	100,4	87,1
Administrație publică	2,7	2,6	2,8	2,8
Invațământ	12,3	13,5	12,6	11,4
Sănătate	8,5	10,4	10,5	11,4
Alte activități ale economiei naționale	3,1	4,1	3,7	3,8

Se constată evoluția ascendentă în perioada 1999-2002 a populației ocupate în industrie și comerț, în timp ce numărul persoanelor ocupate în construcții, transporturi și servicii a rămas relativ constant.

Ponderea și locul județului Mureș în economia națională, după forța de muncă

	Ponderea în total						Locul județului					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Forța de muncă												
Pop. ocupată total	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9	13	14	13	12	12	11
Pop ocupată în agricultură	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	13	13	14	13	15	13
Pop. ocupată în industrie	3,1	3,0	3,0	3,1	3,2	3,3	10	13	9	11	9	9
Pop. ocupată la 1.000 locuitori	-	-	-	-	-	-	12	13	13	13	14	7
Nr. salariați	2,7	2,6	2,7	2,8	2,7	2,9	14	14	13	11	13	11
Nr. salariați în industrie	3,0	2,9	2,9	3,1	3,2	3,3	10	13	13	9	11	11
Câștigul mediu net pentru salariați	-	-	-	-	-	-	18	22	15	10	21	22

Județul Mureș ocupă locul 11 pe țară la indicatorul **”populație ocupată”** și locul 7 la indicatorul privind **”populația ocupată la 1.000 locuitori”**. Acești indicatori au înregistrat o tendință de îmbunătățire în perioada 1997-2000.

I.2.1. Industria

Industria este ramura cu ponderea cea mai mare în economia județului, reprezentând 53,7% în structura cifrei de afaceri realizată de unitățile active (la nivelul anului 2002).

După evenimentele din anul 1989, procesul de tranziție caracteristic economiei județului s-a resimțit și în sectorul industrial, care a trecut de la un sistem puternic centralizat la promovarea liberei inițiative. Procesul de privatizare a tuturor unităților de producție industrială care s-a desfășurat în anii '90, a fost însoțit de reducerea volumului producției și a capacităților de producție, precum și de dispariția unor ramuri industriale.

Totuși, județul Mureș dispune de un potențial de dezvoltare ridicat, determinat de așezarea geografică centrală și de condițiile naturale variate și prielnice unei ample dezvoltări economice.

Industria, cu o pondere de 41% în economia județului, se caracterizează printr-o varietate mare a ramurilor producătoare, cu specializări de importanță națională, între care menționăm: industria extractivă a gazului metan; industria de exploatare și prelucrare a lemnului; producția de mobilier și instrumente muzicale; industria chimică și producția de medicamente; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice; industria alimentară, băuturi; industria textilă, încălțăminte și confecții din textile și piele; produse din minerale nemetalice (geamuri, sticlărie, cărămizi, țigle, var, prefabricate pentru construcții, alte materiale de construcții, sticlă decorativă, porțelan, faianță); metalurgie; mașini, echipamente, aparate electrice.

Industria extractivă a gazului metan are o pondere de 12,7% în cifra de afaceri a ramurii industriale și este reprezentată mai ales în zonele Sighișoara și Sărmaș. Industria de exploatare și prelucrare a lemnului este una dintre cele mai dezvoltate ramuri industriale, în special datorită faptului că în această zonă a țării materia primă se găsește din abundență. Industria de prelucrare a lemnului este reprezentată în orașele Reghin, Târnăveni, Luduș. Județul Mureș, cu o pondere de 8,9% în valoarea producției de mobilier, ocupă locul 1 pe țară la acest indicator și locul 10 în

producția de cherestea, cu o pondere de 2,7%. La Reghin există o societate comercială de producere a instrumentelor muzicale “Gliga Companies”.

Industria chimică este reprezentată în municipiile Târgu Mureș și Târnăveni, unde se produc îngrășăminte chimice, carbid, produse chimice anorganice de bază, anti-dăunători (locul 1 pe țară în producția de anti-dăunători).

Producția de medicamente a cunoscut o evoluție ascendentă în ultimii ani, devenind o ramură de bază în industria județului, reprezentativ în acest domeniu fiind municipiul Târgu Mureș.

Ramura prelucrarea cauciucului și masele plastice cuprinde producția de anvelope din orașul Luduș.

În ceea ce privește industria alimentară, județul Mureș ocupă locul 2 pe țară la producția de lapte de consum, cu o pondere de 14,8% în total; locul 8 în producția de brânzeturi, cu o pondere de 3,1%. Caracteristică pentru industria alimentară a județului este prelucrarea cărnii, județul ocupând locul 20 pe țară în producția de carne și locul 16 în producția de preparate din carne; iar la producția de zahăr rafinat, județul Mureș ocupă locul 20 pe țară.

Reprezentative pentru industria alimentară sunt municipiile Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara și orașul Sovata.

Industria textilă, încălțăminte și confecții din textile și piele este reprezentată prin producția de țesături din bumbac și tip bumbac, confecții textile, pielărie și încălțăminte în municipiile Târgu Mureș și Sighișoara.

Producția din minerale nemetalifere cuprinde producția de geamuri trase (2 mm grosime), sticlărie, cărămizi, blocuri ceramice, țigle, poame și olane din argilă, var (locul 8 pe țară) și prefabricate din beton armat (locul 25 pe țară).

Tot în ramura produselor din minerale nemetalice este cuprinsă și producția ceramică (faianță menaj, sticlă și porțelan fosfatic) de la Sighișoara, care cunoaște o dezvoltare tot mai mare în ultimii ani.

Construcția de mașini, echipamente și aparate electrice se regăsește în municipiul Târgu Mureș și în măsură mai mică în Sighișoara, Reghin, Luduș.

Un factor în dezvoltarea industrială a județului îl constituie realizarea pe platforma Vidrasău (orașul Ungheni), la 18 Km de municipiul Târgu Mureș, a Parcului industrial Mureș – Platforma Vidrasău.

Începând cu anii '90, în urma privatizării, reorganizării sau desființării unor capacități de producție, fiecare zonă a județului s-a confruntat cu probleme specifice în evoluția sectorului industrial.

Caracteristicile sectorului industrial în diferite zone ale județului:

Zona Târgu Mureș

Ramura industrială este prezentă în principal în municipiul Târgu Mureș, unde își desfășoară activitatea peste 8.500 de agenți economici.

Structura industrială este diversificată, fiind dominată de 4 sectoare mai importante și anume: industria prelucrării lemnului, industria chimică, construcția de mașini, industria textilă și de pielărie.

Industria de prelucrare a lemnului este prezentă prin producția de mobilier realizată de S.C. Mobex S.A., care produce și mobilier sculptat.

Industria chimică este reprezentată de Combinatul chimic S.C. Azomureș S.A., producător de îngrășăminte chimice, iar industria farmaceutică de S.C. Armedica S.A. și Lek Pharmatech – unități producătoare de medicamente.

Industria constructoare de mașini este reprezentată de S.C. Electromureș S.A. (producător de articole electrotcasnice), S.C. Imatex S.A. (producător de mașini de țesut convenționale și neconvenționale), S.C. Matricon S.A. (producător de mașini de cusut) și de către "Prodcomplex" (producător de utilaje pentru prelucrarea maselor plastice).

Industria textilă este reprezentată de S.C. Textor S.A. (producător de fibre sintetice și din mătase), S.C. Textila Mureșul (confecții textile), iar industria pielăriei de S.C. Manpel S.A. (reprezentativ pentru producția de confecții și mănuși din piele).

Industria alimentară este prezentă prin societăți comerciale pentru produse din carne, prelucrarea laptelui (S.C. Friesland S.A.) și zahăr.

Zona Sighișoara

Sectoarele economice dominante, în ordinea ponderii lor sunt: confecții, materiale de construcții și alte produse din minerale nemetalice (faianță menaj, vase emailate, porțelan fosfatic), prelucrarea laptelui și construcții metalice.

La sfârșitul anilor '80, municipiul Sighișoara era beneficiarul unui profil industrial complex, în care ponderea era deținută de ramurile textilă și confecții textile, construcții de mașini și prelucrarea metalelor, sticlă și faianță, articole pentru menaj, produse alimentare, materiale de construcții, exploatarea și prelucrarea lemnului, pielărie, blănărie, încălțăminte, etc.

Marea majoritate a unităților erau profilate pe industria ușoară, mai ales textilă (65% pondere valorică din produsele sighișorene), orientare fixată de o anumită tradiție locală (vezi vechile bresle ale țesătorilor și croitorilor), precum și de materia primă abundentă pentru produsele ceramice.

Agenți economici prezenți în industrie: S.C. "VES" S.A. (vase emailate), S.C. "Stimet" S.A. (ambalaj sticlă), S.C. "Siceram" S.A. (materiale pentru construcții), S.C. "Târnava" S.A. (confecții), S.C. "Nicovala" S.A. (construcții metalice), S.C. "Parat – ro" S.A. (confecții industriale), S.C. "Transtex" S.A. (confecții), S.C. "CESIRO" S.A. (faianță menaj), S.C. "Hochland Romania" S.R.L. (prelucrarea laptelui).

Zona Reghin

Profilul economic preponderent al zonei este exploatarea, transportul și industrializarea materialului lemnos.

Industria metalurgică a avut de suferit în urma desființării S.C. Metalurgica S.A., fiind disponibilizați un număr de 4.500 de angajați. Ulterior, societatea a fost privatizată și în prezent se fac din nou angajări.

În industria zonei își desfășoară activitatea 274 agenți economici, între care cei mai importanți sunt: S.C. Prolemn S.A., S.C. Alpina S.A., S.C. Amis S.A., S.C. Irum S.A., S.C. Hora S.A., S.C. Remex S.A., S.C. Lazar S.R.L., Geosef Levicom S.R.L., S.C. Larix Forest S.R.L., Emivas Cons S.R.L., RAGCL S.A., S.C. Gliga Companies S.A., S.C. Metalurgica Reghin S.A., S.C. Turlemn Prodcom S.R.L., Distileriiile Regun S.R.L., Vivarius Impex S.R.L., Grafis Art S.R.L., Bewami Pan Expert S.R.L., Lemn Metal Reghin S.A..

Profilul lor de activitate: industria alimentară și a băuturilor, confecțiile din textile și pielărie, producția de încălțăminte, prelucrarea lemnului, produse din minerale nemetalice, metalurgie, construcții metalice și produse din metal, producția de mașini și echipamente, producția de mașini și aparate electrice, de aparatură și instrumente medicale, de precizie optică și ceasornicărie, producția de mobilier și alte activități industriale.

Numărul total al angajaților este de 8.836.

Zona Târnăveni

Sectoarele industriale dominante în zonă sunt industria chimică și producția din minerale nemetalice (prelucrarea sticlei, țigle și materiale de construcții, articole de ceramică).

Profilul industrial al zonei este dat de municipiul Târnăveni, în care industria chimică (succesore a ramurii reprezentative din perioada comunistă) este preponderentă (carbid, acid sulfuric, etc.). Această ramură este reprezentată de Grupul de firme CARBID (Carbid – Fox, Carbid – Gaz, Carbid – Conmet) restructurate din fostul Combinat Chimic și care au ca profil fabricarea de produse chimice anorganice de bază, gaze industriale și turnarea fontei.

Societatea comercială BICAPA S.A. Târnăveni, desprinsă din fostul Combinat Chimic, a trecut printr-un proces de privatizare după anul 1989, iar în prezent se află în reorganizare în vederea începerii unor activități noi.

Regresul economic înregistrat de marile unități economice de pe platforma industrială a municipiului după anul 1990 (S.C. Bicapa S.A., S.C. Carbid Fox S.A.) a avut drept consecință disponibilizarea unui număr impresionant de angajați, atât din oraș cât și din localitățile învecinate.

Printre alți agenți economici care încep să se dezvolte în cadrul industriei din Târnăveni menționăm: Geccat (geamuri, prelucrarea și fasonarea sticlei plate, fabricarea de elemente de dulgherie și tâmplărie din metal); S.C. Cars S.A. (fabricarea cărămizilor, țiglelor și altor produse pentru construcții din argilă arsă); S.C. Com Ardeleana (producția de mobilier); S.C. Cotton Textil SRL (confecții articole de îmbrăcăminte); S.C. Vitron (fabricarea articolelor ceramice pentru uz gospodăresc și ornamental); S.C. Omega Prodcom (recuperarea deșeurilor și resturilor nemetalice reciclabile); S.C. Holland Tehnolemn Reedflex International (producția de mobilier); S.C. Delrom (producția și conservarea cârnii).

Zonele situate pe valea inferioară a Mureșului, reprezentate de orașele Luduș și Iernut

Aceste zone au ca specific profilul agroindustrial.

Ca urmare a schimbărilor intervenite după anul 1989, dezechilibrele economice din aceste zone au fost provocate de închiderea unor unități industriale care înglobau un număr apreciabil de locuitorilor din cele două orașe.

Caracteristic pentru orașele Luduș și Iernut este numărul mare de locuitori apti de muncă, dar fără nici un venit.

Orașele sunt străbătute de DN 15 Turda – Târgu Mureș – Toplița și drumul european E 60 Brașov – Târgu Mureș – Cluj Napoca.

Obiectivul principal al acestor zone este crearea de noi locuri de muncă prin susținerea unor proiecte de investiții în domeniul serviciilor, industria ușoară, industria alimentară, de prelucrare a legumelor și cea a produselor din lapte și carne.

Zona Luduș

Caracteristic pentru zona Luduș este faptul că industria se desfășoară doar în perimetrul orașului Luduș, profilul industrial fiind determinat de industria alimentară, prelucrarea lemnului, confecții-textile, prelucrarea cauciucului.

Industria de prelucrare a cauciucului este reprezentată de S.C. Romvelo S.A. Luduș, iar industria alimentară (prelucrarea sfeclei de zahăr) de S.C. Zahărul Luduș S.A.

Industria mai este reprezentată în această zonă de prelucrarea sârmei și sticlei la Luduș; industria extractivă (gaze naturale) la Sărmașu; prelucrarea lemnului la Luduș, Sărmașu, Chețani, Tăureni; prelucrarea cânepei, industria ușoară (confecții) și materiale de construcții la Luduș.

Neutilizarea în totalitate a unor capacități de producție existente și desființarea altora, migrația forței de muncă spre alte zone din țară și străinătate sau lipsa resurselor financiare necesare înlocuirii echipamentelor și tehnologiilor învechite, reprezintă factori de regres pentru dezvoltarea industrială a zonei.

Redistribuirea spațiilor industriale dezafectate ar putea revigora activitatea acestui sector, prin orientarea lor spre activități economice profitabile.

Disponibilitățile în ceea ce privește suprafețele agricole ar putea oferi posibilitatea dezvoltării industriei alimentare prin investiții în acest domeniu.

În această zonă, cu bogată experiență în domeniul zootehniei (complexe de creșterea și îngrășarea animalelor, aflate în conservare), cu existența marilor suprafețe piscicole, este favorizată dezvoltarea industriei alimentare.

Zona Iernut

Ramuri industriale preponderente: producerea energiei electrice prin S.C. Electrocentrale București S.A. - Sucursala Mureș și lucrări de întreținere și reparații agregate energetice, lucrări PRAM, AMC, control nedistructiv prin S.C. Termoserv S.A. ce atrag circa 700 salariați.

Potential de dezvoltare: S.C. Complex ZOOIND ARDEALUL S.A. Iernut (22 ha) și S.C. PROTAN SA. (profil agro-industrial).

Zona Sovata

Ramuri industriale preponderente: exploatarea și prelucrarea lemnului (exploatare forestiere, producția de mobilă, artizanat din lemn) în cadrul a 7 agenți economici între care se remarcă S.C. Mobila S.A. componentă a grupului francez Jaques Parisot, S.C. Rowo S.A. și industria alimentară (producția de brânzeturi) reprezentată de S.C. Hochland S.A.

I.2.2.Sectorul terțiar

I.2.2.1.Turismul

Înzestrat cu un bogat potențial turistic, definit de marea varietate a elementelor cadrului natural, județul Mureș se înscrie între zonele de mare atractivitate pe plan intern și internațional.

Potențialul turistic privit ca activitate economică, constituie oferta primară a turismului și grupează resursele și obiectivele turistice naturale și antropice.

Potențialul turistic natural

Potențialul morfoturistic este reprezentat de cele două lanțuri montane din partea estică a județului: Călimani și Gurghiu. Cele mai spectaculoase forme, cu potențial de mare atractivitate sunt *craterele vulcanice*, bine păstrate și de dimensiuni mari: Căliman în Munții Călimani, Fâncel-Lăpușna și Sacă-Tătarca din Munții Gurghiu.

Relieful glaciar dezvoltat la altitudini de peste 2.000 m în aceste zone, conține două *circuri glaciare*.

Munții de sare de la Sovata conțin un substrat în care sarea este foarte aproape de suprafață (*relief salin*).

Defileul Deda-Toplița, desfășurat în cea mai mare parte pe teritoriul județului Mureș, are o lungime totală de 34 km, despărțind masivele vulcanice Călimani și Gurghiu.

Potențialul climato-turistic permite practicarea activităților turistice în toate sezoanele, cu variații în funcție de specificul formelor de turism. Excepționând altitudinea masivelor muntoase, bioclimatul munților mijlocii (1.200-1.800 m) este foarte extins, fiind indicat pentru efectuarea climato-terapiei.

Potențialul turistic hidromineral, lacustru și al rețelei hidrografice

Apele minerale au importanță turistică, întrucât au efecte terapeutice dintre cele mai diverse.

Predomină apele minerale *bicarbonat-carbogazoase*, aflate în aureola mofetică Călimani-Gurghiu, urmate de cele *feruginoase*.

Apele minerale sărate apar la Idecu de Jos, Jabenita, Brâncovenești, Uila, Gurghiu și Sovata. La Sângeorgiu de Mureș acestea provin din zăcămintele gazeifere ale domului Ernei.

Nămolurile sapropelice, utilizate în afecțiuni locomotorii, apar la Sovata.

Lacurile constituie o resursă importantă din mai multe motive: posibilități de agrement, de terapie, valoarea peisagistică. În Munții Călimani este prezent lacul glaciar lezerul de sub Rățiș.

Lacurile sărate, mai numeroase, sunt concentrate în Idecu de Jos, Jabenita și mai ales la Sovata. Aici există circa 10 lacuri sărate, între care Lacul Ursu. Importante terapeutic sunt și lacurile Negru și Aluniș care, alături de Lacul Ursu, au asigurat dezvoltarea stațiunii Sovata.

Păstrăvăriile, între care cele mai renumite sunt situate la Lăpușna, pe valea Gurghiului și Câmpul Cetății, pe valea Târnavei Mici.

lazorile, prezente în Câmpia Transilvaniei, având aceeași funcție ca și păstrăvăriile, se concentrează pe valea Ludușului, în perimetrul comunelor Sânger, Tăureni, Zau de Câmpie, Șăulia și Miheșu de Câmpie.

Rețeaua hidrografică constituie o resursă turistică mai ales în perimetrul orașelor mari, unde luncile râurilor mai importante și pădurile ce mărginesc aceste lunci sunt amenajate pentru turismul de agrement. Importanță deosebită prezintă în acest sens valea Mureșului în perimetrul localităților Târgu Mureș, Reghin, Iernut și Luduș; valea Târnavei Mici la Târnăveni, precum și valea Târnavei Mari la Sighișoara.

Potențialul turistic biogeografic este alcătuit din păduri și fondul zoogeografic.

Pădurile cele mai extinse apar în regiunile montane și în cele subcarpatice, constituind un alt factor de atracție turistică. Câteva dintre ele au o valoare turistică ridicată datorită declarării lor ca rezervație naturală. În scopul conservării resurselor cu valoare de unicat sau pe cale de dispariție, la nivelul județului Mureș au fost desemnate prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, o serie de arii protejate: Parcul Național Călimani Sud; Rezervația peisagistică Defileul Deda-

Toplița; Pădurea de Stejari seculari de la Mociar; Rezervația de Bujor de Stepă de la Zau de Câmpie; Rezervația naturală Lacul Fărăgău; Pădurea Săbed, comuna Ceuașu de Câmpie; Rezervația de stejar pufos Sighișoara; Rezervația molid de rezonanță Lăpușna; Stejarii seculari de la Braite, Sighișoara; Lacul Ursu Sovata și arboreturile limitrofe; Rezervația Laleaua peștriță Vălenii de Mureș; Poiana narciselor Gurghiu; Rezervația peisagistică Seaca; Arboretul cu *Chamaecyparis Lawsoniana* – Sângeorgiu de Pădure. În județul Mureș au fost recunoscute 14 arii protejate de interes național, având suprafața totală de 28.359 ha. Dintre acestea cele mai cunoscute sunt Lacul Ursu, rezervația peisagistică Defileul Deda-Toplița, Defileul Mureșului și numeroase rezervații botanice. În plus, Parcul Național Călimani Sud care se află parțial pe teritoriul județului Mureș.

Fondul zoogeografic se concentrază în această zonă, turismul cinegetic fiind prezent în Munții Gurghiu și Călimani (cervidee, urși), precum și în zona subcarpatică (mistreți). Propice pentru turismul piscicol sunt valea Mureșului prin defileul Deda-Toplița, văile superioare ale Gurghiului și Târnavei Mici, precum și pescăria de crapi de la Zau de Câmpie.

În ce privește **distribuirea teritorială a potențialului natural**, cel mai ridicat este înregistrat de comunele montane și subcarpatice Lunca Bradului, Răstolița, urmate de Sovata, Stânceni, Deda și Ibănești. Un potențial relativ însemnat au și comunele Vătava, Hodac, Gurghiu și Chiherul de Jos.

Aceste unități administrative se caracterizează prin: bioclimat de munte cu efect stimulat, fond zoogeografic, ape minerale, lacuri sărate și piscicole și prezența defileului Deda-Toplița.

Cu un potențial turistic natural mijlociu apar comunele Eremitu, Rușii Munți, Aluniș, Brâncoveniști și Solovăstru, datorită prezenței reliefului salifer, a apelor minerale sărate, a lacurilor sărate, precum și a pădurilor relativ extinse.

În categoria unităților administrative cu potențial turistic natural scăzut se încadrează comunele din zona subcarpatică Batoș, Suseni, Beica de Jos, precum și cele din Câmpia Transilvaniei (Sârmașu, Miheșu de Câmpie, Șăulia, Zau de Câmpie, Tăureni și Sânger).

Potențialul turistic antropoc

Potențialul turistic antropoc este complementar celui natural, în această categorie a resurselor și

obiectivelor turistice fiind incluse obiectivele cultural-antropice (biserici, biserici-fortificate, cetăți, castele, complexe arhitectonice urbane) precum și cele care se leagă de cultura materială și spirituală din mediul rural (obiceiuri, tradiții, etc.).

Complexele arhitectonice urbane dețin un loc important între obiectivele cultural-antropice, între care se remarcă municipiile Târgu Mureș și Sighișoara.

Municipiul reședință de județ Târgu Mureș - concentrează o serie de obiective turistice importante. În centrul istoric se remarcă *cea mai veche casă din oraș*, datând din 1554, reconstruită în 1763; *Palatul Tholdalagi*, construit în stil rococo; *Palatul Culturii*; *Palatul Prefecturii*, ambele datând de la începutul secolului XX; *Catedrala Ortodoxă*, *Biserica Catolică*, construită în stil baroc între anii 1728-1764; *Biblioteca Teleki*, cu 40.000 de volume; *Biserica din Lemn* (ortodoxă), construită în 1793; *Tabla Regească* în stil baroc, etc. La toate acestea se adaugă *Cetatea Medievală*, construită în prima jumătate a secolului al XVII-lea, care cuprinde și o *Biserică Reformată*, monument arhitectonic de la sfârșitul secolului XIV.

Municipiul Sighișoara concentrează 11 obiective cultural-istorice, dintre care cel mai impresionant este *Cetatea Medievală*, din secolul XIV, care mai păstrează 9 turnuri (din 14). În incinta cetății se află și alte obiective, între care *Biserica Mănăstirii* (sec. XIII), *Biserica din Deal* (sec. XIV-XV) și *Galeria de Lemn* (1642).

Sighișoara este cel mai important obiectiv turistic antropoc din județ, fiind inclus pe lista monumentelor UNESCO.

Potențialul turistic al vestigiilor istorice și arhitecturale

În așezările din județul Mureș se află monumente istorice și de arhitectură foarte variate stilistic, datând din perioade istorice diferite și reflectând cultura autohtonă, pe cea maghiară și germană, culturi care s-au influențat reciproc în această zonă. Acest mozaic cultural se constituie într-o atracție turistică importantă, care dă o notă specifică.

O serie de așezări sătești cu biserici fortificate se află pe lista Patrimoniului Universal UNESCO, exemplificând localitățile colonizate de sașii din Transilvania, care formează un tot unitar cu valoare istorică, cuprinzând moduri de organizare a spațiului, clădiri și urme de activități umane care își pun pecetea asupra împrejurimilor. Bisericile fortificate se regăsesc în număr mare într-un perimetru restrâns. Ele

constituie o realizare arhitecturală deosebită, datorită diversității și folosirii gamei de tipare defensive din faza târzie a evului mediu european.

Între cetățile medievale din sudul Transilvaniei se remarcă Cetatea săsească cu biserică din Comuna Vânători, satul Archita.

Punctele arheologice sunt prezente la Cuci, Cipău, Cristești, Morești unde s-au păstrat dovezi ale existenței umane din perioada fierului, a bronzului, ale civilizației antice și feudalismului timpuriu.

În categoria altor obiective antropice se includ Muzeul și Monumentul Petőfi de la Albești, precum și Monumentul Ostașilor Români de la Oarba de Mureș (comuna Ogra).

Potențialul cultural este reprezentat de instituțiile și evenimentele cultural-artistice, monumentele de artă, monumentele tehnice, parcuri și grădini, foarte numeroase și variate în această zonă.

Dintre muzeele mai importante menționăm: Muzeul Județean Mureș, Muzeul de Istorie din municipiul Sighișoara, Muzeul Etnografic din Reghin, Muzeul de Științe Naturale în cadrul Grupului Școlar "Lucian Blaga" din Reghin, Muzeul Orășenesc din Târnăveni. Între evenimentele culturale menționăm: Festivalul de artă medievală Sighișoara, Festivalul minorităților etnice – Proetnica Sighișoara, Zilele Târgu Mureșene.

Potențialul turistic al artei și tradiției populare este reprezentat de cultura materială și spirituală creată în mediul rural care se manifestă, din punct de vedere turistic prin folclor, festivaluri, colecții de obiecte vechi, arhitectură rurală specifică.

Datorită izolării unor localități s-a păstrat încă vie cultura tradițională cu arhitectura și tehnica populară (construcțiile de case, porți, edificii religioase), materialele folosite, instalații tehnice (mori, pive) cu tehnicile utilizate în prelucrarea lemnului, în realizarea de împletituri, țesături, pictură pe sticlă, ceramică, fierărit. Pe teritoriul județului Mureș s-au identificat zone etnografice care prezintă elemente arhitecturale distincte, meșteșuguri specifice, tipuri diferite de așezări, diversitate de obiceiuri, tradiții și gastronomie. Datorită suprafețelor mari de pădure, lemnul a servit ca material de construcție pentru case și unelte, existând zone care pot fi considerate prin valoarea construcțiilor (biserici de lemn, case, porți, șuri), rezervații de arhitectură populară.

În cadrul arhitecturii țărănești mureșene, se evidențiază peste 40 de biserici de lemn de pe Valea Mureșului, a Gurghiului și a Nirajului. Între meșteșugurile practicate se numără împletitul paielor,

al papurei, pănușilor și nuielilor în satele Chendu, Viforoasa.

Pentru valoarea lor documentară pot fi menționate centrul de olari de la Deda și centrul de ceramică săsească de la Saschiz.

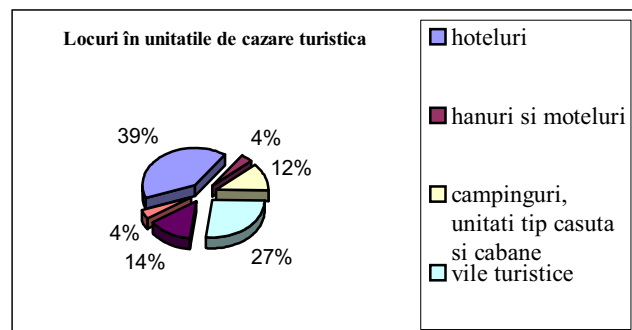
Specificul artei populare maghiare se regăsește în țesăturile lucrate la Aluniș, în zona Sovatei și a Reghinului, iar decorațiunile interioare cu motive populare se realizează pe Valea Gurghiului și Valea Mureșului.

3.2.1.3. Baza materială a turismului

Constituie oferta secundară din turism, având drept componente baza de cazare și căile de comunicație.

Baza de cazare a județului Mureș este diversă, cuprinzând hoteluri, hanuri și moteluri, cabane turistice, campinguri, vile, tabere și pensiuni.

Capacitățile de cazare turistică pe teritoriul județului la nivelul anului 2002 cuprindeau 91 unități cu 7.820 locuri din care: 21 hoteluri cu 3.142 locuri, 8 hanuri și moteluri cu 281 locuri, 7 campinguri, unități tip casută și cabane cu 946 locuri, 40 vile turistice cu 2.081 locuri, 4 tabere de elevi și preșcolari cu 1.060 locuri, 11 pensiuni cu 310 locuri.

Principalii indicatori realizați de capacitățile turistice la nivelul anului 2002:

Capacitatea de cazare:

- număr de locuri existente la 31 iulie 2002: 7.820 unități

- număr de locuri în funcțiune la 31 iulie 2002: 1.120 mii locuri zile

Număr turiști cazați: 115.000

Număr înnoptări: 371.000

Indicele de utilizare a capacității în funcțiune: 33,1%.

(Sursa: Direcția Județeană de Statistică Mureș)

Alături de celelalte componente ale bazei materiale, căile de comunicație au o contribuție importantă, orientând și canalizând fluxurile turistice. Luând în considerare infrastructura de transport care străbate județul Mureș, caracterizată prin diversitate (transport rutier, aerian, cale ferată și drumuri forestiere) se remarcă poziția avantajoasă care determină un grad ridicat de accesibilitate pentru municipiile Sighișoara, Târgu Mureș, Reghin a orașelor Luduș și Iernut. Pe de altă parte, în mediul rural, accesibilitatea prezintă un grad ridicat în comunele Bălăușeri, Sărmașu, Ungheni și Vânători.

3.2.1.4. Forme de turism în județul Mureș

Diversitatea potențialului turistic natural și antropic permite desfășurarea unor forme variate de turism în județul Mureș: **turismul staționar (de sejur)** - este concentrat în ariile subcarpatice sau premontane, în zonele din culoarul Mureșului și în stațiunile balneoclimaterice, între care cea mai importantă este Sovata; **turismul balneoclimateric** - este prezent în stațiunea Sovata (de importanță internațională) la care se adaugă stațiunile de importanță națională și locală Sângeorgiu de Mureș, Idecu de Jos și Jabenita; **turismul pentru sporturi de iarnă** - posibilități de practicare a schiului există în stațiunea Sovata în perioada noiembrie-martie. În stațiune este amenajată o pârtie de schi cu o lungime de 1 km, aflată la o altitudine de 600-900 m; **turismul itinerant** - este favorizat de diversitatea capacităților de cazare existente pe raza județului; **turismul cinegetic** - este favorizat de menținerea unei faune cinegetice valoroase de cervidee, urside și suide, dintre care, fără a se afecta echilibrul ecologic la nivelul speciilor, se pot recolta, într-un cadru perfect controlat și organizat, exemplare de excepție. Un interes deosebit chiar și pentru turismul internațional, prezintă Munții Călimani și Gurghiu; **turismul piscicol** - este concentrat nu numai în ariile montane, dar și în zona iazurilor din Câmpia Transilvaniei; **turismul cultural** - are ca motivație existența unui valoros patrimoniu cultural-istoric și etnografic-folcloric cu un caracter original, chiar de unicat (complex arhitectonice urbane, între care Târgu Mureș și Sighișoara sau arii cuprinse în zonele de podiș și subcarpatice cu un fond cultural-istoric cu dispersie mare); **turismul de sfârșit de săptămână** - cele mai tipice areale de concentrare a amenajărilor turistice pentru această formă de turism sunt cele de pe valea Gurghiuului, Defileul Deda-Toplița

și Sovata; **turismul de afaceri** - se dezvoltă pe măsura implementării în România a standardelor internaționale și a introducerii aquis-lui comunitar european. Locații pentru desfășurarea acestui gen de turism există în orașele Târgu Mureș, Sighișoara și Sovata; **turismul rural/agroturismul** - în anul 2002 existau 40 de pensiuni cu un număr de 639 locuri. Potențialul turistic natural se concentrează în partea nord-estică a județului, în comunele montane și subcarpatice. În județul Mureș au fost declarate sate turistice următoarele localități: Gornești, Bezid (com. Sângeorgiu de Pădure), Lunca Bradului, Stânceni, Neagra (com. Lunca Bradului), Răstolița, Gălăoia (com. Răstolița), Borzia (com. Răstolița). Potențiale sate turistice sunt Gurghiu, Lăpușna (com. Ibănești). Din punctul de vedere al efectelor pe care le are asupra gospodăriilor țărănești, agroturismul apare ca o variantă a dezvoltării mediului rural, mai ales în zonele cu condiții grele de viață cum sunt cele din zona montană.

Satul din această parte a țării reprezintă o zonă în care de multe ori spiritualitatea românească a interferat cu cea a naționalităților conlocuitoare, realizând o simbioză plină de originalitate.

În județul Mureș se află sate deosebit de interesante prin valorile etno-folclorice, meșteșuguri, gastronomia tradițională, produsele de creație artistică și prin deținerea unor valori recunoscute istorice sau culturale, așa cum sunt satele pe teritoriul cărora se află biserici fortificate săsești, sate turistice vitipomicole, pastorale, sate care sunt adiacente unor rezervații naturale sau altor fenomene geomorfologice deosebite. Începuturi ale acestei forme de turism se regăsesc pe valea Mureșului, la Câmpul Cetății și în zona Sighișoarei.

Adresă utilă: Asociația Națională de turism rural, ecologic și cultural – Filiala Mureș
Târgu Mureș, Bvd. 1848 nr. 23, Bl. C4, Apt. 14
Tel./fax +40-0265-269343 ; E-mail: total-t@orizont.net

1.2.2.2. Comerțul

Comerțul este domeniul de activitate care a cunoscut o adevărată explozie în perioada de după revoluția anticomunistă, astfel că la finele anului 2002 acest sector reprezenta, după industrie, o pondere de 29,1% în totalul structurii cifrei de afaceri pe activități ale economiei județului.

De asemenea, în ceea ce privește nivelul investițiilor brute efectuate în economie, comerțul ocupă locul al doilea, după industrie, cu o cifră de afaceri de 1.385 miliarde lei și o pondere de 18,5% în totalul investițiilor.

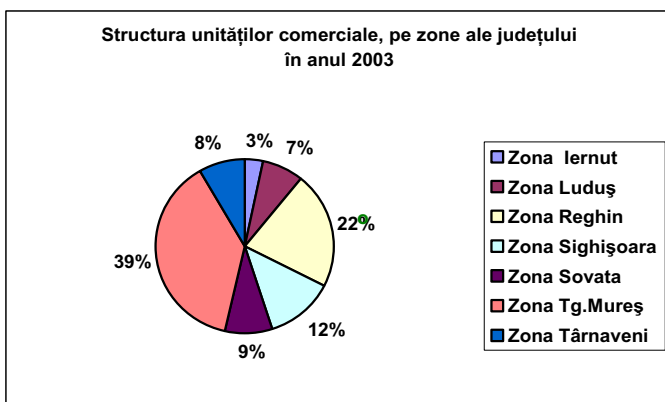
Din totalul de 8.280 unități active la nivelul județean în anul 2002, 3.832 unități își desfășurau activitatea în sectorul comercial, reprezentând un procent de 46,3%. Ponderea ridicată se menține și în cazul numărului mediu de persoane ocupate în unitățile

active, unde comerțul reprezintă 16,5% cu un număr de 18.647 persoane ocupate.

Cea mai mare concentrare a unităților comerciale și a numărului de salariați în acest sector se regăsește în zona municipiului reședință de județ Târgu Mureș, pe raza căruia își desfășoară activitatea 2.148 unități comerciale cu un număr de 9.701 salariați, urmată de zona Reghin (care cunoaște o evoluție economică ascendentă) cu un număr de 1.227 unități și 1.958 salariați.

Structura activității comerciale, pe zone ale județului, în anul 2003 (nr. unități comerciale și nr. salariați)

Nr. crt.	Zonare Localități	TOTAL unități comerciale	Nr. agenți economici cu activ. în domeniul comerțului pe sectoare comerciale			Pondere unităților comerciale în total %	Nr. salariați	Pondere numărului de salariați în total %
			Alim.	Nealim.	Alim. publ.			
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Iernut	186	92	64	30	3,3	172	1,0
2	Luduș	417	194	91	132	7,4	1.667	9,3
3	Reghin	1.227	466	481	280	21,8	1.958	10,9
4	Sighișoara	699	449	209	41	12,4	2.644	14,8
5	Sovata	491	151	260	80	8,7	856	4,8
6	Târgu Mureș	2.148	198	1.684	266	38,2	9.701	54,2
7	Timăveni	459	185	191	83	8,2	886	5,0
	TOTAL	5.627	1.735	2.980	912	100,0	17.884	100,0

Începând cu anul 2002, s-au construit mari magazine și în județul Mureș: pe drumul național DN 15 Târgu Mureș – Reghin, în localitatea Ernei, funcționează unitatea comercială SELGROSS Cash&Carry, iar în municipiul Târgu Mureș, pe drumul european E 60 la intrarea dinspre Cluj-Napoca funcționează unitatea comercială METRO Cash&Carry și la ieșirea din oraș spre Sighișoara, magazinul UNIVERS-ALL; tot în municipiul Târgu Mureș, pe drumul european E 60 (porțiunea Str. Gheorghe Doja) funcționează de asemenea o mare unitate comercială pentru desfacerea materialelor de construcții și accesorii (SURTEC).

Serviciile financiar-bancare

Economia județului este susținută de sectorul bancar reprezentat de filiale ale societăților bancare și de asigurări, precum Banca Comercială Română (sediul cu centrală și filială), Raiffeisen Bank, Banca Română de Dezvoltare – Groupe Société Generale, Banca Românească, Banca Comercială Carpatica, ING Bank, Banc Post, Piraeus Bank, Unicredit, Banca Ion Țiriac, Eurom Banc, ABN AMRO Bank, Banca de Credit și Dezvoltare Romexterra, Banca Transilvania, C.E.C. precum și o serie de Cooperative de credit sau Bănci Populare.

Operațiunile instituțiilor publice se derulează prin Banca Națională a României și Trezorerie.

Majoritatea băncilor au sucursale și filiale atât în municipiul de reședință, cât și în principalele orașe.

Serviciile oferite sunt diverse și în general de bună calitate, singura dificultate pe care o întâmpină agenții economici și persoanele private fiind accesul la credite, pentru acordarea cărora se solicită garanții mari. Serviciile financiar-bancare de promovare comercială se realizează prin activitățile curente de

relații cu membrii, sprijinirea procesului investițional, prezentarea noilor oferte de produse și servicii și prin dezvoltarea celor existente.

Puternic reprezentat în județul Mureș, sectorul IMM-urilor se află într-o strânsă dependență de sectorul bancar, deoarece principala sursă de finanțare a acestui grup de întreprinderi rămân în continuare băncile comerciale, atât prin creditele pe care acestea le acordă din fonduri proprii, cât și prin programele de creditare provenite din alte surse pe care acestea le derulează.

O trăsătură comună a creditelor acordate sau derulate de bănci este aceea că, indiferent de utilizarea creditului (investiție, desfășurarea activității curente, etc.), banca solicită și din partea debitorului o contribuție financiară.

Având în vedere că sectorul IMM-urilor cunoaște o dinamică accentuată și înregistrează o importanță deosebită în ansamblul economiei zonale, analiza pieței creditelor acordate trebuie să ia în considerare atât evoluția, cât și participarea acestui sector la formarea indicatorilor macroeconomici.

Din informațiile băncilor referitoare la ratele dobânzilor practicate și creditele acordate IMM-urilor, se constată că acestea se află pe trendul general descendent al ratei dobânzilor înregistrate în sistem. În ceea ce privește destinația creditelor acordate întreprinderilor mici și mijlocii, se remarcă o pondere mai mare a creditelor destinate finanțării capitalului de lucru, în raport cu cele pentru investiții. În plus, nu toate băncile includ în portofoliu lor de creditare sectorul IMM-urilor.

I.2.2.3. Transporturile

Transportul public

Lungimea totală a **drumurilor publice** pe teritoriul județului Mureș este de 1.944,1 km, densitatea lor fiind de 29,9 km la 100 km² de teritoriu, indicator situat sub media pe țară de 32,9 km/100 km² teritoriu.

Starea drumurilor nu se ridică la nivelul standardelor europene.

Reducerea constantă în perioada de după anul 1989 a volumului de investiții alocate pentru construirea, modernizarea și întreținerea drumurilor publice, la care se adaugă creșterea de până la 10 ori a traficului greu pe unele tronsoane, au dus la deprecierea continuă și progresivă a stării drumurilor publice din județ. **Drumurile naționale** de pe raza județului, cu o

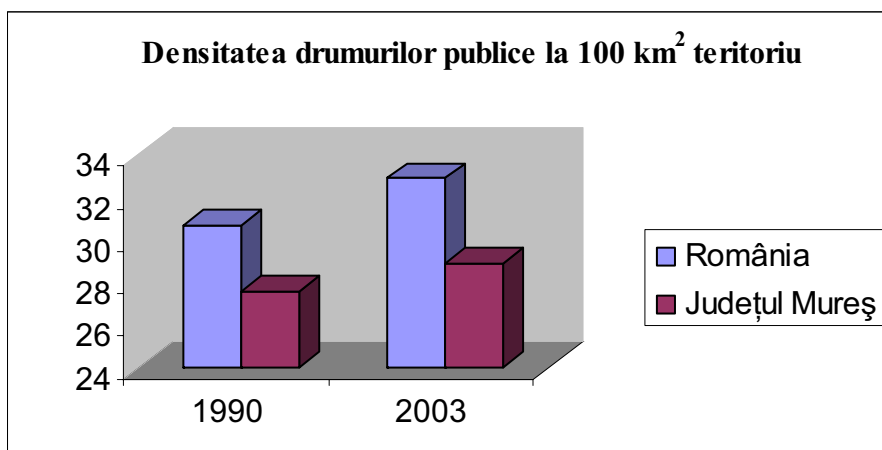
lungime de 402,9 km din care modernizate 375,3 km, reprezintă 20,7% din totalul drumurilor publice.

Din totalul drumurilor naționale, doar DN E60 se află în stare foarte bună, întrucât a fost reabilitat pe o lungime de 120 km în perioada 1998-2002 (pe întreaga distanță de la intrare și până la ieșirea din județ). Restul drumurilor naționale sunt în stare mediocră, rea și foarte rea, având durata de exploatare expirată de 1-3 ori.

Drumurile județene și comunale ale județului (1.541,2 km) au o pondere de 79,3% în totalul rețelei de drumuri publice. Starea drumurilor județene și comunale are o influență deosebită asupra dezvoltării locale. Lungimea drumurilor județene este 781,6 km din care modernizate 638,7 km, iar cea a drumurilor comunale este de 759,6 km din care modernizate 98,3 km, reprezentând 40,3% și respectiv 41,3% din totalul drumurilor publice.

Rețeaua de drumuri publice

	Total	Din care modernizate:
Drumuri naționale	402,959	375,275
Drumuri județene	781,602	638,722
Drumuri comunale	759,649	98,291

În cadrul județului se pot menționa 1.140,4 km de **drumuri forestiere**, din care cea mai mare parte sunt consolidate, cu îmbrăcăminte de balast sau macadam.

La 1 iulie 2005 vor începe lucrările de construcție pe secțiunea Târgu Mureș (Ogra) - Câmpia Turzii a autostrăzii Brașov - Borș, proiect cu termen de finalizare iunie 2008. La 1 ianuarie 2007 vor demara

lucrările pe distanța Sighișoara - Târgu Mureș (56 km), lucrări ce se vor încheia în luna decembrie. Ultimul tronson al autostrăzii pe teritoriul județului, pe distanța Sighișoara – Făgăraș, va fi lansat în execuție la 1 ianuarie 2009 și se va încheia în luna decembrie 2012.

O caracteristică a județului o constituie dezvoltarea transportului public specific asigurării de servicii pentru distanțe scurte și cu o capacitate medie de transport. Astfel, principalul mijloc de transport îl reprezintă microbuzul, cu o tendință continuă de creștere în defavoarea autobuzelor, al căror număr este în scădere datorită gradului de uzură fizică avansat.

Transportul călătorilor în județ este asigurat de 77.943 vehicule, din care 649 autobuze, 756 microbuze și 76.538 autoturisme, din care 64.486 proprietate privată.

Transportul public interurban este asigurat de 15 operatori societăți comerciale și asociați, deținători de licență de transport public, existând și numeroase firme de transport internațional.

Serviciile de taximetrie s-au dezvoltat mult în ultimii ani. De asemenea există firme care oferă posibilitatea închirierii de autovehicule.

Transportul public de persoane prin servicii regulate este structurat astfel: transportul public local – organizat în municipii și orașe (excepție orașele nou înființate Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure, Sărmaș) deservește 281.212 locuitori; transportul public interurban județean - organizat în 35 grupe și un număr de 185 trasee, cu o lungime pe sens de 5.215 km. Se execută 1.346 de curse cu un total de 206 mijloace de transport, din care 86 autobuze și 120 microbuze; transportul public interjudețean în județele limitrofe este organizat în 6 grupe și un număr de 31 trasee, cu o lungime pe sens de 3.678 km. Se execută 46 de curse cu un total de 28 mijloace de transport din care 25 autobuze și 3 microbuze;

Rețeaua de căi ferate

Cu 48,4 km de cale ferată la 1.000 km², județul Mureș se situează peste media pe țară a acestui indicator de 46,2 km/1.000 km². Județul Mureș este străbătut de 325 km de cale ferată, din care doar 26,5% (86 km) este electrificată, ponderea fiind sub cea a căilor ferate electrificate la nivel național (35,8%).

Densitatea liniilor de cale ferată pe 1.000 km²

	Densitatea liniilor de cale ferată	
	1990	2003
România	47,8	46,2
Județul Mureș	71,2	48,4

Lipsa resurselor financiare a condus la reduceri drastice în întreținerea infrastructurii și refacerea materialului rulant (învechit și insuficient atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ). Acest fapt a alterat în mod semnificativ transportul feroviar, astfel că infrastructura feroviară se situează în prezent sub standardele UE.

Transportul aerian

Aeroportul Târgu Mureș, situat pe raza noului oraș Ungheni, la 12 km distanță de reședința județului, pe drumul european E 60 ce leagă Târgu-Mureș de Cluj-Napoca, are o poziție geografică deosebit de

favorabilă, întrucât cu excepția județului Cluj, județele învecinate nu dispun de aeroporturi.

Ca urmare, aeroportul Târgu Mureș deservește un areal geografic de 24.000 km², cu o populație aproximativă de 1,5 milioane de locuitori, cuprinzând 4 județe: Mureș, Bistrița, Harghita, Covasna.

Finalizarea proiectului de construcție a PARCULUI INDUSTRIAL în zona aeroportului va avea efecte benefice asupra dezvoltării economice a județului, prin intensificarea traficului aerian și absorbția forței de muncă disponibilă în zonă. Lucrările de construcție sunt în curs, urmând a se finaliza în anul 2005.

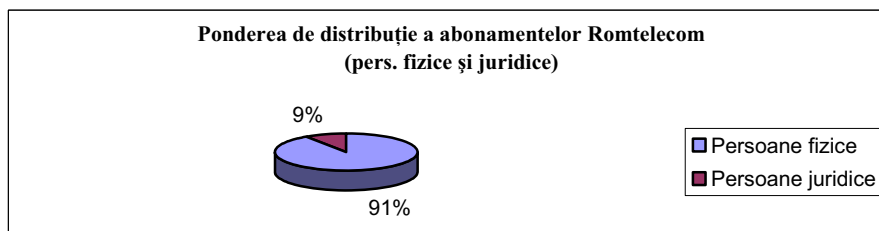
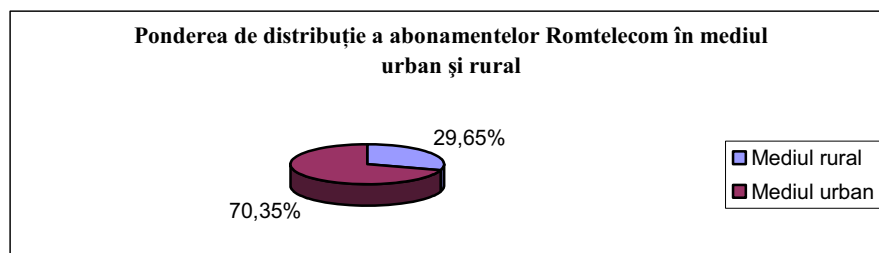
Aeroportul Târgu Mureș este primul din România care în anul 1994 a devenit membru al Consiliului Internațional al Aeroporturilor (ACI). La Târgu Mureș mai funcționează și un aeroport utilitar – sportiv.

I.2.2.4.Telecomunicațiile

Extinderea și modernizarea centralelor telefonice în ultimii ani a condus la creșterea numărului de abonați

în rețeaua de telefonie fixă, astfel încât la 1.000 de locuitori revin 213 abonați telefonici. Județul Mureș se situează peste media națională care este 179,8 de abonați la 1.000 de locuitori. Dintre aceștia, 70,3% sunt în mediul urban și numai 29,7% în mediul rural. Oferta comercială în domeniul telecomunicațiilor este dominată de Compania națională de telefonie fixă RomTelecom și de companiile naționale de telefonie mobilă Orange, Connex și Zapp.

Nr. abonați RomTelecom în județul Mureș					
Mediul rural			Mediul urban		
Total	Persoane fizice	Persoane juridice	Total	Persoane fizice	Persoane juridice
36.612	34.550	2.062	86.860	77.345	9.515

În telecomunicații se remarcă un proces alert de modernizare, datorită expansiunii tehnicii avansate în telefonia cu fir și a creșterii gradului de acoperire prin telefonia mobilă. Modernizarea acestui sector va continua și în viitor prin acțiunea de montare a cablurilor optice, prin extinderea rețelilor digitale și prin dezvoltarea telefoniei mobile și a comunicațiilor prin poșta electronică.

Pe teritoriul județului se recepționează programele 1 și 2 ale Televiziunii Române, precum și programele

televiziunilor particulare ANTENA 1 și PRO TV care au înființat și posturi locale. În ultima perioadă s-a dezvoltat rețeaua de televiziune prin cablu, care permite recepționarea a numeroase alte posturi de televiziune din România și din străinătate.

În Târgu Mureș, funcționează un post public de radio, pe unde medii, cu emisiuni în limba română, maghiară și germană, căruia i se adaugă numeroase alte posturi private pe unde ultrascurte.

I.2.2.5. Rețeaua Internet

Piața serviciilor Internet este reprezentată în județ de marii furnizori naționali, ca de exemplu: RDS - Romania Data Systems - (<http://www.rdsnet.ro/>); ARtelecom S.A. - operatorul Internet al Romtelecom, dispunând de rețeaua națională și de 155+34 Mbps conectivitate Internet externă (<http://www.artelecom.ro/>); Connex-Xnet, Orange - furnizori Internet în special pentru abonații serviciilor de telefonie mobilă (<http://www.xnet.ro/>).

Tarifele serviciilor Internet sunt încă foarte mari pentru utilizatorii din România. În general, valorile medii ale tarifelor sunt de 1,6-2 ori mai mari decât valorile medii pentru țările membre UE.

Activitățile de comunicații și rețele de date sunt coordonate de ANRC - Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații: IGCTI – Inspectoratul General pentru Comunicații și Tehnologia Informației din cadrul Ministerului Comunicațiilor și Tehnologiei Informației.

I.2.2.6. Infrastructura tehnico-edilitară

Un procent de 99% din sursele ce contribuie (sau pot contribui) la alimentarea cu apă, inclusiv a zonei rurale din județ provin din surse de suprafață și numai 1% din surse subterane. Capacitatea disponibilă a surselor utilizate nu este repartizată uniform la nivelul județului. Din debitul total captat, ponderea principală îi revine văii Mureșului, după care urmează Valea Târnavei Mari. Sursele subterane de apă nu joacă un rol important, din cauza debitului foarte redus și a calității necorespunzătoare a apelor freatice.

În orașele și municipiile județului, alimentarea cu apă ridică probleme de extindere a capacităților de stocare, tratare și distribuție, 60% din rețele fiind uzate, cele mai multe fiind din metal și având durata de serviciu expirată.

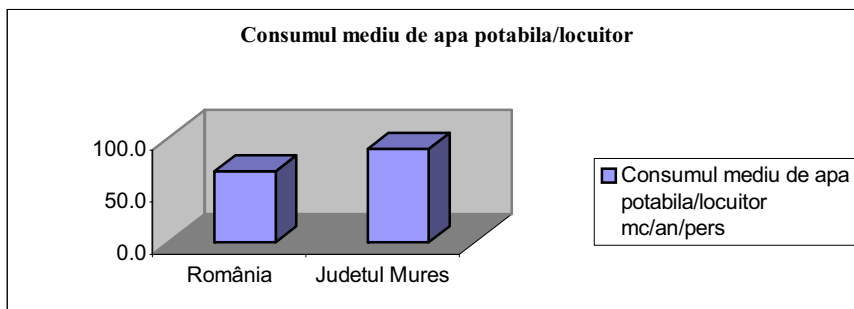
Majoritatea comunelor au proiecte de alimentare cu apă curentă pentru care caută finanțări.

Rețeaua de distribuție a apei, în lungime totală de 1.100 km (2,81% din lungimea pe țară), este repartizată în 86 de localități ale județului, din care 76 în mediul rural.

Volumul total de apă potabilă distribuită este 33.650 mii mc/an, din care pentru uz casnic 21.872 mii mc/an.

Consumul mediu de apă potabilă/locuitor este de 89,8 mc/an/pers. mult peste media pe țară de 68,3 mc/an/pers.

	Lungimea rețelei de apă potabilă km	Volumul de apă potabilă distribuită mii mc/an	Consumul mediu de apă potabilă/locuitor mc/an/pers
România	39.104	1.530.000	89,8
Județul Mureș	1.100	33.650	68,3

Se constată absența în unele localități a stațiilor de epurare a apelor uzate sau existența unor stații de epurare necorespunzătoare din punct de vedere al standardelor de calitate.

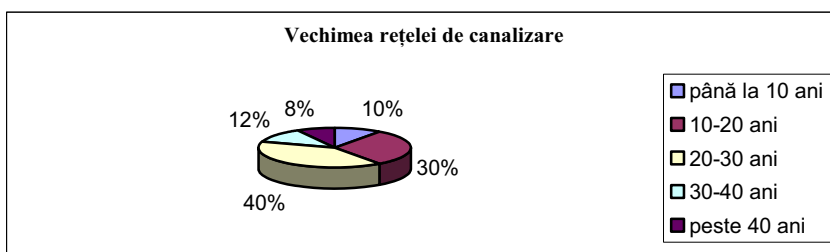
Rețeaua de canalizare însumează cca. 564 km, din care peste 90% revin mediului urban.

Starea rețelei de canalizare este medie spre rea, observându-se scăpări importante de ape uzate ce

infectează pânza freatică (ex. din fosele septice, decantoare în mediul rural și din sistemele de canalizare comunale - Sângeorgiu de Mureș, Ungheni, Sângeorgiu de Pădure).

În municipii și orașe evacuarea apelor se realizează în sistem unitar și numai în mică parte în sistem divisor, iar în localitățile rurale prin fose septice. Doar în mediul urban există canale de scurgere.

Vechimea rețelei de canalizare	
până la 10 ani	10%
10-20 ani	30%
20-30 ani	40%
30-40 ani	12%
peste 40 ani	8%

Raportat la rețeaua totală de distribuție a apei, lungimea rețelei de canalizare acoperă doar 51,27%. Există numeroase străzi care deși au rețele de distribuție a apei, nu au rețele de canalizare, apele uzate menajere fiind de cele mai multe ori aruncate la suprafața solului, producând fenomene de poluare.

I.2.2.7. Fondul imobiliar construit cu destinația de locuințe

Din cele 921 apartamente propuse a se realiza în perioada 2002-2004, până în prezent au fost construite 534 apartamente.

Numărul mediu de camere pe o locuință în județul Mureș este de 2,29 fiind inferior mediei pe țară (2,6); de asemenea numărul mediu de persoane/locuință este de 2,63 mai mic față media pe țară (2,64).

În schimb, indicatorii privind suprafața medie pe o persoană și pe o locuință sunt la nivelul mediei pe țară (14,2 și respectiv 37,9, față de 14,2 și 37,5 la nivel național).

Un alt grup de indicatori prezintă dotarea locuințelor cu principalele instalații edilitare (apă curentă,

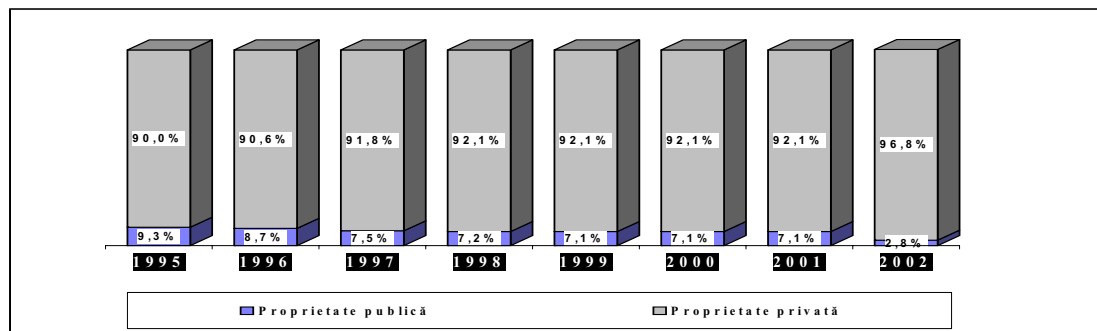
canalizare, energie electrică, mod de încălzire). Ponderea locuințelor care beneficiază de instalații edilitare corespunzătoare la nivel regional, respectiv național, este următoarea: apă curentă 55,5% față de 53 % nivel național; canalizare 53,6 % față de 52,51% nivel național; energie electrică 96,2% față 97,1% nivel național; încălzire prin termoficare sau centrală termică 34% față de 36,4% nivel național.

Ponderea gospodăriilor neelectrificate este de 0,25%. În județul Mureș există 52 de gospodării neelectrificate în 6 localități, după cum urmează: 11 gospodării în satul Ștefăneanca - comuna Zau de Câmpie; 7 gospodării în Cihargau - comuna Miheș; 8 gospodării în Lotu - Sângeorgiu de Pădure; 7 gospodării în Nima Milășel - comuna Crăiești; 7 gospodării în Curete - comuna Râciu; 12 gospodării în Gurghiș – comuna Chețani.

Comparând structura fondului de locuințe pe forme de proprietate, se remarcă creșterea ponderii locuințelor din fonduri private de la 90% în anul 1995 la 96,8% în anul 2002, în detrimentul celor din fonduri publice, care scad de la 9,3% în anul 1995 la 2,8% în anul 2002

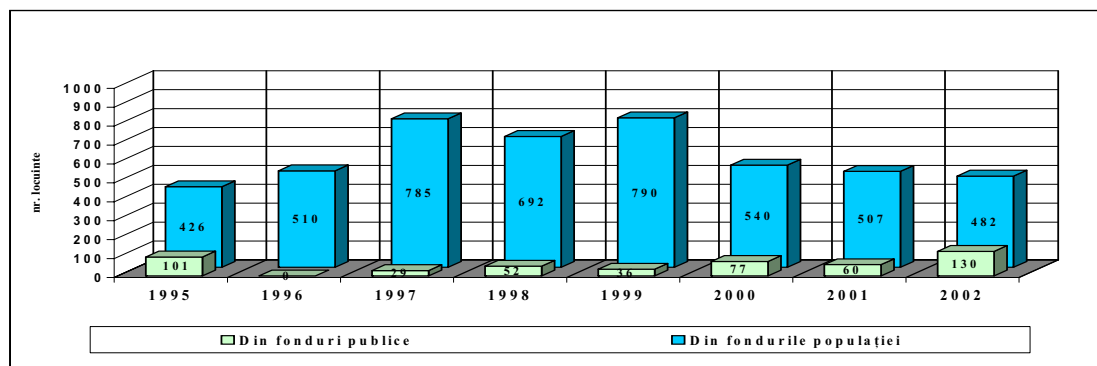
Fondul de locuințe pe forme de proprietate^{*)}

- la sfârșitul anului -

Diferențele până la 100 % reprezintă alte forme de proprietate.

Locuințe terminate, după sursa de finanțare

Structura fondului imobiliar locativ, pe zone ale județului și forme de proprietate în anul 2003

Nr. crt.	ZONA	Număr de locuințe		Suprafața locuibilă	
		Total	din care: privat	Total	din care: privat
1	Zona Iernut	10.465	10.158	371.994	362.504
2	Zona Luduș	26.193	25.720	825.383	809.514
3	Zona Reghin	18.072	17.655	559.973	476.435
4	Zona Sighișoara	20.496	18.963	787.061	735.631
5	Zona Sovata	21.013	20.663	772.125	760.792
6	Zona Târgu Mureș	88.108	80.351	971.278	958.305
7	Zona Târnăveni	20.848	20.086	799.490	774.404
	TOTAL	205.195	193.596	5.087.304	4.878.585

I.2.2.8. Energia

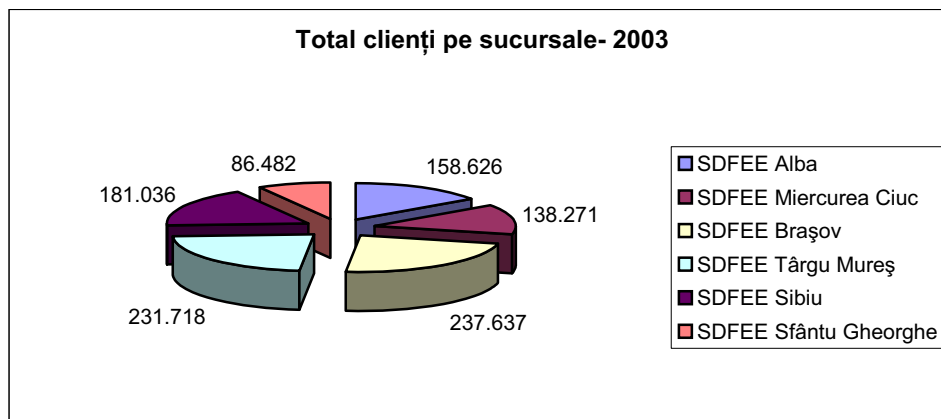
Energia electrică

Producția, transportul și distribuția energiei electrice au constituit activități cu tradiție în județul Mureș, utilizarea energiei electrice pentru iluminatul public, ca forță motrice pentru antrenarea mașinilor și utilajelor industriale sau în activități casnice fiind cunoscută de aproape 100 de ani.

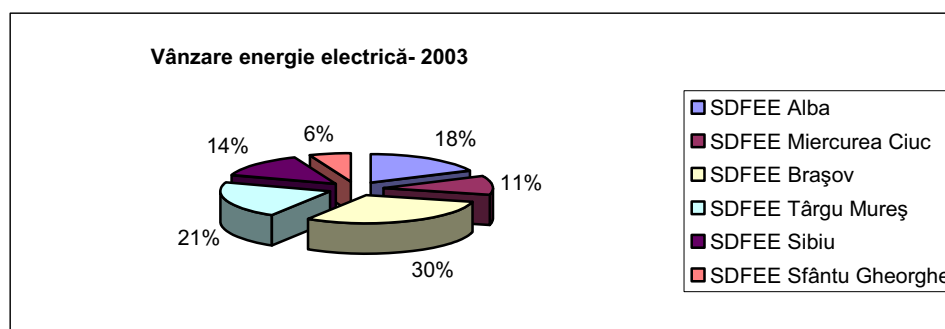
Unitatea reprezentativă pentru producerea energiei electrice este Centrala Termoelectrică de la Iernut, cu

o putere instalată de 800 MW, care face parte din "S.C. Termoelectrica S.A. – Filiala Electrocentrale București" și care utilizează drept combustibil gazul metan, fiind conectată la S.E.N. prin liniile electrice de înaltă tensiune care traversează județul Mureș.

Distribuirea energiei electrice se realizează de către unitatea teritorială a S.C. FDFEE Electrica Transilvania Sud S.A. – SDFEE Târgu Mureș, ce deservește 231.718 beneficiari grupați în mari consumatori, mici consumatori și consumatori casnici. Ponderea clienților pe sucursale:

Cantitatea de energie electrică vândută în anul 2003 a fost de 3.910.418 MWh, iar repartizarea pe sucursale este prezentată în graficul alăturat:

Volumul de instalații al SDFEE Târgu Mureș este următorul: 526 km LEA 110 KV; 2612 km LEA m.t.; 3235 km LEA j.t.; 482 km LES m.t.; 969 km LES j.t.; 17 Statii 110 KV; 2134 PA si PT.

Alimentarea cu gaze naturale

Județul Mureș este principalul producător de gaze naturale din România, furnizând peste 60% din totalul extras pe țară.

Principalele localități în zona cărora există captări de gaze naturale sunt: Sărmaș, Sărmașel, Ulieș, Sânmărtin, Crăiești-Ercea, Zau de Câmpie, Ludaș, Lunca, etc., acestea fiind în exploatarea Regionalei Gaz Metan (ROMGAZ) Mediaș, Schela Târgu Mureș. Rețeaua de distribuție a gazului metan are o lungime de 2.738,6 km, iar numărul localităților în care se distribuie gazul este de 260. Volumul total de gaz distribuit în județ constituie 11,4% din consumul național

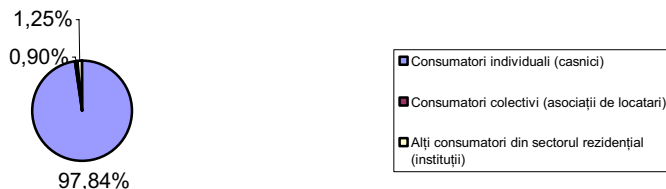
Structura consumatorilor de gaze naturale (număr consumatori)

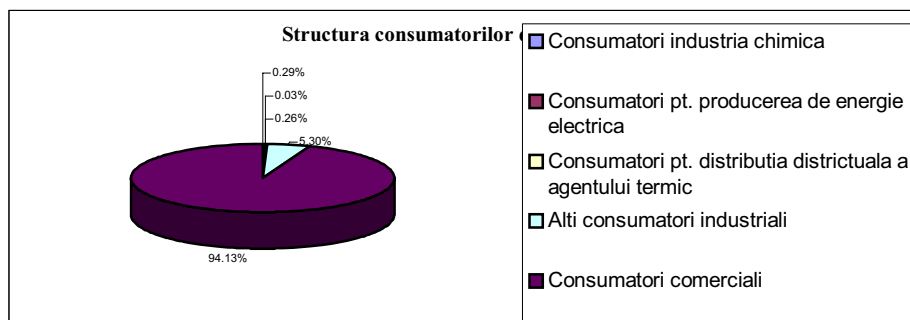
Sector rezidențial				Sector economic				
Total	Consumatori individuali (casnici)	Consumatori colectivi (asociații de locatari)	Alți consumatori din sectorul rezidențial (instituții)	Total	Consumatori industria chimică	Consumatori pt. distribuția districtuală a agentului termic	Alți consumatori industriali	Consumatori comerciali
120.064	117.473	1.085	1.506	3.506	10	9	186	3.301

Structura consumatorilor de gaze naturale pe sectoare

Structura consumatorilor din sectorul rezidențial

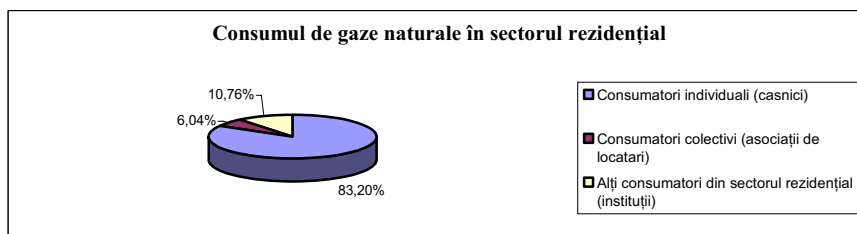
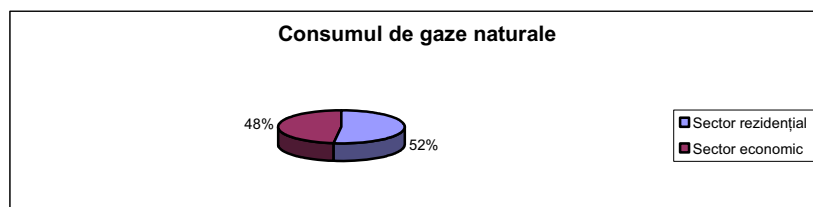

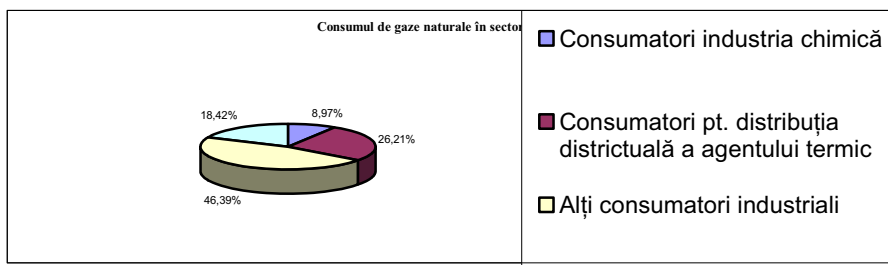

Volumul de gaze naturale furnizat pentru consumatorii din județul Mureș în anul 2003 a fost de 476,7 mil. mc. și a avut următoarele destinații:

Consumul de gaze naturale (mil. mc.)

Sector rezidențial				Sector economic				
Total	Consumatori individuali (casnici)	Consumatori colectivi (asociații de locatari)	Alți consumatori din sectorul rezidențial (instituții)	Total	Consumatori industria chimică	Consumatori pt. distribuția districtuală a agentului termic	Alți consumatori industriali	Consumatori comerciali
248,2	206,5	15,0	26,7	228,5	20,5	59,9	106,0	42,1

Combinatul chimic AZOMURES Târgu Mureș și C.T.E. Iernut, caracterizate ca mari consumatoare de gaze naturale, au utilizat 848,5 mil. mc. respectiv 780,5 mil. mc. în baza unor contracte directe cu alți furnizori decât S.C. DISTRIGAZ NORD S.A. Târgu Mureș.

Energia termică

Energia termică produsă în județ este utilizată pentru desfășurarea unor procese de producție industriale, pentru încălzire și pentru prepararea apei calde menajere. Combustibilul utilizat pentru producerea energiei termice este în marea majoritate a cazurilor gazul metan.

Până la evenimentele din anul 1989, localitățile urbane se caracterizau prin existența unui sistem centralizat de producere și distribuție a energiei termice organizat pe centrale termice de cartier, sau pe centralele termice de întreprindere. În majoritatea localităților rurale încălzirea s-a realizat și se realizează local, fiind utilizat drept combustibil gazul metan sau lemnul.

În prezent, producerea energiei termice se realizează tot mai mult în centrale individuale de apartament, în timp ce sistemul centralizat pierde teren ca urmare a creșterii tarifelor și a găsirii unor soluții alternative din partea consumatorilor. Energia termică este distribuită în 6 localități, din care 4 sunt urbane.

Puterea termică instalată necesară este de 366,3 Gcal/h care reprezintă 68,9% din totalul capacității instalate inițial, iar numărul apartamentelor rămase racordate la sistemul centralizat este de 41.337, respectiv 63,9%.

Sistemul centralizat de producere a energiei termice este activ în municipiile Târgu Mureș (operator S.C. Energomur S.A. Târgu Mureș), Sighișoara (operator S.C. Apa Termic Transport S.A. Sighișoara), Reghin (operator R.A.G.C.L. Reghin).

Situația apartamentelor debransate în anul 2003 era următoarea: Târgu Mureș 17,0 %, Sighișoara 46,2 %, Reghin 77,5 %, Târnăveni 97,0 %, Luduș 99,1 %, Sovata 100 %.

Reghin 77,5 %, Târnăveni 97,0 %, Luduș 99,1 %, Sovata 100 %.

Pentru reabilitarea tehnică a infrastructurii sistemelor centralizate de încălzire urbană rămase în funcțiune sunt necesare aproximativ 3.000 mld. lei (la nivelul anului 2003), din care: 29,9 % modernizare centrale termice, 62,2 % modernizare rețele, 1,7 % modernizare puncte termice, 3,5 % contorizare completă, 2,7 % reparații în subsoluri tehnice.

Evoluția sectorului privat și a mediului de afaceri

Sectorul privat

Sectorul privat a cunoscut o evoluție ascendentă mai ales după anul 1995, având o pondere semnificativă în totalul creșterii economice și o contribuție importantă la formarea produsului intern brut. Dacă în anul 1991 sectorul privat contribuia la formarea P.I.B.-ului cu o pondere de 16,4%, în anul 1995 ponderea sa a crescut la 45,3%, ajungând la 66,8% în anul 2001 și la 67,9% în anul 2002.

Privatizarea accentuată a sectorului de stat, mai ales în industrie, a avut drept consecință disponibilizări masive de personal care a fost absorbit de sectorul privat, sector care nu a compensat totuși dispariția locurilor de muncă pe ansamblul economiei.

Transferul de active din sectorul de stat în cel privat fiind un fenomen caracteristic perioadei de tranziție, nu a dus neapărat la formarea de noi locuri de muncă. Privatizarea întreprinderilor de stat a fost însoțită, în multe cazuri, de dezintegrarea pe verticală a unor ramuri economice și, ca o consecință, de concedierea angajaților. Pe de altă parte, au luat ființă noi societăți comerciale creatoare de noi locuri de muncă, ele constituind noua structură a economiei private.

Ritmul de dezvoltare al întreprinderilor mici și mijlocii este dovada faptului că noua politică economică a

redirecționat alocarea resurselor financiare la noile cerințe ale pieței.

Există totuși mai mulți factori care concură la frânarea înființării de noi întreprinderi: deși creditele acordate sectorului privat au crescut în ultimii doi ani, ponderea lor în volumul total al creditelor pe întreaga economie este încă mică; infrastructura instituțională a intermediarilor financieri este încă slabă; accesul greoi la finanțări rămâne unul din principalele obstacole în calea înființării de noi întreprinderi, mai ales din categoria celor mici și mijlocii; cadrul legislativ incomplet și instabil este un alt factor care inspiră nesiguranță, o bună parte din măsurile legislative cu privire la încurajarea IMM - urilor fiind încă în studiu, în vederea creării unui nou cadru fiscal mai încurajator. A fost adoptată Legea nr. 133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii.

Mediul de afaceri

Potrivit Registrului Comerțului, în județul Mureș există un număr de 24.084 firme din care: 8.286 persoane fizice (4.042 asociații familiare și 4.244 persoane fizice autorizate) și 15.798 persoane juridice (122 organizații cooperatiste, 3 regii autonome, 423 societăți pe acțiuni, 31 societăți în comandită simplă, 26 societăți pe nume colectiv și 15.193 societăți cu răspundere limitată). Dintre acestea 77,3% sunt în funcțiune, 17,7% au fost dizolvate în conformitate cu prevederile Legii 314/2001, un procent de 1,7% au fost radiate și doar 0,24% se află în lichidare sau faliment.

Din totalul firmelor înregistrate, 1.681 firme sunt cu participare străină de capital, în sumă de 2.076.483.954 mii lei, din care 84.325.176 USD.

În prezent mediul de afaceri se caracterizează prin: costul forței de muncă este mai mare în servicii, care sunt concentrate în orașe, unde ponderea societăților comerciale mari este mai ridicată;

cea mai mare profitabilitate raportată la cifra de afaceri s-a obținut la categoria societăților mijlocii;

în sectorul de stat s-a înregistrat o profitabilitate mai scăzută decât în sectorul privat, firmele mari fiind mai puțin rentabile decât IMM – urile; în cursul anului 2003 în județul Mureș au fost înregistrate 825 firme noi; între investitori, după țara de proveniență a capitalului social investit, pe primul loc se situează Ungaria cu 446 societăți și o participare la capitalul social de 600.117.233 mii lei, din care 28.201.161 USD; urmată de Germania cu 397 societăți și o participare la capitalul social de 239.436.771 mii lei, din care

18.265.951 USD; Turcia cu 79 societăți și 353.472.388 mii lei, din care 16.119.586 USD și Italia cu 241 societăți și 160.623.327 mii lei din care 8.913.350 USD (clasamentul primelor 30 societăți cu participare străină din județul Mureș este prezentat în tabelul de la sfârșitul acestui subcapitol); investițiile străine majore au fost realizate în sectoare ca: industria lemnului, industria farmaceutică, industria alimentară, industria chimică, industria tutunului și cea a băuturilor alcoolice; cea mai mare productivitate a muncii se înregistrează în sectorul comerțului cu ridicata și în sectorul turismului.

În viitor se conturează următoarele tendințe în mediul de afaceri din județul Mureș:

creșterea activității din industrie, construcții, comerț și servicii; în sectorul industrial se urmărește înființarea unor activități industriale performante, nepoluante, re tehnologizarea proceselor de fabricație, recuperarea tradiției micii industrii; dezvoltarea serviciilor financiare și de consultanță, creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă, realizarea parcului industrial/tehnologic, aplicarea principiului prevenirii poluării, dezvoltarea sectoarelor IMM cu activitate în domeniul producției și soluționarea problemei privind eliminarea controlată a deșeurilor industriale toxice și periculoase; acordarea de facilități fiscale, în sectorul privat; vitalizarea mediului economic local, prin implementarea de tehnologii de producție moderne cu sprijinul capitalului străin.

În ceea ce privește inițierea și dezvoltarea de afaceri, cele mai importante instituții implicate sunt: Camera de Comerț și Industrie, Școala Română de Afaceri, Evaluator Târgu-Mureș, Consiliul Local al Întreprinderilor Mici și Mijlocii Târgu Mureș, Uniunea Generală a Industriașilor și Patronilor din județul Mureș și Asociația Județeană de dezvoltare Montană Mureș. Aceste organizații au avut o activitate intensă în ultimii ani privind asigurarea de consultanță și promovare în afaceri pe întreg teritoriul județului.

Oficiul Registrului Comerțului și Biroul unic

În sprijinul celor interesați în organizarea unor afaceri se află Oficiul Registrului Comerțului cu sediul în municipiul Târgu Mureș strada Gheorghe Doja nr.9, tel.: +40-0265-264183; fax +40-0265-268121.

În vederea obținerii înregistrării și autorizării funcționării comercianților, în cadrul Oficiului Registrului Comerțului funcționează Biroul unic, având aceeași locație, în municipiul Târgu Mureș strada Gheorghe Doja nr.9, tel.: +40-0265-264183; fax +40-0265-268121

Infrastructura pentru afaceri

În scopul îmbunătățirii mediului de afaceri în România prin determinarea deciziei de a investi în îmbunătățirea infrastructurii economice regionale din parcurile industriale, a fost adoptată Ordonanța 65/2001 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale.

De asemenea, Programul Phare - Componenta de Coeziune Economică și Socială, subcomponenta de Infrastructură Regională are ca obiectiv dezvoltarea infrastructurii de afaceri, în special dezvoltarea de parcuri industriale. În acest sens, la nivelul județului Mureș a fost aprobat pentru finanțare prin Programul Phare 2001, proiectul **Parcul Industrial Mureș - platforma Vidrasău, Ungheni**.

Parcul Industrial Mureș va fi realizat pe platforma Vidrasău (orașul Ungheni), la 18 km sud-est de municipiul Târgu Mureș. Inițiatorul proiectului este Consiliul Județean Mureș, în colaborare cu Primăriile comunelor Ungheni și Sânmpaul.

Parcul va avea o suprafață totală de 40,9 ha și se va situa în vecinătatea principalelor rețele de comunicații, incluzând drumul european E 60, calea ferată Târgu Mureș - Războieni și aeroportul internațional Târgu Mureș. Obiectivul vizat este acela de a atrage industrii ușoare și de înaltă tehnologie. Capacitatea proiectată este de circa 50 de loturi, având în medie 5.000 metri pătrați. De asemenea, este prevăzută realizarea unei infrastructuri complete pentru partea industrială, precum și o zonă administrativă și de servicii publice. Materializarea acestui proiect va conduce la crearea a

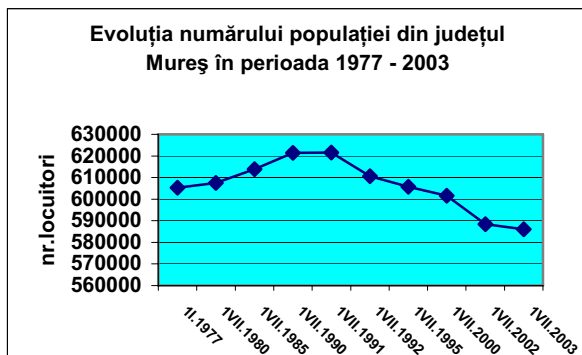
1.800 de locuri de muncă, dintre care 300 în perioada de construcție și 1.500 în faza operațională. Proiectul a ținut seama de condițiile de protecție a mediului și se anticipează ca, prin relocarea unor industrii din zonele de aglomerare urbană și modernizarea tehnologică a acestora, să se obțină o reducere a poluării în întreaga regiune. Proiectul a fost finanțat de Uniunea Europeană (3.815.041,71 €) și de Guvernul României, (1.271.680,57 €), prin Programul Phare 2000. Lucrările de construcție s-au finalizat în octombrie 2004.

I.3. CAPITALUL SOCIAL

I.3.1. Structura și dinamica populației

Populația, ca principal element al societății, ocupă un loc deosebit în evaluarea economico-socială a județului, fiind atât factor, cât și scop al dezvoltării.

La 1 iulie 2002, populația județului Mureș însuma 588.359 locuitori, ocupând locul 14 între județele României, cu o pondere de 2,7 % din totalul populației țării. Evoluția numărului populației județului din ultimii 25 ani relevă o creștere între 1977 și 1991, urmată de o scădere continuă între 1991 și 2003.

Structura populației pe sexe înregistrează în ultimii 25 ani o ușoară scădere a ponderii bărbaților (de la 49,5% la 49%), concomitent cu creșterea ponderii femeilor (de la 50,5% la 51%). Tendința este aceeași cu cea de la nivel național. La 1 ianuarie 2004, în

județul Mureș erau 286.709 bărbați - 49 % și 298.552 femei - 51%.

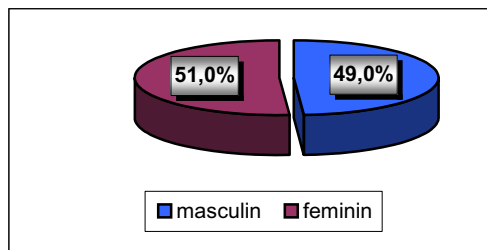
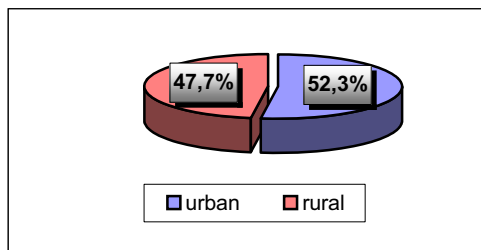
Distribuția populației pe medii, relevă o evoluție interesantă, care reflectă mutațiile intervenite în structura economiei județului și a organizării administrativ-teritoriale. Ca urmare a procesului de

industrializare din perioada socialistă, ponderea populației din mediul urban a crescut continuu, de la 33,9 % la 1 iulie 1970, până la 51,8 % la 1 iulie 1995. A urmat o perioadă de 3 ani de stagnare, după care, datorită disponibilizărilor masive din perioada tranziției, ponderea populației urbane a scăzut an de an, ajungând la 1 iulie 2002 să reprezinte 49,3 % din totalul populației, iar populația din mediul rural 50,7 %. Această evoluție urmează dinamica înregistrată la

nivelul întregii țări, fiind o consecință directă a transformărilor survenite în economia națională.

În anul 2003, datorită trecerii unor comune la statutul de orașe, structura populației pe medii a suferit modificări în sensul creșterii din nou a ponderii populației urbane. Totuși, această modificare nu este însoțită de o îmbunătățire a situației economice și sociale a acestor localități, locuitorii acestora confruntându-se cu probleme sociale generate în principal de lipsa locurilor de muncă.

STRUCTURA POPULAȚIEI PE MEDII ȘI SEXE, LA 1 IANUARIE 2004

Densitatea populației județului este în scădere, ajungând la 1 iulie 2002 la 87,6 locuitori/km², sub densitatea înregistrată pe țară la aceeași dată (91,4 locuitori/ km²). În mediul urban, densitatea populației era la 1 ianuarie 2004 de 370,4 locuitori/ km², iar în mediul rural 47,4 locuitori/ km². Principalele aglomerări urbane sunt municipiul Târgu Mureș, reședință de județ cu 3.023,3 loc/km², precum și municipiile Reghin cu 660,4 loc/km², Târnăveni cu 522,1 loc./km² și Sighișoara cu 347 loc/km². În mediul rural, cele mai populate zone sunt comunele limitrofe municipiului Târgu Mureș :

Sîncraiu de Mureș (313,2 loc./km²), Sîngeorgiu de Mureș (284,8 loc./km²), Cristești (426,2 loc./km²), Pănet (233,7 loc./km²) și Sântana de Mureș (166,8 loc./km²).

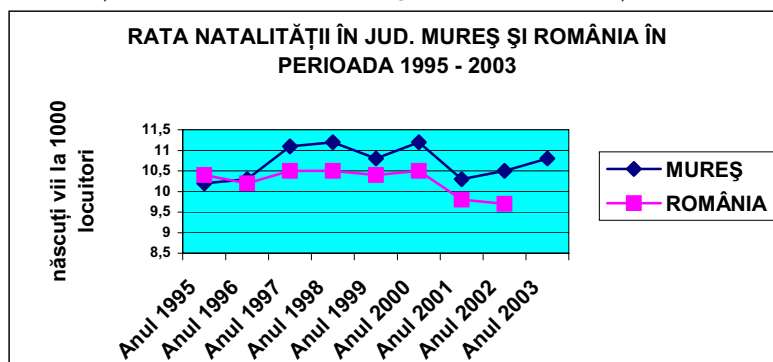
Dintre localitățile cu cea mai redusă densitate a populației menționăm:

în mediul urban – orașele Iernut cu 91,3 loc./km², Sîngeorgiu de Pădure cu 78,8 loc./km², Sovata cu 61,1 loc./km²;

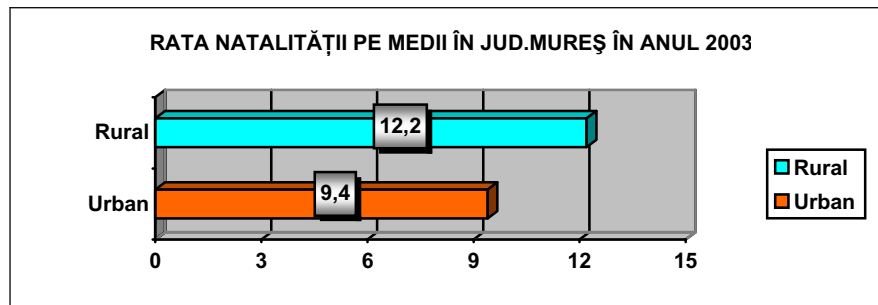
în mediul rural – comunele Lunca Bradului cu 7 loc./km², Răstolița cu 8,2 loc./km², Stânceni cu 12,3 loc./km², Vătava cu 12,6 loc./km².

I.3.1.1. Caracteristici demografice

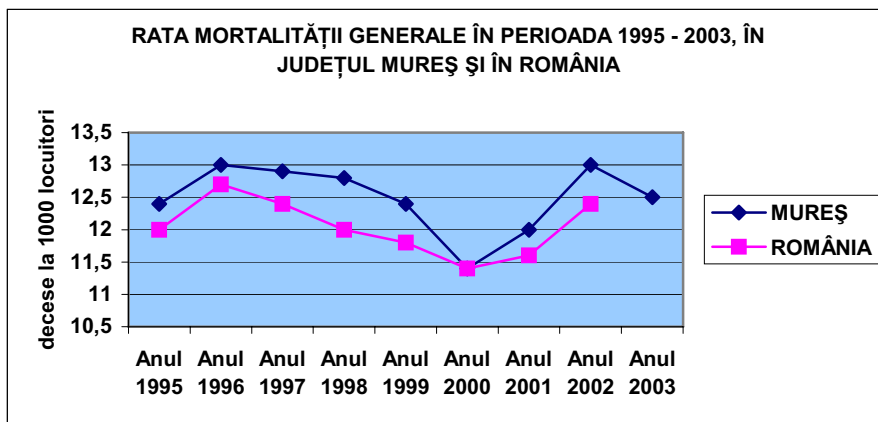
Rata natalității în județul Mureș în perioada 1995 – 2003 s-a situat peste nivelul pe țară (10,8 ‰ în 2003), având o evoluție favorabilă față de tendința de scădere care se înregistrează la nivel național.

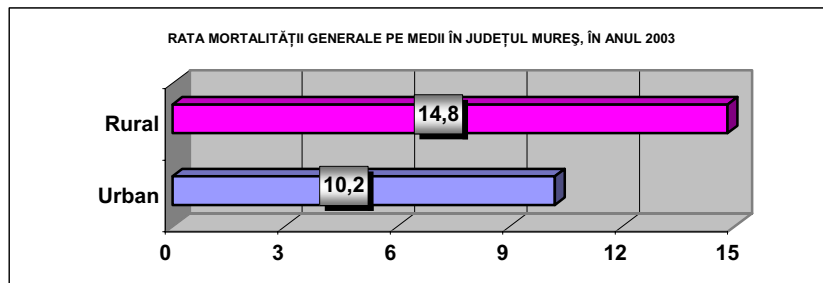
Analiza natalității pe medii evidențiază faptul că în mediul rural aceasta este mai mare decât în mediul urban.

Rata mortalității generale în județul Mureș în perioada 1995 – 2003 s-a situat peste nivelul înregistrat pe țară (12,5 ‰ în 2003), fiind influențată direct atât de factori de ordin biologic, cât și de cei economico-sociali.

Analiza ratei generale a mortalității pe medii evidențiază faptul că în mediul rural, deși natalitatea este mai crescută, nu compensează nivelul mortalității, care atinge un nivel destul de ridicat, peste media județului.

Evoluția principalilor indicatori demografici din perioada 1990 – 2003 evidențiază **tendința de îmbătrânire a populației județului Mureș**, sporul natural fiind negativ în ultimii 10 ani și având un trend descendent ($-2,5^{0}_{00}$ în 2002). Această tendință este confirmată și de scăderea continuă a **fertilității feminine** ($41,6^{0}_{00}$ în 2002 față de $66,6^{0}_{00}$ în 1989), precum și de **structura populației pe grupe de vârste** înregistrată în anul 2002.

Sporul natural

 $^{0}_{00}$

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MUREȘ	- 2,2	-2,7	-1,8	-1,6	-1,6	-0,2	-1,7	-2,5	-1,7
ROMÂNIA	-1,6	-2,5	-1,9	-1,5	-1,4	-0,9	-1,8	-2,7	

Grupa de vârstă	TOTAL		Mediul urban		Mediul rural	
	Nr. pers.	%	Nr. pers.	%	Nr. pers.	%
0 – 19 ani	145.538	25,1	67.459	23,8	78.079	26,3
20 – 39 ani	174.050	30	90.827	32	83.223	28
40 – 59 ani	145.619	25,1	79.126	27,9	66.493	22,4
60 – 79 ani	103.118	17,7	41.654	14,7	61.464	20,7
peste 79 ani	12.526	2,1	4.693	1,6	7.833	2,6

Se observă că îmbătrânirea populației este mai accentuată în mediul rural, ceea ce reflectă situația economică din satele și comunele județului, unde în general nu există agenți economici care să absoarbă forța de muncă disponibilă, singura ocupație fiind agricultura realizată prin mijloace neperformante. Această situație impune luarea de măsuri active de stimulare a natalității, protecția socială a vârstnicilor, concomitent cu impulsionearea activităților economice.

Durata medie a vieții locuitorilor județului Mureș înregistrează o tendință de ușoară creștere, fiind de 70,90 ani pentru perioada 2000 – 2002, valoare situată însă sub media pe țară (71,18 ani), ceea ce

impune aplicarea unor măsuri la nivel județean care să ducă la îmbunătățirea stării de sănătate și a condițiilor de viață.

În ceea ce privește **migrația populației**, statisticile evidențiază faptul că în ultimii 10 ani soldul balanței interjudețene a schimbărilor de domiciliu a fost pozitiv, numărul sosirilor în județ fiind superior numărului plecărilor din județ (în 2002 soldul a fost de +926 persoane).

Structura populației pe naționalități relevă anumite modificări survenite în ultimii 25 ani, semnificative fiind dublarea numărului de romi și reducerea drastică a numărului de locuitori de naționalitate germană.

Naționalitatea	Recensământul din 5 ianuarie 1977		Recensământul din 18 martie 2002	
	Numărul populației	Structura (%)	Numărul populației	Structura (%)
Români	299.380	49,4	309.375	53,26
Maghiari	265.785	43,9	228.275	39,30
Rromi (țigani)	19.574	3,2	40.425	6,96
Germani	19.741	3,3	2.045	0,35
Evrei	660	0,1	150	0,03
Alte naționalități	408	0,1	493	0,08
Naționalitate nedeclarată			88	0,02
TOTAL	605.380	100	580.851	100,0

I.3.2. Sănătatea

un indicator al condițiilor de viață caracteristice locuitorilor acestui județ.

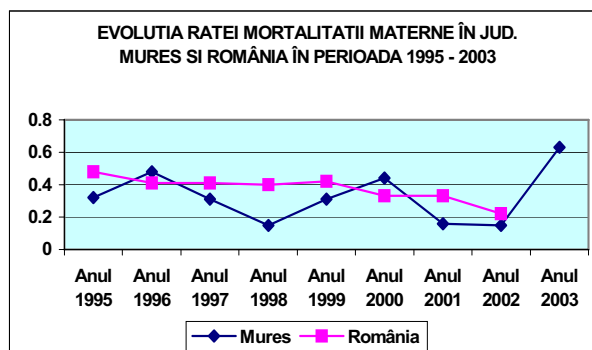
În anul 2002, **grupele populaționale expuse la risc, mari consumatoare de servicii medicale**, reprezentau aproximativ 20% din totalul populației județului, fiind repartizate pe grupe de vârstă, medii și sexe după cum urmează:

I.3.2.1. Starea de sănătate

Starea de sănătate a populației județului Mureș este influențată de o multitudine de factori, atât de ordin biologic, cât și socio-economic, ea fiind în același timp

Grupa expusă la risc	Mediu urban			Mediu rural		
	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin
0 – 1 an	2.533	1.309	1.224	3.535	1.797	1.738
1 – 4 ani	10.069	5.190	4.879	15.090	7.687	7.403
65 ani și peste	32.261	13.276	18.985	52.134	21.808	30.326
TOTAL	44.863	19.775	25.088	70.759	31.292	39.467

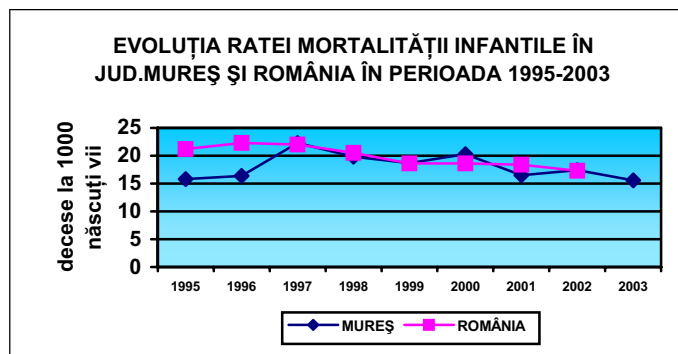
Se constată că peste 60 % din numărul persoanelor aflate în grupele expuse la risc se află în mediul rural, ceea ce impune dezvoltarea serviciilor de sănătate din zona rurală.

Pe fondul unui spor natural negativ, mortalitatea infantilă și mortalitatea maternă sunt indicatori extrem de importanți în stabilirea stării de sănătate a populației județului. Sănătatea copilului și a mamei reprezintă una din problemele prioritare de sănătate publică. Protecția materno-infantilă rezultă din caracteristicile proprii ale acestor grupuri populaționale, fiind grupurile cele mai expuse la boală/deces, datorită reactivității scăzute față de

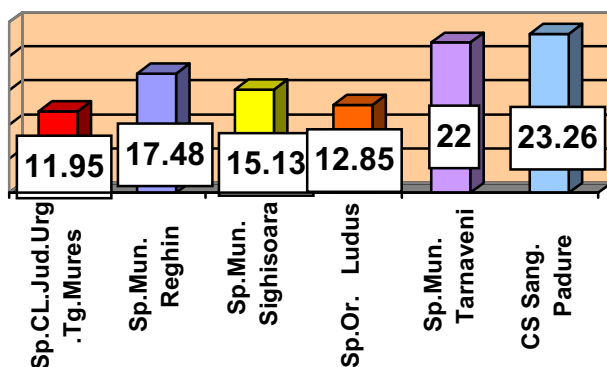
agresivitatea factorilor de mediu și o receptivitate crescută la boală. Prin urmare, determină nevoi specifice, necesită îngrijiri particulare și asistență preferențială.

Rata mortalității infantile înregistrează în ultimii ani o ușoară tendință de scădere (15,6 ‰ în 2003), evoluția fenomenului fiind favorabilă față de evoluția lui la nivel național.

În mediul rural, rata mortalității infantile a fost în 2003 mai crescută decât în mediul urban, ca o consecință directă a nivelului de trai mai redus din această zonă. Cele mai ridicate rate ale mortalității infantile s-au înregistrat în zonele Sângeorgiu de Pădure și Târnăveni, iar cea mai scăzută în Târgu Mureș.

MORTALITATEA INFANTILA ÎN JUD.MUREȘ ÎN ÎN ANUL 2003 ÎN PROFIL TERITORIAL

Rata mortalității materne înregistrează o tendință de creștere, în anul 2003 atingând o valoare ($0,63 \text{ ‰}$), cu mult peste nivelul atins în anii anteriori ($0,22 \text{ ‰}$). Se constată că multe din decese apar în rândul populației rromne neafiate în evidența medicilor de familie.

În cursul anului 2003 au fost raportate un număr de 85.469 cazuri, față de 97.058 în anul 2002, înregistrându-se o scădere ușoară a **morbidității prin boli transmisibile**, de la $16.709,62 \text{ ‰}_{10000}$ locuitori în anul 2002, la $14.585,41 \text{ ‰}_{10000}$ locuitori în anul 2003.

Principalele boli care au dus la decese în perioada 1996 – 2002 au fost: **Boli ale aparatului circulator** –

principala cauză a deceselor (peste 60 % din decese în 2002, evoluția fiind în creștere); **Tumori** – a doua cauză a deceselor (17,4 % din decese în 2002, în ușoară scădere față de 2001); **Boli ale aparatului respirator** – reprezintă 5,2 % din decesele înregistrate în anul 2002.

În ceea ce privește infecția HIV/SIDA, în județul Mureș există în evidență 426 cazuri, depistate și confirmate în perioada 1990 - 2003. Până la sfârșitul anului 2003 au decedat 212 bolnavi, din care 13 bolnavi în cursul anului 2003.

I.3.2.2. Furnizorii de servicii de sănătate

Sistemul sanitar cuprinde atât baza materială, cât și personalul medico-sanitar.

Prin dotarea existentă, județul Mureș ocupa în anul 2002 locul 8 pe țară, deținând o pondere de 3 % din totalul paturilor din unitățile sanitare la nivel național. Unitățile sanitare existente în 2002, pe forme de proprietate sunt:

Denumirea unității	Proprietate publică - număr unități -	Proprietate privată - număr unități -
▸ Spitale	7	-
▸ Policlinici	2	12
▸ Dispensare medicale	10	-
▸ Centre de sănătate	4	-
▸ Preventorii	1	-
▸ Cabinete medicale școlare	18	-

▶ Cabinete medicale individuale	271	234
▶ Cabinete stomatologice	71	145
▶ Farmacii	12	142
▶ Ambulatorii de spital	6	-
▶ Ambulatorii de specialitate	3	-
▶ Cabinete medicale de special.individuale	53	-
▶ Laboratoare medicale	-	3
▶ Laboratoare de tehnică dentară	-	50
▶ Centre medicale	-	1
▶ Depozite farmaceutice	-	14

Evoluția sistemului sanitar din ultimii ani s-a încadrat în tendința generală de pe plan național în sensul dezvoltării continue a unităților sanitare din sistemul privat și scăderii numărului de unități publice (în special cabinete stomatologice și farmacii).

În anul 2002, **numărul de paturi în spitale** a fost de 4.903, la 1.000 locuitori revenind un număr de 8,3 paturi. În anul 2003, numărul de paturi în unitățile sanitare a scăzut la 4.340, ele fiind repartizate în spitalele pentru îngrijiri acute (3.578 paturi) și spitale pentru îngrijiri de lungă durată (762 paturi).

În mediul urban se concentrează cea mai mare parte a unităților sanitare, existând și unități de elită în municipiul Târgu Mureș, dotate cu aparatură performantă și cadre medicale cu înaltă specializare:

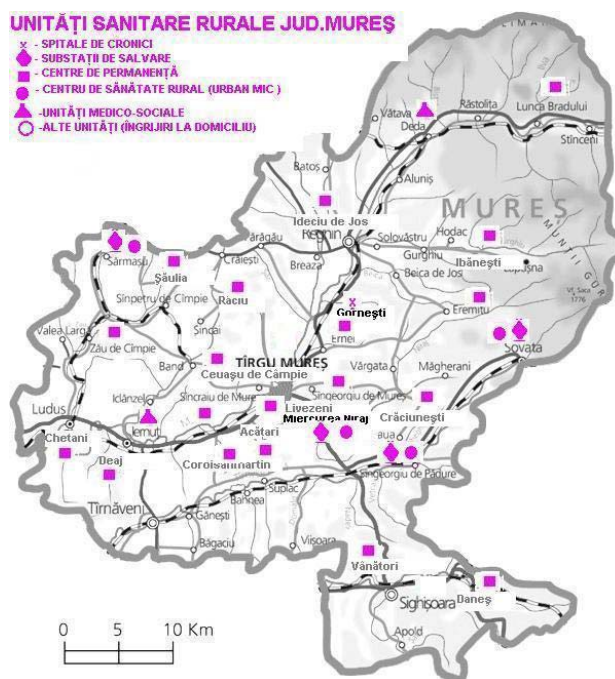
Spitalul Clinic Județean de Urgență Tg. Mureș, unitate de interes regional (2.333 paturi);

Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD) Tg. Mureș, unitate de asistență medicală de urgență prespitalicească recunoscută pe plan național;

Institutul de Boli Cardiovasculare și Transplant Tg. Mureș, unitate de excelență aflată în directă subordonare a Ministerului Sănătății (200 paturi).

În mediul rural și în localitățile recent devenite orașe, există următoarele tipuri de servicii de sănătate: 4 Centre de Sănătate (112 paturi în total) – în localitățile Sângeorgiu de Pădure, Sărmașu, Sovata, Miercurea Nirajului; 20 Centre de Permanență Rurale; Preventoriul TBC Gornești (105 paturi); 2 Unități de asistență medico – socială (30 paturi).

În județul Mureș există 2 unități de îngrijire la domiciliu în sistem privat, în municipiile Tg. Mureș și Sighișoara

Personalul medico-sanitar existent a înregistrat o creștere continuă a numărului de cadre la toate categoriile, județul Mureș ocupând în 2002 locul 6 pe țară la numărul de medici și locul 5 la numărul personalului medical mediu. Deși numărul medicilor stomatologi a crescut față de anii anteriori, se înregistrează totuși o scădere a ponderii numărului de stomatologi, județul Mureș ocupând în anul 2002 locul 14 pe țară.

Numărul cadrelor medicale din sectorul privat a crescut an de an, în special la medicii stomatologi (53,7 % în 2002) și farmaciști (81,9 % în 2002).

DENUMIRE PERSONAL MEDICAL	1997 ¹⁾	1998 ¹⁾	1999 ¹⁾	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002 ¹⁾
MEDICI	1.439	1.463	1.596	1.575	1.580	1.690
Locuitori la un medic	419	412	377	382	381	348
Medici la 10.000 locuitori	23,9	24,3	26,5	26,2	26,2	28,7
STOMATOLOGI	190	195	207	197	226	268
Locuitori la un stomatolog	3.172	3.091	2.906	3.054	2.665	2.195
Stomatologi la 10.000 locuitori	3,2	3,2	3,4	3,3	3,8	4,6
FARMACIȘTI	289	308	361	372	393	392
Locuitori la un farmacist	2.085	1.957	1.666	1.617	1.533	1.501
Farmaciști la 10.000 locuitori	4,8	5,1	6,0	6,2	6,5	6,7
PERSONAL SANITAR MEDIU	3.689	3.785	3.874	3.680	3.831	4.135
Locuitori la un cadru sanitar mediu	163	159	155	163	157	142
Personal sanitar mediu la 10.000 locuitori	61,2	62,8	64,4	61,2	63,6	70,3
Personal sanitar mediu la un medic	2,6	2,6	2,4	2,3	2,4	2,4
PERSONAL AUXILIAR	2.148	2.183	2.085	2.190	2.176	2.648

Inclusiv sector particular și mixt.

Cu toate că numărul cadrelor medicale este mare la nivelul județului, analiza distribuției acestora pe medii evidențiază faptul că, deși în mediul rural trăiesc mai mult de jumătate din locuitorii județului, aceștia sunt deserviți de numai 11 % din totalul medicilor și numai 15,7 % din totalul stomatologilor. Datorită stării precare a infrastructurii din mediul rural, a cheltuielilor suplimentare pentru deplasare, accesul populației din mediul rural la serviciile de sănătate este îngreunat. Aceasta constituie o problemă extrem de importantă care necesită măsuri de îmbunătățire a situației.

I.3.3. Educația

Prin demersurile educaționale promovate de Inspectoratul Școlar Județean Mureș s-a îmbunătățit actul educațional în școlile din județ – săli de clase, laboratoare, ateliere școlare, săli de sport, etc. Pe ansamblu, județul Mureș dispune de un număr mare de unități școlare, ocupând locul 4 pe țară în anul școlar 2002/2003. Deși populația școlară este în ușoară scădere, numărul copiilor cuprinși în învățământul preșcolar este în creștere, situând județul Mureș pe locul 5 pe țară la numărul de copii în grădinițe.

Se constată o creștere a numărului de elevi care urmează liceul și diverse școli profesionale sau de ucenici.

Profilurile din învățământul liceal și profesional au fost menținute, dar au apărut și unele noi, solicitate pe piața muncii. Totodată s-a redimensionat configurația unor profiluri deja existente, ca: informatică, filologie – limbi moderne, servicii, sau apariția de noi specializări la profilurile: mecanică, agricultură, industria lemnului, robotronică, tehnică de calcul, turism, etc.

O dezvoltare remarcabilă s-a înregistrat în învățământul superior, prin creșterea continuă a numărului de studenți, înființarea de noi universități, în special particulare, precum și diversificarea specializărilor la facultățile existente. În prezent, **municipiul Târgu Mureș a devenit un important centru universitar** în care funcționează atât universități de tradiție (Universitatea de Medicină și Farmacie Tg.Mureș, Universitatea Petru Maior Tg.Mureș, Universitatea de Artă Teatrală Tg. Mureș), cât și unități noi, particulare (Universitatea Dimitrie Cantemir Tg.Mureș, Universitatea Sapienția).

În tabelul de mai jos sunt prezentate principalele caracteristici ale sistemului de învățământ din județul Mureș și evoluția acestuia în ultimii ani.

	1997 / 1998	1998 / 1999	1999 / 2000	2000 / 2001	2001 / 2002	2002 / 2003
ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE TOATE GRADELE						
Număr unități	950	956	902	899	899	892
Populația școlară	115.848	115.957	113.722	115.158	115.607	114.346
Copii în grădinițe	20.652	20.382	19.674	20.038	20.213	20.671
Elevi - total	89.893	89.286	87.313	86.742	85.929	84.043
- Învățământ de zi	86.613	86.008	84.641	83.721	82.681	81.855
- Învățământ seral	3.258	3.259	2.515	3.021	3.248	2.188
- Învățământ fără frecvență	22	19	157	-	-	-
Studenți - total	5.303	6.289	6.735	8.378	9.465	9.632
- Învățământ de zi	5.303	5.843	6.168	6.763	7.362	7.468

- Învăţământ seral	-	-	-	41	50	53
- Învăţământ fără frecvenţă	-	446	522	741	2.053	2.111
- Învăţământ deschis la distanţă	-	-	45	833	-	-
Personal didactic	8.561	8.595	8.788	8.573	8.646	8.468
ÎNVĂŢĂMÂNT PREŞCOLAR						
Grădiniţe	412	420	421	422	421	421
Copii înscrişi	20.652	20.382	19.674	20.038	20.213	20.671
Personal didactic	1.348	1.344	1.325	1.260	1.278	1.283
ÎNVĂŢĂMÂNT PRIMAR ŞI GIMNAZIAL ¹⁾						
Şcoli	457	455	439	433	434	428
Elevi înscrişi	63.004	63.631	62.992	61.737	59.762	57.197
Personal didactic	5.265	5.100	5.213	4.933	5.055	4.804
ÎNVĂŢĂMÂNT LICEAL						
Licee	36	35	36	36	37	36
Elevi înscrişi	18.560	17.136	16.460	16.584	17.482	17.871
Personal didactic	1.194	1.401	1.594	1.578	1.625	1.596
ÎNVĂŢĂMÂNT PROFESIONAL ŞI COMPLEMENTAR SAU DE UCENICI						
Şcoli	26	26	3	3	2	2
Elevi înscrişi	6.239	5.485	5.040	5.121	5.490	5.928
Personal didactic	214	182	91	91	69	74
ÎNVĂŢĂMÂNT POSTLICEAL DE SPECIALITATE ŞI TEHNIC DE MAÎSTRI						
Şcoli	16	17	-	2	2	2
Elevi înscrişi	2.090	3.034	2.821	3.300	3.195	3.047
Personal didactic	50	31	-	111	67	87

ÎNȚĂMÂNT SUPERIOR						
Institute	3	3	3	3	3	3
Facultăți	14	14	13	14	16	17
Studenți înscriși	5.303	6.289	6.735	8.378	9.465	9.632
Personal didactic	490	537	565	600	552	624
REVIN LA 1000 LOCUITORI						
Elevi - total	148	149	145	144	143	143

Inclusiv școli pentru copii cu deficiențe;

Învățământul particular și formele alternative de învățământ s-au dezvoltat an de an, existând în prezent 18 unități de învățământ particular preuniversitar în care sunt cuprinși 1.168 de elevi și 22 unități școlare de nivel preșcolar și primar care au implementat diverse profile de învățământ alternativ (Waldorf, Step by step, Freinet).

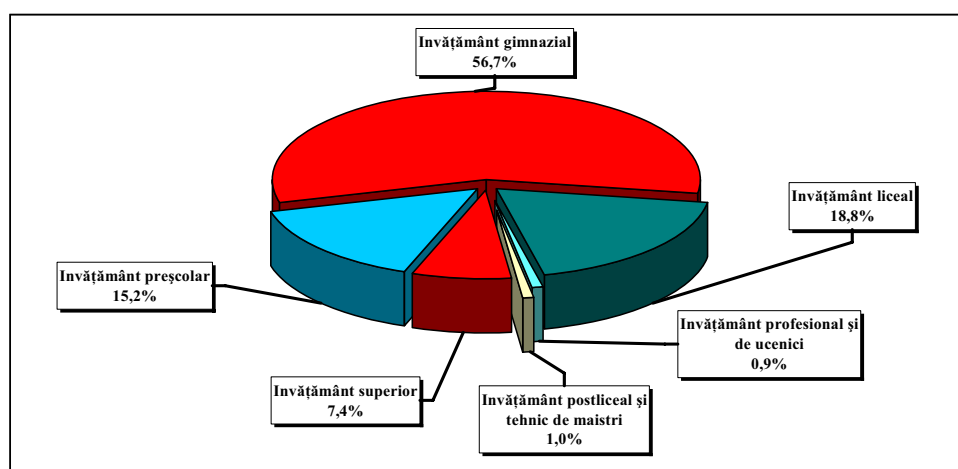
În anul școlar 2003/2004, în învățământul particular, rețeaua școlară era formată din:

- învățământ preșcolar - 5 unități
- învățământ primar - 3 unități
- învățământ liceal - 2 unități
- învățământ postliceal - 8 unități

Rata generală de cuprindere a copiilor în sistemul de învățământ în anul școlar 2002/2003, în județul Mureș a fost de 73,35 %, valoare situată sub cea înregistrată la nivel național (78,34 %).

Structura personalului didactic din sistemul de învățământ din județ în anul școlar 2002/2003 este următoarea:

PERSONALUL DIDACTIC DIN ÎNȚĂMÂNTUL DE TOATE GRADELE ÎN ANUL ȘCOLAR (UNIVERSITAR) 2002/2003

MUREȘ

În județul Mureș funcționează Casa Corpului Didactic, cu sprijinul a șase filiale: Sighișoara, Reghin, Tîrnăveni, Sovata, Luduș, Sărmașu.

Activitatea desfășurată de Casa Corpului Didactic s-a derulat prin:

activități de educare a adulților, tinerilor, romilor în zonele defavorizate; - acțiuni în domeniul informării, documentării, consultanței; elaborarea, editarea și difuzarea de carte și publicații; organizarea activităților de petrecere a timpului liber; marketing educațional; parteneriate externe.

În ultimii ani au fost depuse cereri de finanțare pentru micro-proiecte Phare, programul Leonardo da Vinci și Socrates, precum și parteneriate bilaterale. Multe școli din județ desfășoară activități de colaborare cu diferite unități de învățământ din străinătate.

Prin derularea unor proiecte și programe de finanțare, a fost îmbunătățită **dotarea unităților de învățământ cu calculatoare** și mobilier. Unitățile școlare sunt dotate cu 2.719 calculatoare (2.130 urban și 589 rural), din care 2.415 sunt utilizate în procesul de învățământ (1.292 în mediul urban și 423 în mediul rural). Accesul la Internet este asigurat în 65 unități școlare cu 976 calculatoare.

În modul de asigurare a utilităților necesare în unitățile școlare (apă curentă, instalații sanitare, instalații de încălzire), există probleme în special cu unitățile din mediul rural care nu dispun de utilitățile necesare. Astfel, din totalul de 888 școli și grădinițe existente în județ în anul 2004, 595 nu dispun de apă curentă și instalații sanitare (67 % din total).

Din punct de vedere logistic, județul Mureș dispune de un număr suficient de unități de învățământ și de cadre didactice care pot acoperi toate disciplinele impuse de programa școlară sau opționale.

Fondurile alocate pentru întreținerea și exploatarea unităților de învățământ nu au fost însă suficiente la toate unitățile școlare din județ, ceea ce a determinat degradarea din punct de vedere:

- al construcțiilor - degradarea tencuielilor exterioare – interioare, lucrări de hidroizolații;
- al utilităților - grupuri sanitare, distribuie agent termic, iluminat;
- al dotărilor cu material didactic – dotarea cu tehnică de calcul și mijloace moderne de predare.

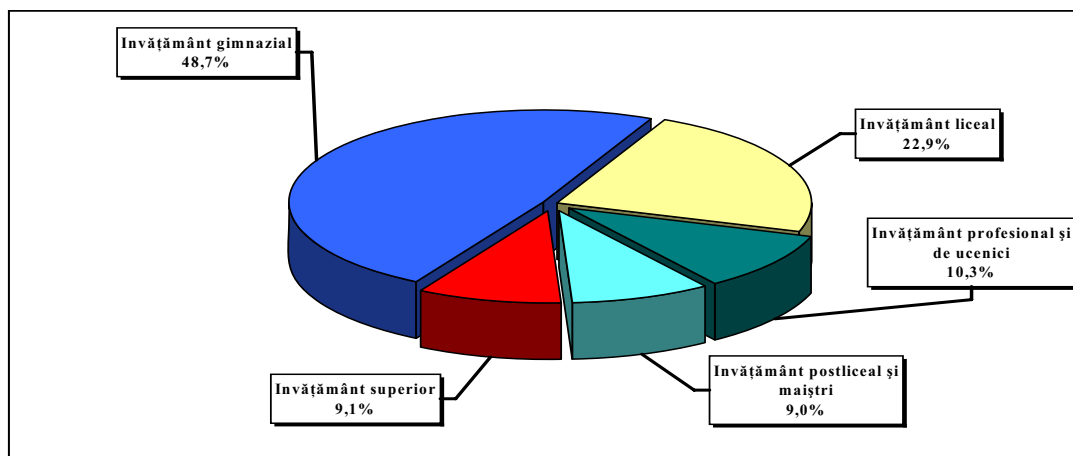
Pentru îmbunătățirea situației s-a realizat:

- dezvoltarea și îmbunătățirea relațiilor cu administrațiile locale din județ, prin depistarea în comun a necesităților vieții economice și sociale locale;

- constituirea Consiliului consultativ al școlii, din care fac parte și reprezentanții comunităților locale;
- a fost elaborat în școli Regulamentul de ordine interioară;
- au fost identificate resurse financiare extrabugetare;
- au fost derulate programe de formare continuă a cadrelor didactice;

Structura absolvenților din învățământul de toate gradele în anul școlar 2001/2002 a fost următoarea:

**ABSOLVENȚII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE TOATE GRADELE
ÎN ANUL ȘCOLAR (UNIVERSITAR) 2001/2002**

Problemele cu care se confruntă învățământul în majoritatea localităților din județ sunt aceleași cu cele din sistemul educațional pe plan național:

Lipsa de continuitate în predarea materiilor, prin dese schimbări de manuale și cadre didactice (suplinitori) ;

Practicarea de către anumite cadre didactice a unor metode învechite de predare, austere, rigide și lipsite de interacționarea elevului;

Lipsa de preocupare a unor categorii de dascăli de a preda conștiincios materia în cadrul orelor din programa școlară, pentru a-i determina pe elevi să apeleze la meditații în particular;

Perpetuarea învățurii „automate”, prin încărcarea memoriei elevilor cu lucruri mai puțin aplicabile în practică, în defavoarea noțiunilor de bază, importante.

Lipsa funcționării concrete și practice a comitetelor elevilor în școli, în paralel cu Consiliul profesoral și comitetele de părinți;

Lipsa consultării elevilor în stabilirea prevederilor Regulamentului de ordine interioară în cadrul instituțiilor de învățământ;

Prezența restrânsă și ineficientă a cabinetelor psihologice în școli și dezbaterile ineficiente la clase a temelor de actualitate: consumul de droguri, alcool, educație sexuală, etc. de către consilierii psihologi;

Implicarea insuficientă a factorilor abilitați pentru asigurarea protecției și ordinii publice în raza instituțiilor de învățământ, având în vedere creșterea comportamentelor deviante;

Necesitatea modernizării infrastructurii și dotărilor instituțiilor de învățământ.

I.3.4. Tineret

Tineretul reprezintă un segment al populației extrem de important pentru dezvoltarea durabilă a județului, fiind principala forță dinamizatoare a dezvoltării sociale și economice. În prezent, populația tânără din județ se confruntă cu multiple probleme sociale, printre care:

Transformarea tinerilor în principala sursă a șomajului ;
Nemulțumirea tinerilor față de lipsa competenței reale și a oportunităților de afirmare corecte ;

Afectarea prioritară a tinerilor de actuala criză de locuințe;

Insatisfacția pe care o au tinerii față de calitatea vieții ;
Participarea socială scăzută a tinerilor, generată de percepția unui mediu social nefavorabil afirmării profesionale, marcat de corupție, nereceptiv la problemele specifice;

Proliferarea unei vulnerabilități mărite a tinerilor, aceștia fiind una din categoriile puternic afectate de procesul de tranziție la economia de piață;

Creșterea riscului de marginalizare și de excludere a tinerilor din societate;

Lipsa valorificării creative a tineretului pe plan local, de către autoritățile locale ;

Numărul redus al ofertelor cultural-sportive, în special în mediul rural.

Datorită acestor probleme, mulți tineri preferă să părăsească locurile natale, încercând să găsească condiții mai bune de afirmare în alte zone din țară sau în străinătate.

Ținând cont de greutățile cu care se confruntă tineretul, se cere mai multă înțelegere din partea autorităților. De asemenea, se impune sprijinul financiar al administrației publice locale, atât pentru mediatizarea acțiunilor structurilor asociative de tineret, cât și pentru derularea unor acțiuni.

I.3.5. Forța de muncă și șomajul

I.3.5.1. Forța de muncă a județului Mureș

Populația activă a județului era, în conformitate cu datele înregistrate la Recensământul din 2002, de 255.100 persoane, iar câștigul salarial mediu net lunar era de 3.497.464 lei.

La sfârșitul anului 2002, *populația ocupată* a județului Mureș era următoarea:

Populația ocupată , pe sexe

- mii persoane –

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
POPULAȚIA OCUPATĂ						
TOTAL, din care:	250,6	243,4	235,7	245,7	239,6	240,8
- BĂRBAȚI	136,3	127,2	123,1	127,7	123,1	125,6
- FEMEI	114,3	116,2	112,6	118,0	116,5	115,2

Se observă din tabel că ponderea femeilor în câmpul muncii este mai redusă decât cea a bărbaților. De asemenea, comparativ cu anul 1997, procentul populației ocupate este în prezent mai mic, datorită schimbărilor intervenite în economia națională .

Numărul de salariați din județul Mureș în perioada 1997 – 2003 a cunoscut o evoluție sinuoasă, în anul 2003 fiind în ușoară scădere față de anul 2002

Evoluția numărului de salariați în perioada 1997 - 2003

	Salariați						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TOTAL JUDEȚ	145.468	138.415	127.242	129.990	125.873	133.129	130.363

Principalele aglomerări urbane se află în municipiul Tg.Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnăveni, unde sunt și principalele centre pentru forța de muncă. Faptul că o mare parte a populației trăiește în mediul rural are implicații în furnizarea de servicii sociale, din punct de vedere al disipării resurselor, al dificultăților în comunicare și deplasare, mai ales în timpul iernii. Cei 133.129 salariați din anul 2002 desfășurau activități în diferite domenii, structura salariaților pe forme de proprietate fiind următoarea: 13.529 salariați în proprietatea publică; 17.862 salariați în proprietate

mixtă; 62.762 salariați în proprietate privată; 4.950 salariați în proprietate cooperatistă; 287 salariați în proprietate obștească; 7.031 salariați în proprietate integral străină; 26.708 salariați în proprietate de interes național.

Din numărul total de salariați înregistrați la sfârșitul anului 2003, 70.341 salariați lucrau în industrie și construcții (54%), 56.292 salariați în domeniul serviciilor (43,2 %) și 3.730 salariați în domeniul agriculturii (2,8 %).

În ceea ce privește **nr. societăților comerciale cu capital privat** înregistrate la I.T.M. Mureș cu contracte individuale de muncă, la data de 31.12.2003, situația se prezenta astfel:

Localitatea	NR. ANGAJAȚI <10	10<Nr. ang. <50	Nr. ang.>50	Total
Tg. Mureș	2.901	325	70	3.296
Sighișoara	713	120	33	866
Reghin	1.202	159	34	1.395
Târnăveni	319	65	9	393
Luduș	160	50	12	222
Sovata	130	42	18	190

Se observă că, în totalul societăților comerciale cu capital privat, ponderea cea mai ridicată o au societățile comerciale cu mai puțin de 10 angajați. Acest context economico-social, instabilitatea locului de muncă, scăderea nivelului de trai în anumite zone ale județului, în special din mediul rural, fac ca numeroase persoane să solicite din ce în ce mai mult sprijin atât din partea serviciilor specializate de asistență socială, cât și din partea autorităților locale. De asemenea, în cele 214.227 locuințe existente în județ se observă diferențe considerabile în ceea ce privește dispersia persoanelor pe gospodărie. Chiar dacă valoarea normală ar fi de 2,7 persoane pe gospodărie, în unele localități din județ există o mulțime de cazuri în care în locuințe de 1-2 camere locuiesc familii cu 6-10 membri. Acest lucru sugerează necesitatea implementării unui program de construire de locuințe sociale, care să ducă la îmbunătățirea condițiilor sociale și la ușurarea presiunii exercitate asupra familiei și comunității.

I.3.5.2. Prezentarea situației șomerilor în județul Mureș

La sfârșitul anului 2003, cu o rată a șomajului de 6,72 %, județul Mureș a ocupat locul 11 pe țară, în ordinea crescătoare a ratei șomajului din toate județele. Zonele Târnăveni și Luduș au ratele cele mai ridicate ale șomajului din județ.

Situația șomerilor pe agenții locale ale A.J.O.F.M. și puncte de lucru, la sfârșitul anului 2003

	Total Județ	Tg.Mureș	REGHIN	Târnăveni	Sovata	Sighișoara	Luduș
Nr. șomeri indemnizați	6.484	3.015	837	861	285	392	1.049
Absolvenți și militari	900	417	101	135	22	31	194
Nr. șomeri neindemnizați	10.876	5.028	1.624	1.935	333	731	1.225
TOTAL ȘOMERI	17.360	8.043	2.461	2.796	618	1.123	2.319
Rata șomajului	6,72	5,56	6,96	11,15	5,52	3,98	12,72

La sfârșitul lunii august 2004, rata șomajului în județul Mureș a fost de 4,17 %. Din totalul de 10.059 șomeri, 4.527 erau indemnizați, iar femeile reprezentau 44,11 %. Categoriile de vârstă cele mai afectate de șomaj au fost : 30 – 39 ani cu 29,25 % din totalul șomerilor și 40 – 49 ani cu 26, 11 % din total. Din totalul șomerilor, 52,2 % sunt muncitori, 44,25 % persoane cu studii medii și 3,55 % persoane cu studii superioare.

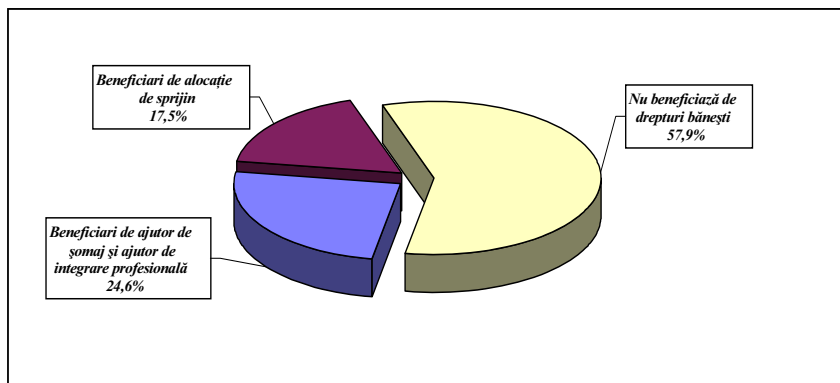
Cauze ale șomajului ridicat din unele zone ale județului : numărul mic de societăți comerciale care

și-au dezvoltat afaceri în zonele menționate; specificul localităților – monoindustrial.

Rata mare a șomajului din unele zone din județ reflectă mutațiile economiei naționale, dar și incapacitatea economiei locale de a absorbi și utiliza întreaga resursă umană de care dispune.

Punctele de lucru Sighișoara și Sovata au înregistrat cele mai scăzute rate, ca urmare a pătrunderii investitorilor străini și a creării de noi locuri de muncă.

STRUCTURA ȘOMERILOR LA SFÂRȘITUL ANULUI 2002

Cauzele care stau la baza creșterii numărului disponibilizaților, precum și dificultatea întâmpinată de aceștia în găsirea unui loc de muncă, sunt: disponibilizările colective datorate închiderii unor agenți economici importanți; neconcordanța dintre structura cererii și cea a ofertei de muncă, marcată de imobilitatea profesională, îndeosebi pentru șomerii din categoriile de vârstă 30-40 ani; evoluția nefavorabilă a acțiunilor social-economice, solicitările suplimentare

de muncă ale noilor generații și ale unor persoane de vârstă a doua.

Datorită faptului că șomajul este un fenomen multidimensional (economic, psiho-social, cultural, politic) care acoperă o mare diversitate de situații, granița dintre ocupare, șomaj și inactivitate este nedeterminată. În noțiunea de populație inactivă se ascund forme deghizate de șomaj, ca pensionarea anticipată, șomerii de lungă durată, persoane cuprinse

în diferite forme de reconversie profesională. Numărul persoanelor care sunt trecute în evidența agențiilor de șomaj și care nu beneficiază de ajutor de șomaj este foarte mare, fapt care duce la concluzia că s-a creat un număr relativ redus de noi locuri de muncă.

Veniturile obținute de locuitorii din mediul rural constau în principal în valorificarea producției agricole, a produselor animaliere și vegetale; Drumurile de acces spre sate, în special spre cele izolate se află într-o stare precară.

I.3.5.3. Mențiuni privind situația materială a locuitorilor județului Mureș

În urma unor studii realizate de Prefectura Mureș privind starea socială, economică și materială a populației, s-a constatat că :

În majoritatea localităților din mediul rural lipsește canalizarea, iar alimentarea cu apă se face în general din surse individuale;

În județul Mureș, conform datelor transmise de I.N.S.S.E., populația vârstnică stabilă pe grupe de vârstă la 1 ianuarie 2004 se prezenta astfel:

<i>Grupe de vârstă</i>	<i>Total</i>	<i>Femei</i>	<i>Bărbați</i>
60-64	31.249	16.934	14.315
65-69	28.483	15.814	12.669
70-74	25.436	14.568	10.868
75-79	17.950	10.840	7.110
80-84	8.136	5.175	2.961
85-peste	4.390	2.914	1.476

La sfârșitul lunii decembrie 2003 au fost în plată un nr. total de 194.942 persoane cu pensii și indemnizații. Situația se prezintă astfel:

<i>Categorie</i>	<i>Număr</i>
Pensionari din sistemul public de pensii al asigurărilor sociale de stat	131.798
Persoane cu indemnizații în baza unor legi speciale suportate din bugetul de stat	14.296
Pensionari din sistemul public proveniți din sistemul de asigurări sociale al agricultorilor	48.848
Total pensionari în sistemul public în plată	194.942

Distribuția pensionarilor și beneficiarilor de ajutor social după sistemul de pensionare, evidențiază că pensionarii de asigurări sociale de stat dețin o pondere de peste 75%, iar diferența de 25% o reprezintă pensionarii agricoli.

La nivelul lunii decembrie 2003 pensia medie pentru pensionarii din sistemul asigurărilor sociale de stat cu vechime completă de muncă a fost de 2.650.764 lei,

iar pentru cei cu vechime incompletă de muncă de 1.297.770 lei. Se poate constata situarea acestora pe județ sub nivelul salariului minim pe economie (2.800.000).

Conform datelor transmise de primăriile localităților din județ, pe parcursul lunilor mai, iunie, iulie 2004, 3% din totalul persoanelor vârstnice, care datorită stării lor fizice sau materiale nu se pot gospodări sau întreține

singure, au solicitat ajutor din partea primăriilor din județ și nu a existat posibilitatea de a fi ajutați. În realitate, nr. persoanelor vârstnice care nu se pot întreține sau gospodări singure este mult mai mare, cei 3% reprezentând doar ponderea celor care au făcut cereri pentru a fi ajutați în acest sens.

Protecția socială a pensionarilor - având în vedere diferențele mari existente între diferitele categorii de pensii în plată, în funcție de anul pensionării și legislația existentă la momentul respectiv - s-a axat pe aducerea pensiilor la un nivel asemănător, indiferent de anul pensionării și legislația existentă și ținând cont și de rata inflației. În acest scop s-a implementat o creștere a pensiilor stabilite în anii anteriori, prin programul de recorelare a pensiilor.

Pentru protejarea tuturor categoriilor de pensionari din sistemul public și a veniturilor persoanelor care beneficiază de indemnizații, trimestrial au loc indexări ale tuturor categoriilor de pensii aflate în plată, în baza unor hotărâri de Guvern.

I.3.7. Asistența socială

I.3.7.1. Situația asistenței sociale

Situația asistenței sociale trebuie analizată pe două planuri principale: Prestațiile de asistență socială și Serviciile de asistență socială.

Analiza **sectorului prestațiilor de asistență socială** duce la concluzia că nivelul la care au evoluat prestațiile este unul suficient de ridicat, avându-se în vedere sumele importante care au fost angajate. În acest an nivelul angajamentelor bugetare a crescut, ca urmare a înființării de noi prestații a căror reglementări au intrat în vigoare la începutul acestui an, respectiv alocațiile complementare și de susținere pentru familiile monoparentale.

În momentul de față, prestațiile au o preponderență covârșitoare în asistența socială și se pune problema dezvoltării serviciilor sociale care să aprofundeze acțiunile de asistență socială.

Serviciile sociale sunt acțiuni directe de asistență care sunt insuficient dezvoltate. Înainte de 1989, serviciile erau aproape inexistente. Aceste servicii, deși au evoluat, sunt încă incapabile să absoarbă mare parte dintre cazurile de marginalizare sau excludere socială. Ele sunt destinate cu

preponderență persoanelor cu handicap sau copiilor fiind vorba, fie de servicii acordate în centre specializate, fie de asistență personalizată. În afara acestor două categorii de beneficiari (copiii și persoanele cu handicap), rămân insuficient deserviți vârstnicii cu probleme de inserție socială, familiile instabile din cauza violenței, tinerii care provin din instituțiile pentru protecția copilului.

Pentru toate aceste categorii, soluția alocării de bani pentru ajutor social este insuficientă și foarte costisitoare. Soluția principală este dezvoltarea serviciilor și programelor sociale.

Serviciile sociale sunt acțiuni de asistență pe care trebuie să le dezvolte autoritățile locale direct, la nivelul comunităților, în parteneriat cu ONG-uri.

O problemă importantă este aceea a romilor. Această populație, destul de numeroasă, se află într-o situație de marginalizare, determinată nu numai de factori socio-culturali, dar și de cei psiho-sociali.

I.3.7.2. Indicatori de performanță privind activitatea desfășurată de Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială Mureș în anul 2004.

La începutul anului 2004, nr. mediu lunar de beneficiari ai alocației de stat pentru copiii sub 7 ani era de 46.294, nr. mediu lunar de familii beneficiare de alocații suplimentare era de 208, nr. mediu lunar de beneficiari de alocații de plasament și încredințare era de 1.915, nr. mediu lunar de beneficiari de alocații pentru copiii nou-născuți era de 451, nr. mediu lunar de beneficiari ai alocației complementare era de 3.816, nr. mediu lunar de beneficiari ai alocației de sprijin familii monoparentale era de 1.884, nr. mediu lunar de beneficiari ai alocației persoanelor cu handicap vizual era de 3.178, iar nr. mediu lunar de beneficiari ai indemnizației pentru hrană era de 138.

Tot în anul 2004, 43 de familii au beneficiat de ajutoare financiare în valoare de 0,08 miliarde lei, și 5.734 de persoane au beneficiat de ajutoare sociale prin bugetele locale în valoare de aproximativ 28 miliarde lei.

La începutul anului 2004 au beneficiat de ajutoare pentru încălzirea locuinței pe timp de iarnă 50.436 persoane, iar suma plătită a fost în cuantum de 110,1 miliarde lei.

I.3.7.2. Rezultatele activității de asistență socială în anul 2003

Masa la cantina de ajutor social

Unități	Nr. unităților existente la sfârșitul anului	Nr. locuri la sfârșitul anului	Nr. mediu zilnic al persoanelor care au servit masa	Total cheltuieli în 2003 – mii lei
Cantine	3	145	118	1.517.212
Secții	3	109	129	1.279.482

Servicii de îngrijire la domiciliu

Sursa de finanțare	Nr. mediu lunar de copii	Nr. mediu lunar de vârstnici	Nr. mediu lunar de persoane cu handicap	Total cheltuieli pe anul 2003 – mii lei
Bugetul de stat	-	-	-	-
Bugetul local	1	38	399	19.833.679

Cereri de ajutor social

Categoria de beneficiari	Nr. cereri înregistrate în anul 2003	Nr. cereri existente în plată la începutul anului 2003	Nr. cereri suspendate din plată	Nr. cereri ieșite din plată
Persoane singure	778	2.331	1.031	812
Familii cu 2 persoane	573	2.318	859	570
Familii cu 3 persoane	470	2.419	856	533
Familii cu 4 persoane	382	2.346	871	516
Familii cu 5 persoane	177	1.644	579	335

Ajutorul de urgență

Sursa de finanțare	Nr. de ajutoare	Total sume plătite în 2003 – mii lei
Bugetul local	99	450.171
Bugetul de stat	6	285.000

Alocații familiale

<i>Tipul alocaţiei familiale</i>	<i>Nr. mediu lunar de beneficiari</i>	<i>Total sume plătite în 2003 – mii lei</i>
Alocaţia de stat pentru copii plătită de DDFSS	44.950	114.136.671
Alocaţia suplimentară pentru familiile cu copii plătită pentru :	31.010	23.193.745
- Familii cu 2 copii	24.312	14.710.045
- Familii cu 3 copii	5.211	6.253.200
- Familii cu 4 şi mai mulţi copii	1.487	2.230.500
Alocaţia de întreţinere pentru plasament familial	2.215	12.863.965
Alocaţia pentru copii nou-născuţi	505	7.463.400

I.3.7.3. Asistenţa socială a copilului

Adopţia copiilor

<i>Adopţia</i>	<i>Total</i>	<i>Nr. cazurilor analizate în 2003 – nr. hotărâri luate</i>	<i>Nr. cazurilor analizate în 2003 – nr. hotărâri puse în executare</i>
- internă	19	19	19
- internaţională	3	3	3

Servicii de îngrijire a copiilor în instituţii

<i>Unitatea</i>	<i>Nr. unităţi existente</i>	<i>NR. LOCURI</i>	<i>Nr. total al copiilor găzduiţi</i>	<i>Nr. total de zile plasament</i>	<i>Total cheltuieli în 2003 –mii lei</i>
Centre de primire	1	20	130	42.250	952.466
Centre de plasament	7	1.696	1.376	412.800	51.607.478
Servicii de îngrijire prin plasamentul copilului unei familii sau persoane	204	-	448	-	-

I.3.7.4. Asistența socială a persoanelor cu dizabilități

Situația persoanelor cu dizabilități

Conform evidențelor oficiale, în județul Mureș sunt 15.188 persoane cu dizabilități, adică 2,52 % din populație suferă de o formă de handicap anume. Din numărul total de persoane cu dizabilități, 85 % sunt adulți, respectiv 15 % copii. Divizarea mai detaliată pe categorii de vârstă:

Vârsta	% din total handicapați
0-4 ani	1,35
5-17 ani	13,61
18-59 ani	51,64
60-84 ani	31,26
Peste 84 ani	2,14

În funcție de natura handicapului respectiv severitatea acestuia, cifrele statistice sunt:

Natura handicap % din total handicapați	Severitate handicap		
	Grav (% din categoria proprie)	Accentuat (% din categoria proprie)	Mediu (% din categoria proprie)
Somatic 42,15	21,59	65,84	12,57
Mintal 27,16	25,53	54,35	20,12
Vizual 19,35	44,57	54,07	1,36
Fizic 4,35	23,15	54,92	21,93
Neuropsihic 3,24	48,58	46,95	4,47
Auditiv 1,78	0,74	42,07	57,19
Asociat 1,44	51,82	38,52	9,66
Social 0,29	41	29,5	29,5
SIDA 0,24	100	-	-

Din totalul persoanelor handicapate, 1.102 persoane (7,25 %) sunt instituționalizate în centrele de îngrijire și asistență, recuperare și reabilitare, restul de 92,74 % fiind neinstituționalizate.

	Instituționa- lizat %	Neinstitu- ționalizat %
Natura handicapului		
Somatic	2,44	97,56
Mintal	4,87	95,13
Vizual	0,65	99,35
Fizic	13,92	86,08
Neuropsihic	100	-
Auditiv	2,95	97,05
Asociat	50,46	49,54
Social	54,5	45,5
SIDA	-	100

Categorii vârstă	Instit. %	Neinstit.%
0-4 ani	-	100
5-17 ani	3,58	96,42
18-59 ani	6,73	93,27
60-84 ani	9,45	90,55
Peste 84 ani	15,70	84,30

Persoane cu handicap asistate pe tipuri de deficiențe

<i>Tipuri de deficiențe</i>	Nr . mediu lunar de persoane asistate în centre de îngrijire și asistență	Nr. mediu lunar de persoane asistate în centre de recuperare și reabilitare
Fizice	52	2
Mintale	69	-
Auditive	8	132
Vizuale	19	-
Neuropsihice	-	-
Somatice	156	430
Delincvenți	-	-
Handicap sever	110	-
Bătrâni	-	-
Altele	24	-

Instituționalizarea are loc în 8 unități publice de protecție specială a persoanelor cu handicap, cu o capacitate totală de 1.168 locuri.

Tipuri de unități și serviciile acordate

<i>Unitatea</i>	Nr. unități la sfârșitul anului 2003	Nr. mediu lunar de beneficiari	Nr. locuri	Nr. cereri în așteptare	Total cheltuieli în anul 2003-mii lei
Centre de îngrijire – cămine pentru bătrâni, cămine pentru bolnavi cronici	6	90	598	10	36.232.289
Centre de recuperare și reabilitare	2	281	570	26	56.146.875

Ca o alternativă la soluțiile oferite persoanelor cu handicap de către autorități, peste 15 de fundații și asociații aparținând sectorului civil oferă servicii și asistență acestei categorii defavorizate a populației.

Accesibilitatea mediului public pentru persoanele cu dizabilități este următoarea:

	Amenajat %
Clădiri publice urbane	50
Clădiri publice rurale	19,82
Clădiri publice-global pe județ	27,45
Străzi urbane	6,68
Străzi rurale	2,12
Străzi-global pe județ	5,32
Parcări urbane	75,86
Parcări rurale	20,75
Parcări-global pe județ	55
Telefoane publice-urban	2,22
Telefoane publice- rural	17,19
Telefoane publice-global județ	2,92

I.3.8. Protecția drepturilor copilului

I.3.8.1. Copii abandonați / instituționalizați

În sistemul de protecție a copilului din județul Mureș se aflau înscriși la 31 martie 2004, 2.845 copii, adică 2,86 % din totalul populației cuprinse între 0-18 ani ai județului.

Repartizarea cazurilor este următoarea:

În centre de plasament	25,37 %
Încredințați la familii	48,32 %
Încredințați în vederea adopției	0,11 %
Încredințați la asistenți maternali profesioniști	10,15 %
Plasați în case de tip familial	6,14 %
Plasați la Centrul Materna	0,25 %
Încredințați la case familiale susținute de organizații neguvernamentale	8,12 %
Încredințați la centre de tranzit	0,98 %
Plasați în regim de urgență, în medie/lună	0,56 %

La finele trimestrului I 2004, existau **7 centre de plasament** în județul Mureș.

Conform noii strategii naționale în domeniul protecției copilului, se preconizează reducerea drastică a numărului de centre de plasament de tip rezidențial și înlocuirea lor cu alternative de tip familial, respectiv dezvoltarea unei categorii de asistenți maternali profesioniști.

Primele rezultate ale restructurării s-au materializat în achiziționarea de case sau construirea de clădiri noi unde se vor amenaja centre de plasament de tip familial pentru copiii abandonați (3 imobile în Ceașu de Cîmpie, un imobil în Tîrgu Mureș strada Trebely, 10 căsuțe în viitorul centrul de plasament familial Sîncraiu de Mureș, centrul de tip familial Reghin) concomitent cu desființarea centrelor de plasament tradiționale.

Indicele de dezinstituționalizare pe trimestrul I 2004 în județul Mureș a fost de 4,11 %.

I.3.8.2. Copii defavorizați, copii cu nevoi speciale

În această categorie se includ copiii provenind din medii sărace, copiii rromi, sau copiii cu dizabilități.

Centrele de zi (speciale) sunt menite să asiste copiii în cauză pentru depășirea, ameliorarea sau cel puțin nedegradarea în continuare a stării lor defavorizante.

Pentru ambele categorii, în afară de autoritățile guvernamentale acreditate, sectorul civil - prin peste 20 de ONG-uri specializate - oferă servicii alternative de asistență și tratament.

Începând cu 1999, în cadrul D.G.P.D.C.Mureș funcționează linia telefonică ALO OBLIO, pentru sesizarea cazurilor de abuz săvârșite asupra copiilor – în trimestrul I 2004 s-au raportat telefonic 31 de cazuri.

I.3.9. Societatea civilă

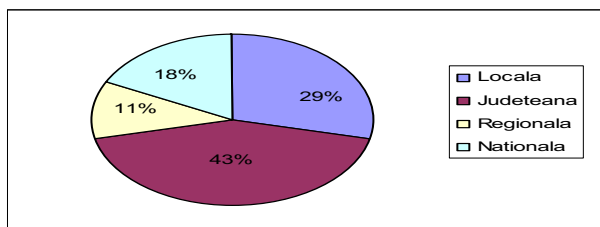
Societatea civilă mureșeană include: sindicate și organizații patronale, organizații neguvernamentale (asociații profesionale, organizații civile, asociații de caritate, organizații care implică cetățenii în viața locală și municipală) inclusiv instituțiile bisericii și ale comunităților religioase.

Se remarcă o evoluție permanentă, prin concentrarea activităților, în rândul cărora se înscriu oferirea de servicii alternative pe piață, monitorizarea acțiunilor sociale, transferul de know-how, abordarea de metode și tehnici inedite, încheierea de parteneriate public-private. La acestea se adaugă o colaboare bună cu alte organizații neguvernamentale naționale, administrația publică, organizații internaționale, mass-media, mediu de afaceri, fapt ce denotă o schimbare de mentalitate. O dovadă a acestei colaborări multidimensionale este organizarea diverselor manifestări, cum ar fi Forumul Organizațiilor Neguvernamentale, organizat anual, între 1990-1997 și Târgul Organizațiilor Neguvernamentale în anul 2003, eveniment la care au participat peste 40 de organizații neguvernamentale din județ.

Sectorul neguvernamental al județului Mureș este format din asociații, fundații, precum și alte forme juridice: ligi, uniuni, cluburi, sindicate. Dintre acestea 57% sunt afiliate internațional, 25% dețin filiale locale și 29% sunt partenere în rețele naționale.

Mișcarea sindicală este grupată în jurul a 5 dintre cele mai importante sindicate naționale care au filiale în județ : C.N.S.R.L.- Frăția, C.N.S.- Cartel Alfa, C.N.S.Meridian, C.S.D.R., Blocul Național Sindical. Reprezentanții acestor sindicate sunt membri ai Comisiei de Dialog Social constituită la nivelul județului.

Aria de activitate a organizațiilor neguvernamentale din județ este prezentată în graficul de mai jos:

În acest peisaj se regăsesc ONG-uri cu tradiție, din 1990, alături de actori sociali noi, din 2002 care oferă un întreg set de servicii: social-medicale, cultură, artă, religie, tineret, sport, recreere, învățământ, educație, cercetare, protecția mediului, dezvoltare economico-profesională, apărarea drepturilor omului, etc.

Nivelul de activitate al acestora este dat de numărul de proiecte derulate și preconizate. Astfel, avem de-a face cu ONG-uri care derulează simultan până la 6 proiecte și au preconizate pentru anul 2005 3 proiecte. Valoarea proiectelor derulate se încadrează într-o plajă de 250 euro/an – 179.000 euro/an.

Cea mai mare parte a resursei umane a ONG-urilor este formată din membrii 54%, urmată de voluntari 19%, colaboratori 16% și salariați 11%.

Veniturile ONG-urilor au ca sursă de proveniență donațiile externe 27%, donațiile interne și sponsorizările 22%, împrumuturi nerambursabile 20%, subvențiile de la bugetul de stat 9%, activitatea economică 4%.

Din datele statistice prelucrate reiese faptul că majoritatea ONG-urilor consideră propria lor bază materială insuficientă.

Astfel, imaginea conturată este cea a unei societăți civile ample, active și inteligente, caracterizată prin idei practice de modernizare, valori absolute de integrare a conștiinței umane în viața noastră de zi cu zi. În acest mecanism este importantă contribuția la nivel național prin mecanisme legislative, pârgii financiar-economice, la nivel local prin facilități financiare, la nivel de fiecare persoană prin aportul individual, contribuție care să deschidă noi oportunități pentru obținerea fondurilor necesare continuării activității.

I.3.10. Activitatea sportivă

Evoluția mișcării sportive din județ în ultimii ani relevă o scădere continuă a numărului de secții sportive (de la 330 în 1997, la 171 în 2002), sportivi legitimați (de la 9.230 în 1997, la 5.651 în 2002), antrenori și instructori (de la 278 în 1997, la 199 în 2002). Totuși, având în vedere situația generală de la nivelul întregii țări, județul Mureș ocupă locul 5 pe județe după numărul de secții sportive și numărul de sportivi legitimați.

Sportul de performanță se remarcă prin dezvoltarea unor ramuri sportive care nu necesită sprijin financiar deosebit. În pofida greutăților existente, județul Mureș a obținut rezultate deosebite în anul 2003. Astfel, în competițiile internaționale oficiale, sportivii mureșeni au obținut 9 medalii la Campionatele Mondiale, din

care 7 titluri de campioni mondiali, 4 medalii la Campionatele Europene și 4 titluri la Jocurile Balcanice. În competițiile interne, respectiv la Campionatele Naționale, s-au obținut peste 170 de medalii, din care 37 titluri de campioni naționali.

Ramurile sportive cu rezultate deosebite au fost artele marțiale, popice, atletism, canotaj, dans sportiv, scrimă, ciclism, natație, lupte libere, patinaj viteză. În anul 2003, în urma rezultatelor notabile obținute de sportivii mureșeni, un număr de 41 de sportivi au fost selecționați în loturile naționale la diferite ramuri de sport.

Sportul de masă și de agrement este mult mai slab reprezentat, practicarea activităților fizice și sportive la nivelul populației fiind destul de redusă, în ciuda eforturilor realizate de autoritățile locale și a programelor și manifestărilor organizate la nivel național. Cauzele acestei participări reduse sunt multiple și țin atât de baza materială, cât și de modul de viață și mentalitate.

Bazele sportive existente în județ sunt departe de a satisface cerințele și necesitățile actuale, în special în mediul rural. În anul 2003 s-au aflat în diverse stadii de execuție 11 săli de sport atât în mediul urban, cât și în mediul rural, în prezent fiind date în folosință 8 dintre acestea.

Complexul Mureșul din Târgu Mureș găzduiește în cea mai mare parte a anului activități sportive de agrement, dotările fiind în continuă modernizare. Pentru sezonul de iarnă însă, față de condițiile de relief pe care le oferă județul, acțiunile sunt mai puține, concentrându-se în zona stațiunii Sovata.

În domeniul sălilor de fitness, aerobic, body-building sau culturism se remarcă inițiativa privată, în special în mediul urban. Totuși, această formă de activitate sportivă de întreținere este slab reprezentată, numărul de persoane participante fiind mic raportat la totalul populației județului.

I.3.11. Cultura și arta

Județul Mureș dispune de un climat cultural specific, determinat pe de o parte de valorile culturale acumulate de-a lungul istoriei, iar pe de altă parte de caracterul compozit al populației, generator de diversitate culturală.

I.3.11.1. Rețeaua instituțiilor culturale din județ este foarte diversă și cuprinde:

407 biblioteci cu 4,5 milioane volume, din care 316 biblioteci școlare cu peste 1,8 milioane volume și 87 biblioteci publice cu peste 2 milioane de volume. Numărul de cititori este în creștere, în anul 2002 fiind înregistrați 169.000.

7 teatre și instituții muzicale, din care **2 teatre dramatice**, **2 teatre de păpuși și marionete**, **2 ansambluri artistice și o filarmonică**.

22 muzee și case memoriale, vizitate anual de peste 240.000 persoane, **6 cinematografe**, **10 case de cultură**, **333 cămine culturale**.

În domeniul cultural-artistic activează **82 asociații culturale**, **85 formații cultural-artistice și 9 asociații cu caracter interetnic**.

Dintre cele mai semnificative instituții culturale menționăm următoarele:

BIBLIOTECI:

Biblioteca Județeană Mureș, cu o colecție de 40.000 de volume, un fond enciclopedic de aprox. 900.000 de publicații, cărți periodice, hărți, albume, documente olografe, înregistrări pe suport magnetic etc., în limbile română, maghiară, precum și în alte limbi de circulație internațională este prevăzută cu trei săli de lectură unde se înscriu peste 25.000 de cititori activi, media zilnică a numărului de utilizatori fiind de 800 de persoane;

Biblioteca municipală „Zaharia Boiu” Sighișoara, cu un fond de carte de peste 159.275 de volume este prevăzută cu patru secții distincte (adulți, copii, sala de lectură, documentară) unde există exemplare de carte vechi de peste 400 de ani;

Biblioteca municipală „Petru Maior” Reghin dispune de un fond de carte de 122.000 volume, albume, dicționare, enciclopedii și cărți periodice utilizate de către un număr mediu de 125.991 cititori anual, media zilnică fiind de 4.957 persoane;

Biblioteca municipală Târnăveni însumează cca. 74.000 de documente, dispune de o secție pentru adulți cu peste 56.000 volume și o secție pentru copii cu peste 17.000 cărți, iar numărul mediu anual al cititorilor este de aprox. 4.000;

Biblioteca orășenească Luduș dispune de peste 61.000 de cărți și înregistrează o frecvență anuală de peste 14.000 de cititori;

Biblioteca orășenească Iernut deține 27.000 volume și un număr de 1.000 de utilizatori;

TEATRE:

Teatrul Național Târgu Mureș este un teatru de repertoriu de interes național și cuprinde două secții, română și maghiară, o sală principală cu 600 de locuri, o sală studio cu 100 de locuri, 7 ateliere, cabine pentru actori, spații de repetiții;

Teatrul Studio din Târgu Mureș;

Teatrul pentru Copii și Tineret „Ariel” este unul din cele trei teatre din România cu secții în limba română și maghiară și este prevăzut cu două săli de spectacol (una de 160 locuri, iar cealaltă de 40 de locuri) și ateliere de creație.

FILARMONICA DE STAT TÎRGU MUREȘ înființată în anul 1950, unde activează o orchestră simfonică existentă din același an și un cor mixt.

ANSAMBLUL ARTISTIC PROFESIONIST „MUREȘUL” promovează valorificarea scenică a folclorului românesc, maghiar și a altor etnii din zonele etno-folclorice ale județului.

MUZEE:

Muzeul Județean Mureș cuprinde Muzeul de arheologie-istorie, Muzeul de artă, Galerile Ion Vlasiu și Nagy Imre și Secția de conservare-restaurare;

Muzeul de istorie Sighișoara se află în Turnul de ceas, devenit un veritabil simbol al orașului și cuprinde expoziții de arheologie, farmacie, unelte și produse, mobilier, orologerie;

Muzeul Etnografic Reghin unde se conservă și se valorifică expozițional monumente de arhitectură, instalații tehnice și obiecte de artă populară;

Muzeul municipal Târnăveni cuprinde în colecțiile sale exponate de paleontologie, arheologie, documente istorice, știință-tehnică, carte veche, numismatică, etnografie și științele naturii.

CENTRUL JUDEȚEAN AL CREAȚIEI POPULARE MUREȘ funcționează drept for metodologic și științific al activității de stimulare și valorificare a creației artistice în toate domeniile artei neprofesioniste din județ.

PALATE ȘI CASE DE CULTURĂ:

Palatul Culturii este una din cele mai reprezentative clădiri ale secesionismului ardelean, impunându-se atât prin decorația interioară, cât și prin cea exterioară și găzduiește mai multe instituții de cultură: Filarmonica de Stat, Biblioteca Județeană, Muzeul de

Artă, Galeria Uniunii Artiștilor Plastici, Expoziția permanentă a Muzeului de Istorie;

Palatul Apollo din Târgu Mureș este ridicat în stil eclectic, iar acolo aveau loc reprezentațiile teatrale ale trupelor care vizitau orasul;

Casa municipală de cultură „Mihai Eminescu” Târnăveni este dotată cu o sală de spectacole de 450 de locuri, 3 săli de repetiții, o sală de cursuri tehnico-aplicative, o sală de festivități cu 60 de locuri, 3 birouri, 3 cabine pentru actori, anexe, o galerie de artă contemporană și diverse săli de expoziții;

Casa municipală de cultură „Eugen Nicoară” Reghin unde își desfășoară activitatea membrii Teatrului Popular, Teatrul de Păpuși, corul mixt și două ansambluri folclorice;

Casa municipală de cultură Sighișoara dispune de două clădiri prevăzute cu săli de spectacole (una are capacitatea de 474 de locuri și cealaltă de 200 de locuri) unde activează un ansamblu folcloric, un cor de cameră, o orchestră de muzică populară, o formație de muzică ușoară;

Casa orașenească de cultură Luduș are un sediu prevăzut cu o sală de spectacole cu 450 de locuri și două săli mici a câte 30 de locuri, unde își desfășoară activitatea trei ansambluri folclorice și funcționează o Universitate Populară;

Casa orașenească de cultură Iernut are în componență o sală de spectacole de 400 de locuri, o sală mică de 60 de locuri și o bibliotecă cu sală de lectură unde își desfășoară activitatea un ansamblu artistic;

Casa de cultură a tineretului „George Enescu” Reghin dispune de o sală de spectacole de 400 de locuri, două săli de cursuri, o sală de discotecă și repetiții și o sală de expoziții;

Casa de cultură a studenților Târgu Mureș asigură condiții de organizare și desfășurare a activităților culturale, educative, artistice, distractive, turistice, de agrement și alte manifestări specifice pentru studenți;

Școala de Arte Târgu Mureș are misiunea de pregătire a interpreților, creatorilor și instructorilor de formații artistice prin secțiile de muzică, arte plastice, coregrafie, actorie, regie și grădiniță de specialitate;

Fundația culturală „Cezara Codruța Marica” sprijină adolescenții performeri, prin bursele și premiile „Cezara” sau prin editarea creațiilor acestora în seria „Prima verba” a Editurii „Cezara”;

Fundația culturală „Scena” organizează o tabără de vară ce promovează arta teatrală.

Artă plastică și galerii: În municipiul Târgu Mureș sunt organizate diverse expoziții ale artiștilor plastici la Galeria Palatului Culturii, Galeria „Nagy Imre” și

Galeria „Kulcsar Bela”. În județul Mureș există o galerie de artă în localitatea Ghindari.

1.3.11.2. Arta populară, conservarea și manifestările acesteia

În județul Mureș se organizează anual o serie de manifestări folclorice în diferite localități și anume:

„Nestemate Mureșene”, dedicat obiceiurilor populare de peste an – Rușii Munți;

„Tiszta Forrasbol”, festivalul portului, cântecului și dansului popular – Sîncraiu de Mureș;

Spectacolul folcloric și târgul de artă populară, artizanat și produse meșteșugărești – Lunca;

„Festivalul Etniilor” – Reghin;

Festivalul „ProEtnica”, festival al comunităților etnice din România – Sighișoara;

„Târgul de udatul nevestelor”, spectacol folcloric și târgul de artă populară, artizanat și produse meșteșugărești – Hodac;

„La curțile dorului”, festival de dansuri populare pentru copii – Luduș;

„Flori de pe Mureș”, festival național de muzică populară – Reghin;

Târgul fetelor, spectacol folcloric și târgul de artă populară, artizanat și produse meșteșugărești – Gurghiu;

„Târgul Cireșelor”, spectacol folcloric și târgul de artă populară, artizanat și produse meșteșugărești – Brâncovenești;

„La holdă de aur”, jocuri și datini populare – Idicel Sat;

„Jocul din bătrâni”, festival folcloric – Târgu Mureș;

„Florile dalbe, flori de măr”, festival județean de colinde și obiceiuri tradiționale – Sărmașu;

„Datini străbune”, sărbătoarea colindelor, cântecelor și obiceiurilor de iarnă – Reghin;

„Sculați, gazde, nu dormiți”, festival de colinde și obiceiuri de Anul Nou – Idicel Pădure.

Au loc și alte manifestări folclorice prilejuite de anumite sărbători sau de sărbătorile religioase importante, dar care nu au un caracter repetativ.

Se organizează târguri tradiționale anuale în Sîngeorgiu de Pădure, Lunca, Hodac, Gurghiu, Brâncovenești, Rînciu, Idecu de Jos, Zau de Cîmpie.

În câteva localități se găsesc muzee țărănești de artă populară: Idicel Pădure, Șerbeni, Cucerdea.

Festivaluri cu un alt caracter decât popular sunt organizate în municipiile și orașele din județul Mureș, cum sunt:

Festivalul Internațional **„Teatru-Imagine”,** Festivalul **FACE-A-FACE**, Festival Național de Creație Literară

Religioasă „**Credo**”, Festival-Concurs de poezie „**Romulus Guga**”, Festivalul „**Zilele Muzicale Târgumureșene**”, Festivalul Național-concurs de epigrame „**Cobra**”, Festivalul Internațional de Film de Scurt Metraj „**Alternative**” - Târgu Mureș; Festivalul Național de Muzică Folk „**Chitara de Argint**” – Reghin; **Festivalul de Artă Medievală**, **Festivalul Internațional de Muzică Academică și** Cursurile muzicale de vară, **Festivalul de fanfară** „Paul Schuller”, **Festivalul de poezie și critică** „Agora” – Sighișoara; **Zilele orașului Iernut** – Iernut; **Zilele municipiului Târnăveni** – Târnăveni.

I.3.11.3. Cultele

În județul Mureș au conviețuit secole de-a rândul români, maghiari, sași, evrei, romei și alte minorități, ceea ce a determinat o dezvoltare a varietății culturale religioase.

Conform datelor Recensământului Populației din 2002, numărul persoanelor din județul Mureș care s-au declarat la recensământ de religie ortodoxă este de 309.337, reprezentând 53,2 % din totalul populației, reformată 157.046 (27%), romano – catolică 55.287 (9,5%), unitariană 14.308 (2,5%), greco – catolică 13.187 (2,3%), alte religii, ateii, persoane fără religie și cu religie nedeclarată 31.686 (5,5%).

Din totalul populației, 95,5% și-a declarat apartenența la o religie (confesiune), în timp ce persoanele care s-au declarat fără religie și ateii (2.097) reprezintă 0,4 % din total.

În prezent există în județ peste 850 de biserici și lăcașuri de cult aparținând religiilor creștine (cea mai mare parte din acestea), mozaice și mahomedane. Dintre acestea, 136 unități de cult au fost construite în perioada 1990 – 2004, cele mai multe (peste 40%) aparținând religiei ortodoxe.

I.3.11.4 Mass-media

În municipiul Tg-Mureș există patru cotidiane: Cuvântul Liber, Nepujsag, 24 de ore mureșene și Zi de Zi și săptămânale: Ziarul de Mureș, Recurs, Jurnalul de Mureș, Flash, Látó, Vatra, Vocea Mureșului și Harghitei, posturile de radio: Radio Star, Radio Mix Fm, Radio GA-GA, Radio Pro FM, Studioul teritorial de radio Tîrgu-Mureș, radio Kiss FM, radio

SON și stațiile locale ale televiziunilor PRO TV și Antena 1.

Mass-media este reprezentată în municipiul Reghin prin televiziunea locală T.V.– Reghin, RADIOSON, 6 ziare locale și Gazeta Reghinului, care apare periodic. În municipiul Sighișoara se află un post de televiziune prin cablu „TELESON”, două posturi de radio, RADIOSON și Radio MIX FM, iar presa scrisă este reprezentată de Jurnalul Sighișoara Reporter și Buletinul Informativ al Primăriei Sighișoara.

În municipiul Târnăveni și orașul Sovata există câte o televiziune locală, iar mijloacele de informare scrisă sunt asigurate de câte un ziar local.

Mijloacele de informare video, audio și presa scrisă în celelalte localități din județ sunt reprezentate de 4 televiziuni locale prin cablu, 2 posturi de radio, 2 ziare locale și 155 de publicații periodice.

I.3.11.5. Edituri

În județul Mureș funcționează 9 edituri: Corar Media, Minos, Epistem, Lyra, Mentor, S.C. Ediprestipo S.R.L., Sportrom – Târgu Mureș, Lapidarium – Luduș, Star Edcom – Iernut.

I.3.11.6 Monumente istorice

Patrimoniul cultural al județului Mureș cuprinde 1.015 obiective declarate monumente istorice, reprezentând situri arheologice, cetăți și fortificații, castele, biserici, biblioteci, clădiri etc.

Dintre vestigiile istorice, se remarcă Cetatea Sighișoarei, considerată a fi „cea mai frumoasă cetate locuită din Europa” și „cel mai complet ansamblu de arhitectură medievală din România”.

Întemeiată în anul 1191, dar menționată documentar în 1280 sub numele de CASTRUM SEX și mai apoi cu termenul german SCHESPURCH (1298), Sighișoara este opera constructivă a coloniștilor germani (sașii) aduși în Transilvania pentru paza vechilor frontiere ale regatului maghiar în secolele XII-XIII după Christos. De menționat este faptul că din anul 1999 aceasta se află sub patronajul UNESCO.

Alte vestigii istorice cunoscute sunt Cetatea medievală-Tg. Mureș, ridicată în sec. XV, extinsă și întărită în sec. XVII cu șapte bastioane; Ruinele castelului Bethlen-Criș, (la 19 km de Sighișoara), ridicat în stilul Renașterii transilvănene, între 1559-1589; Castelul Gornești (la 17 km de Tg. Mureș), construit în stil baroc, între 1770 și 1778, situat într-un

frumos parc dendrologic; Castelul de la Brâncovești (1557-1558), o clădire impunătoare cu 4 turnuri.

Printre **edificiile religioase** se află Biserica din deal-Sighișoara, una dintre cele mai vechi din România, menționată documentar în 1345, care păstrează frumoase sculpturi decorative în stil gotic și valoroase picturi murale (sec. XV), dominând orașul prin masivitatea zidurilor sale; Biserica Mănăstirii Dominicane – Sighișoara, menționată documentar în 1298, care a suferit numeroase modificări ulterioare și deține piese de mare valoare artistică (covoare orientale); Biserica reformată-Tg. Mureș, monument de arhitectură în stil gotic, construită între anii 1316 - 1442, cu sprijinul voievodului Iancu de Hunedoara; Biserica fortificată-Daia, datând din anul 1457; Biserica fortificată-Saschiz; Biserica evanghelică-Reghin, construită între anii 1300-1330; Biserica leproșilor-Sighișoara, construită în stil gotic în sec. XV, care a servit ca azil leproșilor în secolele următoare; Biserica romano catolică - Tg. Mureș, ridicată între 1728-1750 de călugării iezuiți, Biserica ortodoxă de lemn – Tg. Mureș.

Dintre edificiile culturale reprezentative, amintim Biblioteca Teleki-Tg. Mureș, deținând una dintre cele mai bogate colecții de carte veche din Transilvania, lăcaș al culturii europene din secolele trecute. A fost întemeiată de contele Samuel Teleki, fost cancelar al Transilvaniei (la sfârșitul sec. XVIII). În 1802 a fost prima bibliotecă publică din țara noastră. Deține un fond de peste 200.000 volume (după asocierea cu Biblioteca Bolyai), numeroase lucrări având o valoare excepțională. În aceeași clădire (monument istoric, 1799-1803) este găzduit și Muzeul memorial Bolyai, care împreună cu expozițiile bibliotecii sunt vizitate anual de numeroși turiști din țară și străinătate; Palatul Culturii-Tg. Mureș, unul dintre cele mai impozante edificii ale municipiului ridicat între 1911-1913. Fațada este împodobită artistic cu remarcabile statui și basoreliefuri. Celebra "Sală a oglinzilor" reține atenția prin numărul mare de vitralii, prin oglinzile venețiene și mobilierul elegant.

1.3.12. Comunitatea rromilor

Conform datelor rezultate în urma Recensământului Populației din 2002, comunitatea rromilor din județul Mureș număra 40.425 persoane, reprezentând 7% din totalul populației. Se constată că în ultimii 25 ani populația de etnie rromă din județ s-a dublat, având tendința de creștere în continuare. Cele mai numeroase comunități se găsesc în comunele Apold, Band, Crăciunești, Fărăgău, Mica, Petelea, Sînpaul.

Populația de etnie rromă se confruntă cu numeroase probleme generate în principal de nivelul scăzut al veniturilor, lipsa de locuințe, nivel de educație redus, condiții igienico-sanitare precare. Această situație a dus la o marginalizare socială deosebit de complicată, care este cu atât mai delicată cu cât rromii înșiși au tendința de a se autoizola formând grupuri sau chiar comunități situate în jurul sau la marginea localităților. Ele au un stil de viață lipsit de valorile îndeobște recunoscute de societate, generând probleme sociale grave, cum sunt reproducerea și educația nesănătoase, faptele antisociale, abandonul de familii și copii etc.

În ultimii ani, s-au făcut eforturi deosebite pentru îmbunătățirea situației rromilor. În urma constituirii Biroului Județean pentru Rromi, s-au stabilit măsurile prioritare pentru perioada 2001 – 2004, realizându-se progrese semnificative în atragerea de fonduri externe necesare pentru derularea de proiecte în domeniul construcției de locuințe sociale, reabilitării de drumuri comunale, înființarea unor ateliere de lucru pentru rromi, grădinițe și cabinete medicale în comunitățile de rromi.

1.3.13. Ordine publică

Statisticile consemnează o scădere anuală a numărului de infracțiuni în județul Mureș, precum și o scădere considerabilă a delictelor grave împotriva proprietății, vieții și integrității persoanelor și normelor de conviețuire socială.

La finele anului 2003, rata criminalității a fost de 1.093,72 fapte penale la sută de mii de locuitori, județul situându-se sub rata medie pe țară în special la infracțiunile grave, de mare violență. Au fost săvârșite infracțiuni contra vieții, integrității corporale și sănătății, infracțiuni contra libertății persoanei, privitoare la viața sexuală, contra demnității, în total 695.

La infracțiunile economico-financiare soluționate – 1.175, județul Mureș se situează pe locul 16 pe țară, la cele juridice – 1.744- pe locul 33, mult sub rata medie pe țară.

Au fost comise 1.673 infracțiuni de altă natură.

Cele mai multe infracțiuni au fost comise în mediul urban - 4.171 – peste 60% și 2.329 în mediul rural.

Situația infractorilor pe categorii de vârstă este următoarea:

- minori – 255, din care:

- sub 14 ani - 17
- între 14 și 18 ani - 238
- tineri - între 18 și 30 ani - 1.599
- persoane între 30 și 50 ani - 2.218
- peste 50 de ani 520

Situația pe ocupații a persoanelor care au comis infracțiuni : _muncitori – 451, agricultori - 341, funcționari – 21, directori de SC – 45, contabili – 24, patroni – 617, gestionari – 19, lucrători în comerț – 29, șomeri – 33, fără loc de muncă - 1.963.

Cauzele ce au favorizat evoluția criminalității:

Analiza etiologiei criminalității în cursul anului 2003 scoate în evidență cauzele și condițiile de ordin obiectiv, cum ar fi: condițiile socio-economice existente; lipsa de implicare a altor instituții în activitatea de prevenire (școală, organizații guvernamentale și neguvernamentale, unități sanitare); lipsa de control și supraveghere din partea familiei; consumul excesiv de alcool; existența unor stări conflictuale latente intra - familiale; modificările Codului de procedură penală, în sensul că unele activități procedurale se execută cu întârziere față de momentul comiterii faptei; prelungirea în timp a soluționării unor stări litigioase aflate pe rolul instanțelor de judecată, care pot genera violență; numărul redus de efective de ordine publică care desfășoară activități specifice în vederea prevenirii și combaterii infracționalității stradale; lipsa mijloacelor logistice necesare, aflate în număr mic și având o uzură avansată.

Cauzele de ordin subiectiv: carențe în pregătirea de specialitate a unor polițiști; neimplicarea suficientă a tuturor polițiștilor în îndeplinirea sarcinilor de serviciu; carențe în activitatea unor factori de conducere de la toate nivelurile în analiza realistă a evoluției stării infracționale, a eficienței muncii; lipsa de solitudine față de cetățeni și a operativității în intervenție la solicitările legale ale acestora.

Climatul de încredere și siguranță în care trebuie să trăiască și să locuiască cetățenii comunităților este asigurat de către agenții de ordine publică, în colaborare cu cadrele din jandarmerie și gardienii publici.

I.4. STAREA MEDIULUI ÎN JUDEȚUL MUREȘ^a

I.4.1. Calitatea aerului

În județul Mureș aerul atmosferic este influențat într-o măsură moderată de emisiile din activitățile economico - sociale. Sursele antropice de emisie în atmosferă cu potențial semnificativ sunt amplasate în Târgu Mureș și Târnăveni, în timp ce în zone precum Reghin, Sovata, Luduș sursele de emisie antropice nu produc o poluare semnificativă.

A.) Surse industriale:

- industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, producerea materialelor de construcție;
- industria energetică și termoficare;
- stocarea și distribuția carburanților;
- utilizarea solvenților;

Sursele de emisie în atmosferă din agricultură sunt reduse, dar nu de neglijat. Depozitele de deșeuri reprezintă surse moderate de emisie în atmosferă, fiind amplasate la distanțe mari de localități.

B). Surse mobile:

- traficul rutier care se desfășoară în principal pe DN13 (E60) și DN15 (Târgu Mureș - Toplița) care traversează localitățile urbane și rurale ale județului Mureș;
- traficul feroviar este slab reprezentat.

Căile rutiere traversează localitățile prin zonele rezidențiale cu densitate mare a locuitorilor în Târgu Mureș, Sighișoara, Reghin. Datorită lipsei unor căi ocolitoare a localităților, căile rutiere sunt folosite și pentru traficul mijloacelor de transport de mare capacitate. Municipiile Târgu Mureș, Sighișoara, Reghin sunt traversate de liniile de cale ferată: Războieni - Deda; Brașov - Teiuș.

Transportul urban în localitățile județului Mureș se realizează cu mijloace de transport echipate cu motoare termice. Infrastructura rutieră este dimensionată în general la o sarcină de 4 - 6 t/osie, față de 11 t/osie, cât este normativul pentru traficul greu.

Din lipsa fondurilor pentru întreținerea infrastructurii rutiere din localitățile urbane, calitatea căilor de rulare este necorespunzătoare.

Principalele aspecte generate de traficul urban sunt următoarele:

- Poluarea aerului atmosferic cu particule, pulberi sedimentabile, NO_x , SO_x , hidrocarburi, plumb. Poluarea atmosferei este cuantificată prin măsurători sistematice efectuate de A.P.M. Mureș și D.S.P. Mureș și confirmă că traficul rutier contribuie în mod semnificativ la creșterea concentrațiilor de poluanți în aerul atmosferic al aglomerărilor urbane.
- Traficul greu generează valori ridicate ale zgomotului stradal și vibrațiilor în municipiile Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara.
- Deși nu au fost făcute măsurători ale concentrației O_3 în zonele rezidențiale traversate de trafic intens, se poate aprecia că acesta are valori semnificative în perioadele când se înregistrează valori ridicate ale traficului rutier, ținând cont de starea tehnică precară a unor mijloace de transport, de la care emisiile de NO_x , hidrocarburi (radicali liberi) sunt ridicate.

1.4.2. Calitatea apelor

La nivelul județului Mureș, zona cea mai critică din punct de vedere al poluării apelor de suprafață este tronsonul de râu (Târnava Mică) aval de Târnăveni, unde calitatea apei s-a situat în afara categoriilor de calitate, din cauza concentrațiilor foarte ridicate ale cromului hexavalent. Unitatea vinovată, SC BICAPA SA, și-a încetat activitatea de mai bine de trei ani, dar poluarea remanentă se datorează depozitelor de deșeuri situate de-a lungul râului, care și la ora actuală poluează prin intermediul freaticului. Pe râul Târnava Mică, la debite scăzute crește mult salinitatea apei din cauza apelor sărate din zona Praid – Sovata. Un alt tronson de râu afectat fizico – chimic și mai ales bacteriologic este râul Mureș, aval de municipiul Târgu Mureș, din cauza poluării produse de SC AZOMUREȘ SA și RA AQUASERV (Stația de epurare din Cristești). În cursul anului 2003 pe acest tronson categoria de calitate a fost determinată de indicatorii regimului de oxigen și cei toxici și speciali (fenoli și zinc). Probleme deosebite la indicatorii amoniu, azotat, substanțe organice și fosfor apar în lunile cu debite scăzute (decembrie, ianuarie, februarie, iulie, august). Acest tronson de râu este considerat sensibil la eutrofizare (din cauza concentrațiilor de nutrienți), de la Târgu Mureș până la limită de județ.

Un alt tronson critic și care s-a încadrat în categoria apelor sensibile la eutrofizare a fost Târnava Mare, aferent județului Mureș (cca 33 km), din cauza deversărilor de ape uzate fecaloid menajere insuficient epurate din localitățile Odorheiu Secuiesc, Cristuru

Secuiesc și Sighișoara. Pe acest tronson de râu, în fiecare an în perioada iunie – august, din cauza condițiilor hidro-meteorologice favorabile, pe fondul aportului de nutrienți într-un raport N/P optim, se constată o înflorire algală accentuată (20 – 30 milioane alge/litru), cu consecințe grave asupra preparării apei potabile la Sighișoara și Mediaș și prin apariția mortalității piscicole (în zona aval Mediaș – județul Sibiu).

Cursul de apă Părăul de Câmpie este considerat de asemenea critic, dar în cazul lui concentrațiile ridicate ale nutrienților și mai ales a salinității se datorează condițiilor pedologice ale zonei (soluri sărăturoase). Concentrațiile mai ridicate ale unor indicatori ai regimului de oxigen și ai nutrienților au ca sursă mai ales poluarea difuză.

Starea lacurilor în 2003 a fost bună.

Apele subterane monitorizate de Direcția Apelor Mureș nu îndeplinesc condițiile de calitate pentru apa potabilă. În majoritatea cazurilor, indicatorii depășiți sunt cei care intră în categoria „grad de mineralizare” și „substanțe organice”.

Principalele surse antropice poluatoare ale apelor subterane din județul Mureș sunt:

1. Platforma S.C. AZOMUREȘ S.A. Târgu Mureș – zona iazului batal cu ape fosfo – amoniacale, cu o suprafață de 32 ha, amplasat pe malul drept al râului Mureș. Poluarea se produce prin umplerea peste limita maximă a iazului batal, ceea ce permite exfiltrații. Substanțele poluante sunt ioni amoniu, azotați, azotiți și fluor.
2. S.C. BICAPA S.A. Târnăveni – sursa de poluare o constituie batalele de reziduuri provenite de la fabricile de bicromat de sodiu, săruri de bariu și nămol din stația de epurare. Pânza freatică în jurul haldei este puternic impurificată cu crom hexavalent.
3. Activitatea agricolă și zootehnică
4. Depozitele de deșeuri necorespunzător amenajate
5. Scurgerile din rețelele de canalizare

1.4.3. Calitatea solului

Principalele restricții ale calității solurilor din județul Mureș prezintă următoarele fenomene:

terenuri cu exces de umiditate	21.100 ha
soluri acide	22.331 ha
soluri sărăturate	224 ha
soluri erodate total	57.810 ha
din care: de suprafață	55.480 ha
în adâncime	2.330 ha
soluri afectate de alunecări	20.100 ha
soluri poluate	2.205 ha

Solurile degradate ca urmare a depozitărilor neorganizate de deșeuri sunt în suprafață de cca. 20 ha. O suprafață de aproximativ 6 ha, situată amonte de batalul de reziduuri tehnologice nr. 3 de pe platforma S.C. BICAPA S.A. Târnăveni este afectată de exfiltrațiile produse în perioada 1992-1994 din acest batal.

Terenurile afectate de eroziunea de suprafață sunt în suprafață de 55.480 ha.

Alunecări de teren pe cca. 30 ha sunt prezente în zona Șardul Nirajului, în bazinul pâraului Niraj și în zona aval Bălăușeri, în bazinul râului Tîrnava Mică.

Restrângerea utilizării îngrășămintelor chimice și a pesticidelor din grupa I și II-a de toxicitate pentru fertilizare și combaterea bolilor și a dăunătorilor a redus impactul acestor substanțe asupra solului.

Carierele de suprafață pentru extragerea de nisip și balast ocupă în total 32 ha; sunt amplasate pe terenuri slab productive. Lucrările de redare în producția agricolă vegetală a acestor amplasamente sunt în întârziere.

I.4.4. Calitatea habitatelor și starea ariilor protejate

Lipsa informațiilor privind starea actuală a majorității speciilor de animale sălbatice nu permite aprecierea sigură a gradului în care sunt amenințate sau sunt pe cale de dispariție.

Ecosistemele alpine au fost afectate de turmele de oi, majoritatea coborând din pășunile din munții Călimani doar la sfârșitul lunii septembrie. Habitatul cocoșului de munte din munții Călimani este afectat în mod continuu de pășunatul clandestin la limita fondului forestier și în zona subalpină, distrugându-se pontele anuale.

În apele de munte din zona păstrăvului, pe cursul superior al râului Mureș, se constată că păstrăvul indigen (*Salmo trutta fario*) nu mai este specie dominantă, fiind înlocuit, pe cale naturală, cu specii secundare ca boiștean (*Phoxinus phoxinus*) și grindel (*Noemacheilus barbatulus*).

Efectivele naturale de lipan (*Thymallus thymallus*) de pe cursul superior al râului Mureș au scăzut sub densitatea optimă, specia fiind capturată rar de către pescari. Este necesară instaurarea regimului de protecție pentru această specie.

Starea ariilor naturale protejate este în general bună, fiind necesară darea în administrare sau custodie a acestora și elaborarea planurilor de management.

Starea de sănătate a pădurilor evaluată prin sistemul de monitoring forestier este bună: 86,5% reprezintă arboreturi sănătoase și 13,5% arboreturi afectate de diverși factori. Pădurile din zona colinară au fost afectate în perioada de vară și de toamnă de pășunat cu oi, deranjând vânatul. În urma pășunatului în pădure, vânatul dislocat a provocat daune în culturile agricole, limitrofe cu pădurile.

I.4.5. Calitatea mediului urban

Calitatea necorespunzătoare a aerului ca urmare a poluării este o problemă serioasă de mediu în majoritatea zonelor urbane. Creșterea numărului de vehicule cu motor și dezvoltarea economică rapidă contribuie la crearea unei probleme crescânde de poluare în majoritatea centrelor urbane în dezvoltare.

În zona municipiului Târgu Mureș, în cursul anului 2003 s-au înregistrat depășiri ale concentrației admise la poluanți din grupa „poluanților iritanți”, respectiv la amoniac (frecvența depășirilor înregistrate este de 4 %) și pulberi în suspensie (frecvența depășirilor înregistrate este de 42 %).

Poluarea fonică este o problemă majoră pentru aglomerațiile urbane, dar în ultimul timp a apărut chiar și în mediul rural.

Poluarea fonică poate fi atribuită în mare parte traficului rutier, dar și unor activități ce se desfășoară în zone rezidențiale în spații necorespunzătoare. Nivelul de zgomot echivalent măsurat depășește limitele admise în toate punctele unde au fost efectuate măsurătorile. Aceste depășiri se datorează faptului că localitățile județului Mureș nu au drumuri ocolitoare, care ar descongiona arterele de circulație care tranzitează orașul, iar străzile nu au fost dimensionate pentru un trafic rutier atât de intens.

Dintre activitățile care creează disconfort populației din zonele urbane putem aminti centrale termice amplasate foarte aproape de locuințe sau chiar la subsolul blocurilor, ateliere de tâmplărie, croitorii, unități de alimentație publică.

Apa furnizată prin sistem public în mediul urban s-a încadrat în general în parametri de calitate conform Legii Nr. 458/2002.

În mediul rural, aprovizionarea cu apă potabilă este deficitară, populația alimentându-se cu apă din puțuri de mică adâncime, situate în zone lenticulare care sunt influențate de condițiile meteorologice, iar prin geologia specifică Câmpiei Transilvaniei, straturile de

apă sunt puternic sărăturate, cu conținut crescut de NO_3 .

La nivelul județului există proiecte de alimentare cu apă potabilă pentru comune și satele aparținătoare, prin racordarea la conductele de distribuție a uzinelor de apă din zonă, existând deja localități racordate prin sistemul cișmelelor stradale.

Conform bilanțurilor teritoriale, suprafața specifică medie, reprezentată de zonele de agrement (recreație, joacă pentru copii, campinguri, ștranduri, etc.) și zonele verzi este de 5 - 8 m^2 /locuitor în orașele Reghin și Sovata și de 2 - 5 m^2 /locuitor pentru municipiile Târgu Mureș, Sighișoara și Târnăveni.

Gradul de ocupare al intravilanului municipiilor Târgu Mureș, Sighișoara și Târnăveni cu construcții având diverse funcțiuni (rezidențiale, industriale, comerciale, instituții publice) este mare. În unele cartiere de locuințe spațiile verzi și zonele de agrement sunt aproape inexistente. Datorită densității ridicate a populației, unele zone din cartierele noi, construite în deceniile opt și nouă ale secolului XX, au indici de suprafețe pe diferite funcțiuni cu mult inferioare valorilor medii pe țară.

Din punct de vedere al condițiilor de locuit, cele mai frecvente nemulțumiri sunt legate de aerul poluat, mirosuri dezagreabile și deșeuri.

1.4.6. Gospodărirea deșeurilor

Impactul depozitării deșeurilor urbane (municipale, orașenești, comunale) sau a celor industriale asupra mediului este semnificativ, factorii de mediu agresativi fiind solul, aerul, apele (de suprafață și subterane). Aceste probleme sunt create datorită unei gestionări neigienice și ilegale a deșeurilor.

Principalele aspecte de neconformare cu privire la gestiunea deșeurilor sunt: depozitarea finală în amestec a deșeurilor menajere și industriale, provenite de la agenții economici care nu au amenajate spații de depozitare proprii; depozitele de deșeuri nu sunt împrejmuite decât parțial, fapt ce determină împrăștierea deșeurilor ușoare de către vânt pe terenurile limitrofe; autoapriderea frecventă a depozitelor, datorită lipsei sistemului de colectare și evacuare a gazelor de fermentație; formarea levigatelor puternic încărcate cu substanțe organice, compuși ai azotului, fosforului, etc. care afectează apele de suprafață din zonă; operarea defectuoasă a depozitelor de deșeuri, întrucât nu se face decât parțial acoperirea acestora cu pământ; depozitele de deșeuri fiind supravegheate într-un singur schimb, unii agenți economici care își transportă singuri deșeurile

nu respectă amplasamentele stabilite; evidența cantităților de deșeuri se face prin apreciere, neexistând dotări adecvate pentru cântărirea deșeurilor.

Deșeurile periculoase sunt o categorie aparte de deșeuri de producție. Principalele activități generatoare de deșeuri periculoase din județ sunt: industria chimică anorganică, transporturi (uleiuri uzate, anvelope uzate, emulsii, solvenți), activități agricole (pesticide și ambalaje de pesticide, uleiuri uzate, reziduuri petroliere, baterii și acumulatori uzați, etc.), industria lemnului (lacuri, vopsele) și acoperiri metalice - galvanizări (nămoluri cu metale grele și cianuri), activități medicale.

Pe teritoriul județului Mureș nu există un depozit de deșeuri periculoase, practicile actuale utilizate prezentând un risc mare pentru poluarea solului, a apelor de suprafață și a celor subterane.

Deșeurile rezultate din activitățile de ocrotire a sănătății sau din activitățile veterinare (deșeuri considerate periculoase pentru sănătatea populației) nu sunt neutralizate corespunzător cerințelor legale în vigoare. Aceste deșeuri sunt arse în instalații neomologate, care nu asigură eliminarea riscului pentru sănătatea populației.

Deșeurile periculoase rezultate din gospodăriile locuitorilor județului nu sunt colectate separat (vopsele, lacuri, leșii, substanțe fitosanitare expirate, tuburi fluorescente, etc.), aceste deșeuri eliminându-se împreună cu deșeurul menajer.

Deșeurile de pesticide sunt depozitate temporar în magazinele Direcției Fitosanitare Mureș și în magazia unei societăți comerciale, până la găsirea unor soluții de eliminare finală a acestor deșeuri, dat fiind pericolul grav pe care îl reprezintă pentru mediu și sănătatea umană.

1.4.7. Zone critice care necesită reconstrucție ecologică

I. Batalele de reziduuri administrate de S.C. BICAPA S.A. Târnăveni

Poluarea mediului acvatic cu crom hexavalent și trivalent este determinată de exfiltrațiile din batalele de reziduuri și poluarea istorică, difuză, datorată spălării amplasamentului poluat anterior de către apele pluviale.

Apa din precipitații ce se infiltrează în masa deșeurilor depuse în interiorul batalelor nu este drenată prin radierul și digurile batalelor; se alimentează astfel solul, subsolul și stratul freatic cu ape impurificate; aceste ape țin sub presiune întreaga construcție,

contribuind la reducerea coeficientului de siguranță, în special al digurilor.

Taluzul actual al digurilor nu mai corespunde secțiunilor tip de proiectare; de asemenea se observă în unele profile prăbușirea acestor diguri. Ansamblul celor trei bătăle nu este dotat cu aparatura necesară urmăririi comportării lor.

Practic, întreaga fâșie de teren dintre bătăle și râul Târnava Mică este poluată cu crom hexavalent datorită exfiltrațiilor din bătăle, anterioare și prezente.

Frontul de poluare se deplasează către aval, urmând direcția de curgere a râului Târnava Mică, fiind influențat și de vechiul curs al râului.

Situațiile de risc care pot afecta siguranța acestor bătăle, și factorii de mediu sunt: acumularea unor volume importante de apă în bătăle, deversarea coronamentelor digurilor, alunecarea taluzurilor, exfiltrații din interiorul bătălelor prin diguri și radierul acestora.

Râul Târnava Mică pe sectorul de curs intrare județ - amonte evacuare S.C. BICAPA S.A. Târnăveni se încadrează în categoria V de calitate datorită indicatorilor cloruri și zinc, iar aval de evacuarea apelor uzate provenite de la S.C. BICAPA S.A. Târnăveni, este de categoria V din cauza indicatorilor cloruri, zinc și crom hexavalent.

II. Iazul batal al S.C. AZOMUREȘ S.A. Târgu Mureș

Iazul batal are o suprafață de 32 ha, $V = 1.250$ mii m³ și este amplasat în imediata vecinătate a platformei industriale, pe malul drept al râului Mureș. Are rol de bazin de răcire pentru apele calde provenite din procesul tehnologic de fabricație a îngrășămintelor complexe (NPK) cât și de stocare a suspensiilor transportate și a sărurilor care se insolubilizează ca urmare a răcirii apei (șlam cu conținut de carbonat de calciu și fosfați de calciu cu conținut ridicat de amoniu, azotați și fosfați). Iazul batal este integrat în fluxul liniilor de producție, apa vehiculată prin acesta fiind reutilizată în fluxul din care provine. Stratul de impermeabilizare a batalului este deteriorat, determinând exfiltrații semnificative.

Aportul iazului batal la poluarea apelor râului Mureș, în secțiunea aval Târgu Mureș este evaluată la 0,6 - 0,8 mg/l amoniu, 4,33 mg/l azotați și 0,1 mg/l uree, rezultat exclusiv al exfiltrațiilor. Poluanții proveniți din iazul batal avansează către albia minoră a râului Mureș, care constituie drenorul natural al zonei. În timp, frontul de poluare se deplasează spre aval, urmărind direcția de curgere a râului. Configurația naturală a cursului râului în această zonă face posibilă

interceptarea și drenarea frontului poluant existent în pânză freatică. Frontul de poluare nu avansează mai mult de 1 km spre terasă.

Pentru a permite executarea lucrărilor necesare pentru limitarea și eliminarea exfiltrațiilor din iazul batal de 32 ha, S.C. AZOMUREȘ S.A. a executat un iaz batal nou, impermeabilizat corespunzător, cu o capacitate de 2,5 ha.

III. Fermele zootehnice care au fost supuse procedurii de emitere a Avizului de mediu pentru privatizare cu Program de Conformare și care nu au fost încă privatizate sau a căror obligații de mediu nu au fost transmise noului proprietar prin Contractul de vânzare-cumpărare.

I.4.8. Problemele de mediu prioritare, ierarhizate după importanța acestora, sunt:

I. Gestionarea (colectare, stocare, eliminare) necorespunzătoare a deșeurilor menajere

I.1 Rata redusă de colectare selectivă a deșeurilor de la populație;

I.2 Rata redusă de colectare a deșeurilor valorificabile în rampele de deșeuri;

I.3 Rata redusă de valorificare a deșeurilor biodegradabile, prin compostare;

I.4 Existența unor depozite neecologice de deșeuri menajere în zona urbană, exploatate la limita capacității de închidere (Luduș, Târnăveni, Reghin, Sovata);

I.5 Existența unor depozite de deșeuri menajere în zona rurală, amenajate sau amplasate necorespunzător.

II. Calitatea și cantitatea apei potabile

III. Evacuări de ape uzate insuficient epurate

III.1 Poluare istorică SC BICAPA SA;

III.2 Evacuări de ape uzate insuficient epurate de la Complexul zootehnic Gornești;

III.3 Evacuări de ape uzate insuficient epurate de la Combinatul de Îngrășămintă Chimice SC AZOMUREȘ SA Tg.Mureș;

III.4 Evacuări de ape uzate insuficient epurate de la Stațiile de epurare orășenești Tg.Mureș, Sighișoara, reghin, Sovata, Luduș, Târnăveni;

III.5. Evacuări de ape uzate insuficient epurate de la stațiile de epurare din zona rurală.

IV. Fenomene naturale și antropice extreme (alunecări de teren, inundații, degradări de albie și maluri, degradarea solului, risc de accidente tehnice majore la instalații tehnologice, bataluri de reziduuri

IV.1 Risc de accident la batalurile de reziduuri de la SC BICAPA SA în caz de fenomene meteorologice nefavorabile;

IV.2 Risc de accident la iazul batal al SC AZOMUREȘ SA în caz de fenomene meteorologice nefavorabile;

IV.3 Zone posibil a fi afectate de inundații;

IV.4 Zone afectate de degradări de albii și maluri;

IV.5 Zone afectate de degradarea solului;

IV.6 Zone afectate de alunecări de teren.

V. Gestionarea (colectare, stocare, eliminare) necorespunzătoare a deșeurilor periculoase

V.1 Rata redusă de colectare a deșeurilor periculoase de la populație;

V.2 Inexistența unor facilități de eliminare a deșeurilor periculoase (în concordanță cu cerințele legislației de mediu în vigoare) în județul Mureș sau în zona imediat apropiată.

VI. Informare și educare deficitară în ceea ce privește protecția mediului

VI.1. Lipsa unui sistem coerent de implicare a tuturor factorilor interesați /învățământ, administrație, ONG-uri) în educarea și informarea tinerei generații în domeniul protecției mediului;

VI.1. Eficiența redusă a acțiunilor promovate până în prezent, la nivel local, în domeniul sensibilizării populației la problemele de mediu.

VII. Gestionarea (colectare, stocare, eliminare) necorespunzătoare a deșeurilor spitalicești

VII.1. Eficiența redusă a crematoriilor existente în ceea ce privește neutralizarea corespunzătoare a deșeurilor spitalicești.

VIII. Fonduri insuficiente pentru adresarea problemelor de mediu (capacitatea redusă de accesare a fondurilor de preaderare)

VIII.1 Inexistența fondurilor necesare pentru adresarea poluării istorice;

VIII.2 Capacitatea redusă de accesare a fondurilor de preaderare de către administrația locală;

VIII.3 Capacitatea redusă de accesare a fondurilor de preaderare de către agenții economici.

IX. Capacitatea instituțională și administrativă nesatisfăcătoare a autorităților descentralizate și autorităților publice locale în adresarea problemelor de mediu și impunerea legislației de mediu

X. Lipsa unui management corespunzător al ariilor protejate din județul Mureș

X.1. Lipsa administrației și a planului de management al Parcului Național Călimani;

X.2. Lipsa administrației și a planului de management al Rezervației peisagistice Defileul Mureșului (Deda-Toplița).

XI. Emisii de poluanți în atmosferă de la unități industriale

XI.1 Eficiența redusă și/sau exploatarea necorespunzătoare a echipamentelor de reținere a poluanților în cadrul proceselor tehnologice industriale administrate de către SC AZOMUREȘ SA, SC CARBID FOX SA, SC MOBEX SA, SC ILEFOR SA, SC MOBILA SOVATA SRL;

XI.2 Inexistența echipamentelor necesare de reținere a poluanților în cadrul unităților de prestări servicii (vopsitorii auto) amplasate în imediata apropiere a zonelor de locuit ;

XI.3 Inexistența echipamentelor necesare de reținere a poluanților la stațiile de distribuție carburanți.

XII. Suprafața deficitară a zonelor verzi în mediul urban

XII.1 Deficiențe în elaborarea corespunzătoare și impunerea respectării Regulamentelor de urbanism;

XII.2 Administrarea deficitară a spațiilor verzi existente;

XII.3 Educația deficitară a cetățenilor, ceea ce determină transformarea spațiilor verzi existente în parcări neautorizate;

XIII. Emisii de poluanți în atmosferă din traficul rutier

XIII.1 Lipsa drumurilor ocolitoare pentru traficul rutier ce tranzitează municipiile județului Mureș;

XIII.2 Traficul rutier urban nu este structurat eficient pentru a satisface necesitățile de deplasare, concomitent cu necesitatea asigurării confortului cetățenilor și protejării sănătății acestora, precum și a protecției atmosferei.

XIV. Zgomotul

XIV.1 Zgomot datorat traficului rutier;

XIV.2 Zgomot datorat activităților industriale desfășurate în imediata vecinătate a zonelor de locuit.

I.4.9. Acțiuni strategice în abordarea problemelor de mediu

GOSPODĂRIREA DURABILĂ A RESURSELOR DE APĂ

Concepția de gospodărire integrată a apelor îmbină aspectele de utilizare a acestora, cu cele de protecție a ecosistemelor naturale. Astfel, se au în vedere următoarele obiective:

a) Asigurarea alimentării continue cu apă a folosințelor și, în special, a populației realizarea de noi surse de apă; realizarea de rețele de distribuție separate de alimentare cu apă pentru populație și pentru industrie;

economisirea apei și reducerea pierderilor din rețelele de distribuție a apei;

b) Îmbunătățirea calității resurselor de apă rețehnologizarea proceselor de producție prin utilizarea unor tehnologii curate, nepoluante; realizarea de stații de epurare noi și modernizarea celor existente;

implementarea unor mijloace de prevenire, limitare și diminuare a efectelor poluării accidentale;

c) Reconstrucția ecologică a râurilor îmbunătățirea și realizarea de habitate corespunzătoare conservării biodiversității; asigurarea de debite corespunzătoare pe cursurile de apă, în scopul protecției ecosistemelor acvatice; asigurarea continuității debitului pe cursurile de apă, pentru facilitarea migrației speciilor piscicole;

d) Reducerea riscului producerii de inundații realizarea de acumulări cu folosințe complexe, prevăzute cu volum de protecție contra inundațiilor; realizarea de îndiguiri, concomitent cu protejarea zonelor umede; interzicerea amplasării construcțiilor în zonele inundabile;

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND ATMOSFERA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Evaluarea impactului activităților antropice asupra atmosferei trebuie făcută în condițiile realizării următoarelor: definitivarea elaborării sistemului de monitoring integrat al mediului; crearea unei baze de date, atașată sistemului informațional de mediu; scăderea principalelor emisii de poluanți (amoniac, oxizi de azot, substanțe organice volatile, pulberi); reducerea sub normele de emisie a evacuărilor de poluanți în atmosferă, pe baza principiului „poluatorul plătește”; stabilizarea concentrațiilor emisiilor de gaze cu efect de seră, la nivelul care să permită prevenirea interferențelor antropice periculoase cu sistemul climatic.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND CONSERVAREA NATURII

Luându-se în considerare starea actuală a diversității biologice în județul Mureș, au fost stabilite următoarele obiective prioritare:

asigurarea managementului necesar ocrotirii habitatelor naturale și conservării diversității biologice;

conservarea in-situ și ex-situ a speciilor amenințate, endemice și/sau rare, precum și a celor cu valoare economică ridicată;

protecția, conservarea și refacerea diversității biologice terestre și acvatice, existente în afara ariilor protejate; reducerea și eliminarea efectelor negative cauzate de poluarea mediilor de viață și reconstrucția ecosistemelor și habitatelor deteriorate;

protecția, conservarea și refacerea diversității biologice specifice agrosistemelor prin aplicarea tehnologiilor favorabile unei agriculturi durabile;

dezvoltarea programelor speciale de cercetare și monitorizare pentru cunoașterea stării diversității biologice.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND CALITATEA SOLULUI

Pentru protecția, ameliorarea și utilizarea durabilă a solurilor din județul Mureș se stabilește următoarea strategie: utilizarea durabilă a resurselor; inventarierea arealelor cu probleme și prioritizarea acțiunilor; aplicarea stimulentei economice, dacă acestea contribuie la rezolvarea problemelor; aplicarea principiului „poluatorul plătește”; cunoașterea potențialelor naturale și stabilirea modalităților eficiente de utilizare a terenurilor, în concordanță cu cerințele dezvoltării economice și ale protecției mediului; reabilitarea și reconstrucția ecologică a solurilor.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND CALITATEA PĂDURILOR

Gestionarea durabilă a pădurilor necesită promovarea unor acțiuni specifice orientate pe următoarele direcții: asigurarea integrității fondului forestier național, în condițiile și cu respectarea situației rezultate în urma schimbării formei de proprietate a acestuia; întregirea fondului forestier național până la nivelul optim de 35% din teritoriul țării; reconstrucția ecologică a pădurilor deteriorate structural de factori naturali și antropici; menținerea volumului recoltelor anuale de lemn la nivelul posibilităților pădurilor; conservarea biodiversității și asigurarea stabilității, sănătății și polifuncționalității pădurilor.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND TRANSPORTURILE

Pentru realizarea unui sistem de transport omogen, conectat din punct de vedere al structurii la rețelele de transport naționale și europene, trebuie avute în vedere următoarele acțiuni generale: reabilitarea și modernizarea infrastructurii și echipamentelor; asigurarea interconectării și interoperabilității între rețelele și modurile de transport; realizarea rețelilor pan-europene de transport; utilizarea modurilor de transport ecologic; utilizarea de mijloace de transport performante tehnic și operaționale pentru toate tipurile de transport; implementarea tehnologiilor de depoluare specifice; aplicarea măsurilor preventive pentru limitarea efectelor poluării; extinderea transporturilor combinate și intermodale.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND GESTIUNEA DEȘEURILOR

Impactul deșeurilor asupra mediului a crescut în mod alarmant în județul Mureș, administrarea necorespunzătoare a acestora generând contaminări ale solului și ale pânzei freatice, precum și emisii de gaze toxice, cu efecte directe asupra sănătății populației.

În elaborarea unei strategii pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor, trebuie să se țină cont de următoarele direcții de acțiune: optimizarea relațiilor de parteneriat între firmele de reciclare și administrațiile publice locale; crearea rețelilor de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile și implicarea responsabilă a administrațiilor publice locale; identificarea unor soluții de stimulare materială care să determine atât populația cât și industria să practice o colectare selectivă a deșeurilor în paralel cu modernizarea unităților economice specializate în salubritate urbană; stimularea producției care generează cantități reduse de deșeuri; crearea rețelei de monitorizare a deșeurilor toxice; aplicarea principiului „poluatorul plătește”; sporirea conștientizării populației și agenților economici referitor la impactul gestiunii necorespunzătoare a deșeurilor și schimbarea comportamentului populației față de problema colectării deșeurilor; găsirea posibilității de creare a situației „câștig-câștig”.

ACȚIUNI STRATEGICE PRIVIND CENTRELE POPULATE

Sensul dezvoltării durabile al așezărilor umane îl constituie asigurarea unui mediu sănătos și coerent sub raport funcțional și cultural, la nivelul localităților urbane și rurale, precum și al rețelei de localități din

teritoriu, în condițiile păstrării echilibrului față de complexul de resurse ale capitalului natural.

Obiectivele strategice pentru centrele populate sunt următoarele: dezvoltarea echilibrată a regiunilor, prin repartizarea uniformă a activităților social-economice în teritoriu; îmbunătățirea condițiilor de viață, a transportului urban și valorificarea eficientă a patrimoniului natural și a celui construit; dezvoltarea așezărilor umane în zone care nu sunt supuse riscurilor naturale și agenților poluanți; ridicarea standardului de locuire în mediul urban și rural; reducerea pierderilor energetice datorate izolării termice ineficiente; păstrarea identității culturale a orașelor și crearea unei rețele de spații verzi în conexiune cu ecosistemele din teritoriu; inventarierea și cercetarea la nivelul întregului teritoriu național a zonelor cu risc de dezastre antropice și neantropice, în paralel cu elaborarea planificării pre-dezastru.

I.5. EVALUAREA CONDIȚIILOR AGROGEOGRAFICE, AGROECONOMICE ȘI SOCIALE

I.5.1. Așezarea geografică

Județul este situat în partea central-nordică a României, având suprafața teritoriului de 6.714 kmp (2,82 % din suprafața țării).

Județul Mureș se învecinează cu județele Bistrița-Năsăud (N-NV), Suceava (NE), Harghita (E-NE), Brașov (SE), Sibiu (S), Alba (SV) și Cluj (V).

I.5.2. Clima și condiții agrometeorologice

Județul Mureș este caracterizat printr-un climat temperat - continental moderat, drept consecință a poziției sale în centrul Transilvaniei.

Factorii climatogeni specifici sunt:

- altitudinea – a cărei consecință principală o constituie zonalitatea verticală a climei. Aceasta se exprimă prin reducerea treptată, în raport cu altitudinea, a bilanșului radiativ. În zona joasă – câmpie, văi largi și depresiuni – temperaturile sunt mai ridicate, dar noaptea, prin stratificarea maselor de aer,

MUREȘ

inversiunile de temperatură sunt frecvente și duc la diferențe mari între zi și noapte;

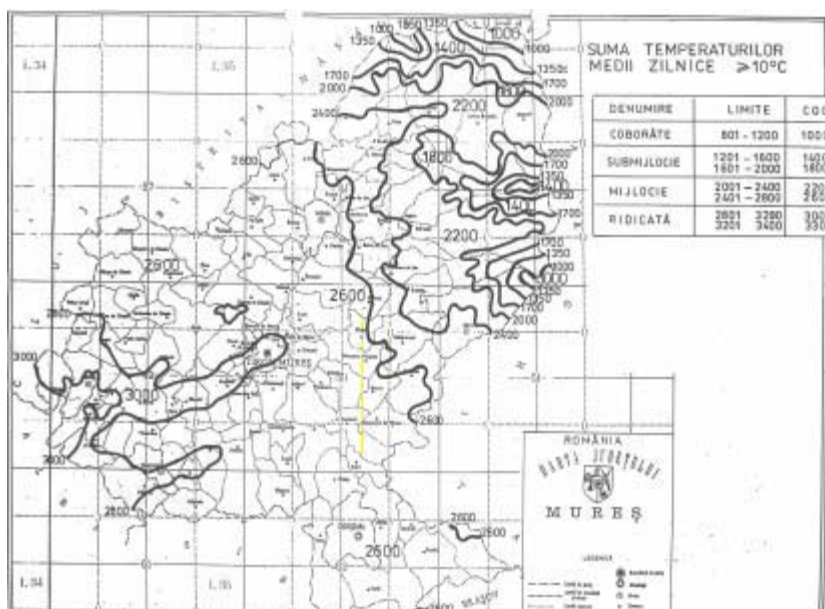
- orientarea, înclinarea și expunerea versanților creează modificări în dezvoltarea proceselor atmosferice, diferențe în distribuția precipitațiilor și influențează direct regimul radiativ al suprafeței terestre;

- formele de relief – influențează pregnant regimul temperaturii aerului. Se creează diferențieri mari între formele concave (văi), cele plane (câmpii) și convexe (dealuri și podișuri), prin răcirea radiativă locală și prin scurgerea aerului rece de pe culmile și pantele înconjurătoare și respectiv acumularea lui pe fundul văilor și depresiunilor.

Resurse termice

Temperatura medie în județul Mureș oscilează între 8,0 – 9,4°C în zonele agricole, scăzând pe măsura creșterii altitudinii. Amplitudinea medie termică este de 23 – 24°C, maximele absolute putând urca până la 38 – 39°C (temperatura record 40,5°C, Săbed, 15 – 16 aug. 1952) iar cele minime absolute putând coborî sub – 32°C (- 32,8°C, Tg.Mureș 25.ian.1942 și 23 ian. 1963).

Temperaturile medii anuale sunt reprezentate pe harta nr.1 și se observă că zonele agricole importante ale județului se situează în clasele de temperaturi ridicate și mijlocii.

Alături de factorul termic, durata de strălucire a soarelui are o importanță deosebită în asimilația clorofiliană, acumularea zahărului, precum și în cuantumul producției agricole. În sezonul de vegetație se înregistrează în medie 1.440 – 1.550 ore de strălucire a soarelui, reprezentând 48– 52 % din durata astronomică posibilă. Valori mai ridicate se

realizează pe Câmpia Transilvaniei și în jumătatea estică a Podișului Târnavelor.

Resurse pluviometrice

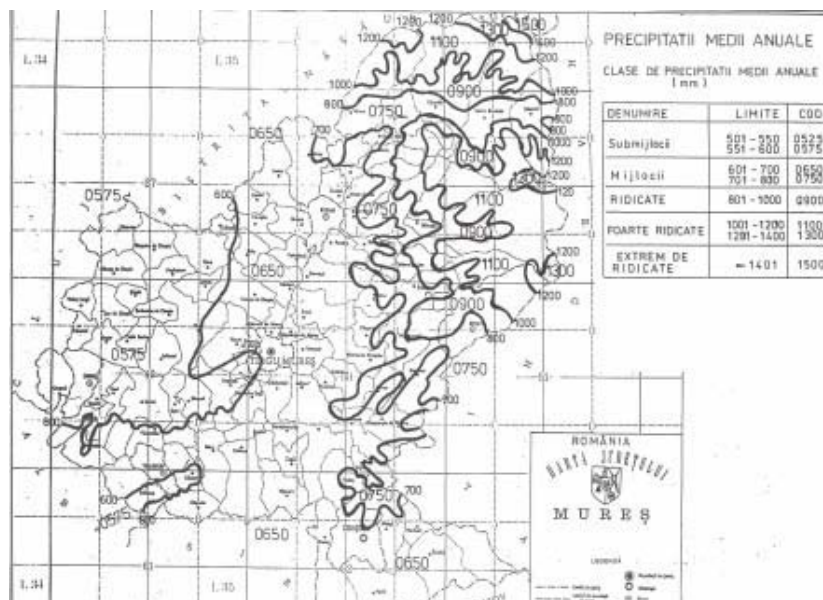
Precipitațiile atmosferice în județ nu sunt foarte consistente, situându-se în jurul a 600 mm anual, cu

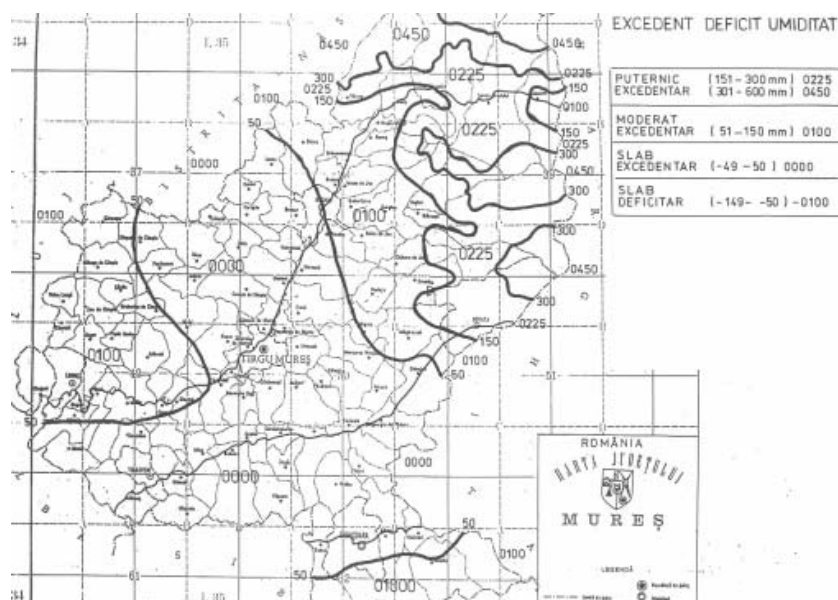
valori scăzute în vestul județului (Luduș, Râciu, Sărmaș), cu valori mai ridicate în centru (Reghin, Tg.Mureș, Târnăveni, Sighișoara) și cu clase de precipitații ridicate și foarte ridicate în zona submontană și montană.

Precipitațiile medii anuale sunt reprezentate pe harta nr.2, iar din analiza hărții nr.3 rezultă că în județul Mureș se disting patru zone în privința balanței – precipitațiilor și – evapotranspirației. Se înregistrează

un deficit slab de umiditate (- 100 mm) în vestul Câmpiei Transilvane, slab și moderat excedentar în centrul și estul județului și o zonă puternic excedentară în zona montană.

Din analiza factorilor climatigeni și din resurse agrometeorologice rezultă că în județ sunt condiții optime pentru majoritatea culturilor, de la cereale, plante tehnice și până la plantații horticole.

I.5.3. Solurile județului și condițiile pedo-geoclimatice.

1.5.3.1. Zonele pedo-geoclimatice.

- Zonarea solurilor este strâns legată de relief și de condițiile climaterice, factori care au determinat delimitarea unor zone pedogeoclimatice distincte:

- Nord-estul județului – se caracterizează prin prezența unor forme de relief puternic accidentate, soluri scheletice, cu aciditate pronunțată, slab aprovizionate cu elemente nutritive. Aceste soluri nu sunt favorabile culturilor agricole, dar se pretează pentru pășuni și fânețe, precum și pentru silvicultură.

- Zona centrală și central sudică, cu climă răcoroasă umedă, cu un relief moderat accidentat și luncile văilor principale, constituie suprafețele agricole cele mai mari din cadrul județului. În cadrul acestor zone se separă patru microzone pedogeoclimatice: III D-BP, III D-BD, III D-PR, III L-SA

- Microzona III D-BO se întinde pe unitățile geomorfologice Dealurile Bistriței, Dealurile Mureșului, Subcarpații Târnavelor, Dealurile Nirajului și partea sudică a podișului Târnavelor, zone acoperite predominant cu luvosoluri, preluvosoluri, planosoluri. Caracteristica acestor soluri este prezența orizontului argilofluvial în profil cu textura grea argilooasă și cu o textură mai ușoară lut argilooasă sau lutoasă în

orizontul superior. Aceste soluri sunt de la slab la foarte puternic acide. Aprovizionarea lor cu elemente fertilizante este medie, în afară de conținutul de fosfor cu care sunt slab aprovizionate.

Datorită orizontului argilofluvial, în unele cazuri apar fenomene de pseudogleizare a solului cu un regim aerohidric defectuos. Fenomenul de eroziune a solului este prezent cu diferite grade de eroziune, ajungând la unele zone chiar și la apariția erodosolurilor.

Microzona III D-BD se dezvoltă în partea estică a Câmpiei Transilvaniei, în unitatea geomorfologică „Colinele Mădărașului”. Predomină pleuvosolurile și faeziomurile argice și clinogleice, cât și eutricambosoluri și regosoluri. Sunt soluri cu reacție slab moderat acidă sau neutre, cu o textură lut argilooasă. Aprovizionarea cu elemente nutritive este medie, în afară de fosfor, cu care sunt slab aprovizionate.

Microzona III D-PR se întinde în vestul podișurilor Târnăveni și Podișul Dumbrăveni, pe un relief moderat accidentat. Învelișul de sol a acestei zone se caracterizează prin apariția faeziomurilor calcarice erodosoluri, preluvosoluri și eutricambosoluri. Fenomenul de eroziune este prezent prin diferite grade de eroziune, ajungând foarte frecvent la erodosoluri. Textura solurilor este în general lut argilooasă sau lutoasă, iar aprovizionarea cu elemente nutritive este medie. Relieful zonei este caracterizat prin pante nordice și nord vestice uniforme și puțin înclinate, iar cele sudice cu pante mai pronunțate.

Terenurile cu expoziții sudice sunt pretabile culturii viței de vie.

Microzona III L-SA este prezentă de-a lungul văilor principale Valea Mureșului și celor două Târnave. Sunt terenurile din lunca și terasele inferioare ale râurilor mai sus amintite.

Se remarcă aici dezvoltarea aluviosolurilor și gleisolurilor. Sunt soluri cu o textură în general argilo-lutoasă sau lutoasă, cu o reacție neutră slab alcalină, având o aprovizionare cu elemente nutritive medie spre bună. În funcție de adâncimea apelor freatiche, în unele zone sunt gleizate, ajungând uneori și la gleizare excesivă.

Datorită atât texturii, cât și orizontalității terenurilor sunt mai ușor cultivate și pretabile pentru culturile cerealiere și de legume.

Zona vestică a județului Mureș, cu climă moderat călduroasă semiumedă, este caracterizată prin microzonele pedogeoclimatice II C-CI și II D-PR și II L-SA.

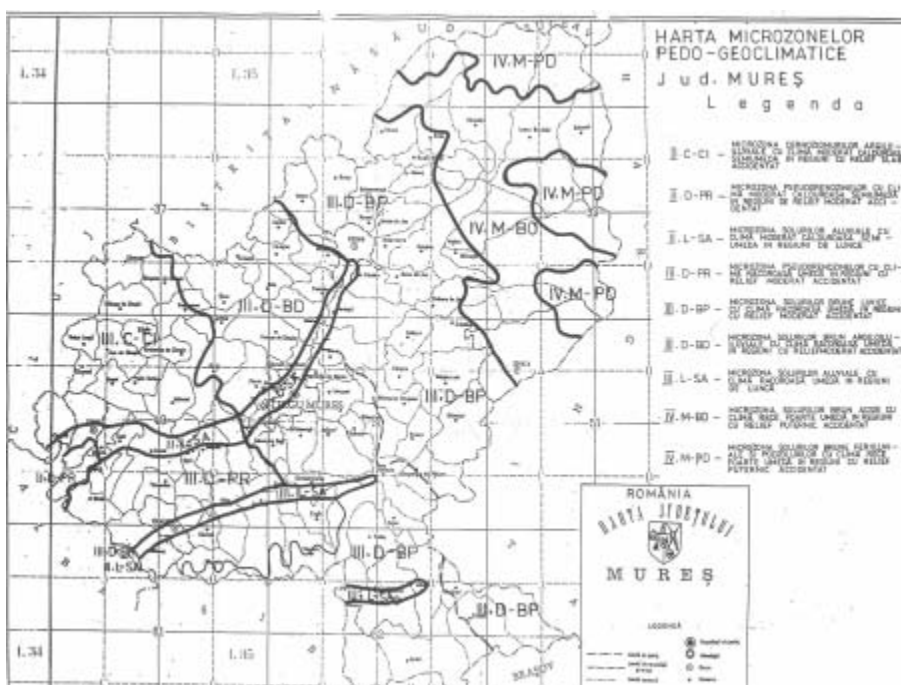
Microzona II C-CI este prezentă pe Câmpia Transilvaniei, pe unitățile geomorfologice Colinele Ludușului, Colinele Comlodului (Câmpia Sărmașului).

Microzona este caracterizată prin prezența cernoziomurilor tipice, argice și cambice. Sunt soluri de la slab acide neutre la slab alcaline.

Aprovizionarea cu principalele elemente fertilizante este bună și foarte bună. Textura este în general argilo-lutoasă sau lut argilooasă.

Sunt cele mai bune soluri din punct de vedere a producției agricole, pretabile pentru toate culturile agricole. Problema principală o constituie regimul precipitațiilor mult mai scăzute față de restul județului. Microzona II D-PR ocupă suprafețele restrânse, în extremitatea vestică a județului și se caracterizează atât prin prezența cernoziomurilor tipice, cât și a regosolurilor și erodosolurilor calcarice. Datorită solului predominant, temperaturilor medii anuale (în jur de 9°C) și a expoziției, sunt pretabile pentru viticultură și pentru cultura plantelor termofile.

Microzona II L-SA se situează de-a lungul văii Mureșului, aval de comuna Sânpaul, în lunca și terasele Mureșului. Se caracterizează prin aluviosoluri cu diferite grade de gleizare, bine aprovizionate în elemente fertilizante cu reacție neutră slab alcalină și textură lutoasă sau lut argilos. Sunt pretabile pentru toate culturile agricole.

I.5.3.2. Calitatea solurilor

În baza analizelor riguroase, terenurile agricole ale județului Mureș la toate categoriile de folosință se încadrează la clasa IV de calitate (Tabel nr.3).

ÎNCADRAREA TERENURILOR ÎN CLASE DE CALITATE PE CATEGORII DE FOLOSINȚĂ ȘI TOTAL JUDEȚ MUREȘ

Nr. crt.	FOLOSINȚĂ	SUPRAFAȚĂ		CLASA DE CALITATE										CLASA	
		Reală	Cartată	I		II		III		IV		V		ME D	NP
				Sup	NP	Sup	NP	Sup	NP	Sup	NP	Sup	NP		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Arabil	222.495	219.748	5.538	84	26.193	70	57.916	50	69.684	31	63.164	8	IV	35
2	Pășuni, fânețe	183.315	143.066	2.605	85	22.244	68	55.775	49	52.769	32	49.922	7	IV	35
3	Vie	3.399	3.341	1	84	362	69	465	47	883	28	1.688	9	IV	26
4	Livadă	5.637	5.424	68	87	150	70	594	51	1.579	31	3.246	8	IV	22
5	TOTAL AGRICOL	414.846	371.579	8.212	84	48.949	69	114.750	50	124.915	31	118.020	8	IV	35
6	NEPRODUCTIV	10.998													
	TOTAL	425.844	371.579	8.212		48.949		114.750		124.915		118.020			

Peste 38 % din suprafața agricolă face parte din clasa I și II-a, oferind condiții foarte bune culturilor.

I.5.3.3. Gradul de contaminare și degradarea solurilor.

Arealele agricole sunt supuse presiunii unor factori poluanți, cum ar fi: activitățile industriale, activități de producție din agricultură, depozitarea deșeurilor industriale, menajere, reziduri organice, vegetale și forestiere etc.

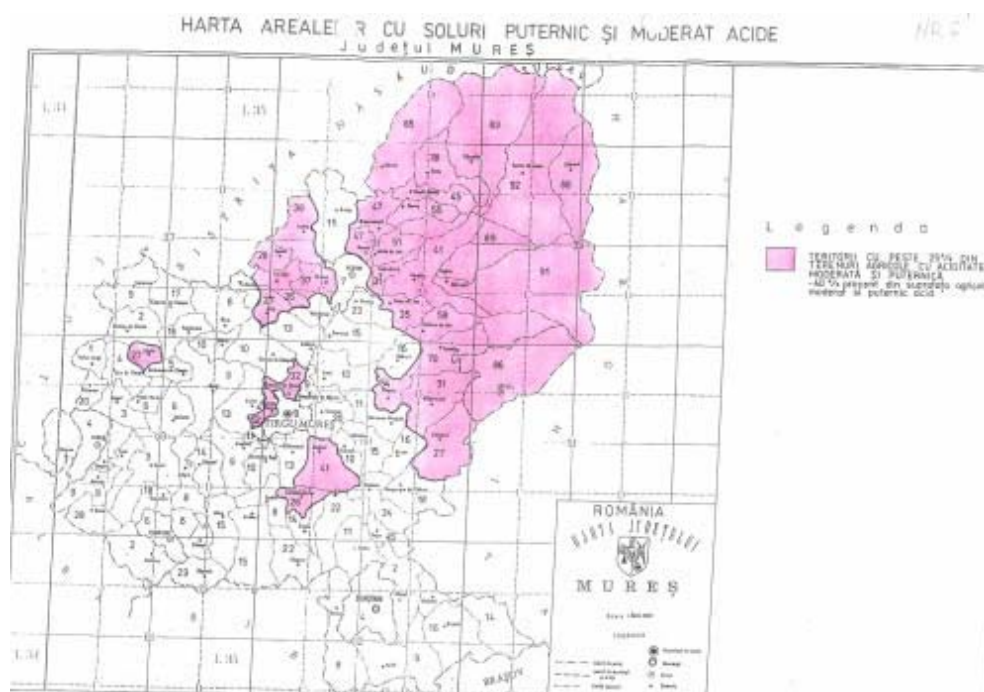
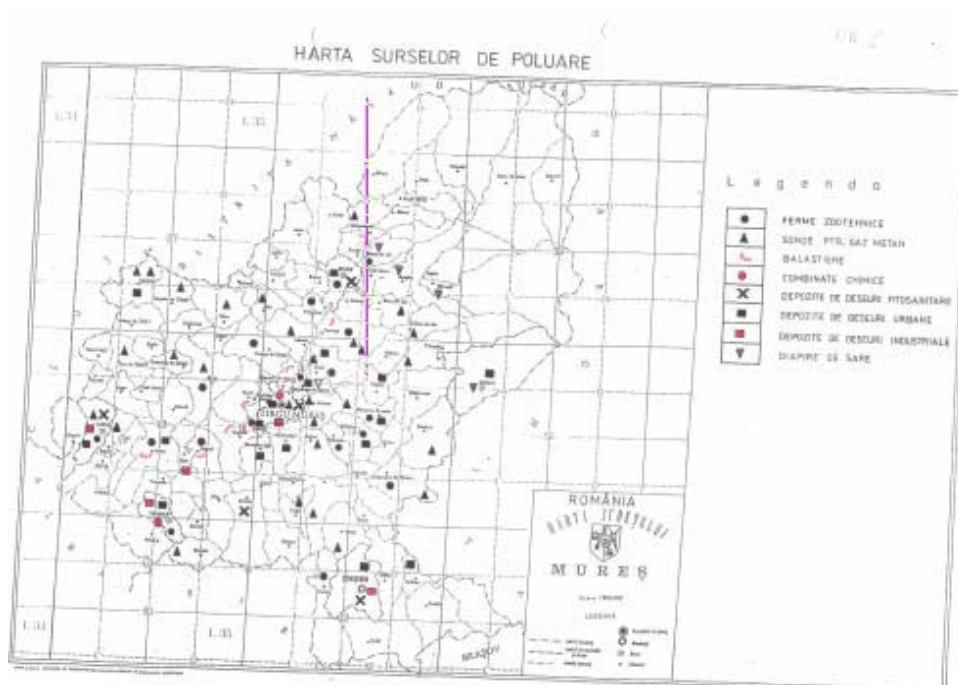
Degradarea și contaminarea solurilor apare și sub influența unor factori naturali. Cele mai mari suprafețe agricole sunt degradate datorită: eroziunii și alunecărilor, prin acidificare, poluare prin exces de apă, sărăturoase și exces sau carențe de elemente nutritive.

Inventarul terenurilor contaminate și degradate este redat în tabelul nr.5 și localizat geografic pe hărțile nr. 5, 6, 7.

Tabel nr.5

TERENURI CONTAMINATE ȘI DEGRADATE

Nr. crt.	Denumire	Localizare areal	Suprafața afectată	Gradul de afectare Cod
1.	Poluare prin lucrări de excavare la zi	Balastierele din lunca și terasele Mureșului și Târnavelor	159 ha	88 excesiv
2.	Poluare cu deponii halde, iazuri de decantare, depozite de steril, depozite de gunoaie	depozite de gunoaie din localitățile urbane și rurale depozite de deșeuri industriale: Târnăveni, Tg.Mureș, Luduș, Sighișoara	12 ha 46,5 ha 120 ha	88 excesiv 88 excesiv 08 slab
3.	Poluare cu substanțe purtate de aer	Combinatul chimic Tg.Mureș Combinatul chimic Târnăveni	1.500 ha 500 ha	18 moderat 08 slab
4.	Poluare cu deșeuri și reziduri vegetale agricole, nămoluri din complexe zootehnice	Complexe zootehnice: Iernut, Gornești	30 ha	18 moderat
5.	Eroziune de suprafață de diferite grade. Eroziune în adâncime		55.480 ha 2.330 ha	08 slab – 88 excesiv 08 slab – 88 excesiv
6.	Sărăturare	În zona diapirelor de sare, comuna Idecu, Sângeorgiu de Mureș, Gurghiu, Sovata	530 ha 72 ha 98 ha	08 slab 18 moderat 88 puternic
7.	Acidifiere	În zona estică a județului, în microzonele pedoclimatice IV M-80 III D-BP	23.800 ha puternic acid 68.523 moderat acid	18 moderat 08 slab
8.	Exces de apă	În microzonele pedoclimatice III-L-SA și III D-BD	21.100 35.522	18 moderat 88 excesiv 08 slab
9.	Carențe de elemente nutritive -azot -potasiu solubil -fosfor solubil	Microzonele IV MBO și III D – BP 61% din teritoriile agricole a județului	55.837 slab aproviz. 3.353 slab aprovizionat 247.737 slab aprovizionat	

I.5.4. Forme organizatorice în agricultură

I.5.4.1. Organizarea producției agricole în exploatații.

După aplicarea legilor fondului funciar, terenurile arabile au fost fărâmițate în parcele mici, excepții făcând câteva asociații și societăți agricole. În ultima perioadă a început un proces lent de coagulare a terenurilor și înființarea unor exploatații comerciale și familiale.

La jumătatea anului 2004 în județ existau 803 exploatații comerciale, cu o suprafață medie de 51

ha/exploatație, dar cele 41.356 ha suprafață totală reprezintă doar 18 % din arabilul județului.

Numărul exploatațiilor familiale este de 13.876 cu 35.297 ha (2,7 ha/exploatație) – exploatații care, în realitate, nu au terenuri comasate și, ca atare nu diferă foarte mult de gospodăriile țărănești clasice.

1.5.4.2. Organizații profesionale.

Odată cu formarea exploatațiilor au apărut și organizațiile profesionale care sunt parteneri în relații cu procesatorii și cu administrația agricolă.

Lista organizațiilor profesionale este redată în tabelul nr.7.

Tabel nr.7

ORGANIZAȚII PROFESIONALE

Nr. crt.	Denumirea asociației	Nr. filiale locale	Nr. membri asociați	Capacitatea de producție aferentă membrilor asociați
1.	Asociația crescătorilor de taurine Mureș	68	8.440	14.400 cap.bovine
2.	Asociația agricultorilor maghiari din România	28	1.259	3.196 cap.bovine
3.	Federația crescătorilor de bovine BR	9	2.290	3.590 cap.bovine
4.	Federația crescătorilor de taurine Mureș	38	6.338	19.268 cap.bovine
5.	Asociații locale independente	20	3.640	6.739 cap.bovine
6.	Asociația de producere, condiționare și depozitare a cerealelor și creșterea animalelor	1	240	380 cap.bovine
7.	Asociația crescătorilor de albine Mureș	1	630	26.000 familii
8.	Asociația crescătorilor de porcine Mureș	1	208	10.250 cap.porci
9.	Asociația generală a crescătorilor de ovine Mureș	1	140	15.000 cap.oi
10.	Asociația județeană a cultivatorilor de sfeclă de zahăr	1	4.200	00 ha sf.zahăr

I.5.5. Baza energetică şi dotarea agriculturii
Tabel nr.8

Nr. crt.	Denumirea utilajului	Utilaje existente -buc-	Supraf. de cultură deservită -ha-	Încărcătura -ha/utilaj-	Încărcătura optimă -ha/utilaj-	Utilaje necesare pt. încărcătura optimă	
						Total	Supliment
1.	Tractoare agricole						
	- U 650 M	3.347	222.495	66	40	5.562	2.215
	- U 445 DT	219	4.665	21	20	-	-
	- V 445	11	250	23	20	-	-
	- L 445	88	880	10	10	-	-
2.	Pluguri	4.142	222.495	54	40	5.562	1.420
3.	Grape cu disc	2.489	222.495	89	80	-	-
4.	Semănători păioase	975	62.000	64	50	1.240	266
5.	Semănători prăşitoare	890	90.000	101	70	1.285	395
6.	Maşini adm. Amendam. Şi îngr.chimice	295	152.000	515	450	338	43
7.	Cultivatoare	530	50.000	94	90	-	-
8.	Maşini de erbicidat	644	113.000	175	170	-	-
9.	Combine recoltat cereale	933	62.000	66	50	1.240	307
10.	Prese de balotat	164	62.000	378	200	310	146
11.	Combine recoltat furaje	21	2.200	105	50	44	23
12.	Cositori mec.	449	31.430	70	50	629	180

1.5.6. Capacități și nivele de producție

1.5.6.1. Sectorul primar (producție)

1.5.6.1.1. Producția vegetală.

În perioada analizată (1991 – 1993) s-au înregistrat rezultate modeste. Acest lucru se datorează agrotehnicii aplicate și crizei de mijloace circulante la nivelul exploatațiilor și gospodăriilor țărănești. Evoluția suprafețelor și ale producțiilor medii sunt cuprinse în tabelul nr.9.

Nr crt	Cultura	Suprafețe în cultură - ha -				Producția medie realizată - kg/ha -			
		2001	2002	2003	Media	2001	2002	2003	Media
1	Grâu - total	40.957	29.858	33.398	34.738	3.050	2.754	2.448	2.751
2	Orz t-nă	8.404	5.473	5.730	6.536	2.424	2.836	2.232	2.497
3	Orzoaică p-vară	8.533	10.879	9.680	9.697	2.304	2.107	1.886	2.099
4	Ovăz	9.247	11.319	10.756	10.441	1.927	1.717	1.794	1.813
5	Porumb b.- total	78.272	78.133	79.349	78.585	4.841	3.567	3.726	4.045
6	Sfeclă zahăr	3.245	2.866	2.158	2.756	34.202	30.282	35.426	33.303
7	Cartofi	6.891	7.578	7.914	7.461	16.057	14.699	16.855	15.870
8	Floarea soarelui	1.305	1.948	2.492	1.915	1.353	1.443	1.553	1.450
9	Soia	111	512	1.155	593	1.486	1.754	1.424	1.555
10	Tutun	657	547	470	558	1.781	1.567	1.243	1.530

1.5.6.1.2. Producția zootehnică.

Din datele prezentate în tabelul nr.10 se observă o tendință de creștere a efectivelor de animale și a nivelelor de producții realizate.

Specia	Efective de animale – cap.				Produsul	U/M	Producții medii realizate			
	2001	2002	2003	Media			2001	2002	2003	Media
Taurine	75.023	77.943	85.325	79.430	Lapte	l/c	3.667	3.499	3.487	3.551
Tineret pt.carne	20.764	19.527	22.195	20.829	Gr.de sacrif.	kg/c	274	318	388	327
Ovine	283.527	300.149	317.594	300.423	Lapte	l/c	97	97	102	98
Porcine	158.85	171.536	174.582	168.323	Carne	kg/c	99	108	111	106
Păsări	1.395.015	1.111.700	1.470.650	1.325.775	Ouă	buc/c	112	129	117	119

Sectorul de creștere a animalelor și în mod deosebit al rumegătoarelor a fost întotdeauna punctul forte al zootehnicii mureșene.

Punctele slabe ale sectorului zootehnic sunt: gradul de specializare a fermelor, nivelul de dotare tehnică, igiena laptelui și tehnica furajării.

1.5.6.1.3. Producția horticolă

Sectorul horticol găsește condiții optime în județul Mureș. Cele mai mari suprafețe cultivate cu pomi fructiferi sunt în Reghin, Batoș, Zagăr și Ceuașu de Câmpie. Patrimoniul pomicol cuprinde 4.665 ha și un număr de 876.630 pomi răzleți. Anual se produc 40 – 70 mii tone fructe, cantități care depășesc cu mult necesarul județului. Se industrializează 13 – 15 mii tone pentru obținerea de sucuri și cca 15 mii tone se depozitează ca fond de marfă în depozite frigorifice.

Viticultura este o ramură cu tradiții și de perspectivă având în vedere condițiile bune din zona Târnavelor, Nirajului și Culpiului. Din suprafața totală de 1.117 ha, sunt evidențiate 1.053 în registrul plantațiilor de vii întocmit în baza declarațiilor de sortiment.

Legumicultura se limitează la ferme mici, familiale, situate în zone cu condiții și tradiții în domeniu.

1.5.6.2. Sectorul secundar (procesare)

Procesarea produselor agricole se desfășoară în șapte domenii, cu un număr de 930 agenți economici repartizați pe toată suprafața județului. Aceste domenii sunt:

- industria laptelui și a produselor lactate: 24
- industria cărnii și a produselor din carne: 30
- industria de morărit și panificație: 280
- industria conservelor din fructe și băuturilor răcoritoare: 4
- industria zahărului: 1
- industria vinului, berii și a băuturilor alcoolice: 8
- fabricarea altor produse alimentare, alimentație publică: 583

Sectorul de activitate	U/M	Capacitatea instalată	Producția realizată în 2003
Morărit	to	78.000	25.000
Panificație	to	94000	72.000
Lapte și produse lactate	hl	490.000	295.000
Brânzeturi	to	7.000	6.500
Carne	to	16.300	10.700
Zahăr	to	20.000	15.700

1.5.6.3. Sectorul terţiar (servicii)

Serviciile în agricultură se prezintă heterogen şi disproporţional.

Mecanizarea – În acest domeniu au dispărut staţiunile de mecanizare cu filialele lor comunale şi au apărut agenţi economici care au preluat parcul de maşini şi patrimoniul fostelor unităţi SMA. Din cauza decapitalizării şi a capacităţilor de plată foarte limitate ale beneficiarilor, nu a fost posibilă dotarea şi re tehnologizarea agromecurilor şi un număr însemnat au dispărut, altele şi-au redus activitatea, limitând paleta serviciilor. Serviciile prestate de către agenţi economici de profil, precum şi de către deţinătorii privaţi de tractoare şi maşini agricole au un caracter aleatoriu, dezorganizat şi haotic, în multe cazuri lipsit de temei legal (contracte, forme de plată legale etc) şi fără nici o garanţie pentru calitate, atât în unităţi proprii, cât şi la terţi.

Chimizare – Calitatea lucrărilor de chimizare lasă foarte mult de dorit. Deţinătorii de utilaje nu acordă atenţie suficientă reglajelor, respectării riguroase a dozelor, motiv pentru care rezultatele nu sunt întotdeauna în corelaţie cu costurile investite. Nu există nici o unitate specializată în domeniul prestaţiilor la lucrări de chimizare.

Transporturi – Cu dispariţia unităţilor specializate în transporturi agricole, toţi producătorii îşi rezolvă această activitate în limita capacităţii fizice şi financiare proprii.

Servicii zooveterinare – Este un sector care, prin circumscripţiile veterinare şi prin reţeaua de înşămânţători artificiali, în linii mari face faţă solicitărilor. Se constată o cerere suplimentară în domeniul controlului oficial de producţie.

Servicii pentru aprovizionarea agriculturii – Privatizarea serviciilor din acest domeniu a avut un efect stimulator. Oferta de imputuri necesare în procesul de producţie în agricultură este bogată în toate domeniile. Magazine şi reţele pun la dispoziţia agricultorului pesticide, îngrăşăminte chimice, seminţe, utilaje şi piese, într-un sistem concurenţial.

Servicii pentru desfacerea produselor agricole.

Este sectorul cel mai deficitar, neavând practic nici integratori, nici unităţi de desfacere şi valorificarea produselor agricole.

Relaţiile între producători şi procesatori nu se bazează pe contracte ferme (excepţie industria zahărului) – valorificarea realizându-se în mod neorganizat şi conjunctural.

1.5.7. Resurse umane

Aproximativ 50 % din populaţia judeţului trăieşte în mediul rural şi este legată de agricultură. În comunele şi satele judeţului există 87.614 braţe muncă activă d.c. forţa de muncă ocupată (exclusiv şomerii) se cifrează la 76.832 d.c. 26.321 lucrează exclusiv în agricultură, reprezentând 34 % din forţa de muncă ocupată, respectiv 30 % raportat la totalul populaţiei active agrare.

Forţa de muncă din agricultură se caracterizează prin următoarele: prezintă o tendinţă de îmbătrânire; nu are cunoştinţe profesionale temeinice; mult conservatorism faţă de tehnica nouă; tendinţă permanentă de migrare către alte sectoare, mai bine plătite; prea puţini tineri se integrează în agricultură.

I.B. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri
Descrierea generală a județului așezarea centrală, prin care se realizează conexiuni rutiere cu celelalte județe și feroviare cu importante noduri de cale ferată, prin intermediul cărora România se conectează cu Europa Centrală și de Vest și cu regiunile limitrofe; varietatea formelor de relief cu înalt potențial turistic: 22% din suprafața județului este dominată de munții vulcanici Călimani și Gurghiu; formațiuni deluroase aparținând unei regiuni mai joase (Câmpia Transilvaniei); numeroase resurse naturale ale subsolului: gaze naturale, zăcăminte nemetalifere, zăcăminte de sare, substanțe minerale terapeutice și ape minerale; ponderea ridicată a unor resurse naturale de suprafață constând în: terenuri agricole (61,8% din suprafața județului) păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (31,0% din suprafața județului); rețea deosebit de bogată de ape curgătoare, iazuri și eleștee piscicole, de lacuri și bazine de retenție artificiale, unități acvatice care prezintă importanță pentru alimentarea cu apă potabilă și industrială, pentru piscicultură și tratamente în stațiunile climaterice și balneare; bazinele de retenție au rol important în reglarea debitului râurilor în timpul marilor viituri; prezența complexului lacustru la Sovata, în cadrul căruia lacul Ursu este cel mai caracteristic lac helioteermic din Europa și cel mai important pentru cura de ape sărate, având valori termice de peste 40°C la adâncimea de 2-3 m; varietatea asociațiilor vegetale și a biotopurilor faunistice, corespunzând diversității și complexității elementelor cadrului natural; prezența rezervațiilor naturale și a zonelor prin care sunt protejate asociații vegetale, specii de plante și animale, păcuri de pădure-parc.	municipiul reședință de județ este situat în afara principalelor trasee de transport feroviar.	poziția avantajoasă a județului în raport cu proiectele europene care vizează infrastructura industrială diversificată; potențialul turistic ridicat al județului datorat varietății reliefului, diversității resurselor naturale de suprafață și substanțelor minerale terapeutice, în raport cu fondurile europene care vizează dezvoltarea infrastructurii turistice.	zone inundabile și expuse riscului alunecărilor de teren.

MUREȘ

Economia	- starea actuală modestă a dotării infrastructurale care frânează dezvoltarea economică.	- îmbunătățirea infrastructurii în unele zone va facilita transportul și va duce la creșterea atractivității unor orașe/zone.	- emigrarea accentuată a specialiștilor; - instabilitate legislativă; - fiscalitate ridicată.
Industria	- existența unor zone relativ întinse unde infrastructura de transport este slab dezvoltată; - existența unor poli de atracție urbană (Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara, Luduș, Iernut, Sovata), datorită cărora sectorul industrial nu s-a dezvoltat în zonele rurale învecinate; - în unele zone izolate apar fenomene de îmbătrânire a populației rurale și pericol de depopulare; - spor natural negativ al populației; - probleme majore legate de restructurarea industriei constructoare de mașini, metalurgice și chimice; - existența unor centre cu caracter monoindustrial care au determinat un nivel ridicat al șomajului în urma închiderii unor capacități de producție (Iernut, Luduș, Târnăveni); - existența unor echipamente și tehnologii învechite; - pierderea unor piețe tradiționale; - capacitate lentă de adaptare a întreprinderilor la modificările intervenite în structura piețelor; - existența unor întreprinderi puternic poluante și energo-intensive; - diferențe între numărul	- poziția avantajoasă în raport cu proiectele europene care vizează infrastructura, structura industrială diversificată, populația; - oportunități de afaceri și investiții în industrie; - restructurarea industriilor nerentabile; - promovarea cooperării economice.	- migrația populației din fostele zone industrializate, care în prezent au un grad ridicat al șomajului sau din unele zone rurale; - posibilitatea apariției unor fenomene naturale imprevizibile: inundații, alunecări de teren, căderi masive de zăpadă, etc.; - restructurarea centrelor monoindustriale, fără a oferi o alternativă clară celor disponibilizate, poate să conducă la amplificarea problemelor sociale; - emigrarea accentuată a specialiștilor.

multe dintre ele cu capital străin; - existența unei rețele de transport diversificate (drumul european E 60, drumuri naționale, județene și comunale, rețea de căi ferate, transport aerian); - prezența aeroportului Târgu Mureș care deservește un areal geografic cu populație aproximativă de 1,5 mil. locuitori, cuprinzând 4 județe: Mureș, Bistrița, Harghita, Covasna; - demararea lucrărilor de construcție pe secțiunea Târgu Mureș (Ogra) - Câmpia Turzii a autostrăzii București-Brașov-Târgu Mureș-Borș, proiect cu termen de finalizare iunie 2008; - economia județului este susținută de sectorul bancar, reprezentat de filiale ale societăților bancare și de asigurări; - energia electrică este distribuită pe întreaga suprafață a județului; - județul Mureș este principalul producător de gaze naturale din România, furnizând peste 60% din totalul extras pe țară; - realizarea Parcului Industrial Mureș-Platforma Vidrasău (orașul Ungheni) la 18 km de municipiul Târgu Mureș fiind situat în apropierea Aeroportului.	de IMM-uri înființate în zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, în urban și rural; - acces limitat la capital pentru investiții; - număr mic al IMM-urilor active, bazate pe producerea de bunuri și servicii; - alimentare cu apă din rețeaua publică a localităților rurale este scăzută; - instalații de captare și distribuție a apei cu capacitate redusă, care determină discontinuități în aprovizionarea unor localități; - existența unor zone cu nivel ridicat al poluării aerului; - orașul reședință de județ nu se află pe traseul căilor ferate principale.		
Sectorul terțiar			
Turismul			
- diversitatea potențialului turistic natural și antropoc, care permite practicarea unor forme variate de turism; - stațiuni balneoclimaterice care oferă tratament pentru toate tipurile de afecțiuni; - prezența parcurilor naturale, monumente ale naturii și rezervații; - bogată faună cinegetică și piscicolă și o mare varietate botanică; - monumente istorice și arhitecturale medievale (cetăți medievale fortificate, biserici, turnuri cu porți de intrare sau ziduri de cetate); - potențial turistic ridicat datorită peisajului, datinilor, obiceiurilor și a monumentelor naturale și arhitecturale care permit o activitate complexă pe tot parcursul anului; - tradiții, obiceiuri folclorice, port popular și arhitectură tradițională bine conservate și	- lipsa unui concept de turism care să facă posibilă promovarea unui produs unitar în țară și în afara țării; - calitatea scăzută a serviciilor și a informațiilor turistice; - infrastructura de transport, telecomunicațiile și dotarea tehnică necorespunzătoare în anumite zone; - accesul dificil spre zonele protejate, parcuri naturale sau rezervații prin excursii recreative sau educaționale; - interes și spirit antreprenorial scăzut al populației rurale față de activitățile din turism; - lipsa de interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă;	- punerea în valoare a siturilor istorice și a monumentelor de patrimoniu național - posibilitatea de a exploata zonele montane pentru drumeție, cicloturism, schi; - creșterea interesului pentru turism pe plan internațional; - dezvoltarea unor produse turistice complexe; - forța de muncă disponibilă care poate fi atrasă în sistemul serviciilor turistice și unități de cazare neutilizate la întreaga capacitate; - patrimoniul natural și urbanistic reprezintă o bază de plecare pentru diversificarea turismului internațional.	- promovarea unei legislații care nu încurajează investițiile în turism; - sprijin insuficient pentru dezvoltarea turismului, în special în zonele rurale; - slaba implicare și înțelegere de către autoritățile publice pentru exploatarea corespunzătoare a mediului și a teritoriului, în folosul dezvoltării turismului; - insuficiența capitalului de investiții capabil să mențină și să crească activitățile de afaceri în turism; - creșterea presiunii factorului antropoc asupra obiectivelor turistice de mare valoare, ceea ce poate duce la deteriorarea lor.

diversificate; - diversitate etnică, diversitate culturală; - obiceiuri culinare diverse (bucătărie românească, maghiară, săsească); - suprafața mare acoperită de păduri, cu valențe recreative și curative.	- lipsa unei infrastructuri turistice de informare, centre de marketing și consultanță în turism, materiale de promovare turistică, servicii de ghizi, structura de facilitare a vizitelor în zonă; - personal insuficient calificat pentru a asigura servicii turistice de calitate; - lipsa unor itinerarii turistice tematice, care să valorifice potențialul naturalantropic; - condiții neatractive de creditare pentru proiectele în turism; - slaba diversificare a ofertei turistice;		
Comerțul			
- în cadrul economiei județului, comerțul ocupă primul loc în ceea ce privește numărul de unități active; - ramura comerț ocupă locul 2 în cadrul economiei județului în ceea ce privește nivelul investițiilor brute, al cifrei de afaceri și al numărului mediu de persoane ocupate; - construirea autostrăzii Brașov-Târgu Mureș-Borș; - existența resurselor naturale propice dezvoltării de noi activități, cu implicații directe asupra dezvoltării sectorului comercial.	- slaba capitalizare a societăților comerciale; - nivelul redus al investițiilor de capital extern în economia locală; - nivelul redus al câștigului mediu net pe salariat, județul Mureș ocupând locul 22 pe țară.	- dezvoltarea unei rețele comerciale moderne și diversificate, cu servicii și mărfuri la nivelul standardelor europene.	- nivelul scăzut al veniturilor majorității populației.
Serviciile financiar-bancare			
- infrastructură relativ bine dezvoltată; - oferta serviciilor diversificată, în general de bună calitate; - forță de muncă calificată; - competitivitate în cadrul serviciilor bancare (dotare cu tehnologii la nivelul standardelor europene); - poziție centrală de amplasare a băncilor; - bună afirmare a sectorului financiar privat.	- perioade de timp prea mari pentru operațiunile bancare; - transfer greoi al banilor de la o bancă la alta; - pentru accesul la credite se solicită garanții mari și documentație complexă; - timp îndelungat până la acordarea creditelor; - costuri ridicate pentru operațiunile bancare; - diferențe mari la dobânzile acordate creditelor bancare, în raport cu dobânzile acordate la depozitele bancare.	- sprijinirea procesului investițional; - finanțarea de către sistemul bancar european a programelor de dezvoltare regională; - o prezentare a noilor oferte de produse și servicii și dezvoltarea celor existente; - dezvoltarea sectorului privat, în special privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii; - tendință generală de scădere a ratei dobânzilor.	- tendința de creștere a perioadei de rambursare a creditelor și a plății dobânzilor; - prognozarea pe termen mediu și lung a evoluției cursurilor valutare.
Transporturile			
- existența Aeroportului internațional Târgu Mureș; - rețeaua de bază a infrastructurii feroviare satisfăcătoare; - rețea de drumuri publice bine reprezentată.	- orașul reședință de județ nu se află pe traseul căilor ferate principale; - 73,54% din lungimea căilor ferate nu sunt electrificate; există nevoi de modernizare și	- intensificarea traficului aerian după finalizarea parcului industrial din zona aeroportului; - reabilitarea liniei de cale ferată cu ecartament îngust Târgu Mureș – Sovata;	- neadoptarea unor decizii în legătură cu modernizarea, extinderea și dezvoltarea aeroportului; - scăderea ponderii transportului căilor de transport existente.

	extindere în unele zone; - neinclusiunea serviciilor de trafic aerian în uzul operatorilor aerieni români și străini; - echipamentul rulant este învechit; - infrastructura de transport necorespunzătoare; lipsa centurilor ocolitoare produce gâtuiuri ale traficului în orașe; - deficite în asigurarea legăturilor cu zonele izolate; - necesitatea modernizării mijloacelor de transport în comun; - lipsa resurselor financiare pentru asigurarea transportului în comun în zonele periurbane.	- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere de legătură cu autostrada București-Brașov-Târgu Mureș-Borș-Ungaria.	
Telecomunicațiile			
- rețea de telecomunicații extinsă, modernizată; - acoperire bună cu rețea de telefonie mobilă – alternativă pentru telefonie fixă.	- mari discrepanțe în dezvoltarea rețelelor de comunicații între mediul urban și rural; - RomTelecom este prestator unic în România, de servicii de telefonie fixă; - costul relativ ridicat al aparatelor și al serviciilor de telefonie mobilă.	- dezvoltarea infrastructurii de comunicații în marile orașe.	
Rețeaua internet			
- existența pe piață a mai multor prestatori de servicii internet; - o gamă largă de servicii oferite de către prestatori.	- costuri destul de ridicate la abonamentele pentru internet.	- cererea mare și în creștere pentru servicii internet.	
Infrastructura tehnico-edilitară			
- existența unei rețele hidrografice de suprafață bogată; - rețeaua de gaze naturale extinsă.	- starea rețelei de transport a apei potabile nu este corespunzătoare, generând pierderi pe traseu; - alimentarea cu apă din rețeaua publică a localităților rurale este deficitară; - rețea de canalizare deficitară și învechită în mediul urban și slab dezvoltată în mediul rural; - lungimea rețelelor de canalizare acoperă doar 51,27% din lungimea totală a rețelelor de distribuție a apei; - lipsa în unele orașe a stațiilor de epurare a apelor uzate sau existența unor stații de epurare necorespunzătoare;	- susținerea de către autorități a investițiilor în domeniul sistemelor de alimentare cu apă, canalizare, epurare și de management al deșeurilor; - majoritatea comunelor dețin proiecte de alimentare cu apă curentă în diferite stadii, pentru care se caută finanțări.	- scăpări importante de ape uzate din rețea, ce afectează pânza freatică.

	- lipsa unor rampe ecologice pentru deşeurile menajere şi industriale; colectarea fără separarea pe sortimente a acestora.		
Fondul imobiliar construit cu destinaţia de locuinţe			
- existenţa pe suprafaţa judeţului a unor resurse considerabile de nisipuri, marne, argile, pietriş şi balast utilizabile ca materiale de construcţie brute sau prelucrate industrial; - existenţa în judeţ a unor întreprinderi producătoare de materiale de construcţii.	- tendinţa de diminuare a fondului de locuit prin reconversia funcţională a spaţiilor; - posibilităţi reduse de satisfacere a cererii de locuinţe pentru familiile tinere şi pentru familiile cu venituri foarte mici.	- interesul autorităţilor locale în rezolvarea problemei locuinţelor pentru diferite categorii sociale, care se manifestă prin sprijinirea sub diferite forme a construcţiilor în acest domeniu.	
Energia			
Energia electrică			
- infrastructura de producere, transport şi distribuţie energie electrică bine dezvoltată; - serviciile de producere, transport şi distribuţie energie electrică sunt asigurate prin filialele unor societăţi naţionale; - tendinţa crescătoare a consumului de energie electrică.	- poziţia de monopol natural cu influenţa asupra calităţii serviciilor oferite; - capacitate redusă de decizie la nivel local; - neacoperire 100 % a localităţilor judeţului.	- sectorul de producere şi distribuţie energie electrică prezintă atracţie pentru privatizare; - introducerea noilor tehnologii.	- capacitatea de plată a consumatorilor pentru serviciile oferite; - cheltuieli suplimentare pentru combaterea efectelor calamităţilor naturale.
Energia termică			
- populaţie urbană concentrată în ansambluri de blocuri; - reţea termică extinsă; - surse de producere de energie termică disponibile.	- calitatea scăzută a serviciilor oferite consumatorilor în absenţa unei contorizări adecvate; - capacităţi de producere şi reţele termice uzate fizic şi moral; - segmentul de piaţă tinde să scadă ca urmare a creşterii mărului debransărilor.	- realizarea parteneriatului public-privat; - resurse financiare disponibile pe plan internaţional pentru reducerea efectelor gazelor cu efect de seră (ex. Fondul de Mediu al PNUD-GEF).	- capacitatea redusă de plată a serviciilor oferite de operatori; - debransare masivă a consumatorilor.
Evoluţia sectorului privat şi a mediului de afaceri			
- industrie diversificată, cu puţine zone monoindustriale care să creeze probleme sociale grave prin restructurare; - potenţial agricol ridicat; - potenţial turistic; - tendinţe de afirmare a sectorului economic privat şi a întreprinderilor mici şi mijlocii; - forţă de muncă calificată şi relativ ieftină (rata şomajului, deşi ridicată, este sub media pe ţară); - sistem de educaţie şi învăţământ universitar solid şi flexibil, gata să se adapteze la cerinţele pieţei forţei de muncă; - finanţarea prin Programul Phare 2001 a Proiectului Parcul	- birocraţie ridicată, număr mare de autorizaţii şi avize necesare pentru funcţionarea societăţilor comerciale; - lipsa competitivităţii în multe sectoare economice (dotare slabă, tehnologie consumatoare de energie, calitatea produselor şi serviciilor nu este aliniată la nivelul standardelor europene); - acces limitat la capitalul pentru investiţii; - fărâmiţarea terenurilor agricole şi agricultură	- dezvoltarea sectorului privat în economie (în special a întreprinderilor mici şi mijlocii) şi stabilirea unui climat favorabil pentru investitori (facilităţi acordate prin Legea nr.133/1999 privind stimularea întreprinzătorilor privaţi pentru înfiinţarea şi dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii); - oportunităţi de afaceri şi investiţii în industrie, agricultură şi turism (dezvoltarea, diversificarea şi promovarea ofertei turismului rural), alte servicii, infrastructură;	- instabilitate legislativă; - fiscalitate ridicată; - inflaţie ridicată, scăderea continuă a nivelului de trai; - neimplicarea tinerei generaţii în problemele comunităţilor; - insuficienta conştientizare a nevoilor de îmbunătăţire a calităţii actului managerial în sectoarele economice şi administrative.

Industrial Mureș platforma Vidrasău, Ungheni.	practicată cu mijloace rudimentare; - calificări neadecvate cerințelor actuale ale pieței forței de muncă; - migrația forței de muncă; - afectarea calității aerului și a apei în unele zone, datorită combinatelor chimice de la Târgu Mureș și de Târnăveni; - lipsa de experiență în relațiile cu instituțiile internaționale.	- restructurarea industriilor nerentabile; - dezvoltarea industriei ușoare și de înaltă tehnologie; - dezvoltarea pieței muncii și îmbunătățirea mobilității forței de muncă prin cursuri de calificare, perfecționare sau reconversie profesională; - crearea de noi locuri de muncă prin realizarea proiectului zonei economice libere adiacente Aeroportului Târgu Mureș și a unor parcuri industriale; - existența sprijinului financiar internațional în anumite domenii; - promovarea cooperării economice; - promovarea produselor industriale și a serviciilor pe piața internă și externă - colaborări, înfrățiri între localități din județul Mureș și localități din străinătate.	
Populația și forța de muncă			
- Populație cu nivel ridicat al civilizației, de diverse naționalități;	- Amplificarea migrației care cuprinde în special populația tânără;	- Existența unor legături strânse între populația județului și persoanele emigrate în țările Uniunii Europene contribuie la schimburile economice și culturale;	- Amplificarea procesului de îmbătrânire a populației;
- Forță de muncă cu un bun nivel de pregătire în diverse domenii;	- Sporul natural negativ și îmbătrânirea populației; - Migrarea în ambele direcții urban/rural și rural/urban poate determina instabilitate demografică;	- Existența unor instituții guvernamentale și ONG-uri care se ocupă de pregătirea profesională și reconversia forței de muncă;	- Gradul de sărăcie și izolare a unor zone din județ (orașele monoindustriale și unele zone rurale) generează fenomene de depopulare, care dublate de îmbătrânirea populației crează premisele dispariției unor localități;
- Colaborare foarte bună între autorități și instituțiile specializate în orientarea și plasarea forței de muncă.	- Existența unor zone din județ cu un nivel ridicat al șomajului;	- Potențial de calificare ridicat la cadrele specializate;	- Mentalitatea greșită a șomerilor privind căutarea activă a unui loc de muncă;
	- Incapacitatea economiei locale de a absorbi și de a utiliza resursa umană de care dispune;	- Existența unei legislații și a unor programe care încurajează reconversia profesională și reintegrarea socială a șomerilor;	- Perpetuarea formelor deghizate de șomaj, care se ascund în noțiunea de populație inactivă;
	- Neconcordanța între structura cererii și cea a ofertei de muncă, marcată de imobilitatea profesională.	- Posibilitatea personalului de a participa la cursuri de formare profesională și perfecționare.	- Rezistența la schimbare a unei părți a personalului, în special a celui necalificat sau înaintat în vârstă.
Educație			
- Rețea educațională de toate gradele și diversificată;	- Scăderea interesului familiei pentru problemele școlare;	- Dezvoltarea de parteneriate în cadrul comunităților locale între autorități ale administrației publice, ONG-uri, instituții de învățământ;	- Scăderea numărului populației școlare datorită îmbătrânirii populației;
- Dotarea logistică adecvată a unor unități de învățământ din județ;	- Slaba finanțare a unor unități de învățământ (în special din mediul rural).	- Realizarea de proiecte și programe de finanțare pentru unitățile școlare	- Creșterea influenței negative exercitată de media vizuală asupra tinerei generații;
- Obținerea unor rezultate bune	- Număr insuficient de	- Dezvoltarea	- Lipsa de informare a populației

ale elevilor la Olimpiadele zonale, naționale și internaționale;	tehnică de calcul și mijloace de transmitere a informației (Internet, fax etc.);	învățământului particular de toate nivelele, ca o alternativă viabilă la sistemul de stat;	privind reforma curriculară;
- Dotarea unor licee și școli generale cu calculatoare și conectarea la Internet;	- Lipsa cabinetelor medicale din unele școli din județ;	- Intensificarea activității de cooperare cu alte unități din diverse țări, încheierea de parteneriate de colaborare și obținerea de burse de studii pentru elevi și studenți;	- Creșterea gradului de sărăcie, în special în rândul populației cu nivel de instruire scăzut;
- Existența unei bune colaborări între unitățile de învățământ și celelalte instituții locale;	- Gradul înaintat de uzură al construcțiilor, în special în mediul rural;	- Posibilități de adaptare a profilurilor și specializărilor conform cerințelor de pe piața muncii;	- Legislație în domeniu instabilă și incoerentă;
- Implicarea mass-media în popularizarea experiențelor pozitive ale școlilor;	- Lipsa fondurilor necesare pentru dotarea unităților școlare;	- Creșterea numărului de posibilități de accesare de fonduri prin diverse programe de finanțare externă.	- Scăderea numărului de cadre didactice specializate și creșterea numărului de suplinitori.
- Existența cabinetelor psiho-pedagogice în cadrul liceelor;	- Lipsa fondurilor necesare pentru dotarea unităților școlare;		
- Profesionalismul cadrelor didactice.	- Lipsa mijloacelor de transport pentru elevi în unele zone rurale din județ		
Sănătate			
- Existența unei infrastructuri sanitare dezvoltate, în special în mediul urban;	- Slaba dezvoltare și dotare a unităților sanitare din mediul rural;	- Legislația în domeniul medical și existența unei strategii la nivel județean;	- Creșterea disparităților în asigurarea infrastructurii și serviciilor medicale corespunzătoare între mediul urban și cel rural;
- Existența unor centre medicale de interes regional și național;	- Repartizare neuniformă a cadrelor medicale, în special în mediul rural;	- Facilitățile acordate cadrelor medicale care doresc să lucreze în mediul rural;	- Migrarea cadrelor medicale cu înaltă specializare spre alte zone din țară sau în alte țări.
- Dotarea unor unități medicale cu aparatură performantă;	- Număr scăzut de medici stomatologi raportat la numărul populației;	- Numărul mare de absolvenți ai facultății de medicină din Tg. Mureș care doresc să lucreze în județ;	- Neutilizarea posibilităților de finanțare existente pentru îmbunătățirea sistemului sanitar.
- Existența unei tradiții în domeniul medical, ceea ce atrage pacienți din întreaga țară și din străinătate;	- Slaba dezvoltare a serviciilor medicale de îngrijire la domiciliu;	- Existența unor posibilități de atragere de fonduri externe pentru finanțarea unor programe în domeniul medical.	
- Personal medical cu înaltă specializare și în număr mare, în special în orașe;	- Distribuția neuniformă a farmaciilor, care se concentrează în mediul urban.	- Posibilități de colaborare și de creare de parteneriate cu diverse ONG-uri.	
- Dezvoltarea unor servicii medicale integrate în scopul creșterii calității îngrijirii sănătății.			
Protecție socială			
- Preocuparea autorităților locale și a instituțiilor acreditate pentru implementarea unei reforme complexe în domeniul serviciilor sociale și a protecției copilului;	- Număr insuficient de centre de consiliere în domeniul social și a spațiilor care să fie utilizate ca centre comunitare sociale (adăposturi, centre de zi);	- Legislația română în vigoare și orientarea spre dezvoltarea serviciilor sociale;	- Creșterea numărului de persoane defavorizate (copii abandonați delincvenți/neglijanți din cauza greutăților financiare crescânde ale familiilor, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități);
- Înființarea unor centre sau cantine sociale pentru asistarea persoanelor cu venituri foarte mici;	- Lipsa unei baze de date centralizate privind situația persoanelor cu dificultăți (copii	- Posibilități de finanțare internă și externă prin diferite programe și proiecte în domeniul social;	- Reticența unor funcționari/angajați ai diferitelor instituții față de implementarea reformei în domeniul serviciilor sociale;

	defavorizați, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice), pentru stabilirea nevoilor specifice fiecărui caz;		
- Existența unor parteneriate funcționale între autorități și ONG-uri în domeniul serviciilor sociale;	- Solicitarea din partea unui număr tot mai mare de persoane, de sprijin din partea serviciilor specializate de asistență socială;	- Disponibilitatea unui număr destul de mare de ONG-uri care posedă personal calificat și sunt interesate de parteneriate;	- Modificarea la intervale mici de timp a legislației în domeniul protecției persoanelor defavorizate;
- Experiența acumulată prin implementarea cu succes a unor programe PHARE privind asistarea copiilor defavorizați;	- Nivel scăzut de instruire a populației din anumite zone și neasumarea responsabilităților față de proprii copii;	- Promovarea voluntariatului – ca formă de participare activă a individului la rezolvarea problemelor comunității;	- Neadaptarea copiilor proveniți din instituții tradiționale, la condițiile unui mediu rezidențial familial;
- Prin apariția facultăților de profil, formarea unui număr mare de specialiști (psihopedagogi, terapeuți, psihologi) precum și asistenți sociali care pot oferi servicii de calitate persoanelor defavorizate;	- Inexistența unor servicii la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități sau a serviciilor alternative;	- Posibilități de realizare a unor parteneriate public-private pentru crearea unor centre de îngrijire pentru persoanele defavorizate	Din dorința de a realiza reforma cu orice preț, destabilizarea sistemului de protecție a copilului, distrugând ceea ce este funcțional din vechiul sistem înainte de a pune ceva în loc;
- Proiecte pilot/programe gestionate cu fonduri nerambursabile, de către ONG-uri în protecția și asistența persoanelor cu dizabilități;	- Număr insuficient de personal implicat în domeniul asistenței persoanelor cu dizabilități, adulte.	- Disponibilitatea pentru implicare a unor comunități locale în ajutorarea persoanelor defavorizate;	- Lipsa fondurilor necesare pentru gestionarea în bune condiții de către consiliile locale a problemelor sociale din unele localități.
<i>Cultură și sport</i>			
- Patrimoniu cultural de mare valoare și diversitate cu elemente unice în țară;	- Scăderea interesului unei părți a populației pentru evenimentele culturale și tradițiile populare;	- Existența unor organizații neguvernamentale interesate în organizarea de acțiuni culturale;	- Închiderea unor instituții culturale din cauza lipsei de finanțare;
- Instituții culturale de prestigiu cu o bogată activitate;	- Slaba finanțare a unor instituții culturale, ceea ce duce la restrângerea activității acestora.	- Interesul manifestat de turiști pentru cunoașterea valorilor culturale din județ;	- Nerezolvarea prin dialog și negociere a disputelor legate de proprietatea asupra lăcașurilor de cult poate genera conflicte religioase;
- Tradiții culturale și populare bine păstrate și perpetuate;	- Scăderea numărului de cinematografe și a altor spații destinate acțiunilor culturale (săli de expoziții, cluburi);	- Posibilitatea de accesare a fondurilor externe pentru derularea de programe culturale;	- Degradarea unor monumente istorice din cauza lipsei fondurilor necesare protejării și restaurării acestora;
- Mare varietate de manifestări cultural-artistice recunoscute pe plan național și internațional;	- Promovarea insuficientă a unor obiective culturale, monumente istorice și tradiții populare din județ;	- Posibilitatea realizării de schimburi culturale prin acordurile de înfrățire existente între localități din județ și localități din alte țări;	- Desființarea unor secții sportive și asociații din cauza lipsei de fonduri necesare activității.
- Potențial deosebit de valorificare a monumentelor istorice existente;	- Scăderea numărului de persoane care activează în diverse asociații culturale;	- Promovarea unor programe la nivel național și construirea de noi săli de sport.	
-Număr mare de secții sportive și sportivi legitimați la diverse ramuri de sport.	- Scăderea numărului de baze sportive și dotarea slabă a acestora, din cauza fondurilor insuficiente alocate.		

Resurse naturale			
- Datorită multitudinii de factori naturali care influențează distribuția speciilor de floră și faună în zona montană și colinară, întâlnim o mare varietate de habitate naturale. - Peste 30% din suprafața județului este acoperită cu păduri, o parte însemnată fiind păduri naturale; - Pe teritoriul județului Mureș sunt 11 rezervații naturale de interes local sau național și Parcul național Călimani; - Demararea procesului de instituire a administrațiilor ariilor protejate;	- Acces dificil la zonele protejate datorită infrastructurii slab dezvoltate; - Capacitatea inadecvată de a folosi oportunitățile de finanțare existente; - Degradarea mediului ca urmare a exploatațiilor forestiere neautorizate;	- Contribuția la păstrarea biodiversității și diversificarea florei, faunei și habitatului European reprezintă un potențial ridicat pentru dezvoltarea turismului; - Implementarea rețelei de arii speciale de conservare NATURA 2000; - Legea 426/2001 care impune instituirea administrațiilor ariilor protejate;	Posibilitatea apariției unor fenomene naturale imprevizibile, inundații, alunecări de teren, căderi masive de zăpadă;
- Județul Mureș se caracterizează printr-o rețea hidrografică cu densitate medie; lungimea cursurilor de apă codificată este de 2.940 km; - În cursul anului 2002 calitatea râurilor a fost următoarea: categoria I-a de calitate, 204 km; categoria II-a, 408 km; categoria III-a de calitate, 0 km; în afara categoriilor de calitate 21 km.	- Aportul la poluarea apei de suprafață și a apelor subterane a unor agenți economici din județul Mureș; - Aportul surselor difuze la poluarea apelor de suprafață și subterane; - Aportul exploatărilor de balast din albie la poluarea apei de suprafață; - capacitatea inadecvată de a folosi oportunitățile de finanțare existente.	- Prevederile HGR 118/2002 privind aprobarea programului de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane, cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase; - Prevederile HGR 472/2000 privind unele măsuri de protecție a calității resurselor de apă și Ordinul MAPM 325/2001 pentru aprobarea Instrucțiunilor tehnice pentru aplicarea prevederilor HGR 472/2000; - Prevederile HGR 964/2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole; - Direcția Apelor Mureș este beneficiarul proiectului "Managementul calității apei în bazinul hidrografic Mureșul Superior" proiect finanțat de Guvernul Olandei.	Apele de suprafață sunt utilizate pentru asigurarea necesarului de apă potabilă și industrială în proporție de cca. 97 % , în timp ce apele freatice asigură cca. 3 % din necesarul de apă a folosințelor; Aportul cauzelor naturale la poluarea unor cursuri de apă precum Pârâul de Câmpie și Pârâul Lechința; Râul Târnava Mare intră în județul Mureș cu categoria a doua de calitate; Poluarea naturală afectează calitatea Pârâului de Câmpie și a pârâului Lechința; Existența unei poluări istorice în zona Platformei industriale Târnăveni care afectează grav calitatea apelor râului Târnava Mică.
- Existența unor zăcăminte importante de gaz metan, argilă, piatră andezit; - Existența strategiilor locale de dezvoltare durabilă ce stabilesc obiective și acțiuni pentru exploatarea rațională a resurselor.	- Degradarea mediului ca urmare a exploatării resurselor minerale.	- Existența strategiilor naționale și regionale și locale de dezvoltare durabilă ce stabilesc obiective și acțiuni pentru exploatarea rațională a resurselor; - Cerințele ce decurg din aproximarea legislației naționale la legislația CE în vederea aderării la CE.	- Grad ridicat de epuizare a resurselor.
Capacitatea de soluționare a problemelor de mediu legate de infrastructură			
- Rețea de transport rutier care asigură racordul la regiune E60	- Lipsa centurilor rutiere ocolitoare;	- Poziție avantajoasă a județului în raport cu	- Poziția centrală poate duce la dezvoltarea tranzitului spre alți poli

și DN 13, DN 15; - Rețea de drumuri publice bine reprezentată; - Existența aeroportului Tg.Mureș; - Rețea de distribuție a gazelor naturale către consumatori, bine dezvoltată; - Modernizarea echipamentelor de telecomunicații și extinderea telefoniei fixe și mobile; - Implementarea proiectului ISPA de către RA Aquaserv Tg.Mureș privind modernizarea rețelei de alimentare cu apă potabilă, canalizarea apelor uzate și reabilitarea Stației de epurare Cristești; - Demararea proiectelor de investiții pentru drumurile de centură ale municipiului Tg.Mureș pe relațiile Sighișoara – Cluj și Sighișoara-Reghin; - Demararea proiectelor de investiții pentru drumurile de centură ale municipiului Reghin pe relația Bistrița – Toplița ; - Implementarea Programului de alimentare cu apă Sholel Bonen; - Implementarea Programului SAMTID pentru rețehnologizarea rețelelor de distribuție a apei potabile în orașele mici și mijlocii ; - Demararea proiectului de investiții pentru realizarea rampei ecologice zonale pentru deșeurii menajere Ungheni, cu stațiile de transfer aferente; - Starea avansată a lucrărilor de realizare a celei de-a doua celule ecologice pentru depozitarea deșeurilor menajere Sighișoara; - Demararea procesului de colectarea selectivă a deșeurilor industriale reciclabile din deșeurile menajere.	- Peste 50 % din căile ferate nu sunt electificate; - Infrastructura de transport necorespunzătoare; - Inexistența căii ferate directe pe legătura Sighișoara-Tg.Mureș; - Producerea și distribuția energiei termice cu echipamente neperformante; - Spațiu verde redus în zonele urbane; - Lipsa unui sistem viabil de alimentare cu apă potabilă în unele localități rurale; - Rețea de canalizare ape uzate deficitară; - Existența unor echipamente și stații de epurare ape uzate orășenești necorespunzătoare; - Lipsa unor rampe ecologice pentru eliminarea deșeurilor orășenești; - Lipsa unor posibilități de eliminare a deșeurilor periculoase în județul Mureș și în județele învecinate; - Surse financiare insuficiente pentru adresarea tuturor problemelor legate de impactul infrastructurii asupra calității mediului; - Capacitatea inadecvată de a folosi oportunitățile de finanțare existente; - Inerția administrației locale care împiedică obținerea unor rezultate semnificative în colectarea selectivă a deșeurilor industriale reciclabile din deșeurile menajere.	proiectele europene care vizează infrastructura; - Îmbunătățirea legăturilor rutiere în spațiul sud-vestic al regiunii, prin construirea autostrăzii București-Ungaria; - Posibilitatea accesării unor finanțări externe pentru modernizarea și extinderea infrastructurii; - Includerea în circuitul aerian internațional a Aeroportului Tg.Mureș; - Demararea proiectului pentru autostrada ce va traversa județul Mureș;	de dezvoltare externi, fără a avea vreun efect economic major asupra județului; - Moștenirea "arhitecturală" dezavantajoasă în unele zone; - Longevitatea sistemelor – multe infrastructuri urbane (publice precum drumuri, căi ferate, rețele sau private precum fabrici, ș.a.) sunt durabile din punct de vedere fizic și nu este tocmai lesne de modificat modul de utilizare a acestora; - Acumularea și interacțiunea efectelor poluării.
Managementul de mediu al administrațiilor locale			
- Diversitatea partenerilor și a punctelor de vedere referitoare la abordarea problemelor de mediu în cadrul dezvoltării durabile; - Existența unor organizații neguvernamentale cu profil de protecția mediului cu experiență recunoscută; - Existența unor experiențe reușite legate de parteneriate stabilite între autorități, ONG-uri și cetățeni pentru adresarea unor probleme de dezvoltare	- Comunicarea segmentară între parteneri: administrație, agenți economici, comunitatea civilă, cetățeni, ONG-uri; - Instabilitatea financiară a ONG-urilor; - Lipsa de fonduri la administrațiile locale; - Rigiditatea instituțiilor; - Abordarea fragmentară a managementului de mediu;	- Existența Planului de Regional de Dezvoltare Durabilă; - Existența unui Plan Regional de Protecția Mediului; - Existența Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă; - Existența unui Plan Național de Acțiune pentru Protecția Mediului; - Cerințele ce decurg din aproximarea legislației	- Neimplicarea comunității în elaborarea și implementarea strategiilor și planurilor de dezvoltare locală; - Insatisfacția comunității legată de ambietul urban, calitatea vieții, starea mediului; - Presiunea exercitată asupra instituțiilor care sunt în parteneriat, ceea ce poate reduce posibilitatea implicării; - Gradul de izolare și sărăcie a unor zone generează fenomene de depopulare, care dublate de

locală; - Existența unui Plan Local de Acțiune pentru Protecția Mediului în județul Mureș ; - Existența Agendei 21 Tg.Mureș; - Existența Agendei 21 Sighișoara; - Existența unui Program de dezvoltare economică și socială a județului Mureș; - Existența unui Plan de Amenajare a Teritoriului Județului Mureș, aprobat; - Existența Planurilor de Urbanism ale localităților aprobate pentru cca. 80% din localitățile județului Mureș; - Consecvența în menținerea legăturii dintre parteneri pentru a adresa problemele comunității în mod integrat.	- Migrarea populației în ambele direcții urban/rural, rural/urban poate determina instabilitate demografică; oamenii nu au sentimentul apartenenței la comunitate și se comportă în consecință, fără a-și asuma responsabilități în dezvoltarea acesteia; - ONG-urile nu sunt sprijinite suficient în acțiunile lor de autorități și cetățeni; - Planurile de urbanism pentru municipii trebuiesc revizuite.	naționale la legislația CE în vederea aderării la CE; - Existența unui Plan Național și Local de Implementare la nivel local a legislației armonizate cu acquis-ul comunitar; - Existența oportunității accesării unor fonduri externe nerambursabile pentru informarea, conștientizarea și stimularea implicării cetățenilor în adresarea problemelor de mediu; - Existența oportunității accesării unor fonduri externe nerambursabile pentru întărirea capacității ONG-urilor de a manageria proiecte de mediu.	îmbătrânirea populației crează premisele dispariției unor localități; - Amplificarea îmbătrânirii populației face dificil procesul de educație ecologică și implicare a cetățenilor în viața comunității; - Creșterea ratei șomajului, urmare a restructurărilor economice în unele municipii ca Târnăveni, Luduș, determină un slab interes al cetățenilor pentru problemele comunității, ei fiind mult mai absorbiți de problemele zilnice personale.
Capacitatea de a îmbunătăți calitatea mediului			
	- Existența unor echipamente și tehnologii depășite, întreprinderi poluante; - Servicii de consultanță în domeniul afacerilor slab dezvoltate; - Problemele financiare și de adaptare la cerințele pieței Comunității Europene face ca agenții economici să fie mai puțin dispuși să participe financiar la rezolvarea unor probleme de mediu ale comunității (încheierea parteneriatelor public-private); - Capacitatea inadecvată de a folosi oportunitățile de finanțare existente; - Capacitatea lentă de adaptare a agenților economici la modificările intervenite în structura piețelor; - Capacitatea redusă de a identifica și accesa fondurile necesare soluționării problemelor legate de protecția mediului.	- Existența Planului de Regional de Dezvoltare Durabilă; - Existența unui Plan Regional de Protecția Mediului; - Existența Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă; - Existența unui Plan Național de Acțiune pentru Protecția Mediului; - Cerințele ce decurg din aproximarea legislației naționale la legislația CE în vederea aderării la CE; - Existența unui Plan Național și Local de Implementare la nivel local a legislației armonizate cu acquis-ul comunitar.	- Existența unor poluări istorice care își fac încă resimțit impactul; - Pericolul degradării florei și faunei în zonele protejate ca urmare a turismului necontrolat; - Pericolul degradării unor clădiri valoroase în cazul în care protejarea și întreținerea acestora nu este asigurată; - Restructurarea marilor întreprinderi de stat fără a oferi o alternativă pentru disponibilizați, aceștia devenind interesați doar de propriul bine fără a se mai implica în problemele comunității.
Așezare geografică – condiții agro-pedoclimatice			
1.1. Așezat central în bazinul Transilvănean, oferă conexiuni cu toate zonele țării și cu principalele coridoare de transport europene.	- Infrastructura rutieră și feroviară neperformantă.	- Îmbunătățirea interesului pentru produsele agricole prin construirea autostrăzii.	- Inundații pe arii limitate.
1.2. Clima județului conferă condiții prielnice pentru cultivarea cerealelor, oleaginoaselor, culturilor horticele și furaje pentru	- Cu o frecvență medie apar fenomene meteo nedorite (înghețuri târzii de primăvară, grindină, furtuni etc.)	- Extinderea culturilor horticele cu profitabilitate maximă.	- Depășirea cererii pieții la anumite produse, în lipsa unor studii complexe.

creșterea principalelor specii de animale.			
1.3. Peste 40 % din suprafața arabilă se încadrează în primele trei clase de calitate, oferind condiții pentru realizarea unor producții bune.	- 60 % din suprafața agricolă slab aprovizionată cu fosfor și 13 % carentat în azot; - Terenuri contaminate și degradate.	- Resurse de îngrășăminte chimice și amendamente în județ.	- Scăderea permanentă a fezabilității naturale a solului; - Diminuarea cantitativă a suprafețelor productive prin extinderea poluării și degradării.
Organizarea producției agricole			
2.1. - Existența a peste 800 exploatații agricole de diferite profile. - Programe de modernizarea exploatațiilor și proiecte de înființare de capacități noi.	- Peste 70.000 gospodării mici, neperformante, cu terenuri fărâmițate în parcele mici.	- Susținerea îmbunătățirii gradului de organizarea producției agricole din fonduri naționale și internaționale.	- Perpetuarea stării de sărăcie și subdezvoltare în cadrul gospodăriilor de subzistență.
2.2. Funcționează în județ un număr de 10 organizații profesionale de diferite profile, cu 168 filiale locale și cu peste 27.000 membrii.	- Competența conducerilor și calitatea activității organizațiilor profesionale lasă de dorit.	- Stimularea formării O.P și interprofesionale prin crearea cadrului juridic.	- Degradarea profesiunii de agricultor.
Dotarea tehnică și capacități de producție			
3.1. Existența unor unități de referință în privința dotării tehnice și a nivelului de producții realizate.	- Parc de tractoare deficitar, cu uzură morală și fizică avansată. - Încărcătură mare pe tractoare.	- Posibilități de dotare cu susținere de la bugetul național sau în baza unor proiecte finanțate din fonduri E.U.	- Permanentizarea subdotării. - Nivele de producții necompetitive.
3.2. Condiții bune pentru cultivarea cerealelor păioase și a plantelor tehnice.	- Suprafețe exagerat cultivate cu porumb în monocultură. - Piața plantelor tehnice neacoperită.	- Capacități de prelucrare. - Piață de desfacere.	- Monocultură cu efecte negative. - Eficiență economică limitată.
3.3. - Efective de taurine cu potențial biologic ridicat și spații de cazare excedentare. - Tradiție și profesionalism.	- C.O.P limitat. - Tehnica de producere și valorificarea furajelor la un nivel nesatisfăcător. - Tehnica recoltării laptelui la un nivel nesatisfăcător.	- Însăm. artificiale > 80 %. - Piață și capacități de prelucrare. - Susținere din partea bugetului național. - Pajiști și alte resurse furajere.	- Reducerea efectivelor, - Lipsă de materie primă la procesatori.
Resurse umane			
4.1. Existența unui corp de specialiști agricoli cu experiență.	- Forță de muncă cu vârstă înaintată. - Numărul forței de muncă ocupată în agricultură prea ridicat. - Productivitatea pe persoană scăzută. - Pregătirea profesională a gospodărilor deficitară.	- Cursuri de calificare prin C.JCA și alți furnizori de formare profesională. - Legislație pentru stimularea tinerilor fermieri. - Fonduri pentru dezvoltarea agriculturii și a mediului rural.	- Depopularea zonelor izolate. - Abandonarea unor areale agricole.
4.2. Existența unei infrastructuri și tradiții în domeniul formării profesionale a viitorilor fermieri.	- Programa de învățământ agricol actuală manifestă carențe în pregătirea practică a cursanților. - Oferta de meserii agricole neadecvată cerințelor actuale și de perspectivă. - Criterii de școlarizare anacronice.	- Fonduri pentru formare profesională în programul SAPARD și alte surse externe și interne.	- Șomeri în mediul rural. - Forță de muncă necompetitivă.

I.C. OBJECTIVE

I.1. OBIECTIVUL GENERAL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ:

- dezvoltarea unei economii performante, prin mobilizarea tuturor resurselor fizice și umane în corelație cu conservarea mediului și a patrimoniului, care să ducă la creșterea nivelului de viață al locuitorilor județului, în condițiile conservării mediului și a patrimoniului. Prin „dezvoltarea durabilă” a comunității mureșene se înțelege atingerea simultană a obiectivelor de dezvoltare economică, socială și de protecție a mediului.

I.2. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL ECONOMIC

I.2.1. Industria

Obiectiv general: creșterea competitivității industriei românești.

Obiective specifice:

- restructurarea ramurilor industriale nerentabile;
- stimularea activităților economice performante;
- alinierea calității produselor la standardele europene și internaționale, în vederea creșterii exporturilor;
- modernizarea și diversificarea activităților industriale;
- crearea de noi locuri de muncă în industria de prelucrarea a lemnului, industria alimentară și industria ușoară;
- crearea și dezvoltarea IMM-urilor în sectorul productiv;
- promovarea produselor industriale pe piața internă și externă;
- asigurarea serviciilor de consultanță în sectorul productiv;

- promovarea serviciilor destinate susținerii activităților economice;
- reducerea consumurilor energetice prin utilizarea mai eficientă a energiei;
- creșterea performanțelor forței de muncă;
- stimularea spiritului antreprenorial;
- îmbunătățirea managementului;
- dezvoltarea infrastructurii de susținere a activităților economice (centre de inovare și transfer de tehnologie, parcuri industriale, centre de consultanță, etc.);
- sprijinirea cercetării, a transferului de tehnologie și dezvoltarea rețelelor informaționale pentru afaceri;
- încurajarea practicării meseriilor tradiționale;
- stimularea dezvoltării în mediul rural a activităților care valorifică resursele locale.

I.2.2. Turism

Obiectiv general: crearea unei identități turistice regionale.

Obiective specifice:

- valorificarea potențialului turistic al regiunii, prin - îmbunătățirea și dezvoltarea activităților de marketing și promovare;
- investiții financiare durabile în turism, care să asigure un venit sigur locuitorilor și să prefigureze o dezvoltare viitoare a localităților;
- dezvoltarea, diversificarea și promovarea ofertei turistice;
- facilitarea accesului la zonele turistice prin modernizarea căilor de transport;
- modernizarea capacităților și a dotărilor de turism existente;
- îmbunătățirea calității serviciilor în turism;
- creșterea gradului de calificare a forței de muncă în turism;
- creșterea capacității informaționale și de promovare a turismului.

I.2.3. Comerț

- extinderea unităților comerciale existente și ridicarea nivelului calitativ al prestației comerciale, odată cu creșterea gradului de ocupare al forței de muncă în această ramură a economiei județului Mureș;

- dezvoltarea rețelei comerciale, prin cuprinderea unor localități în programe ce au drept obiectiv dezvoltarea infrastructurii de comerț;
- înființarea unor noi unități de tip supermarket la Târnăveni, Luduș, Sărmașu și Sântana de Mureș;
- înființarea de mari magazine universale la Sovata, Sângeorgiu de Pădure, Miercurea Nirajului;
- înființarea de unități pentru desfacerea mărfurilor nealimentare în 20 de localități ale județului;
- înființarea a două cofetării în localitățile Breaza și Sâncraiu de Mureș;
- înființarea unor piețe agro-alimentare în localitatea Breaza și în alte localități din județ;
- înființarea a două restaurante în localitățile Măgherani și Sâncraiu de Mureș.

I.2.4. Transporturi

Obiective pe termen mediu:

- realizarea următoarelor lucrări pe termen mediu la rețeaua de drumuri:

1. drumuri naționale:

Varianta de ocolire a municipiului Tîrgu Mureș:

- varianta sud - pe tronsonul Tîrgu Mureș- Acățari-Reghin (DN13-DN 15)
- varianta est – pe tronsonul Tîrgu Mureș-Livezeni-Ernei (DN 13-DN 15)

Varianta de ocolire a municipiului Reghin din DN 15 la km 99+200, ocolește localitatea Apalina, intersectează DN 16 la km 89+200, ocolește municipiul la nord-vest și revine în DN 15 la km 110+500

reabilitare primară a DN 15 Tîrgu Mureș - Toplița (100 km)

2. drumuri județene: modernizare, întreținere, administrare 205,57 km; consolidări, reabilitări 14,43 km.

3. drumuri comunale: modernizare, reabilitare în localitățile: Nadeș, Frunzeni-Băița, Gurghiu, Bălăușeri, Păsăreni, Acățari, Mica, Miheșu de Câmpie, Batoș, Chiheru de Jos, Așintș, Gălești, Gheorghe Doja, Vișoara, Idecu de Jos, Vătava, Sânpaul, Crăciunești, Sînpetru de Cîmpie, Brâncovenești, Cuci, Sânger, Vărgata, Ghindari, Aluniș, Bichiș.

- realizarea următoarelor lucrări pe termen mediu la rețeaua de căi ferate: reabilitarea terasamentelor și suprastructurii de cale ferată la linia cu ecartament îngust Tîrgu Mureș - Sovata și redarea în circulație în scop turistic.

- realizarea următoarelor lucrări pe termen mediu în transportul aerian: modernizare Aeroport Tîrgu Mureș prin:

- redimensionarea suprafețelor de mișcare, prin extinderea pistei;
- modernizarea echipamentelor de iluminat suprafețe de mișcare – balizaj;
- extinderea aerogării cu pavilion flux internațional;
- construire zonă cargo.

Obiective pe termen lung:

- realizarea următoarelor lucrări pe termen lung:
- rețeaua de drumuri: reabilitare, modernizare drumuri județene 420,88 km.
- rețeaua de căi ferate: electrificarea căii ferate pe traseul Războieni-Tîrgu Mureș-Deda.
- dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport rutier, feroviar și aerian;
- reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii fizice locale și regionale, cu scopul de a crea cadrul favorabil atragerii de investiții, promovării creșterii economice și creării de locuri de muncă sustenabile;
- îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport între polii economici și coridoarele paneuropene;
- facilitarea accesului la zonele industriale, turistice și spre zonele izolate din județ;
- încurajarea utilizării în transportul în comun a mijloacelor de transport alternative, pentru a reduce impactul pe care îl au automobilele asupra mediului;
- crearea unor piste pentru biciclete la nivelul localităților.

I.2.5. Comunicații

- dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de comunicații;
- dezvoltarea rețelelor de comunicații în corelație cu politica de dezvoltare a serviciilor din județ;
- dezvoltarea rețelei de comunicații în zonele izolate și la obiectivele turistice care nu sunt cuprinse în zonele de acoperire actuale;
- sprijinirea sectorului de servicii regionale, care asigură crearea și dezvoltarea de rețele de comunicații;
- înființarea de telecentre în localitățile care nu beneficiază de servicii de acces la rețeaua publică de telefonie, la un punct fix, sau de un mijloc rezonabil de acces la serviciul de telefonie destinat publicului.

I.2.6. Apa

- armonizarea cu standardele europene în domeniul calității apei potabile și a tratării apelor menajere în scopul asigurării unui standard de viață ridicat pentru locuitorii județului.

I.2.7. Infrastructura tehnico-edilitară

- îmbunătățirea rețelelor de alimentare cu apă potabilă, gaze naturale, canalizare;
- îmbunătățirea rețelelor electrice, epurarea apei;
- dezvoltarea în mediul rural a infrastructurii de utilități edilitare, transport și comunicații.
- extinderea și modernizarea rețelelor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și a stațiilor de epurare a apei;
- alimentare cu apă, canalizare în zona rurală:
- dezvoltarea, extinderea sistemelor de canalizare în localitățile: Sântana de Mureș, Cristești.
- extinderea și modernizarea rețelelor de alimentare cu apă în localitățile: Rîciu, Chețani, Apold, Band, Măreșești, Valea Rece, Beica de Jos, Grebenișu de Câmpie, Iclânz, Mădărășeni, Iclându Mare, Căpușu de Cîmpie, Breaza, Stănceni.
- alimentare cu apă, canalizare în zona urbană:
- reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă în municipiile Reghin, Sighișoara, Târnăveni și orașele Luduș, Sovata, Iernut.

I.2.8. Fondul imobiliar

- soluționarea problemei locuințelor pentru unele categorii ale populației (tineri, persoane cu venituri modeste, rome) prin construirea unor blocuri sau locuințe sociale, scop în care primăriile vor concesiona loturi de teren în municipiile Sighișoara, Reghin, Târnăveni și orașele Luduș (48 apartamente), Miercurea Nirajului;
- construcția de locuințe în localitățile Iernut, Petrilaca și realizarea de locuințe sociale pentru 50 de familii de rome în Petrilaca și Orosia.
- realizarea unui cartier de locuințe în zona Pășunii a municipiului Târgu Mureș; inițierea unor proiecte pentru comunitatea romă la Acățari; construirea unui bloc cu 40 apartamente la Cristești, Sâncraiu de Mureș și Sântana de Mureș;
- inițierea de programe de reabilitare și construirea de locuințe pentru grupurile sociale vulnerabile din municipiul Târnăveni.

I.2.9. Energia

Energia electrică:

- construirea unei centrale electrice la Iernut;
- modernizări de rețele electrice;
- modernizări de stații electrice;
- electrificarea localităților neelectrificate.

Energia termică:

- reabilitare centrale termice de cartier și rețele de distribuție, prin interconectarea acestora și realizarea de investiții de sisteme de cogenerare;
- realizare contorizare energie termică;
- modernizare alimentare cu energie termică în clădiri publice.

Alimentare cu gaze naturale:

- alimentarea cu gaze naturale a localităților din județ care în prezent nu sunt racordate;
- modernizări de rețele gaze naturale;
- exploatarea de noi zăcăminte de gaze naturale;
- creșterea capacității de înmagazinare a gazelor naturale.

I.2.10. Spații verzi

- extinderea și reabilitarea spațiilor verzi din zonele centrale ale municipiilor, orașelor și din cartierele acestora;
- crearea unor parcuri de agrement în zonele versanților cu pericol de alunecări, prin stabilizare și amenajare;
- personalizarea zonelor verzi din orașe, a celor adiacente blocurilor de locuințe și organizarea unor parcuri cu tematică specifică (parcul vârstnicilor, parcul îndrăgostiților);
- crearea unor baze sportive înconjurate cu spații verzi în cartierele orașelor;
- continuarea plantărilor anuale de copaci ornamentali și crearea unor perdele verzi;
- amenajarea parcurilor auto cu dale înierbate;
- reamenajarea horticolă a Cetății Medievale din municipiul Târgu Mureș și a parcului din incinta Școlii Profesionale Apalina din municipiul Reghin;
- asigurarea condițiilor pentru exploatarea maximă a potențialului zonelor de agrement și de recreere din perimetrul periurban al municipiului Târgu Mureș, strategia constând în exploatarea judicioasă a pădurilor ce înconjoară municipiul, prin amenajarea lor sub formă de "păduri-parc" sau "păduri de agrement": trupurile Cornești, Budiu și Remetea;

- reamenajarea „Ștrandului Tineretului”, fost ștrand olimpic în municipiul Reghin.

I.2.11. Mediul de afaceri

- promovarea unor proiecte care vor avea ca scop dezvoltarea infrastructurii pentru afaceri și a celor care contribuie la o creștere a eficienței în general a vieții economice a zonelor și localităților județului;
- regenerarea și dezvoltarea urbană – instrument esențial pentru creșterea atractivității turistice, conservarea și revitalizarea orașelor și comunelor;
- finalizarea și dezvoltarea Parcului Industrial Mureș – platforma Vidrasău, Ungheni;
- înființarea Centrului de Cercetare, Inovare și Transfer de Tehnologie;
- creșterea ponderii IMM-urilor în ansamblul activităților economice.

I.3. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL SOCIAL

Ridicarea standardului de viață al locuitorilor, prin utilizarea eficientă a forței de muncă din județ

- Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a pieței locurilor de muncă și asigurarea accesului la informație pentru toți factorii implicați.
- Îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor, prin dezvoltarea echilibrată a infrastructurii educativ-sanitare și a serviciilor sociale.
- Dezvoltarea durabilă a localităților județului, prin conservarea și promovarea patrimoniului natural, cultural și istoric și păstrarea identității comunităților.
- Combaterea marginalizării sociale, prin creșterea participării persoanelor defavorizate la viața economico-socială a localităților.

I.3.1. Educația

Datorită restructurării industriale și mutațiilor majore care au avut loc în economia județului în ultimii ani, au apărut neconcordanțe în domeniul resurselor de muncă, între cerințele de pe piața muncii și domeniile de pregătire educațională. Principalul obiectiv urmărit în domeniul educației este modernizarea sistemului educațional în vederea adaptării cât mai rapide la nevoile de dezvoltare integrată, economică și socială, pe termen mediu și lung a localităților județului.

Obiective pe termen mediu:

- Dezvoltarea unui sistem care să asigure tuturor cetățenilor accesul egal la educație și care să fie corelat cu dezvoltare economică-socială a localităților.
- Reabilitarea infrastructurii școlilor și procurarea de echipamente necesare în procesul de învățământ (tehnică de calcul, echipamente de birotică).
- Îmbunătățirea accesului la unitățile de învățământ din mediul rural, prin crearea unui sistem de transport al copiilor din zonele rurale izolate.
- Modernizarea și actualizarea programelor de educație, în acord cu cerințele de pregătire și calificare impuse de piața muncii.
- Dezvoltarea instituțiilor de învățământ superior din județ, prin diversificarea ofertei educaționale și îmbunătățirea infrastructurii universitare.
- Diversificarea și adecvarea metodelor și tehnicilor de evaluare, în special cele care încurajează creativitatea; promovarea participării active a elevilor atât la evaluarea curentă, cât și la examenele naționale.
- Redefinirea activităților extracurriculare ca o componentă complementară a procesului de învățământ.
- Stimularea înființării de unități școlare private, ca o alternativă la învățământul de stat.
- Dezvoltarea managementului școlar și a actului decizional la nivelul unităților de învățământ.
- Identificarea unor noi surse de finanțare a unităților de învățământ, prin accesarea de fonduri derulate prin programe de finanțare externe.
- Îmbunătățirea calității procesului educațional, prin perfecționarea continuă a cadrelor didactice și identificarea unor noi modalități de recompensare și motivare a celor cu rezultate deosebite.
- Identificarea și promovarea unor direcții de educație insuficient acoperite până în prezent, necesare în perspectiva aderării României la Uniunea Europeană.
- Îmbunătățirea parteneriatelor dintre sistemul de educație oferit de stat și ONG-uri, în vederea derulării unor programe destinate educației persoanelor defavorizate (copii din familiile de romi și familii dezorganizate, persoane cu dizabilități).
- Încurajarea cadrelor didactice tinere care doresc să lucreze în școlile din mediul rural, prin acordarea unor facilități suplimentare.

Obiective pe termen lung:

- Realizarea unui program de introducere a utilităților în toate unitățile școlare din mediul rural.

- Susținerea activității de cercetare și inovare prin diverse programe de finanțare.
- Îmbunătățirea relațiilor comunitare și umane pentru realizarea învățământului de calitate și găsirea celor mai bune soluții pentru finanțarea unităților de învățământ.
- Organizarea unui centru județean de formare profesională prin conversie și reconversie profesională, în cadrul unei unități de învățământ specializată și acreditată în acest sens.
- Reducerea ratei analfabetismului și a abandonului școlar în rândul populației rromie din județ.
- Perfecționarea sistemului de autoevaluare a unităților de învățământ.

I.3.2. Sistemul sanitar

Principala problemă din domeniul sanitar este dezechilibrul existent între serviciile de sănătate oferite locuitorilor din mediul urban față de cele oferite celor din mediul rural, cu consecințe negative directe asupra stării de sănătate a populației. Multe unități sanitare din mediul rural prezintă necesități de reabilitare a clădirilor, precum și de înnoire a echipamentelor existente necesare derulării activităților specifice. La acestea se adaugă instabilitatea cadrelor sanitare și educația igienico-sanitară necorespunzătoare.

Având în vedere aceste discrepanțe, principalul obiectiv de dezvoltare durabilă în domeniul sănătății este dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sanitare, cu preponderență în spațiul rural, în paralel cu optimizarea și diversificarea serviciilor sanitare oferite populației.

Obiective pe termen mediu:

- Optimizarea activității unităților spitalicești pentru îngrijiri acute, prin reducerea numărului de paturi în unele secții, creșterea numărului de cazuri tratate în ambulatoriu și menținerea duratei medii de spitalizare la 8 zile.
- Planificarea serviciilor spitalicești de lungă durată (spitalele de cronici) prin creșterea numărului de paturi și reducerea duratei medii de spitalizare de la 21 la 14 zile.
- Înființarea de centre de sănătate multifuncționale pe structura unor centre de sănătate existente în localitățile devenite orașe (Sărmaș, Sângeorgiu de

Pădure, Miercurea Niraj) și în unele localități rurale (Ibănești).

- Extinderea actualei rețele sanitare din mediul rural și dezvoltarea unei baze materiale corespunzătoare.
- Dezvoltarea managementului unităților sanitare și îmbunătățirea actului decizional, în vederea gestionării optime a fondurilor necesare desfășurării activității specifice.
- Îmbunătățirea parteneriatelor dintre sistemul sanitar oferit de stat și ONG-uri, în vederea derulării unor programe destinate ajutorării persoanelor defavorizate (copii din familiile de rromi, persoane cu dizabilități, persoane în vârstă).
- Menținerea unităților medicale și secțiilor de elită din județ la un înalt nivel de competitivitate, prin dotarea cu aparatură de performanță.
- Stimularea cadrelor sanitare care doresc să se instaleze în spațiul rural și să inițieze o practică privată.

Obiective pe termen lung:

- Îmbunătățirea asistenței medicale în rândul comunităților de rromi, prin înființarea de cabinete medicale și derularea unor programe sanitare speciale.
- Creșterea calității serviciilor sanitare, prin dezvoltarea sectorului medical privat (dispensare, cabinete medicale, policlinici, farmacii).
- Înființarea unor centre pentru îngrijiri la domiciliu în Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnăveni și Luduș, la care să fie arondate toate comunele din județ.
- Creșterea eficienței derulării programelor inițiate la nivel național (campanii de vaccinare, campanii de prevenire și control al unor boli).
- Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a calității și salubrității factorilor de mediu, pentru protejarea sănătății populației și reducerea numărului de îmbolnăviri asociate poluării.

I.3.3 Servicii sociale

Principala problemă identificată la nivelul județului o reprezintă slaba dezvoltare a acestora, în condițiile creșterii continue și diversificării prestațiilor de asistență socială.

Instituțiile care oferă servicii sociale locuitorilor județului, deși au evoluat, sunt și în prezent incapabile să răspundă solicitărilor în creștere și nu acoperă

toate categoriile de persoane care necesită asistență socială.

În aceste condiții, obiectivul general de dezvoltare durabilă în domeniul serviciilor sociale este dezvoltarea cât mai accelerată a rețelei de servicii sociale și diversificarea acestora în concordanță cu necesitățile.

Obiective pe termen mediu:

- Creșterea implicării autorităților locale în organizarea și susținerea de servicii sociale, prin dezvoltarea de parteneriate public-private cu ONG-uri care desfășoară activități de asistență socială.
- Perfecționarea personalului implicat în activități de asistență socială, în special de la nivelul autorităților locale.
- Creșterea rolului Consiliului Județean în coordonarea acțiunilor de asistență socială și acordarea de suport tehnic și financiar consiliilor locale pentru dezvoltarea de servicii sociale la nivel local.
- Reorganizarea unor instituții județene cu atribuții în domeniul asistenței sociale (Direcția de Asistență Socială Mureș, Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului Mureș).
- Înființarea de servicii alternative în cadrul comunităților: centre de zi, adăposturi protejate, serviciul de tip „masa la domiciliu”.
- Restructurarea până la desființare a instituțiilor de ocrotire a copiilor defavorizați, respectiv a centrelor de plasament de tip tradițional și oferirea de alternative de tip familial.

Obiective pe termen lung:

- Crearea unei baze de date care să cuprindă toate persoanele din județ ce necesită asistență socială, în vederea stabilirii nevoilor specifice.
- Restructurarea centrelor clasice rezidențiale.
- Înființarea, sprijinirea și dezvoltarea de servicii comunitare alternative de tip rezidențial (case de tip familial, locuințe protejate, adăposturi temporale) respectiv de tip nerezidențial (centre de zi, centre de consiliere, centre de terapie și recuperare, cluburi).
- Dezvoltarea unui sistem de îngrijire medico-socială la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente și persoanele cu dizabilități care necesită îngrijire de durată.

1.3.4. Cultură, artă, spiritualitate

Obiective pe termen mediu:

- Impulsionarea activității culturale prin organizarea de manifestări culturale diverse, care să atragă cât mai mulți participanți.
- Valorificarea patrimoniului cultural existent, prin organizarea de acțiuni de promovare a unor obiective culturale, monumente istorice, festivaluri și prin includerea acestora în traseele turistice.
- Realizarea de lucrări de reparații și reabilitări ale căminelor culturale și caselor de cultură și dotarea acestora cu utilitățile necesare.
- Colaborarea cu instituții culturale din țară și din străinătate, organizarea de acțiuni comune.
- Îmbunătățirea colaborării dintre instituțiile culturale, autoritățile locale și diverse organizații neguvernamentale, în vederea identificării surselor de finanțare necesare desfășurării de acțiuni culturale.
- Sprijinirea desfășurării festivalurilor anuale și promovarea manifestărilor folclorice tradiționale din localități.
- Colaborarea și sprijinirea cultelor religioase, prin realizarea unor proiecte comune între autorități și acestea în folosul comunităților locale.
- Elaborarea anuală a unui ghid cultural al județului.

Obiective pe termen lung:

- Efectuarea de lucrări de modernizare la Teatrul Național Târgu Mureș și Muzeul Județean Mureș.
- Continuarea și finalizarea proiectului de reamenajare a Cetății Medievale din Târgu Mureș, în vederea transformării acesteia într-un centru cultural reprezentativ.
- Elaborarea unei monografii a județului Mureș, care să cuprindă toate transformările intervenite în ultimii ani în județ.
- Susținerea manifestărilor culturale care promovează multiculturalitatea.
- Organizarea de festivaluri, manifestări culturale speciale destinate tinerilor și implicarea lor în schimburile culturale internaționale (fiecare localitate cu orașele cu care este înfrățită).

1.3.5. Sport și agrement

- Realizarea de lucrări de reparații și modernizări la unele baze sportive din județ (Sala Sporturilor, Stadionul Municipal Târgu Mureș, Patinoar).
- Organizarea de acțiuni sportive de masă în sălile de sport nou construite în localități din județ.

Impulsionarea și promovarea sportului de performanță, prin identificarea unor posibilități de finanțare a cluburilor și asociațiilor sportive.

Amenajarea de noi baze de agrement în zone care oferă condiții de desfășurare a unor activități complexe cultural-sportive.

I.3.6. Tineretul

- Crearea condițiilor care să asigure sporirea participării tinerilor la viața economică, prin promovarea unui sistem formativ de natură a facilita mobilitatea tinerilor între sistemul de învățământ și piața forței de muncă.
- Inițierea și susținerea de programe de informare, consiliere și orientare profesională a tinerilor, precum și susținerea de inițiative în domeniul consilierii de carieră, reconversiei profesionale și medierii muncii.
- Consilierea și reintegrarea socială a tinerilor sub 18 ani proveniți din familii dezorganizate, cu grave probleme sociale.
- Stimularea aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor, prin implicarea acestora în structurile economice private, inclusiv prin acordarea de credite și facilități fiscale.
- Inițierea de măsuri care să faciliteze difuzarea informației necesare tinerilor, prin crearea și consolidarea unei rețele de centre de informare și documentare pentru tineret, precum și editarea unor studii și lucrări pentru tineret.
- Reducerea delincvenței în rândul tineretului prin susținerea unor acțiuni de educație moral-religioasă, civică, igienico-sanitară.
- Asigurarea integrării tinerilor care părăsesc instituțiile pentru ocrotire a copiilor la 18 ani.
- Stimularea asociativității tineretului și susținerea prioritară a parteneriatului cu structurile de și pentru tineret reprezentative ale societății civile.
- Încurajarea schimburilor internaționale de tineri și promovarea mobilității tinerilor în spațiul european și internațional.
- Crearea și promovarea unor structuri educaționale de natură să contribuie la facilitarea și optimizarea integrării socioprofesionale a tinerilor defavorizați, marginalizați, a celor cu nevoi speciale.
- Dezvoltarea unor programe de construire de locuințe sociale destinate tinerilor.
- Consultarea reprezentanților noii generații de tineri de către autoritățile administrației publice locale și județene în vederea stabilirii priorităților dorite de

aceștia în privința vizionare de spectacole, festivaluri, etc.

I.3.7. Persoane cu dizabilități

- Actualizarea, completarea bazei de date privind persoanele cu handicap.
- Reevaluarea de către Comisia de Expertiză Medicală a Persoanelor cu Handicap Mureș a tuturor cazurilor.
- Elaborarea și dezvoltarea unui plan de intervenție personalizat în vederea reabilitării și reintegrării sociale.
- Finalizarea, implementarea, adoptarea și monitorizarea standardelor de calitate în serviciile deservite de către instituții ce activează în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități.
- Antrenarea în activitatea de protecție specială a persoanelor cu dizabilități de personal specializat sau formarea și perfecționarea continuă a celui existent.
- Creșterea gradului de accesibilitate a mediului fizic și informațional pentru persoanele cu deficiențe, adulte, conform reglementărilor în vigoare.
- Dezvoltarea și crearea cadrului de favorizare a parteneriatelor public – privat în domeniul protecției speciale a persoanelor cu dizabilități.
- Sensibilizarea și informarea opiniei publice asupra drepturilor persoanelor cu dizabilități, în vederea îmbunătățirii atitudinii și comportamentului general privind problematica specifică persoanei cu dizabilități și a familiei acesteia.

I.3.8. Persoane în vârstă

- Creșterea numărului de structuri intermediare de asistență socială destinate persoanelor vârstnice, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii lor sociale.
- Dezvoltarea de forme specializate de supraveghere și îngrijire prin intermediul ONG-urilor.
- Acordarea de îngrijire la domiciliu, servicii medicale primare și comunitare organizate la nivel local.
- Dezvoltarea infrastructurii sociale apte să susțină rețeaua de servicii comunitare acordate, în strânsă relație cu celelalte structuri medicale și sociale.
- Elaborarea și aprobarea de standarde de calitate privind serviciile acordate persoanelor vârstnice.
- Creșterea calității locurilor în unitățile de tip rezidențial.

- Acordarea de facilități fiscale persoanelor vârstnice cu venituri mici.

1.3.9. Comunitățile de rromi

- Promovarea de măsuri active pentru participarea rromilor la activitățile economice ale localităților (în special cele tradiționale comunităților de rromi).
- Organizarea de cursuri de calificare și a burselor locurilor de muncă pentru rromi.
- Creșterea ratei de cuprindere a copiilor de rromi în sistemul de învățământ.
- Consilierea familiilor de rromi pentru evitarea abandonului școlar.
- Efectuarea unor campanii de vaccinare în comunitățile sărace de rromi din județ și derularea de programe de educație igienico-sanitară.
- Intensificarea colaborării între organele de ordine publică și organizațiile de rromi, în vederea prevenirii și rezolvării operative a conflictelor comunitare.
- Consilierea și reintegrarea socială a tinerilor proveniți din familii de rromi care au suportat pedepse privative de libertate.
- Sprijinirea realizării de proiecte care vizează construcția sau reabilitarea de locuințe sociale pentru comunitățile de rromi.
- Întocmirea de acte de identitate și de stare civilă pentru toți cetățenii de etnie rromă din județ, pentru a putea beneficia de toate drepturile legale.
- Organizarea de festivaluri interetnice cu participarea ansamblurilor de etnie rromă, înființarea unor secții de dansuri și muzică populară pentru rromi în cadrul unor instituții culturale din județ.

1.3.10. Societatea civilă

- Accentuarea vizibilității sectorului neguvernamental în percepția cetățeanului și creșterea autorității societății civile în raport cu autoritățile locale și guvernamentale.
- Dezvoltarea parteneriatelor privat-privat și privat-public în toate domeniile vieții sociale.
- Profesionalizarea și îmbunătățirea serviciilor oferite de organizațiile neguvernamentale din județ.

1.3.11. Siguranța și ordinea publică

- Îmbunătățirea colaborării autorităților locale cu organele de ordine publică și ONG-uri, în vederea coordonării acțiunilor de prevenire a faptelor antisociale.
- Promovarea Poliției de proximitate ca serviciu în folosul comunității și creșterea rolului acesteia în asigurarea ordinii și liniștii publice.
- Intensificarea controalelor organelor de poliție, jandarmi, gardieni în cartierele rău famate din mediul urban.
- Intensificarea acțiunilor de diminuare a fenomenelor de cerșetorie, prostituție, furt.
- Prezența autorităților în școli, pentru a se preveni consumul de alcool, droguri; menținerea ordinii și liniștii publice.
- Supravegherea parcărilor amenajate sau a celor din cartierele de locuit, pe timp de zi și noapte, în vederea prevenirii furturilor de/din autovehicule; introducerea de sisteme de supraveghere electronică a intersecțiilor și zonelor aglomerate.
- Îmbunătățirea și reabilitarea sistemelor de iluminat public din localități.

I.4. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL MEDIULUI

Obiectivele generale în domeniul protecției calității mediului au fost clasificate în :

- Obiective pe termen mediu (până la 1 ian 2007) și
- Obiective pe termen lung (până în 2015).

I.4.1. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a aerului

Obiective pe termen mediu:

- Reducerea poluării atmosferice generate de unitățile industriale ce intră sub incidența directivelor europene privind prevenirea poluării și managementul riscului, precum SC AZOMUREȘ SA , SC CARBID FOX SA ; SC BICAPA SA, SC MOBEX SA, SC ILEFOR SA , SC MOBILA SOVATA SA , SNGN ROMGAZ SA ș.a.
- Reducerea poluării atmosferice produse de depozitarea benzinei la stațiile de distribuție și la terminale.
- Eliminarea din trama stradală a mijloacelor de transport aparținând agenților economici din județul

MUREȘ

Mureș ce nu corespund din punct de vedere al emisiilor de noxe.

- Reabilitarea căilor rutiere intraurbane.
- Promovarea sistemelor alternative de transport.

Obiective pe termen lung:

Reducerea poluării aerului la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene. Alinierea la prevederile Convențiilor internaționale de mediu, prin programe speciale pentru : schimbări climatice, protecția stratului de ozon, alarmare în caz de accidente.

Dezvoltarea sistemului de monitoring a calității aerului.

I.4.2. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a apei potabile și cantitatea insuficientă de apă potabilă în unele zone

Obiective pe termen mediu:

- Modernizarea uzinelor de potabilizare a apei.
- Extinderea rețelilor de alimentare centralizată cu apă potabilă a populației, simultan cu extinderea rețelilor de canalizare.

Obiective pe termen lung:

- Finalizarea lucrărilor la Barajul Răstolița.
- Finalizarea lucrărilor de alimentare cu apă din sursa Zetea.

I.4.3. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a apei

Obiective pe termen mediu:

- Reducerea poluării datorate evacuărilor în emisari a apelor uzate insuficient epurate de la agenții economici și stațiile de epurare orășenești.
- Închiderea depozitelor neecologice de deșeuri, care prin activitatea lor contribuie la poluarea apei.
- Eliminarea exfiltrațiilor din baturile de reziduuri ale

SC BICAPA SA Târnăveni și din iazul batal de 32 ha, aparținând SC AZOMUREȘ SA.

Obiective pe termen lung:

- Eliminarea poluării datorate evacuărilor în emisari a apelor uzate insuficient epurate de la agenții economici și stațiile de epurare orășenești.
- Reducerea poluării apei la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene.
- Finalizarea și punerea în funcțiune a lucrărilor și amenajărilor pentru folosirea complexă a apelor (ex. barajul de la Răstolița).
- Dezvoltarea sistemului de monitoring a calității apei.
- Folosirea apei la potențialul ei de regenerare calitativă.
- Asigurarea alimentării cu apă, canalizării și epurării apelor uzate pentru toate centrele populate cu mai mult de 2.000 locuitori.

I.4.4. Problema de mediu: calitatea necorespunzătoare a solului și impactul fenomenelor naturale și antropice extreme

Obiective pe termen mediu:

- Reducerea suprafețelor de teren afectate de poluări istorice cu 50%.
 - Reducerea surselor de poluare a solului de proveniență agricolă.
 - Ameliorarea calității solului, pentru creșterea capacității de producție și redarea în circuit agricol sau forestier.
 - Reducerea suprafețelor afectate de alunecări de teren.
 - Reducerea pierderilor ce pot apare în caz de inundații.
 - Diminuarea eroziunii solului prin amenajarea bazinelor hidrografice.
 - Valorificarea produselor secundare din agricultură prin compostare.
- Reducerea riscurilor de accidente în caz de fenomene meteorologice nefavorabile la baturile de reziduuri ale SC BICAPA SA și la iazul batal de 32 ha a SC AZOMUREȘ SA.

Obiective pe termen lung:

- Decontaminarea solului afectat de poluare în zona

batalurilor de reziduuri ale SC BICAPA SA și la iazul batal de 32 ha a SC AZOMUREȘ SA.

- Amenajarea eficientă a teritoriului în concordanță cu principiile protecției mediului.

Dezvoltarea sistemului de monitoring a calității solului.

I.4.5. Problema de mediu: degradarea naturii

Obiective pe termen mediu:

- Mărirea suprafeței ariilor protejate
- Construirea rețelei Natura 2000
- Îmbunătățirea managementului ariilor protejate
- Reconstrucție ecologică a unor suprafețe degradate

Obiective pe termen lung:

- Alinierea la prevederile Convențiilor internaționale de mediu, prin programe speciale pentru conservarea biodiversității și protecția naturii.
- Folosirea resurselor naturale regenerabile la capacitatea lor de refacere (faună, floră, păduri).

I.4.6. Problema de mediu: gospodărirea deșeurilor

Obiective pe termen mediu:

- Extinderea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor de la populație.
- Reciclarea a 25% din greutatea totală a deșeurilor din ambalaje generate până în 2007.
- Reducerea cu 25% față de 1995 a cantității de deșeuri biodegradabile menajere și asimilabile, depozitate în rampele de deșeuri până în 2007.
- Realizarea depozitelor de deșeuri zonale și a stațiilor de transfer aferente.
- Asigurarea unor facilități pentru eliminarea deșeurilor periculoase și spitalicești.

Obiective pe termen lung:

- Abordarea aspectelor legate de cantitățile mari de deșeuri într-o manieră care să conducă la ruperea relației de proporționalitate existente între creșterea economică și generarea de deșeuri.
- Recuperarea, în măsura posibilităților, a materialelor și energiei conținute în deșeurile a căror generare nu

se poate evita.

- Stabilirea unui sistem de gestionare a deșeurilor, integrat geografic și tehnologic care să includă cele mai bune tehnici / tehnologii care nu impun cheltuieli excesive;

- Crearea condițiilor pentru ca deșeurile să fie reciclate /recuperate sau eliminate fără a pune în pericol sănătatea umană și fără a utiliza procedee sau metode care ar putea dăuna mediului.

I.4.7. Problema de mediu: capacitatea instituțională redusă în adresarea problemelor de mediu

Obiective pe termen mediu:

- Crearea unui cadru organizatoric favorabil pentru integrarea aspectelor de mediu în planificarea dezvoltării economico-sociale a comunităților.
- Revizuirea PUG-urilor și PAT-urilor.
- Îmbunătățirea sistemului de monitoring a factorilor de mediu în județul Mureș.

Obiective pe termen lung:

- Integrarea aspectelor de mediu în toate deciziile de planificare a teritoriului, urbanism și dezvoltare economico-socială.

I.4.8. Problema de mediu: fonduri insuficiente pentru adresarea problemelor mediului

Obiective pe termen mediu:

- Îmbunătățirea capacității de absorbție a fondurilor de preaderare pentru soluționarea problemelor de mediu.
- Implicarea mai activă a sectorului privat în soluționarea problemelor de mediu.

Obiective pe termen lung:

Crearea unor structuri permanente, funcționale care să asigure asistență celor interesați în identificarea și accesarea fondurilor necesare abordării problemelor de mediu.

I.4.9. Problema de mediu: informare deficitară în ceea ce privește protecția mediului

Obiective pe termen mediu:

- Stabilirea unor strategii și acțiuni comune administrație, ONG-uri, autorități, agenți economici pentru sensibilizarea comunității la problemele de mediu în scopul responsabilizării și stimulării unor acțiuni voluntare.
- Crearea unor structuri pentru diseminarea strategiilor și planurilor locale de dezvoltare durabilă și protecție a mediului.
- Dezvoltarea unui grup de voluntari de mediu, care să se implice în informarea și educarea comunității referitor la protecția mediului.

Obiective pe termen lung:

- Creșterea gradului de implicare voluntară a membrilor comunității în abordarea problemelor de mediu

I.5. OBIECTIVE ÎN DOMENIUL AGRICULTURII

Obiectivele dezvoltării durabile ale agriculturii județului Mureș țin cont de schimbările majore care au avut loc în ultimii ani.

Programul de dezvoltare durabilă a mediului rural trebuie să asigure formarea și integrarea în agricultură a tinerilor de la sate, care au vocație pentru această ramură. Urbanizarea satelor prin realizarea infrastructurii adecvate, drumuri de acces, apă, canalizare, condiții de locuit, acces la internet, posibilități de agrement, comerț civilizat și altele constituie condiții obligatorii în vederea stabilizării generațiilor tinere și refacerea intelectualității satelor.

Pe lângă o activitate agricolă foarte eficientă, se impune creșterea potențialului economic al localităților rurale prin crearea unor condiții favorabile în vederea realizării unor venituri alternative, din activități neagricole, cum ar fi: agroturismul, activități de artizanat și meserii tradiționale, diverse servicii legate de agrement și alte domenii.

Obiectivul general strategic de dezvoltare durabilă pentru agricultură este realizarea unui nivel tehnologic care asigură atingerea unor parametri cantitativi și calitativi, în măsură să garanteze în mediul rural condiții pentru un trai decent, comparabil cu cel din

mediul urban, conservarea și regenerarea mediului ambiant, contribuind la stoparea depopulării zonelor defavorizate.

Obiectivele dezvoltării rurale vor fi realizate cu respectarea următoarelor principii:

- să producă schimbări majore în privința nivelului de cultură și de atitudine în rândul populației rurale, față de utilizarea resurselor naturale (sol, animale, resurse de apă, floră și faună);
 - întărirea capacității instituționale la nivel de județ (DADR, Agenția de plăți, birouri SAPARD, instituții de profil agricol) și în teritoriu (centre agricole, centre de consultanță, servicii publice de cadastru, circumscripții veterinare, formațiuni de prestări servicii etc.) cu scopul satisfacerii cerințelor formulate de comunitățile locale;
 - crearea unei rețele de comunicații interurbane, asigurând fluxul de informații către mediul rural și în direcția organelor județene;
 - îmbunătățirea managementului resurselor agricole, în scopul eficientizării activității din agricultură; utilizarea mecanismelor de piață pentru o mai bună integrare a mediului rural în schimbul de valori materiale;
 - dezvoltarea activităților neagricole, generatoare de venituri în mediul rural și lărgirea sferei serviciilor cu scopul absorbirii forței de muncă disponibilizată, ca urmare a creșterii productivității muncii în agricultură;
 - analiza gradului și eficienței utilizării terenurilor agricole, în strictă corelație cu mijloacele și capacitățile tehnice avute la dispoziție;
 - identificarea nevoilor și posibilităților comunităților locale, stabilirea preabilității culturilor și a speciilor de animale în fiecare zonă, sincronizarea posibilităților de producție cu cerințele pieței;
 - practicarea unor forme noi de agricultură în zonele cu risc ecologic major, cu scopul conservării biodiversităților existente, asigurând protecție maximă mediului ambiant;
 - promovarea tehnologiilor agricole, care contribuie la stoparea fenomenelor de poluare și degradare a solurilor;
- asigurarea transparenței și accesul nelimitat la informații de interes local și general.

I.5.1. Dezvoltarea infrastructurii în agricultură și în mediul rural: căi de comunicație

- Rețea de drumuri județene reabilitate și modernizate, cu acces la toate centrele comunale (conform Programului Consiliului Județean Mureș);
- Rețea de drumuri comunale, asfaltate sau pietruite care asigură legături bune între satele componente;
- Sistematizarea localităților rurale, dezvoltarea rețelei stradale prevăzută cu trotuare și șanțuri pentru dirijarea apelor pluviale;
- Sistematizarea terenurilor agricole, tarlalizare, comasare, rețea de drumuri de exploatație.

I.5.2. Solul

- Menținerea și îmbunătățirea calității solurilor de folosință agricolă;
- Programe concrete pentru corectarea acidității solurilor pe o suprafață de 23.800 ha, soluri puternic acide (microzone pedoclimatice IV.M – 80, III D-BP) și 68.523 ha terenuri moderat acide;
- Corectarea carenței de elemente nutritive din terenurile agricole, prin aplicarea unor fertilizări bazate pe analize agrochimice după cum urmează:

- carență de azot pe 55.837 ha;
- carență de fosfor solubil pe 247.737 ha,

61% din suprafețele agricole.

- Combaterea compactării secundare ale terenurilor pe o suprafață de 15.000 ha, așezată în microzona preluvosolurilor;
- Aplicarea unor măsuri agrotehnice de protejare a terenurilor în pantă și combaterea eroziunii de suprafață pe cele 55.480 ha afectate. Măsuri de împădurire a suprafețelor afectate de eroziune de adâncime pe o întindere de 2.330 ha;
- Programe locale pentru limitarea contaminării solurilor și restrângerea terenurilor afectate prin:

- lucrări de excavație – balastiere: 159 ha
- deponii halde, steril și gunoaie: 178 ha

- poluarea terenurilor cu substanțe purtate de aer: 2.000 ha

- Valorificarea superioară a potențialului agropedologic, prin măsuri de comasare a terenurilor și tarlalizări. Cele 810 exploatații agricole de mărime comercială însumează 41.400 ha teren, ceea ce reprezintă doar 19% din suprafața arabilă a județului.

I.5.3. Apa

- Finalizarea construirii și punerea în valoare a marilor acumulări de interes național de pe teritoriul județului (Bezid, Miercurea Nirajului, Stânceni);
- Regularizări de cursuri de apă, îndiguiri și lucrări de prevenire a inundațiilor;
- Lucrări de desecare și eliminare a excesului temporar de apă de pe terenurile agricole;
- Dezvoltarea și extinderea sistemelor mari de alimentare cu apă a zonelor rurale;
- Alimentări locale de apă;
- Canalizarea localităților din mediul rural – stații de epurare a apelor uzate;
- Protejarea apelor de suprafață și subterane de poluare datorită activităților adverse bunelor practici agricole.

I.5.4. Activitatea de producție în agricultură

- Menținerea suprafețelor arabile mecanizabile, pentru cultivarea speciilor și soiurilor de plante, care asigură eficiență economică maximă în fiecare zonă și schimbarea destinației terenurilor conform pretabilității (pajiști, plantații, culturi silvice);
- Formarea de exploatații agricole familiale, de dimensiuni variabile între 50 – 100 ha, pe terenuri organizate, comasate – condiții obligatorii pentru eficientizarea activității în agricultură;
- Ferme zootehnice familiale, deservite de un număr mic de personal (1 – 2 familii) cu condiții de muncă foarte bune și cu eficiență economică atractivă; Promovarea produselor cu specific local, cu denumire de origine geografică și, la unele produse, cu origine controlată;
- Extinderea ariei geografice și paletei produselor ecologice obținute, în perspectiva valorificării pe piețele Uniunii Europene;
- Introducerea în zonele defavorizate ale județului a unor activități alternative, generatoare de venituri (cultivarea ciupercilor, acvacultură, sericicultură etc.);
- Dezvoltarea serviciilor specializate pentru agricultură, fie pe varianta cercurilor de mașini, fie pe varianta agenților economici specializați pe diverse domenii (lucrări de mecanizare, chimizare, recoltare, depozitare, etc.).

I.5.5. Turismul rural

- Dezvoltarea unor unități agroturistice în zonele cele mai atractive ale județului (zona montană și

submontană, văile râurilor, satele depopulate etc.) bazate pe oferte de servicii specifice locului;

- Atragerea unui număr cât mai mare de turiști în sfera turismului rural, prin servicii de calitate și prin îmbunătățirea activității de marketing;
- Revitalizarea activităților de artizanat și meserii tradiționale, în scopul promovării produselor locale și prin agroturism;
- Punerea în valoare a construcțiilor cu arhitectură istorică din mediul rural și includerea lor în oferta de servicii turistice (cetăți, schituri, biserici, mănăstiri, castele etc.).

I.5.6. Protecția mediului

- Protejarea mediului înconjurător, prin aplicarea unor tehnologii agricole compatibile, respectând prevederile „bunelor practici în agricultură”;
- Împiedicarea poluării solurilor cu nitrați și nitriți ca urmare a creării marilor aglomerații de animale (îngrășătorii industriale de porci și bovine, complexe avicole);
- Recircuitarea deșeurilor organice din agricultură, folosind metoda compostării;

- Elaborare de strategii unitare cu privire la gestionarea deșeurilor, introducând și în mediul rural metoda colectării selective pe sortimente (sticlă, materiale plastice, metale etc.);
- Lichidarea depozitelor clandestine de deșeuri și conectarea sistemului de colectare la groapa ecologică zonală Ungheni;
- Promovarea diverselor forme de educație și informare în rândul elevilor și adulților din mediul rural, în scopul realizării unor atitudini și norme morale pentru mediul nepoluat.

I.5.7. Resurse umane

- Reducerea numerică a forței de muncă ocupată în agricultură, ca urmare a ridicării gradului de dotare tehnică și creșterea productivității muncii;
- Extinderea paletei de oferte pentru calificare și recalificare a forței de muncă disponibilizate;
- Cursuri de calificare pentru activități neagricole și pentru sfera serviciilor, prin antrenarea tuturor furnizorilor de formare profesională (OJCA, AGROM-RO, AAMR, instituții de învățământ de specialitate).

II. PLANUL JUDEȚEAN DE ACȚIUNE

1. CONSIDERAȚII GENERALE

Planul Local de Acțiune (PLA) - ca instrument de planificare și implementare - conține un set de politici pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat, în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie. Termenul de realizare a planului județean de acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă (SLDD).

Planul de acțiune este procesul participativ de dezvoltare a unui plan relativ scurt, care utilizează resurse disponibile pentru a atinge obiective limitate, de obicei într-o zonă bine definită.

Avantajul său principal este posibilitatea realizării pe termen scurt. Prin natura sa, planul este inovativ și flexibil. O problemă o poate constitui lipsa sprijinului specific legal, dacă nu este legat de un plan legiferat; un alt potențial pericol este rezolvarea de tip ad-hoc.

Planul de acțiune are următoarele caracteristici de bază:

- Este orientat către implementare;
- Acționează pentru a aborda problemele într-un cadru temporal bine stabilit;
- Se referă la o zonă bine definită;
- Este inovativ, anti-rutină;
- Trebuie asumat de către cei implicați;
- Problema abordată trebuie să fie una legitimă;
- Se referă la resurse realiste, disponibile;
- Cei implicați pot învăța din proces.

Periodic, PLA va fi revizuit, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

2. PRINCIPII ȘI CONDIȚII

Planul Local de Acțiune se adresează comunității locale, drept pentru care măsurile, numărul acestora și prioritizarea lor, precum și mecanismele instituționale de aplicare trebuie să țină seama de interesele acestei comunități.

În PLA orice măsură ce se concretizează într-un program, sub-program ori proiect va ține cont de următoarele aspecte:

- concordanța între țintele fixate în programe, sub-programe, proiecte cu obiectivele generale cuprinse în Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă;
- existența unor resurse financiare limitate, care determină modalitatea de finanțare și mecanismele juridice pe care se întemeiază un program, sub-program sau proiect;
- evitarea efectului de evicțiune, având în vedere resursele limitate; autoritatea publică locală va evalua permanent oportunitatea realizării unei investiții, nu numai în raport cu resursele sale financiare prezente, ci și cu cele viitoare, dar și cu opțiunile populației, astfel încât să încurajeze responsabilitatea comunitară și individuală, precum și parteneriatul în realizarea unui proiect de dezvoltare locală;
- gradul de popularizare (cunoaștere publică) prin diseminarea informației în rândul comunității locale, care presupune existența mecanismului de dezbateri și consultări publice;
- implicarea părților interesate în realizarea unui program, sub-program sau proiect;
- norme de reglementare și autoreglementare. Autoritatea locală va avea în vedere că sunt situații în care organizațiile nonprofit sau asociațiile profesionale își pot fixa reguli pe baze voluntare, în situația realizării unui proiect fără intervenția autorității publice prin reglementări. De aceea, este bine să se evite suprareglementarea.

3. MĂSURI DE ÎNTĂRIRE A CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE

Pentru atingerea obiectivelor propuse, s-a urmărit întărirea capacității instituționale la toate nivelele de decizie și execuție, asigurându-se un cadru legislativ pe măsură, prin Legea nr. 339/2004 – Lege -cadru privind descentralizarea. Observăm întărirea puterii și rolului administrației publice locale în scopul

dezvoltării economico-sociale durabile a unităților administrativ-teritoriale. Descentralizarea reprezintă, așadar, procesul transferului de autoritate și responsabilitate administrativă și financiară de la nivel central la nivel local. Aceasta presupune nu doar implicarea propriilor resurse financiare, ci și atragerea de resurse financiare suficiente realizării investițiilor necesare procesului de dezvoltare durabilă în toate domeniile de activitate și nu doar în cel social.

S-a urmărit ca, în interiorul administrației publice să se acționeze în sensul producerii unor schimbări de profunzime a mentalității și atitudinii funcționarilor publici față de relația cetățean-administrație, ca o condiție a creșterii credibilității administrației publice locale, sens în care au fost elaborate următoarele acte normative: Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici și altele.

II.3.1. Pregătirea și perfecționarea resurselor umane

Se are în vedere și ridicarea nivelului de pregătire și specializare a resurselor umane din cadrul administrațiilor publice, aceasta concretizându-se prin HG nr. 1083/2004 privind organizarea și funcționarea Institutului Național de Administrație și a centrelor regionale de formare continuă pentru administrația publică locală, HG nr. 1362/2004 privind înființarea Centrului Informatic Național al Ministerului Administrației și Internelor și operaționalizarea Sistemului de administrație și altele, urmărindu-se specializarea resurselor umane și identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, precum și reanalizarea cadrului de alocare a atribuțiilor și responsabilităților.

Din punctul de vedere al activității de protecția mediului, obiectivul principal este realizarea unui sistem de management a resurselor umane mai eficient, care să permită responsabilizarea și stimularea angajaților pentru a atinge obiectivele de mediu ale administrației publice locale în deciziile pe care le iau prin: evaluarea sistemului actual de management al resurselor umane la nivelul administrației publice locale, din perspectiva capacității de răspuns la problemele de mediu,

II.3.3. Parteneriate

Identificarea schimbărilor necesare și a resurselor necesare pentru implementarea schimbărilor, Implementarea unui sistem de management a resurselor umane mai eficient, care să permită responsabilizarea și stimularea angajaților pentru a atinge obiectivele de mediu ale administrației publice locale în deciziile pe care le iau, Instruire și schimb de experiență cu unități similare din țară și străinătate, Organizarea în cadrul fiecărei autorități publice locale a unei biblioteci tehnice cuprinzând cele mai importante publicații, cărți, broșuri, reviste, posibilitate acces internet, în domeniul managementului de mediu, managementului administrației locale, dezvoltare durabilă, sisteme de prevenire a poluării, cele mai bune tehnici.

În domeniul agriculturii, pentru atingerea obiectivelor propuse se impune calificarea și perfecționarea forței de muncă din mediul rural. Prin îmbunătățirea nivelului tehnicii și tehnologiilor din agricultură, în perioada următorilor 10 ani va scădea spectaculos procentul forței de muncă activă. Drept urmare se impune reconversia – recalificarea resurselor umane disponibilizate și orientarea lor către sfera terțiară (servicii).

Principalele forme de calificare și perfecționare se vor orienta în următoarele direcții:

Cursuri de bază pentru calificarea în meseria de Cursuri pentru gospodine;
Cursuri pentru formarea managerilor de agroturism
Cursuri de calificare pentru practicarea diverselor meserii tradiționale pentru mediul rural;
Cursuri pentru calificarea muncitorilor din sfera serviciilor agricole;
Cursuri pentru calificarea agricultorilor pentru practicarea agriculturii biologice.

II.3.2. Studii și proiecte

Întărirea capacității instituționale, precum și obiectivele dezvoltării durabile identificate, nu se pot concretiza în lipsa unor proiecte și studii de dezvoltare. S-a luat atunci decizia la nivelul legislativului și executivului localităților din județul Mureș, de a trece la elaborarea într-un ritm accelerat a studiilor și planurilor necesare fundamentării dezvoltării serviciilor sociale. Dintre acestea, în perioada imediat următoare sunt prevăzute a se realiza diverse sondaje și statistici privind necesitățile comunităților.

MUREȘ

La nivelul județului Mureș se pune un mare accent pe dezvoltarea durabilă în toate domeniile de activitate. S-au încheiat parteneriate public-privat și public-public, ceea ce demonstrează întărirea capacității instituționale. Dintre cele mai importante parteneriate realizate la nivelul autorităților administrației publice locale din județul Mureș, amintim:

Parteneri	Domeniul	Tipul parteneriatului
Primăria municipiului Sighișoara Fundația "Veritas" Sighișoara	Înființarea, organizarea și funcționarea unui centru de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Public - privat
Primăria municipiului Târnăveni Asociația Umanitară "Marga"	Înființarea, organizarea și funcționarea unui centru de servicii comunitare pentru persoane în vârstă Târnăveni	Public - privat
Primăria orașului Luduș O.N.G."Caritas Metropolitan Greco-Catolic",Blaj,filiala Luduș	Înființarea, organizarea și funcționarea unei "Cantine Sociale"	Public – privat
Primăria orașului Luduș Consiliul Județean Mureș Dircția Muncii și Solidarității Sociale	Înființarea , organizarea și funcționarea "Centru de servicii la domiciliu pentru persoane vârstnice"	Public - public
Primăria comunei Glodeni Fundația "Sfânta Elisabeta"	Servicii de protecție a persoanelor vârstnice	Public - privat
Primăria comunei Păsăreni Asociația Diakonos – cămin de bătrâni	Funcționarea unui cămin pentru persoane vârstnice	Public - privat
Primăria comunei Păsăreni Asociația Tiboldi – cabinet medical	Servicii de îngrijire medicală a persoanelor vârstnice	Public - privat

4. PROIECȚIA FINANCIARĂ

Nr. crt.	VENITURI	Realizat 2004	Buget 2005	Estimări 2006	Estimări 2007	Estimări 2008	Estimări 2009
1	VENITURI PROPRII	1.642.697.300	2.169.692.064	2.386.661.270	2.761.108.465	2.899.163.888	3.044.122.082
1.1	Venituri curente	654.791.900	965.690.582	1.062.259.640	1.343.998.720	1.411.198.656	1.481.758.589
1.2	Venituri din capital	82.131.600	127.877.177	140.664.895	150.511.437	158.037.009	165.938.860
1.3	Cote defalcate din impozitul pe venit	661.383.300	801.381.729	881.519.902	943.226.295	990.387.610	1.039.906.990
1.4	Sume alocate de consiliul județean pentru echilibrarea bugetelor locale	244.390.500	274.742.576	302.216.834	323.372.012	339.540.613	356.517.643
2	Prelevări de la bugetul de stat	2.002.484.100	2.146.271.000	2.360.898.100	2.526.160.967	2.652.469.015	2.785.092.466
2.1	Sume defalcate din TVA	1.338.104.000	1.509.806.000	1.660.786.600	1.777.041.662	1.865.893.745	1.959.188.432
2.3	Sume defalcate pe venit pentru bugetele locale	664.380.100	636.465.000	700 .111.500	749.119.305	786.575.270	825.904.034
3	Subvenții	265.292.145	176.194.482	193.813.930			0
4	Donații și sponsorizări	5.853.452	15.545.714	17.100.285	18.297.305	19.212.171	20.172.779
5	Încasări din rambursarea împrumuturilor acordate	52.537.003	3.092.883	3.402.171	3.640.323	3.822.339	4.013.456
6	TOTAL	3.968.864.000	4.510.796.143	4.961.875.757	5.309.207.060	5.574.667.413	5.853.400.784

Nr. crt.	CHELTUIELI	Realizat 2004	Buget 2005	Estimări 2006	Estimări 2007	Estimări 2008	Estimări 2009
1	Autorităţi publice	390.396.200	566.165.252	622.781.777	666.376.502	699.695.327	734.680.093
1.1	Cheltuieli social-culturale	2.279.408.058	2.496.523.472	2.746.175.819	2.938.408.127	3.085.328.533	3.239.594.960
1.2	Învăţământ	1.451.431.100	1.593.441.110	1.752.785.221	1.875.480.186	1.969.254.196	2.067.716.906
1.3	Sănătate	32.771.858	28.011.275	30.812.403	32.969.271	34.617.734	36.348.621
1.4	Culturî, religie şi acţiuni privind activitatea sportivă şi de tineret	235.097.600	293.203.731	322.524.104	345.100.791	362.355.831	380.473.623
1.5	Asistenţă socială, alocaţii, pensii, ajutoare şi indemnizaţii	560.107.500	581.867.356	640.054.092	684.857.878	719.100.772	755.055.811
2	Servicii şi dezvoltare publică şi locuinţe	677.893.500	547.741.880	602.516.068	644.692.193	676.926.802	710.773.143
3	Medii şi ape		83.828.956	92.211.852	98.666.681	103.600.015	108.780.016
4	Agricultură şi silvicultură	8.775.414	11.657.528	12.823.281	13.720.910	14.406.956	15.127.304
5	Transporturi şi comunicaţii	441.411.600	582.522.931	640.775.224	685.629.490	719.910.964	755.906.512
6	Alte acţiuni economice	630.933	4.716.840	5.188.524	5.551.721	5.829.307	6.120.772
7	Alte acţiuni	35.753.501	86.918.211	95.610.032	102.302.734	107.417.871	112.788.765
8	Fonduri de garantare şi redistribuire		28.000.000	30.800.000	32.956.000	34.603.800	36.333.990
9	Plăţi de dobânzi şi alte cheltuieli	12.065.924	16.180.441	17.798.485	19.044.379	19.996.598	20.996.428
10	Rambursări de împrumuturi	19.130.946	26.922.000	29.614.200	31.687.194	33.271.554	34.935.131
11	Fonduri de rezerva	103.397.924	59.618.632	65.580.495	70.171.130	73.679.686	77.363.671
12	TOTAL	3.968.864.000	4.510.796.143	4.961.875.757	5.309.207.060	5.574.667.413	5.853.400.784

5. OBIECTIVE SPECIFICE ^{a1} PROIECTE IDENTIFICATE

Următoarele obiectivele specifice decurg din obiectivele generale identificate în Strategia Județeană de Dezvoltare Durabilă.

Obiectiv specific	Titlul proiectului	Valoarea estimativă	Durata	Parteneriat	Finanțare	Instituțiile / Departamentele responsabile	Monitorizare / Evaluare
1. Dezvoltarea infrastructurii locale și județene (transport, mediu, reabilitare urbană, utilități publice, infrastructură socială – școli, spitale etc.)							
1.1. Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport și comunicații							
Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport rutier	Varianta de ocolire a municipiului Târgu Mureș-tronsonul Târgu Mureș-Livezeni-Ernei	18.200.000 €	3 ani	Ministerul Transportului și Turismului Autorități publice locale	Buget de stat	Ministerul Transportului și Turismului	Ministerul Transportului și Turismului Autorități publice locale
	Varianta de ocolire - Centura municipiului Târgu Mureș pentru devierea traficului pe relația SE-NE	4.000.000 €	2 ani	Consiliul Local Târgu Mureș	Fondul Național Fondul PHARE Consiliul Local Târgu Mureș	Consiliul Local Târgu Mureș	Consiliul Local Târgu Mureș
	Varianta de ocolire a municipiului Reghin din DN 15 la km 99+200, ocolește localitatea Apalina, intersectează DN 16 la km 89+200, ocolește municipiul pe la nord-vest și revine în DN 15 la km 110+500	26.000.000 €	3 ani	Ministerul Transportului și Turismului Consiliul Local Reghin	Buget de stat	Consiliul Local Reghin	Ministerul Transportului și Turismului Consiliul Local Reghin
	Reabilitare primară a DN 15 Târgu Mureș-Toplița (100 km)		3 ani	Ministerul Transportului și Turismului Autorități publice locale	Ministerul Transportului și Turismului	Ministerul Transportului și Turismului	Ministerul Transportului și Turismului Autorități publice locale
	Reabilitare și modernizare sistemului rutier DJ 142C, limită de județ Sibiu-Coroisânmartin (DJ 142)	2.821.751,67€	2 ani	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Fondul Național Fondul PHARE Consiliul Județean Mureș	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Consiliul județean Mureș

Obiectiv specific	Titlul proiectului	Valoarea estimativă	Durata	Parteneriat	Finanțare	Instituțiile / Departamentele responsabile	Monitorizare / Evaluare
	Reabilitare și modernizare sistem rutier pe drumurile județene DJ 107 și DJ 107D	6.900.000 €	2 ani	Consiliul Județean Mureș Consiliul Județean Alba	Fondul Național Fondul PHARE Consiliul Județean Mureș Consiliul Județean Alba	Consiliul Județean Mureș Consiliul Județean Alba	Consiliul Județean Mureș Consiliul Județean Alba
	Reabilitare drumuri urbane în stațiunea Sovata	3.600.000 €	2 ani	Consiliul județean Mureș Consiliul local Sovata	Fondul Național Fondul PHARE Consiliul local Sovata	Consiliul județean Mureș Consiliul local Sovata	Consiliul județean Mureș Consiliul local Sovata
	Eliminare pasaje de nivel pe DN 15 km 96 -101 la Periș-Petelea cu variantă de drum	285.000 €	1 an	Ministerul Transportului și Turismului Consiliul județean Mureș	Buget de stat	Ministerul Transportului și Turismului	Ministerul Transportului și Turismului Consiliul județean Mureș
	Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea drumuri județene	56.000.000 €	7 ani	Consiliul județean Mureș	Consiliul Județean Mureș Fonduri atrase	Consiliul județean Mureș	Consiliul județean Mureș
	Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea drumuri comunale	63.700.000 €	7 ani	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Fonduri SAPARD Consiliul Județean Mureș Fonduri atrase Consiliile locale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale
Dezvoltarea și modernizarea Aeroportului Târgu Mureș-Vidrasău	- Redimensionarea suprafețelor de mișcare, prin extinderea pistei	2.600.000 €	2-5 ani	Consiliul județean Mureș	Consiliul județean Mureș	Consiliul județean Mureș RA Aeroportul Târgu Mureș – Vidrasău	Consiliul județean Mureș Ministerul Transportului și Turismului
	- Modernizarea echipamentelor de iluminat suprafețe de mișcare – balizaj	5.800.000 €		Ministerul Transportului și Turismului Consiliul Local Târgu Mureș	Ministerul Transportului și Turismului Consiliul Local Târgu Mureș		
	- Extinderea aerogării cu pavilion flux internațional	940.000 €			Fonduri atrase		
	- Construire zonă cargo	4.300.000 €					

1.2. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare și de protecția mediului							
Îmbunătățirea rețelelor de alimentare cu apă potabilă	Sisteme zonale de alimentare cu apă (Târnava Mică, Miercurea Nirajului, Gurghiu, Voivodeni, Luduș-Zau de Câmpie, Valea Lechinței)	88.886.164 €	5 ani	Consiliul județean Mureș Consiliile locale Agenți economici	Consiliul județean Mureș Consiliile locale Agenți economici Fonduri structurale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale
	Alimentare cu apă a satelor din județul Mureș prin credit guvernamental	14.250.000 €	5 ani	Consiliul județean Mureș Consiliile locale Agenți economici	Consiliul județean Mureș Credit guvernamental	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale
	Sistem regional de alimentare cu apă potabilă a localităților situate în aval de acumulara Zetea	61.321.775 €	5 ani	Consiliul județean Mureș Consiliul județean Harghita Consiliul județean Sibiu	Consiliul județean Mureș Consiliul județean Harghita Consiliul județean Sibiu Fonduri atrase	Consiliul județean Mureș Consiliul județean Harghita Consiliul județean Sibiu	Consiliul județean Mureș Consiliul județean Harghita Consiliul județean Sibiu
	Reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă din județul Mureș –program SAMTID	6.039.597 €	5 ani	Consiliul județean Mureș Asociația Orașelor mici și Mijlocii din Județul Mureș	Consiliul județean Mureș Fonduri PHARE	Consiliul județean Mureș Asociația Orașelor mici și Mijlocii din Județul Mureș	Consiliul județean Mureș Asociația Orașelor mici și Mijlocii din Județul Mureș
Dezvoltarea rețelelor de canalizare din județul Mureș	Canalizare în orașele nou înființate: Miercurea Niraj, Sărmașu, Ungheni, Sângeorgiu de Pădure	6.500.000 €	3 ani	Consiliul județean Mureș Consiliile locale Agenți economici	Consiliul județean Mureș Consiliile locale Fonduri atrase	Consiliul județean Mureș Consiliile locale	Consiliul județean Mureș Consiliile locale

MUREȘ

2. Sprijinirea afacerilor							
2.1. Crearea și dezvoltarea IMM-urilor în sectorul productiv și de servicii							
Dezvoltarea IMM-urilor	Centru de servicii pentru cluster-ul de prelucrare a lemnului și a mobilei	2.000.000 €	3 ani	Consiliul Județean Mureș Centrul Român de Politici Economice Agenția de Dezvoltare Regională a Landului Niederösterreich Regiunile Lombardia, Abruzzo, Marche și Friuli-Venezia-Giulia din Italia Agenți economici	Consiliul județean Mureș Fonduri atrase	Consiliul județean Mureș	Consiliul județean Mureș
2.2. Sprijinirea cercetării, a transferului de tehnologic și dezvoltarea rețelelor informaționale pentru afaceri							
Relansarea activităților de cercetări aplicative, consiliere în inginerie, economie, legislație	Centru de Cercetare, Inovare și Transfer de Tehnologie	2.100.000 €	3 ani	Universitatea Petru Maior Consiliul Județean Mureș Universitatea Sapientia Universitatea de Medicină și Farmacie Mureș Agenți economici	Consiliul județean Mureș Fonduri atrase	Consiliul județean Mureș	Consiliul județean Mureș
3. Dezvoltarea turismului							
Dezvoltarea și diversificarea ofertei turistice	Amenajare platou Breite ca rezervație naturală	50.000 €		Consiliul local	Buget local Alte surse de finanțare	Consiliul local Sighișoara	Consiliul local Sighișoara

Amenajarea băilor de nămol Alunei - Târnăveni	1.300.000 €	8 ani		buget local alte surse	Consiliul local	Primăria municipiului Târnăveni
Amenajarea brațului mort al râului Târnava Mică în zona Cuștelnic	50.000 €	3 ani	Consiliul local Târnăveni Agenția Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi (AJVPS)	buget local resurse AJVPS	Consiliul local Târnăveni AJVPS	Primăria municipiului Târnăveni
Amenajarea pădurii „Trei Brazi” ca zonă de odihnă și recreere	25.000 €	4 ani	Direcția Silvică Mureș Consiliul local	buget local resurse Direcția Silvică Mureș	Consiliul local Târnăveni Direcția Silvică Mureș	Primăria municipiului Târnăveni
Amenajarea unui parc municipal pe albia părăsită a râului Mureș în aval de deșeu canalului Turbinei	330.000 €		Primăria municipiului Târgu Mureș	buget local: 10% surse externe: 90%	Primăria municipiului Târgu Mureș	Primăria municipiului Târgu Mureș
Extinderea Complexului de Agrement și Sport „Mureșul”	1.130.000 €		Parteneriat tip public - privat	buget local: 40% surse externe: 60%	Primăria municipiului Târgu Mureș – Direcția tehnică	Primăria municipiului Târgu Mureș – Direcția tehnică
Programul „Transilvania Club”	100.000 €	5 ani	Primăria municipiului Târgu Mureș Autoritățile locale interesate	Primăria municipiului Târgu Mureș Fonduri atrase	Primăria municipiului Târgu Mureș Consiliul județean Mureș	Primăria municipiului Târgu Mureș Consiliul județean Mureș
Realizarea unui program de investiții vizând reabilitarea rezervației naturale de bujori de stepă de la Zau de Câmpie	400.000 €	1 an				
Dezvoltarea zonei turistice salinare Sovata - Praid	5.000.000 €	3 ani	Consiliul județean Mureș Consiliul județean Harghita			
Valorificarea potențialului cinegetic și piscicol pe axa Ozd-Luduș-Șăulia	500.000 €	3 ani				
Sârmașu, un centru balnear în județul Mureș	400.000 €	3 ani				

Protejarea și conservarea patrimoniului istoric	Reabilitarea turnurilor: Cositorarilor, Cojocarilor, Măcelarilor și a zidului cetății	17.000 €/an		primăria municipiului Sighișoara Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș	- se caută surse de finanțare		Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș
	Revitalizarea Cetății Medievale	3.700.000 \$		Primăria municipiului Târgu Mureș	- buget local: 20% - surse externe: 80%	Administrația cetății	Primăria municipiului Târgu Mureș Administrația cetății
4. Fondul imobiliar							
Dezvoltarea fondului imobiliar	Edificarea cartierului de locuințe unifamiliale pentru cetățenii orașului Luduș	3.000.000 €	3 ani	Firmă privată în domeniul construcțiilor Primăria Orașului Luduș	Fonduri atrase din finanțări nerambursabile Firmă privată în domeniul construcțiilor or	Firmă privată în domeniul construcțiilor	Firmă privată în domeniul construcțiilor
	Construirea pentru tineri a două noi blocuri de locuințe în orașul Luduș	1.500.000 €	3 ani	Primăria Orașului Luduș Agenția națională pentru locuințe	ANL Buget local	Autorități ale administrației publice locale	Autorități ale administrației publice locale
	Construirea de locuințe pentru tineri în orașul Sârmașu	1.000.000 €	2 ani				
	Construirea unui nou cartier de locuințe: cartierul Belvedere, municipiul Târgu Mureș	50.508.258 €	5 ani		Bugete locale	Primăria municipiului Târgu Mureș	Primăria municipiului Târgu Mureș
	Construirea de locuințe pentru tineri în municipiul Târgu Mureș (4 blocuri)	2.650.000 €	5 ani	Primăria municipiului Târgu Mureș ANL	Bugetele locale Surse ANL	Primăria municipiului Târgu Mureș	Primăria municipiului Târgu Mureș
	Bloc de locuințe cu 25 apartamente în Aleea Gării - Târnăveni	407.672 €	3 ani	Primăria municipiului Târnăveni ANL	Bugetul local ANL	ANL Primăria municipiului Târnăveni	ANL Primăria municipiului Târnăveni

Construirea de locuințe sociale	Construirea de locuințe sociale pentru romi în Valea Rece, lângă municipiul Târgu Mureș	550.000 €	5 ani		Bugetul local	Primăria municipiului Târgu Mureș	Primăria municipiului Târgu Mureș
	Construirea de locuințe sociale str. Cerbului, str. Dezrobirii și cart. Livezeni, municipiul Târnăveni	580.000 €	5 ani		Buget local Alte surse	Consiliul local	Primăria municipiului Târnăveni
	Adăpost de urgență pentru persoane aflate în dificultate	67.000 €	3 ani	Primăria municipiului Sighișoara	Se caută surse de finanțare	Primăria municipiului Târgu Mureș	Primăria municipiului Sighișoara
Reabilitare locuințe	Reabilitare bloc locuințe str. Dezrobiri nr.4, municipiul Târnăveni	180.000 €	1 an		Buget local Alte resurse	Consiliul local	Primăria municipiului Târnăveni
	Reabilitare cămin nefamiliști str. Avram Iancu, nr.158/A, municipiul Târnăveni	250.000 €	1 an		Buget local Alte surse	Consiliul local	Primăria municipiului Târnăveni
Social							
Reducerea marginalizării sociale	Centre de găzduire pe perioadă temporară a persoanelor defavorizate	275.000 €	3 ani	Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Agenți economici O.N.G.-uri	Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Fonduri atrase din finanțări nerambursabile	Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș	Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Organizatorii și finanțatorii
Reducerea violenței în familie, pentru a se asigura un mediu sănătos creșterii copiilor	Centre de urgență pentru femei și copii, victime ale violenței domestice	220.000 €	5 ani	Consiliul Județean Mureș – Direcția Județeană de Asistență Socială Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Centrul de violență domestică Mureș O.N.G.-uri	Consiliul județean Mureș Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Fonduri atrase din finanțări nerambursabile	Consiliul Județean Mureș – Direcția de Asistență Socială Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș	Consiliul Județean Mureș – Direcția de Asistență Socială Primăriile municipiilor și orașelor din județul Mureș Organizatorii și finanțatorii
Sprijinirea reintegrării și reinsertiei sociale a tinerilor care au crescut în centrele de plasament și care au împlinit 18 ani	Centru de tranzit destinat tinerilor de 18 ani proveniți din instituțiile de ocrotire a minorilor din județ	200.000 €	2 ani	Consiliul Județean Mureș – Direcția Județeană pentru Protecția Copilului Mureș Primăria municipiului	Consiliul județean Mureș - Direcția Județeană pentru Protecția Copilului Mureș	Consiliul Județean Mureș – Direcția Județeană pentru Protecția Copilului Mureș Primăria municipiului Târgu Mureș O.N.G.-uri	Consiliul Județean Mureș - Direcția Județeană pentru Protecția Copilului Mureș Primăria municipiului

MUREȘ

				Târgu Mureș O.N.G.-uri	Primăria municipiu lui Târgu Mureș Fonduri atrase din finanțări neramburs abile		Târgu Mureș Organizatorii și finanțatorii
Sprijinirea și consilierea persoanelor cu dizabilități și a aparținătorilor acestora, în vederea recuperării și socializării acestora	Înființarea unor centre de orientare și pregătire profesională/vocațională pentru persoanele cu dizabilități din județul Mureș	600.000 €	3 ani	Inspectoratul Județean pentru Protecția Persoanelor cu Handicap Primăriile municipiilor din județ O.N.G.-uri	Primăriile municipi ilor din județ Fonduri atrase din finanțări nerambur sabile	Inspectoratul Județean pentru Protecția Persoanelor cu Handicap Primăriile municipiilor din județ O.N.G.-uri	Inspectoratul Județean pentru Protecția Persoanelor cu Handicap Primăriile municipiilor din județ Organizatorii și finanțatorii
Dezvoltarea parteneriatului dintre societatea civilă și administrația publică locală	Înființarea unui centru de resurse pentru O.N.G.- uri, care să dispună de baze de date și informații la zi	20.000 €	5 ani	Autorități publice locale O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Fonduri atrase din finanțări nerambur sabile	Reprezentanții O.N.G.-urilor din C.L.C. – Agenda Locală 21 a jud. Mureș	Organizatorii și finanțatorii
Concesionarea în proporție de 45% din serviciile sociale către ONG-uri până în 2010	Concesionare de servicii în domeniul social către ONG-uri din județul Mureș	300.000 €	5 ani	Autorități publice locale Instituții publice deconcentra te O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Fonduri atrase din finanțări nerambur sabile	Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială Mureș Autorități publice locale O.N.G.-uri	Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială Mureș Autorități publice locale O.N.G.-uri ; Organizatorii și finanțatorii
Îmbunătățirea informării și consilierii generale a cetățenilor în probleme de interes public	Înființarea de Birouri de consiliere pentru cetățeni în mediul rural și urban	1.500.000 €	5 ani	Autorități publice locale Instituții publice deconcentra te O.N.G.-uri	Primăriile municipi ilor din județ Fonduri atrase din finanțări nerambur sabile	Instituții publice deconcentrate Autorități publice locale O.N.G.-uri	Autorități publice locale O.N.G.-uri ; Organizatorii și finanțatorii

Coordonarea acțiunilor de informare, sensibilizare și educație civică a opiniei publice din județ	Program de informare și sensibilizare a opiniei publice în problematice specifice (drepturile omului, democrație, protecția mediului etc.)	250.000 €	5 ani	Autorități publice locale Instituții publice deconcentrate O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Fonduri atrase din finanțări nerambursabile	Instituții publice deconcentrate Autorități publice locale O.N.G.-uri	Autorități publice locale O.N.G.-uri ; Organizatorii și finanțatorii
Utilizarea experienței și expertizei societății civile de către autoritățile publice locale	Cooptare reprezentanți O.N.G.-uri în structuri ale autorităților publice locale din județ	25.000 €	5 ani	Autorități publice locale Instituții publice deconcentrate O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Fonduri atrase din finanțări nerambursabile	Departamentele autorităților publice locale, instituțiilor publice deconcentrate responsabile cu relația cu O.N.G.-urile O.N.G.-uri	Autorități publice locale Instituții publice deconcentrate O.N.G.-uri ; Organizatorii și finanțatorii
Modernizarea infrastructurii și a dotărilor sistemului de învățământ preuniversitar din județ	Introducerea utilităților în toate unitățile de învățământ preuniversitar din județ	5.000.000 €	10 ani	Autorități ale administrației publice locale Inspectoratul Școlar Județean Mureș	Primăriile localităților din județ Bugetul de Stat Fonduri atrase din finanțări nerambursabile	Primăriile localităților din județ Instituțiile de specialitate locale și centrale	Primăriile localităților din județ Inspectoratul Școlar Județean Mureș Organizatorii și finanțatorii
Susținerea proiectelor culturale, colaborarea și sprijinirea cultelor religioase	Sprijinirea manifestărilor culturale diverse care promovează multiculturalitatea și valorile locale	400.000 €/an	anual	Autorități ale administrației publice locale Instituțiile locale de cultură și artă Agenți economici O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Bugetul de Stat Fonduri atrase	Primăriile localităților din județ Instituțiile locale de cultură și artă O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Organizatorii și finanțatorii
Restaurarea monumentelor istorice din județ și promovarea dezvoltării turismului cultural în județ	Restaurarea monumentelor istorice din județ	5.000.000 €	10 ani	Autorități ale administrației publice locale Instituțiile locale de cultură și artă Agenți economici, Operatori culturali O.N.G.-uri	Consiliul Județean Mureș Primăriile localităților din județ Bugetul de Stat Fonduri atrase	Primăriile localităților din județ Instituțiile locale de cultură și artă O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Organizatorii și finanțatorii

Reducerea delincvenței în rândul tineretului, prin acțiuni de prevenire și consiliere antidrog	Crearea de centre de prevenire și consiliere antidrog în municipiile și orașele din județ	200.000 €	3 ani	Autorități ale administrației publice locale Inspectoratul Județean de Poliție O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Fonduri atrase din finanțări nerambursabile Alte surse	Primăriile localităților din județ Inspectoratul Județean de Poliție O.N.G.-uri	Primăriile localităților din județ Organizatorii și finanțatorii
Reducerea poluării aerului la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene	Implementarea măsurilor din Planul Național de Acțiune pentru Protecția Atmosferei		2005-2007	A.R.P.M. Sibiu C.J.	Buget de stat și surse atrase de M.M.G.A.	C.L. A.P.M. Mureș Agenți economici	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A
	Elaborarea și implementarea planurilor și programelor locale de gestionare a calității aerului		2006 - 2015	A.R.P.M. Sibiu C.J.		A.P.M. Mureș C.L. D.S.P. Agenți economici	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A
Dezvoltarea sistemului de monitoring a calității aerului	Evaluarea preliminară a calității aerului înconjurător și zonarea teritoriului județului Mureș din punct de vedere al calității aerului înconjurător, bazat pe metode și criterii comune cu cele ale U.E.		2005-2006	A.R.P.M. Sibiu	Buget de stat și surse atrase de M.M.G.A.	A.P.M. Mureș	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A
	Proiectarea rețelei locale pentru monitorizarea calității aerului în județul Mureș, bazat pe metode și criterii comune cu cele ale U.E.		2006	A.R.P.M. Sibiu		A.P.M. Mureș	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A
	Achiziționarea echipamentelor de monitorizare a calității aerului în județul Mureș și acreditarea laboratoarelor de analiză		2007	M.M.G.A C.J.		A.P.M. Mureș C.L.	M.M.G.A C.C. al Agenda 21
Reducerea poluării atmosferice datorate traficului rutier	Limitarea traficului rutier în zonele cu depășiri ale concentrațiilor de poluanți în aerul atmosferic și a nivelului de zgomot echivalent prin devierea traseelor, limitarea orelor de acces, etc.		2005	D.S.P. A.P.M. Mureș	Bugete locale și surse atrase	C.L.	C.C. al Agenda 21
	Realizarea centurilor rutiere pentru ocolirea municipiilor și orașelor		2005 - 2010	Prefectura Mureș		C.J. C.L.	
	Reabilitarea căilor rutiere intraurbane		2005-2007			C.L.	

	Reabilitarea căilor rutiere interurbane		2005-2010			C.J. C.L.	
	Promovarea sistemului de transport în comun atât interurban cât și intraurban		2005-2007	C.J.		C.L.	
	Promovarea ciclismului ca sistem alternativ de transport		2005-2010	C.J.		C.L.	
Reducerea poluării atmosferice generate de unitățile industriale	Implementarea măsurilor cuprinse în Programele de Conformare din Autorizațiile /Autorizațiile Integrate de Mediu ale agenților economici		Permanent		Surse proprii si atrase	Agenții economici	C.C. al Agenda 21 G.N.M.C.J.M
Reducerea poluării atmosferice produse de depozitarea benzinei la stațiile de distribuție și la terminale	Implementarea măsurilor din angajamentele rezultate în negocierea Capitolului 22 Mediu – privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili de la depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile service		2005-2009 corelat cu termenele de tranziție aprobate		Surse proprii si atrase	Agenții economici	
Alinierea la prevederile Convențiilor internaționale de mediu, prin programe speciale privind schimbări climatice, alarmarea populației, protecția stratului de ozon	Recuperarea gazului de haldă la închiderea depozitelor existente de deșeuri nepericuloase, urbane,		2005-2015	C.J.	Surse proprii si atrase	C.L. Operatori ai depozitelor de deșeuri	C.C. al Agenda 21 G.N.M.C.J.M
	Elaborarea planului regional privind potențialul de valorificare energetică a biomasei și implementarea măsurilor cuprinse în acesta; colectarea și valorificarea nămolurilor rezultate de la epurarea apelor uzate, valorificarea biomasei din fermele de animale;		2005-2010	A.D.R. 7 Centru A.R.P.M. Sibiu C.J.		Operatori de servicii de salubritate C.L.	C.C. al Agenda 21 G.N.M.C.J.M
	Implementarea prevederilor OUG 21/2004 privind managementul situațiilor de urgență conform protocolului încheiat în 15.02.2005 între instituțiile implicate în soluționarea situațiilor de urgență		Permanent			Comitetele și centrele operative pentru situații de urgență	C.C. al Agenda 21 Prefectura Mureș
	Dezafectarea instalației de cloro-fluoro-carburi la SC BICAPA SA Târnăveni		2006		Surse atrase	SC BICAPA SA	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A.

Reducerea poluării apelor la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene	Elaborarea Planului de Management pentru Bazinul Hidrografic Mureș		2007	C.J. C.L. Agenți economici	Buget de stat Bugete locale Surse proprii și surse atrase	D.A.M.	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A.
	Implementarea prevederilor Planului de Management pentru Bazinul Hidrografic Mureș		2007-2018	C.J.		D.A.M. C.L. Agenți economici	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A. Prefectura Mureș
	Elaborarea și dezvoltarea sistemului de monitoring a calității apei bazat pe metode și criterii comune cu cele ale U.E.		2005-2018			D.A.M. Agenți economici	C.C. al Agenda 21 M.M.G.A. Prefectura Mureș
	Elaborarea unui „MASTER PLAN” privind alimentarea cu apă potabilă a consumatorilor din județul Mureș, canalizarea și epurarea apelor uzate		2005-2006	C.L. D.A.M. Agenți economici D.S.P.		C.J.	C.C. al Agenda 21
	Realizarea angajamentelor asumate în procesul de negociere a capitolului 22 Mediu în domeniul epurării apelor uzate orășenești (proiectare și execuție rețele de canalizare și stații de epurare a apelor uzate pentru toate aglomerările umane de peste 2000 locuitori precum și pentru unitățile agroalimentare care descarcă direct în ape de suprafață)		2005-2018 conform termenelor de tranziție aprobate			C.J. C.L. Agenți economici	C.C. al Agenda 21 D.A.M.
	Realizarea angajamentelor asumate în procesul de negociere a capitolului 22 Mediu în domeniul asigurării calității apei destinate consumului uman (monitorizarea calității apei potabile, reabilitarea tehnologiilor de tratare, reabilitarea rețelelor de distribuție, schimbarea instalațiilor interioare)		2005 - 2015 conform termenelor de tranziție aprobate			C.J. C.L. Agenți economici	C.C. al Agenda 21 D.A.M. D.S.P.

	Finalizarea și punerea în funcțiune a lucrărilor și amenajărilor pentru folosirea complexă a apelor la Barajul Răstolița		2005-2010	D.A.M.		M.E.C	C.C. al Agenda 21 Prefectura județ Mureș
	Finalizarea lucrărilor de alimentare cu apă din sursa Zetea		2005-2010	D.A.M.		M.E.C.	C.C. al Agenda 21 Prefectura județ Mureș
	Implementarea măsurilor cuprinse în Programele de Etapizare din Autorizațiile de Gospodărire a Apelor ale agenților economici		Permanent		Surse proprii și surse atrase	Agenții economici	D.A.M. C.C. al Agenda 21
	Realizarea cadastrului apelor poluate cu nitrați din surse agricole		2005-2007	DADR	Buget de stat și surse atrase	D.A.M.	
	Elaborarea Planului de Acțiune împotriva poluării cu nitrați din surse agricole		2005-2007	DADR		D.A.M. fermieri	
	Construcția și reabilitarea platformelor de colectare și depozitare a gunoiului de grajd și a dejecțiilor lichide la nivel de gospodărie comunală și la nivel de comună		2007 - 2010	DADR		Fermieri	
	Reabilitarea și reconstrucția spațiilor de depozitare a gunoiului de grajd și a dejecțiilor lichide de la fermele și complexele zootehnice existente, a stațiilor de epurare aferente, a instalațiilor de evacuare a dejecțiilor și dotarea cu utilaje de manipulare și administrare a îngrășămintelor organice naturale		2005-2007	DADR		Ferme și complexe zootehnice	

Dezvoltarea sistemului de monitoring a calităţii solului	Elaborarea unui sistem coerent de monitoring de fond a calităţii solurilor în judeţul Mureş, bazat pe metode şi criterii comune cu cele ale U.E. (evaluare preliminară a calităţii solurilor, proiectarea reţelei de monitorizare, achiziţionare echipamente de monitorizare, acreditare laboratoare)		2005	C.J. C.L. Fermieri	Buget de stat Bugete locale si surse atrase	D.A.D.R.	C.C. al Agenda 21
	Elaborarea unui sistem coerent de monitoring a zonelor cu riscuri la degradarea calităţii solurilor în judeţul Mureş, bazat pe metode şi criterii comune cu cele ale U.E.		2005	C.J. C.L. Fermieri		D.A.D.R.	
	Actualizarea hărţii solurilor cu risc la degradare ca urmare a reducerii biodiversităţii solului, ca urmare a reducerii conţinutului de materie organică şi creşterii conţinutului de substanţe azotoase		2005	C.J. C.L. Fermieri		D.A.D.R.	
	Actualizarea hărţii solurilor cu risc la alunecări de teren		2005	C.J. C.L.		D.A.D.R.	
	Actualizarea hărţii solurilor cu risc la eroziune în bazinele hidrografice		2005	C.J. C.L. D.A.M.		D.A.D.R.	
Amenajarea eficientă a teritoriului în concordanţă cu principiile protecţiei mediului	Revizuirea Planurilor de amenajare a teritoriului		2005-2006		Bugete locale şi surse atrase	C.J C.L.	C.C. al Agenda 21
	Elaborarea unor planuri de dezvoltare rurală durabilă		2005-2006	C.J.		C.L. D.A.D.R.	
	Strămutarea parţială a satului Bobohalma, afectat de alunecări de teren		2007	C.J.		C.L.	

Reducerea suprafețelor de teren afectate de poluare istorică	Redarea în circuitul economic a terenurilor afectate de poluare cu dejecții animaliere		2007	D.A.D.R.	Bugete locale și surse atrase	C.L. fermieri	C.C. al Agenda 21
	Decontaminarea solului afectat de poluare cu metale grele și cianuri în zona batalurilor de reziduuri ale SC BICAPA SA Târnăveni		2007		Surse proprii	SC BICAPA SA	
	Decontaminarea solului afectat de poluare cu nitrați în zona iazului Batalș de 32 ha al SC AZOMUREȘ SA Târgu Mureș		2007			SC AZOMUREȘ SA	
	Punerea în siguranță a batalurilor de SC BICAPA SA		2006			SC BICAPA SA	
Reducerea cu 30% a suprafețelor afectate de alunecări de teren	Proiectare și execuție lucrări specifice de colectare și evacuare a apei în exces		2005	D.A.M.	Buget de stat Bugete locale	DADR C.L.	C.C. al Agenda 21
	Proiectare și execuție lucrări de combatere a eroziunii de suprafață și adâncime a solului, prin executarea de lucrări de amenajare de suprafață și lucrări de artă, după caz: baraje, ruperi de pantă, praguri		2005	D.A.M.	Surse atrase	Deținători de teren D.A.D.R.	
	Împădurirea și reîmpădurirea tuturor suprafețelor de teren din zona alunecărilor active sau stabilizate, cu pantă mai mare de 30%		2005	D.S.M.		Deținători de teren D.A.D.R. C.L.	
	Reabilitare, consolidare, modernizare DN14 afectat de alunecări de teren		2005	Prefectura Mureș		AND C.J.	
	Eliminarea efectelor produse de alunecările de teren		2010	C.J.		C.L.	
Reducerea cu 70% a suprafețelor de teren afectate de degradarea stării fizice a solului	Proiectarea și executarea lucrărilor specifice necesare pentru reducerea degradării stării fizice a solului datorită eroziunii de suprafață prin apă, a eroziunii eoliene și a tasării		2007	C.J. Prefectura Mureș	Bugete locale Surse atrase	D.A.D.R. Deținători de teren C.L.	C.C. al Agenda 21

Realizarea în proporție de 80% din necesar a lucrărilor de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor	Realizarea lucrărilor de reîmpădurire și a bagioanelor pentru torenții activi		2006	D.S.M.	Buget de stat Bugete locale Surse atrase	D.A.M.	C.C. al Agenda 21
	Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Niraj (8,1 Km regularizare, 6100 ha teren arat)		2006	C.L.		D.A.M.	
	Amenajarea râului Mureș pe sectorul Iod-Răstolița-Bozia (1,68 Km consolidare de mal)		2006	C.L.		D.A.M.	
	Amenajarea râului Mureș pe sectorul Iod-Răstolița-Bozia (5,14 Km dig)		2005	C.L.		D.A.M.	
	Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Gurghiu (4,4 Km regularizare consolidare mal și 2,3 km zid de beton)		2006	C.L.		D.A.M.	
	Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Gurghiu (43,5 Km regularizare)		2005	C.L.		D.A.M.	
	Stabilizare râu Mureș în zona barajului de priză Azomureș (6,5 Km regularizări)		2005	C.L.		D.A.M.	
	Realizarea zidurilor de sprijin a malurilor și albiilor cursurilor de apă de suprafață, cu anrocamente sau materiale locale în zonele localităților urbane și rurale cu risc a fi afectate de inundații		2006	C.L.		D.A.M.	
	Realizarea pragurilor de fund în zonele cu viteze mari de curgere a apelor, pentru reducerea riscului de inundații în aval		2006	C.L.		D.A.M.	
	Alte amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Mureș, menite a apăra mediul natural și construit împotriva inundațiilor		2007-2010	C.L.		D.A.M.	
	Asigurarea stabilității malurilor și albiilor degradate prin plantații forestiere pe 80% din lungimea totală degradată		2006	D.S.M.		D.A.M.	

Protecția naturii	Inventarierea habitatelor la nivel teritorial		2006	ONG-uri de profil	Buget de stat și surse atrase	APM	C.C. al Agenda 21
	Identificarea ariilor protejate existente și a altor zone care îndeplinesc criteriile pentru rețeaua Natura 2000		2006	ONG-uri de profil		APM	
	Elaborarea listei siturilor eligibile, Situri de Importanță Comunitară, pentru includerea în rețeaua Natura 2000		2006	ONG-uri de profil		APM	
	Inventarierea speciilor de floră și faună a căror conservare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare conform Anexei II a Legii 426/2001 și propunerea siturilor eligibile pentru rețeaua Natura 2000		2006	ONG-uri de profil		APM	
	Elaborarea planurilor de management pentru Ariile Speciale de Conservare		2006	ONG-uri de profil		APM	
	Stabilirea sistemului de monitorizare a stării de conservare a populațiilor și habitatelor din rețeaua Natura 2000		2006	ONG-uri de profil		APM	
	Creșterea suprafeței spațiilor verzi / cap locuitor în mediul urban până la norma europeană		2005-2007	ONG-uri de profil		C.L.	
	Punerea în valoare a izvoarelor din mediul urban		2005-2007	ONG-uri de profil		C.L.	
	Punerea în valoare a ariilor protejate din județul Mureș		2005-2007	A.P.M. ONG-uri de profil		C.L. custozi	

Creșterea coeficientului de colectare selectivă a deșeurilor de la populație	Amenajarea punctelor de precollectare selectivă a deșeurilor în Târgu Mureș, Sighișoara, Sovata, Reghin, Luduș, Târnăveni, Sărmaș, Sângeorgiu de Pădure, Ungheni, Miercurea Nirajului		2005	C.J.	Buget de stat bugete locale surse proprii și surse atrase	C.L. A.P. și A.L. Operatorii serviciilor de salubritate	C.C. al Agenda 21
	Realizarea unor sisteme viabile de colectare selectivă a deșeurilor la sursă în Târgu Mureș, Sighișoara, Sovata, Reghin, Luduș, Târnăveni, Sărmaș, Sângeorgiu de Pădure, Ungheni, Miercurea Nirajului		2007	C.J.		C.L. Operatorii serviciilor de salubritate	
	Organizarea corespunzătoare a serviciilor de colectare selectivă în toate localități reședință de comună din județul Mureș		2009	C.J.		C.L. Operatorii serviciilor de salubritate	
Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor generate în județul Mureș până în 2013	Elaborarea unui pachet de oportunități pentru implementarea unor sisteme viabile de valorificare a deșeurilor de ambalaje		2005-2007	C.J. Agenții economici specializați în colectare, valorificare a deșeurilor	Bugete locale surse proprii surse atrase	C.L.	C.C. al Agenda 21
	Elaborarea unui pachet de oportunități pentru implementarea unor sisteme viabile de valorificare a deșeurilor reciclabile (cauciucuri uzate, mase plastice, metalice feroase și neferoase, etc.)		2007-2013	C.J. Agenții economici specializați în colectare, valorificare deșeurilor		C.L.	
Reducerea cantității de deșeuri biodegradabile municipale/urbane și comunale depozitate (cantitate exprimată gravimetric)	Studierea și elaborarea unor sisteme viabile de colectare selectivă la sursă și compostare a deșeurilor biodegradabile municipale, urbane și comunale depozitate		2005-2006	A.P.M. ONG-uri	Bugete locale surse proprii, surse atrase	Consilii locale	C.C. al Agenda 21
	Implementarea sistemului optim de colectare selectivă la sursă și compostare a deșeurilor biodegradabile municipale, urbane și comunale depozitate în vederea reducerii la 75% din cantitatea depozitată în 1995		2006-2010	A.P.M. ONG-uri		Consilii locale	

Asigurarea facilităților necesare pentru eliminarea în condițiile legii a deșeurilor menajere și urbane până în 2009	Realizarea depozitului regional de deșeuri menajere Ungheni		2006	Agenți economici	Bugete locale surse proprii, surse atrase	C.J.	C.C. al Agenda 21
	Realizarea depozitului regional de deșeuri menajere Reghin		2007	C.J. Operatori de salubritate		C.L.	
	Realizarea celei de-a doua celule de depozitare la depozitul ecologic Sighișoara		2006			C.L.	
	Realizarea stațiilor de transfer		2006-2009			C.L.	
	Închiderea depozitelor de deșeuri nepericuloase urbane, conform termenelor din angajamentul asumat în procesul de negociere al Capitolului 22 Mediu		2007-2009			C.L.	
	Organizarea sistemului de colectare a deșeurilor și transport la stațiile de transfer cele mai apropiate		2008			C.L.	
	Închiderea depozitelor de deșeuri neecologice din mediul rural		2009				
Creșterea cantității de deșeuri periculoase eliminate în condiții de siguranță pentru mediu și sănătatea umană	Elaborarea unui studiu pentru identificarea soluției optime de colectare selectivă și transport a deșeurilor periculoase de la populație și a resurselor necesare		2006	C.J. Operatori de salubritate	Bugete locale surse proprii, surse atrase	C.L.	C.C. al Agenda 21
	Implementarea soluției optime de colectare selectivă, transport, eliminare a deșeurilor periculoase de la populație		2006-2009	C.J. Operatori de salubritate		C.L.	
	Realizarea unui incinerator pentru deșeuri periculoase în județul Mureș		2007	C.J. C.L.	Surse proprii surse atrase	Producători de deșeuri periculoase	
	Închiderea crematoriilor pentru deșeuri medicale, conform termenelor din angajamentele asumate în procesul de negociere al Capitolului 22 Mediu		2006-2007	C.J.		surse proprii surse atrase	

	Elaborarea unui studiu pentru alegerea soluției optime de colectare, transport, eliminare deșeuri medicale în județul Mureș		2005	C.J.		D.S.P.	
	Implementarea variantei optime de colectare, transport, eliminare deșeuri medicale în județul Mureș		2006	C.J.		D.S.P.	
Creșterea numărului de proiecte finanțate din surse externe	Înființarea și instituționalizarea unui Centru de Excelență pentru acordarea de asistență tehnică în domeniul managementului de proiect		2005	C.L. ONG-uri Agenți economici poluatori	Bugete locale surse proprii, surse atrase	C.J.	C.C. al Agenda 21
	Crearea unui Forum al Parteneriatelor Public Private sub auspiciile Consiliului Consultativ, care să identifice oportunitățile și să promoveze înființarea parteneriatelor public-private, în conformitate cu Legea 470/2002		2005	C.L. ONG-uri Agenți economici poluatori		C.J.	
Agricultura							
Menținerea și îmbunătățirea fertilității solului, principalul mijloc de producție în agricultură. Investiții în perimetre de ameliorare:	Ernei: Libanci – lucrări de desecare 60 ha	4,11 mld. Lei	2005	DADR Mureș Comunitatea Ernei	MAPDR	DADR Mureș Comunitatea Ernei	DADR Mureș
	Ceuașu de Cîmpie: Culpui – lucrări antierozionale 26 ha	4,13 mld. lei	2006	DADR Mureș SC Prescom Tg.Mureș	MAPDR	DADR Mureș SC Prescom Tg.Mureș	DADR Mureș
	Sânpetru de Câmpie: Eliminarea exces de umiditate Asociația Agricolă „Tușineana” 130 a	3,7 mld. Lei	2006	DADR Mureș Membrii asociației din Tușin	MAPDR	DADR Mureș Membrii asociației din Tușin	DADR Mureș
	Mica: Mica – lucrări desecare și anticorozionale 100 ha	6,2 mld. lei	2006	DADR Mureș Locuitorii comunei Mica	MAPDR	DADR Mureș Locuitorii comunei Mica	DADR Mureș
	Iernut: Sălcud – desecarea Văii Deagului 158 a	4,2 mld. lei	2006	DADR Mureș Membrii Asociației SA Sălcud	MAPDR	DADR Mureș Membrii Asociației SA Sălcud	DADR Mureș
Formarea de ferme zootehnice familiale.	Batoș: Înființare Euro fermă zootehnică de 20 vaci – Gorenii	4.298 mil. lei	2006	SC Servagro SRL Batoș	SAPARD	SC Servagro SRL Batoș	DADR Mureș
	Daneș: Fermă de 20 de vaci și tineretul aferent	9.018 mil. lei	2007	SC Agrodimpex SRL	SAPARD	SC Agrodimpex SRL	DADR Mureș
	Ungheni: Fermă de porci în Coroi și fermă de vaci Grebenișu de Câmpie	19.826 mil. lei	2005	SC Ceragrim SRL	SAPARD	Sc Ceragrim SRL	DADR Mureș

Dezvoltarea și modernizarea exploatațiilor agricole și investiții generatoare de venituri alternative.	Batoș: Plantații pomi și amenajare sistem de irigații	20.421 mil. lei	2006	SC Agrozooviticola Batoș	SAPARD	SC Agrozooviticola Batoș	DADR Mureș
	Ungheni: Modernizare expl.agricole – utilaje agricole	2.042 mil. lei	2005	SC Eximagro SRL	SAPARD	SC Eximagro SRL	DADR Mureș
	Ernei: Ferma apicolă Icland – modernizare	691 mil. lei	2006	Pers.fizică autorizată	SAPARD	Pers.fizică autorizată	DADR Mureș
Protejarea culturilor agricole și a mediului înconjurător împotriva efectelor calamităților naturale:	Sistemul antigrindină Mureș	160 mld.lei	3 ani în perioadă 2005 – 2008	Proprietarii plantațiilor viti pomicole, legumicole, culturi câmp și societatea civilă pe o suprafață de cca. 150 mii ha din județul Mureș și cca. 100 mii ha în județul Alba	Bugetul MAPDR		DADR Mureș
Proiect privind oportunitatea creșterii raselor de porcine și a micilor rumegătoare în 5 teritorii europene din Spania, Ungaria, Slovacia și România-zona montană a județului Mureș	Valorificarea resurselor agricole locale prin filierele micilor rumegătoare și ale raselor porcine autohtone	1,8 mld.lei	2 ani în perioadă iulie 2005 – iunie 2007	MIRVALT, Franța, GAL INTEGRAL, M urcia-Spania, GAL ASSOCIATION MALLORCA RURAL, Mallo rca-Spania, ABAUJ- Hegykozkiste rseg,Ungaria, Microre- giunea KANYAPTA, Slovacia	Bugetul MAPDR, CJ Mures, Surse atrase	AJDMontanaMures	DADR Mureș

C.L. consilii locale

C.J. Consiliul județean

*APM Agenția de Protecție a Mediului Mureș
Agricultură și Dezvoltare Rurală*

*ARPM Agenția Regională de Protecție a Mediului Sibiu
Dezvoltare Regională 7 Centru*

*GNMCJM Garda națională de Mediu Comisariatul Județean Mureș
a Drumurilor*

DSP Direcția de Sănătate Publică

DAM Direcția Apelor Mureș

DSM Direcția Silvică Mureș

DADR Direcția pentru

ADR Centru 7 Agenția de

AND Administrația Națională

6. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea și evaluarea precum și progresele realizate prin implementarea proiectelor, revine administrațiilor publice ale localităților din județul Mureș, deoarece acestea trebuie să stabilească un sistem concret de urmărire a modului în care sunt realizate și a efectelor produse de acestea asupra beneficiarilor, dacă obiectivele specifice urmărite se realizează și în același timp dacă este respectat cadrul legislativ.

Monitorizarea, ca proces de colectare și analizare sistematică a informațiilor, trebuie să urmărească următoarele:

- programele și proiectele propuse,

- membrii participanți,
- beneficiarii,
- folosirea corespunzătoare a resurselor,
- procesul de luare a deciziilor,
- modul de aplicare a acestora.

Monitorizarea se realizează de către:

- executivul localităților din județul Mureș,
- Membrii Comitetului de Coordonare al Agendei 21,
- Coordonatorii de proiecte, finanțatori sau consultanți externi.

Evaluarea presupune analizarea resurselor investite, acțiunile îndeplinite, rezultatele obținute precum și beneficiile realizate.

7. INDICATORI PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ A JUDEȚULUI MUREȘ

DOMENIUL ECONOMIC

A. Infrastructura de fond rutier	- Lungimea rețelei de drumuri naționale (km), din care: - modernizate - cu îmbrăcămînți ușoare rutiere - Lungimea rețelei de drumuri județene (km), din care: - modernizate - cu îmbrăcămînți ușoare rutiere - Lungimea rețelei de drumuri comunale (km), din care: - modernizate - cu îmbrăcămînți ușoare rutiere - Densitatea drumurilor la 100 kmp. - Lungimea străzilor orășenești, din care: - modernizate (km) - Numărul de parcuri publice - Volumul investițiilor în refacerea străzilor și întreținere	Direcția Județeană de Statistică Mureș Consiliul Județean Mureș
2. Rețele de aprovizionare cu apă și canalizare	- Numărul de localități alimentate cu apă: municipii, orașe, comune - Lungimea simplă a rețelei de apă potabilă - Rețeaua și volumul apei potabile distribuite - Apa potabilă distribuită - total - mii mc. - din care : - pentru uz casnic - Lungimea rețelelor de canalizare (km), din care: - reabilitate - Procentul de locuințe conectate la rețeaua de distribuție a apei	- Direcția Județeană de Statistică Mureș Consiliul Județean Mureș - Compania de apă Aquaserv

	potabile (%) 7. Procentul de locuințe conectate la rețeaua de canalizare (%) 8. Consumul de apă potabilă anual (m3/locuitor) 9. Consumul de apă industrială (m3/locuitor)	
3. Lucrări de amenajare cursuri de apă pentru prevenirea inundațiilor	1. Lungimea cursurilor de apă 2. Lungimea digurilor de apărare împotriva inundațiilor 3. Lungimea consolidărilor de mal 4. Volumul debitului de apă	1. Direcția Județeană de Statistică Mureș 2. Administrația Națională "Apele Române" - Direcția Apelor Mureș 3. Consiliul Județean Mureș
4. Transport pe cale ferată	1. Lungimea căilor ferate – total din care : - electrificate 2. Lungimea căilor ferate – total din care : linie normală linie îngustă 3. Densitatea rețelei feroviare pe 1000 kmp.	1. Direcția Județeană de Statistică Mureș 2. Societatea Națională de Căi Ferate Române
5. Turism	1. Număr unități de cazare turistică 2. Capacitate de cazare - locuri - mii locuri zile 3. Număr de turiști cazați (mii) 4. Număr înnoptări 5. Indicii de utilizare a capacității în funcțiune	1. Direcția Județeană de Statistică Mureș
6. Fondul imobiliar cu destinație de locuințe	1. Număr locuințe – total, din care: - sector privat 2. Suprafața locuibilă (mp)	1. Direcția Județeană de Statistică Mureș
7. Industria chimică	1. Producția fizică industrială 2. Volumul cifrei de afaceri 3. Volumul exportului și importului 4. Număr salariați 5. Producția fizică pe ramură	1. Grupul de firme Carbid Fox Tîrnăveni 2. Direcția Județeană de Statistică Mureș

DOMENIUL SOCIAL:

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
Piața forței de muncă și șomaj	1. Număr de șomeri 2. Rata șomajului (comparativ cu rata națională) 3. Structura șomajului pe sexe (% femei, % bărbați) 4. Procentul de șomeri cu vârsta mai mică de 25 de ani 5. Procentul de șomeri pe nivel de pregătire 6. Procent de persoane care se află în șomaj de mai mult de 1 an	Agencia Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Mureș
Venituri ale populației	1. Număr de familii cu venituri peste valoarea medie a veniturilor corespunzătoare unui trai decent. 2. Număr de familii cu venituri sub valoarea medie a veniturilor corespunzătoare unui trai decent.	Direcția Județeană de Statistică Mureș
Pensii	1. Pensionari din sistemul public de pensii al asigurărilor sociale de stat. 2. Persoane cu indemnizații în baza unor legi speciale suportate din bugetul de stat. 3. Pensionari din sistemul public proveniți din sistemul de asigurări sociale al agricultorilor.	Casa Județeană de Pensii Mureș
Persoane cu handicap	1. Număr de persoane cu handicap 2. Număr de persoane instituționalizate /neinstituționalizate 3. Tipul și gradul de handicap 4. Număr mediu lunar de persoane asistate în centre de reabilitare, recuperare, îngrijire și asistență 5. Număr de unități care acordă servicii persoanelor cu handicap 6. Tipuri de servicii acordate.	Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială Mureș
Sănătatea populației	1. Număr de decese și rate ale mortalității (pe grupe de vârstă și sexe, mediu urban și rural, cauze, grupuri socio-economice) 2. Speranța de viață 3. Mortalitatea infantilă (urban, rural) 4. Număr de bolnavi și de îmbolnăviri noi pentru unele boli transmisibile (pe grupe de vârstă și sexe, urban, rural) 5. Numărul și ponderea persoanelor cu deficiențe fizice și anumite boli cronice (sexe, grupe de vârstă, cauze, urban, rural) 6. Număr de medici la 1000 locuitori (urban, rural) 7. Număr de cadre medii sanitare la 1000 locuitori (urban, rural) 8. Număr de paturi de asistență medicală la 1000 locuitori, din care în spitale (urban, rural) 9. Număr mediu de zile –om spitalizare ce revin în medie pe un pat de spital (pe categorii mari de boli) 10. Numărul mediu de consultații realizate de un medic, pe categorii de servicii medicale (urban, rural).	Direcția de Sănătate Publică Mureș Direcția Județeană de Statistică Mureș

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
Educație	Rata școlarizării Număr de elevi care au absolvit cursurile de învățământ primar, gimnazial și liceal Număr de locuri în școli, licee și școli postliceale Număr de locuri în unități de învățământ superior Procentul de populație (femei/bărbați) care au absolvit cursurile de învățământ primar și secundar Procentul de populație (femei/bărbați) care au absolvit cursurile de învățământ superior.	Inspectoratul Școlar Județean Mureș Direcția Județeană de Statistică Mureș
Cultură și recreere	Număr de teatre și rata anuală de vizionare a spectacolelor Număr de locuri în cinematografe și rata anuală de vizionare a spectacolelor Număr de săli de concert și spectatori pe an Muzee și număr de vizitatori pe an Număr de biblioteci publice și cărți împrumutate anual	Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș Direcția Județeană de Statistică Mureș
	6. Facilități recreaționale pe cap de locuitor (parcuri, instalații sportive acoperite și în aer liber) 7. Rata anuală de utilizare a facilităților recreaționale.	Direcția Județeană pentru Sport Primării

DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
Reducerea poluării aerului la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene	Concentrația de oxizi de azot, pulberi, amoniac, monoxid de carbon în aerul ambiental Planuri și programe locale de gestionare a calității aerului elaborate Stadiul implementării acestor planuri și programe	A.P.M.
Dezvoltarea sistemului de monitoring a calității aerului	Harta zonării teritoriului județului Mureș din punct de vedere al calității aerului ambiental Proiectul rețelei locale de monitorizare a calității aerului ambiental în județul Mureș Echipamente achiziționate Acreditarea laboratorului	A.P.M.

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
Reducerea poluării atmosferice datorate traficului rutier	Concentrația de oxizi de azot, pulberi, monoxid de carbon în aerul ambiental Nivel de zgomot echivalent Zone cu circulație rutieră restricționată Centuri rutiere realizate Km de drum inter și intraurban reabilitat/an Număr de cetățeni ce apelează la transportul în comun/an Km de piste de biciclete dat în folosință	A.P.M. D.S.P. primăriei
Reducerea poluării atmosferice generate de unitățile industriale	Concentrația de oxizi de azot, pulberi, amoniac, monoxid de carbon în aerul ambiental Valoarea investițiilor în măsuri și lucrări de protecție a mediului	A.P.M. G.N.M.C.J.M.
Reducerea poluării atmosferice produse de depozitarea benzinei la stațiile de distribuție și la terminale	Valoarea investițiilor în măsuri și lucrări de reducere a emisiilor de compuși organici volatili în atmosferă Număr de activități ce se conformează din totalul activităților relevante la termenele asumate	G.N.M.C.J.M.
Alinierea la prevederile Convențiilor internaționale de mediu, prin programe speciale	Număr de depozite închise cu recuperarea gazului de depozit Planul de valorificare a biomasei Dezafectarea instalației de CFC de la SC BICAPA SA	G.N.M.C.J.M.
Reducerea poluării apelor la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor comunității Europene	Planul de management al bazinului hidrografic Mureș Proiectul sistemului de monitoring al calității apelor Investiții în lucrări de apărare împotriva inundațiilor/an și eficiența acestora Valoarea investițiilor în măsuri și lucrări vizând protecția apelor Planul de acțiune împotriva poluării cu nitrați	D.A.M.
Dezvoltarea sistemului de monitoring al solului	Sistem coerent de monitoring de fond a calității solurilor în județul Mureș Sistem coerent de monitoring a zonelor cu riscuri la degradarea calității solurilor în județul Mureș Harta solurilor cu risc la degradare ca urmare a reducerii biodiversității solului, datorită reducerii conținutului de materie organică, ca urmare a creșterii conținutului de substanțe azotoase Harta solurilor cu risc la alunecări de teren Harta solurilor cu risc la eroziune în bazinele hidrografice	D.A.D.R.
Amenajarea eficientă a teritoriului în concordanță cu principiile protecției mediului	Planuri de amenajare a teritoriului revizuite Planuri de dezvoltare rurală elaborate Sat Bobohalma strămutat	D.A.D.R C.L.
Reducerea suprafețelor de teren afectate de poluare istorică	Suprafața de teren redată circuitului economic/suprafață de teren afectată de poluare istorică	D.A.D.R C.L.
Reducerea cu 30% a suprafețelor afectate de alunecări de teren	Suprafața de teren stabilizată/suprafață de teren afectată de alunecări de teren	D.A.D.R C.L.
Reducerea cu 70% a	Suprafața de teren redată circuitului economic/suprafață de teren	D.A.D.R

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
suprafeţelor de teren afectate de degradarea stării fizice a solului	degradată fizic	C.L.
Realizarea în proporţie de 80% din necesar a lucrărilor de apărare a mediului natural şi construit împotriva inundaţiilor	Investiţii în domeniul apărării împotriva inundaţiilor	D.A.M.
Protecţia naturii	Inventarul habitatelor la nivel teritorial Inventarul ariilor protejate existente şi a altor zone care îndeplinesc criteriile pentru reţeaua Natura 2000 Lista siturilor eligibile, Situri de Importanţă Comunitară, pentru includerea în reţeaua Natura 2000 Inventarul speciilor de floră şi faună a căror conservare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare conform Anexei II a Legii 426/2001 şi propunerea siturilor eligibile pentru reţeaua Natura 2000	A.P.M.
Creşterea coeficientului de colectare selectivă a deşeurilor de la populaţie	Număr de puncte operaţionale de colectare selectivă a deşeurilor Cantitatea deşeurilor valorificabile generată/cantitatea de deşeurilor valorificabile colectată selectiv la sursă Cantitate de deşeurilor biodegradabile generată/cantitate de deşeurilor biodegradabile valorificate	C.L.
Creşterea gradului de valorificare a deşeurilor generate în judeţul Mureş până în 2013	Unităţi noi de valorificare a deşeurilor de ambalaje ce-şi desfăşoară activitatea în judeţul Mureş Unităţi noi de valorificare a deşeurilor reciclabile (cauciucuri uzate, mase plastice, deşeurilor metalice) ce-şi desfăşoară activitatea în judeţul Mureş	C.L.
Reducerea cantităţii de deşeurilor biodegradabile municipale/urbane şi comunale depozitate (cantitate exprimată gravimetric)	Cantitate de deşeurilor biodegradabile generată/cantitate de deşeurilor biodegradabile valorificate	C.L.
Asigurarea facilităţilor necesare pentru eliminarea în condiţiile legii a deşeurilor menajere şi urbane până în 2009	Realizarea depozitelor ecologice Număr de depozite neecologice închise la termen Număr de staţii de transfer realizate	C.L.
Creşterea cantităţii de deşeurilor periculoase eliminate în condiţii de siguranţă pentru mediu şi sănătatea umană	Cantitatea de deşeurilor periculoase colectate de la populaţie/cantitatea de deşeurilor periculoase generate de populaţie	CL. Operatori de salubritate
Creşterea numărului de proiecte finanţate din surse externe	Instituţionalizarea Centrului de Excelenţă Număr de proiecte elaborate Număr de proiecte acceptate pentru finanţare	C.J.

DOMENIUL AGRICULTURII

Subcategorie	Indicator	Responsabili / Sursa de date
Protejarea solului de efectul factorilor poluanţi şi de contaminare	Reducerea poluării şi degradării solurilor prin lucrări de excavaţie în cadrul balastierelor de pe luncile râurilor Mureş şi Târnave de la 159 a într-un procent de 15 %.	OSPA OCPI
	Scăderea suprafeţelor poluate cu deşeuri şi reziduri vegetale şi nămoluri din complexe zootehnice în zona Iernut, Gorneşti de la 30 ha la 10 ha.	OSPA
	Reducerea eroziunii de suprafaţă şi de adâncime de la 55.480 ha la 30.000 ha prin împăduriri în cadrul perimetrelor de ameliorare.	OSPA DADR
	Corectarea acidităţii solurilor prin aplicarea anuală a cca. 8000 t amendamente pe suprafaţa de 23.800 a soluri cu pH acid.	OSPA DADR
	Combaterea carenţei de fosfor pe 247.737 ha şi carenţei de azot pe 55.837 a, prin programe de fertilizări raţionale locale, bazate pe îngrăşăminte organice şi chimice.	OSPA DADR
Protejarea apelor şi a mediului înconjurător.	Extinderea agriculturii biologice cu scopul păstrării unui mediu ambiant, sănătos şi obţinerea de alimente sănătoase pentru alimentaţia umană. Cota minimă de alimente ecologice în următorii 10 ani să atingă procentul de 15%.	DADR I.M
	Generalizarea bunelor practici în agricultură pentru menţinerea în limite admise a contaminării mediului cu pesticide, nitriţi şi nitraţi.	DADR I.M

J U D E Ţ U L

III. PROIECTE PRIORITARE

1. LUCRĂRI PENTRU DEZVOLTAREA, REABILITAREA ^a I MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE FOND RUTIER DIN JUDEȚUL MUREȘ^a

Obiectivul general

- asigurarea unei rețele de transport rutier de înalt nivel calitativ

Obiective specifice

- dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport rutier

Localizarea investiției

- raza administrativ-teritorială a județului Mureș

Activități

- Varianta de ocolire a municipiului Târgu Mureș - tronsonul Tîrgu Mureș-Livezeni-Ernei (18.200.000€)
- Varianta de ocolire a municipiului Reghin din DN 15 la km 99+200, ocolește localitatea Apalina, intersectează DN 16 la km 89+200, ocolește municipiul pe la nord-vest și revine în DN 15 la km 110+500 (26.000.000 €)
- Reabilitare primară a DN 15 Tîrgu Mureș - Toplița (100 km) (22.200.000 €)
- Reabilitare primară a DN 13A Bălăușeri - Sovata (14.000.000 €)
- Eliminarea pasaje de nivel pe DN 15 km 96 - 101 la Periș - Petelea cu variantă de drum (285.000 €)
- Reabilitare și modernizare sistemului rutier DJ 142C, limită de județ Sibiu-Coroisînmartin (DJ 142) (2.821.752 €)
- Reabilitare și modernizare sistem rutier pe drumurile județene DJ 107 și DJ 107D (6.900.000 €)
- Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea drumuri județene (56.000.000 €)
- Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea drumuri comunale (63.760.000 €)
- Reabilitare drumuri urbane în stațiunea Sovata (3.600.000 €)

Costul proiectului (estimativ)

213.766.752 €

Finanțare

- surse atrase: 100.000.000 €
- buget de stat: 42.753.350 €
- buget consiliul județean: 49.226.752 €
- bugete locale: 10.688.337 €
- fonduri PHARE, SAPARD: 11.098.313 €

Aspecte instituționale

Parteneriate:

- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
- Consiliul Județean Mureș
- Consilii locale

Beneficiari:

- autorități publice locale
- populația județului Mureș

Durata proiectului

- 7 ani pentru dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea drumurilor județene și comunale;
- 3 ani pentru restul obiectivelor

2. ÎMBUNĂȚĂRIREA ^a I EXTINDEREA REPELELOR DE ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ ÎN JUDEȚUL MUREȘ^a

Obiectivul general

- asigurarea aprovizionării cu apă potabilă a aglomerărilor urbane și rurale în județul Mureș

Obiective specifice

- îmbunătățirea rețelelor de alimentare cu apă potabilă în județul Mureș

Localizarea investiției

localități urbane și rurale în județul Mureș

Activități

- Sisteme zonale de alimentare cu apă (Târnava Mică, Miercurea Nirajului, Gurghiu, Voivodeni, Luduș, Zau de Câmpie, Valea Lechinței) (88.886.164 €)
- Alimentare cu apă a satelor (14.250.000 €)
- Reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă din județul Mureș – program SAMTID (6.039.597 €)

Costul proiectului (estimativ)

109.175.761 €

Finanțare

- surse atrase: 72.670.000 €
- buget consiliul județean: 22.885.963 €
- bugete consilii locale: 10.600.000 €
- fonduri SAMTID: 3.019.798 €

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- Consiliul Județean Mureș
- consilii locale din județul Mureș
- agenți economici

Beneficiari:

- autorități publice locale
- populația județului Mureș
- agenți economici

Durata proiectului

5 ani

3. CREAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA REȚELELOR DE CANALIZARE ȘI EPURARE APE UZATE MENAJERE ÎN JUDEȚUL MUREȘ^a

Obiectivul general

Proiectul urmărește implementarea angajamentelor asumate în procesul de negociere a aderării României la Comunitatea Europeană – Capitolul 22 Mediu Secțiunea Calitatea apei, la termenele stabilite și cu costuri optime.

Aceste angajamente vizează, pentru județul Mureș, asigurarea canalizării și a epurării apelor uzate pentru toate aglomerările umane cu peste 2000 locuitori echivalenți.

Localizarea investiției

73 de localități în județul Mureș

Activități

- proiectarea, execuția și operaționalizarea sistemelor de canalizare a apelor uzate menajere astfel încât toate aglomerările umane cu peste 2000 locuitori echivalenți să aibă acces la acestea (execuție de noi rețele, extinderi, redimensionări, retehnologizări ale rețelelor de apă uzată menajeră existente);
- proiectarea, execuția și operaționalizarea stațiilor de epurare a apelor uzate menajere astfel încât toate rețelele de canalizare ale aglomerărilor umane cu peste 2000 locuitori echivalenți să fie racordate la aceste stații de epurare (execuția de noi stații de epurare, retehnologizări, extinderi de capacități și implementarea de noi tehnologii la stațiile de epurare existente) - introducerea și reabilitarea rețelelor de canalizare în orașele Miercurea Niraj, Sârmașu, Ungheni, Sângeorgiu de Pădure

Costul proiectului (estimativ)

347,3 milioane €

Finanțare

- surse atrase: 90%
- surse proprii – 10%

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- Consiliul Județean Mureș
- Consiliile locale din județul Mureș
- operatorul zonal de gospodărire comunală
- agenți economici

Beneficiari:

- autorități publice locale
- populație - agenți economici

Durata proiectului

13 ani

4. LUCRĂRI DE AMENAJARE, ÎNDIGUIRE ^{a1} I REGULARIZARE A UNOR CURSURI DE APĂ DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL RÂURILOR MURE^a ^{a1} TÂRNAVA MICĂ

Obiectivul general

apărarea împotriva inundațiilor, prin realizarea lucrărilor de îndiguire, consolidări de mal și regularizare a albiilor râurilor Mureș, Târnava Mică și a pâraurilor Luț, Bistra și Pietriș în zonele localităților Dătășeni, Coroisînărtin, Dedrad, Bistra Mureșului, Deda și Pietriș.

Obiective specifice

- amenajarea râului Mureș din zona localității Dătășeni, județul Mureș
 - îndiguire și regularizare râu Târnava Mică în zona localității Coroisînărtin, județul Mureș
 - îndiguire și regularizare pârau Luț în zona localității Dedrad, comuna Batoș, județul Mureș
 - regularizarea pâraurilor Bistra și Pietriș în zona localităților Bistra Mureșului, Deda și Pietriș, județul Mureș
- prin realizarea lucrărilor de amenajare, îndiguire și regularizare a cursurilor de apă, vor fi apărute împotriva inundațiilor:
- număr localități: 5;
 - număr locuitori apărați: 2000;
 - drumuri comunale apărate: 9,00 km;
 - drumuri județene apărate: 0,50 km;
 - drumuri naționale apărate: 0,50 km;
 - terenuri agricole apărate: 2800 ha.

Localizarea investiției

- pe cursul râului Mureș, în zona localității Dătășeni, județul Mureș;
- pe cursul râului Târnava Mică, în zona localității Coroisînărtin, județul Mureș;
- pe cursul pâraului Luț, în zona localității Dedrad, județul Mureș;
- pe cursul pâraului Bistra, în zona localităților Bistra Mureșului și Deda, județul Mureș;
- pe cursul pâraului Pietriș, în zona localității Pietriș, județul Mureș.

Activități

- realizarea lucrărilor de îndiguire a râului Mureș pe o lungime de 4,00 km, în zona localității Dătășeni;

- realizarea lucrărilor de îndiguire pe o lungime de cca. 3,00 km și a consolidărilor de mal pe o lungime de 1,5 km a râului Târnava Mică, în zona localității Coroisînărtin;

- realizarea lucrărilor de îndiguire pe o lungime de 8,00 km și regularizare albie pe 10,00 km a pâraului Luț, în zona localității Dedrad, comuna Batoș; realizarea în zona localităților Bistra Mureșului, Deda și Pietriș a următoarelor tipuri de lucrări pe pâraurile Bistra și Pietriș: reprofilări de albie – 8,30 km; protecții de maluri – 1,85 km; praguri de fund din anrocamente pentru fixarea albiei – 10 buc; praguri pentru corecția pantei de scurgere – 8 buc.

Costul proiectului (estimativ)

5.339.200 €

Finanțare

- surse atrase (90%)
- fonduri proprii ale Administrației Naționale „Apele Române” – Direcția Apelor Mureș (10%)

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- Administrația Națională „Apele Române” – Direcția Apelor Mureș
- Beneficiari:
- locuitorii localităților Dătășeni, Coroisînărtin, Dedrad, Bistra Mureșului, Deda și Pietriș

Durata proiectului

4 ani

5. REABILITARE ÎN SCOP TURISTIC A LINIEI DE CALE FERATĂ CU ENCARTAMENT ÎNGUST SOVATA – MIERCUREA NIRAJULUI – TÂRGU MURE^a – BAND – RÂCIU – CRĂIE^aTI

Obiectivul general

- organizarea, în scop turistic a excursiilor de agrement, utilizând ca mijloc de transport trenul de mică capacitate pe linia ferată îngustă

Obiective specifice

- reabilitarea căii ferate înguste (terasament, suprastructura și infrastructura căii ferate)
- echiparea zonei cu puncte de atracție turistică, pensiuni, refugii

Localizarea investiției

- linia ferată îngustă va asigura legătura între localitățile Sovata - Miercurea Nirajului - Târgu Mureș - Band - Râciu - Crăiești

Activități

- inventarierea stării actuale și stabilirea soluțiilor, acțiunilor și normelor necesare pentru punerea în funcțiune a căii ferate înguste
- efectuarea studiilor de specialitate specifice lucrărilor de reabilitare
- lucrări de reabilitare

Costul proiectului (estimativ)

1.000.000 €

Finanțare

- surse atrase
- bugetul Consiliului Județean Mureș
- surse guvernamentale
- surse private

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- Consiliul județean Mureș
- Primăriile de pe teritoriul căii ferate înguste
- agenți economici

Beneficiari:

- locuitorii localităților situate de-a lungul căii ferate
- turiști

Durata proiectului

2-4 ani, în funcție de resursele financiare

6. REABILITAREA GĂRILOR DEDA, REGHIN, TÂRGU MURE^a, IERNUT^aI LUDU^a

Obiectivul general

- ridicarea la standardele europene – oferire cadru civilizat pentru călători

Obiective specifice

- renovarea, modernizarea și extinderea gărilor Deda, Reghin, Târgu Mureș, Iernut și Luduș

Localizarea investiției

- intravilanele localităților Târgu Mureș, Reghin, Iernut, și Luduș și a nodului de cale ferată Deda

Activități

- pasaje pietonale, extindere gară, modernizare mobilier și echipament tehnic
- modificări structurale și funcționale ale gărilor
- întocmirea proiectelor de reabilitare
- lucrări de execuție

Costul proiectului (estimativ)

10.000.000 €

Finanțare

- surse atrase
- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului

Aspecte instituționale

Parteneriat

- primăriile localităților respective
- Consiliul Județean Mureș
- Societatea Națională a Căilor Ferate Române (SNCFR)

Beneficiari

- călători
- Societatea Națională a Căilor Ferate Române (SNCFR)

Durata proiectului

4 ani

7. AMENAJAREA ÎN SCOP TURISTIC A LACULUI DE ACUMULARE DE LA BEZID

Obiectivul general

- valorificarea cadrului natural din zona lacului de acumulare de la Bezid, județul Mureș

Obiective specifice

- amenajarea zonei cu case de vacanță pentru turism, pescuit, agrement, pe ambele maluri ale lacului Bezid

Localizarea investiției

- împrejurimile lacului Bezid, cuprinzând localitățile Loțu, Bezid și Bezidul Nou

Activități

- modernizarea drumului județean DJ 136 Sângeorgiu de Mureș – Goagiu (Harghita)
- construcția drumului perimetral al lacului și echiparea tehnico-edilitară corespunzătoare care să înconjoare lacul Bezid

Costul proiectului (estimativ)

1.000.000 €

Finanțare

- surse atrase
- bugete ale autorităților locale

Aspecte instituționale

Parteneriat

- PNUD
- Consilii locale
- Consiliul Județean Mureș
- agenți economici

Beneficiari

- locuitorii județului Mureș
- turiști
- sectorul privat

Durata proiectului

5 ani

8. DEZVOLTAREA FONDULUI IMOBILIAR CU DESTINAȚIA LOCUINȚE ÎN MEDIUL URBAN

Obiectivul general

- satisfacerea nevoilor de locuințe pentru populația din zona urbană aferentă municipiul Tîrnăveni și orașelor Luduș și Sărmașu

Obiective specifice

- construirea și reabilitarea de blocuri și locuințe sociale în municipiul Tîrnăveni
- construirea și amenajarea unui cartier nou și a două blocuri de locuințe unifamiliale în orașul Luduș
- construirea de locuințe pentru tineri din orașele Luduș și Sărmașu

Localizarea investiției

- municipiul Tîrnăveni, orașele Luduș și Sărmașu

Activități

- construirea unui bloc de locuințe cu 25 apartamente în municipiul Tîrnăveni (410.000 €)
- reabilitare bloc de locuințe și cămin nefamiliști în municipiul Tîrnăveni (430.000 €)
- construirea de locuințe sociale în municipiul Tîrnăveni (580.000 €)
- construirea și amenajarea unui cartier de locuințe unifamiliale în orașul Luduș (3.000.000 €)
- construirea a 2 blocuri de locuințe pentru tineri în orașul Luduș (1.500.000 €)
- construirea de locuințe pentru tineri în orașul Sărmașu (1.000.000 €)

Costul proiectului

6.920.000 €

Finanțare

- surse atrase
- bugetul local
- bugetul de stat

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- autoritățile publice locale din municipiul Tîrnăveni și orașele Luduș și Sărmașu
- Agenția Națională pentru Locuințe (ANL)

Beneficiari:

- locuitorii municipiului Târnăveni și ai orașelor Luduș și Sărmașu

Durata proiectului

- 1 an pentru reabilitarea blocului de locuințe
- 3 ani pentru construire de locuințe
- 5 ani pentru construirea și amenajarea cartierului de locuințe unifamiliale din orașul Luduș

9. MODERNIZAREA ȘI DIVERSIFICAREA ACTIVITĂȚILOR GRUPULUI DE FIRME CARBID FOX TÂRNĂVENI

Obiectivul general

- modernizarea, rentabilizarea și dezvoltarea activității desfășurate de către grupul de firme CARBID Târnăveni în domeniul industriei chimice

Obiective specifice

- asigurarea de locuri de muncă pentru populația din zonă
- reducerea emisiilor poluante, în atmosferă, ca urmare a activității desfășurate pentru fabricarea produselor chimice industriale
- revigorarea industriei chimice din zonă

Localizare

- municipiul Târnăveni, județul Mureș

Activități

- optimizarea capacității instalației de producere a materialelor desulfurante (500.000 €)
- instalație de obținere a varului hidratat cu o capacitate de cca. 30.000 tone anual (800.000 €)
- instalație de obținere a varului de carbid brichetat – 5000 tone anual (250.000 €)
- modernizarea cuptorului nr. 6 Carbide (1.850.000 €)
- instalație pentru obținerea carbonatului de calciu precipitat – 7500 tone anual (900.000 €)
- modernizarea cuptoarelor de obținere a varului (1.100.000 €)
- instalație de captare a dioxidului de carbon rezultat la fabricarea varului, purificarea și îmbutelierea acestuia 200.000 N mc/zi (500.000 €)

Costul proiectului (estimativ)

5.900.000 €

Finanțare

- surse atrase: 80%
- grupul de firme CARBID: 20%

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- agenți economici (Grupul de firme CARBID FOX Târnăveni)

Beneficiari:

- Grupul de firme Carbide Târnăveni
- locuitorii municipiului Târnăveni, prin asigurarea locurilor de muncă

Durata proiectului

5 ani

10. AMENAJAREA ÎN SCOP TURISTIC A POTENȚIALULUI LACURILOR SĂRATE, AL APELOR BALNEOCLIMATERICE ȘI AL IAZURILOR DE PE RAZA JUDEȚULUI MUREȘ

Obiectivul general

amenajarea în scop turistic și pentru punerea în valoare a potențialului lacurilor sărate, al apelor balneoclimaterice și al iazurilor de pe raza județului Mureș.

Obiective specifice

- amenajarea iazurilor de pe raza comunelor Fărăgău, Tăureni, Șăulia, Miheșu de Cîmpie ca atracție turistică
- amenajarea păstrăvăriilor la Zau de Cîmpie, Lăpușna, Ibănești, Câmpul Cetății, Ghindari, Sălard
- amenajarea în scop turistic a lacurilor sărate de la Sovata, Sîngeorgiu de Mureș, Ideciu, Solovăstru-Jabenița
- amenajarea apelor balneoclimaterice de la Sărmașu și a băilor de nămol de la Aluna-Târnăveni

Localizarea investiției

- localitățile Sovata, Sîngeorgiu de Mureș, Ideciu, Solovăstru-Jabenița, Sărmașu, Aluna-Târnăveni, Zau de Cîmpie, Lăpușna, Ibănești, Câmpul Cetății,

MUREȘ

Ghindari, Sălard, Fărăgău, Tăureni, Șăulia, Miheșu de Cîmpie pe raza cărora se situează lacurile respective

Activități

- amenajarea lacurilor din zona Fărăgău, Solovăstru, Tăureni, Zau de Cîmpie, Idecu, Sovata
- construirea de cabine pe lângă lacurile din zona Fărăgău, Solovăstru, Tăureni, Zau de Cîmpie, Idecu, Câmpul Cetății,
- amenajarea unei microstațiuni balneare și de agrement la Solovăstru-Jabenița, Sărmașu, Aluna-Tîrnăveni
- modernizarea stațiunii balneoclimaterice de la Sîngeorgiu de Mureș

Costul proiectului (estimativ)

10.000.000 €

Finanțare

- surse atrase
- agenți economici
- bugete locale

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- consiliile locale
- agenți economici

Beneficiari:

- locuitorii localităților Solovăstru, Idecu, Fărăgău, Tăureni, Zau de Cîmpie, Jabenița, Sovata
- turiști
- agenți economici

Durata proiectului

5 ani

11. „SUPER – SKI ÎN CARPAȚI” – AMENAJAREA PÂRȚIILOR DE SCHI ^{a1} A INFRASTRUCTURII TURISTICE AFERENTE ÎN JUDEȚUL MUREȘ

Obiectivul general

- amenajarea pârtiilor de schi și a infrastructurii turistice aferente în județul Mureș.

Obiective specifice

- amenajarea pârtiilor de schi și a infrastructurii turistice pe raza județului, în zonele Stînceni, Lăpușna, Sovata, Pădurea Rotundă – Reghin și Sîngeorgiu de Mureș

Localizarea investiției

- localitățile Stînceni, Lăpușna, Sovata, Pădurea Rotundă din Reghin și Sîngeorgiu de Mureș
- amenajarea infrastructurii aferente turismului montan

Activități

- amenajarea pârtiilor de schi de la pădurea Rotundă – Reghin, Lăpușna, Sovata, Sîngeorgiu de Mureș, Stînceni

Costul proiectului (estimativ)

1.000.000 €

Finanțare

- surse atrase
- bugete locale
- sector privat

Aspecte instituționale

Parteneriat:

- consiliile locale
- sector privat

Beneficiari:

- locuitorii localităților Stînceni, Lăpușna, Sovata, Reghin și Sîngeorgiu de Mureș
- turiști
- sector privat

Durata proiectului

2 ani

12. REALIZAREA LUCRĂRILOR DE APĂRARE A MEDIULUI NATURAL ^{a1} CONSTRUIT ÎMPOTRIVA INUNDĂRIILOR

Obiectiv general

Județul Mureș are o rețea hidrografică complexă. În perioadele de primăvară ca urmare a dezghețului, dar și la ploi abundente pericolul de inundații este crescut, pierderile înregistrate în cazul apariției acestor fenomene fiind semnificative.

Proiectul urmărește realizarea în proporție de 80% din necesar a lucrărilor de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor

Activități

Proiectul prevede realizarea următoarelor lucrări:
Realizarea lucrărilor de reîmpădurire și a bagioanelor pentru torenții activi;

- Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Niraj (8,1 Km regularizare, 6100 ha teren arat);
- Amenajarea r. Mureș pe sectorul Iod-Răstolița-Bozia (1,68 Km consolidare de mal);
- Amenajarea r. Mureș pe sectorul Iod-Răstolița-Bozia (5,14 Km dig);
- Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Gurghiu (4,4 Km regularizare consolidare mal și 2,3 km zid de beton);
- Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Gurghiu (43,5 Km regularizare);
- Stabilizare r. Mureș în zona barajului de priză Azomureș (6,5 Km regularizări);
- Realizarea zidurilor de sprijin a malurilor și albiilor cursurilor de apă de suprafață, cu anrocamente sau materiale locale în zonele localităților urbane și rurale cu risc a fi afectate de inundații;
- Realizarea pragurilor de fund în zonele cu viteze mari de curgere a apelor, pentru reducerea riscului de inundații în aval;
- Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Mureș, menite a apăra mediul natural și construit împotriva inundațiilor;
- Asigurarea stabilității malurilor și albiilor degradate prin plantații forestiere pe 80% din lungimea totală degradată;

Costul proiectului (estimativ)

15000000 €

Aspecte instituționale

Beneficiar

Consiliul Județean Mureș
Consiliile locale

Parteneri

Direcția Apelor Mureș

Finanțare

surse proprii 10%
surse atrase 90%

Durata proiectului

36 luni

13. REABILITAREA SISTEMULUI SANITAR ȘI CREAREA DE NOI SERVICII SANITARE ÎN JUDEȚUL MUREȘ^a

Obiectivul general

Optimizarea activității întregului sistem sanitar din județul Mureș și crearea unor servicii sanitare noi, în concordanță cu necesitățile actuale.

Obiective specifice

- Optimizarea activității spitalelor pentru îngrijiri acute;
- Reorganizarea serviciilor spitalicești de lungă durată;
- Înființarea unor centre de sănătate multifuncționale în localitățile nou devenite orașe și în unele localități din mediul rural;
- Crearea unor servicii sanitare de îngrijiri la domiciliu, cu acoperire pentru întreg județul Mureș;
- Îmbunătățirea dotării cu echipamente medicale a unităților sanitare;

Activități

- Reducerea numărului de paturi în spitalele pentru îngrijiri acute prin reorganizare, creșterea numărului de pacienți rezolvați în ambulatoriu și în spitalizarea de zi și menținerea duratei medii de spitalizare la 8 zile;
- Creșterea numărului de paturi în spitalele de lungă durată din județ și reducerea duratei medii de spitalizare de la 21 la 14 zile;
- Înființarea, pe structura unor centre de sănătate existente, a unor centre de sănătate multifuncționale cu servicii spitalicești și ambulatorii, îngrijiri la domiciliu și centre de permanență;
- Înființarea unui număr de 24 de unități de îngrijiri la domiciliu care să acopere întreaga populație a județului Mureș cu acest gen de servicii;
- Achiziționarea de echipamente medicale necesare dotării unităților sanitare din județ;

Rezultate așteptate

MUREȘ

- Îmbunătățirea indicatorilor de sănătate a populației din județul Mureș;
- Creșterea accesibilității populației la serviciile sanitare;
- Diversificarea gamei de servicii sanitare oferite locuitorilor județului.

Costului proiectului

5.000.000 €

Finanțare

Bugetele locale
 Bugetul de Stat
 Fonduri nerambursabile
 Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneri:

Autorități publice locale
 Instituții publice
 Organizații neguvernamentale

Durata proiectului

8 – 10 ani

14. SISTEM INTEGRAT DE SERVICII SOCIALE PENTRU VÂSTNICI LA NIVELUL JUDEȚULUI MUREȘ^a

Obiectivul general

- Îmbunătățirea și diversificarea structurilor de asistență socială destinate persoanelor vârstnice, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii lor sociale;

Obiective specifice

- Dezvoltarea unor centre de servicii comunitare pentru persoane vârstnice în toate municipiile din județul Mureș;
- Crearea și dezvoltarea de parteneriate public – private în domeniul serviciilor sociale pentru vârstnici, capabile să acționeze în mod constructiv și eficient în procesul de activizare a acestui segment social expus marginalizării;

Localizarea proiectului

Municipiile Târgu Mureș, Sighișoara, Reghin, Târnăveni în prima etapă, orașele și comunele județului în etapa a doua.

Activități principale

- Crearea unei hărți sociale specifice problematicei vârstnicilor, cu identificarea grupelor de vârstnici aflați în situații de risc social, a cazurilor dificile și stabilirea nevoilor individuale și de grup;
- Achiziționarea bunurilor și echipamentelor necesare bunei desfășurări a centrelor de servicii sociale destinate persoanelor vârstnice;
- Prestarea de servicii sociale de îngrijire cu caracter social-medical aferente categoriei vârstnicilor;
- Desfășurarea periodică a sesiunilor de instruire și consiliere a personalului care prestează servicii de îngrijire.

Rezultate așteptate

- Creșterea cu minim 20 % a calității serviciilor sociale acordate persoanelor vârstnice;
- Crearea și dezvoltarea unui parteneriat public-privat în domeniul serviciilor sociale din cadrul municipiilor, ca primă etapă a proiectului, și ulterior în toate localitățile din județ;
- Crearea unei baze de date complexe cu situația vârstnicilor la nivelul întregului județ.

Costului proiectului (estimativ)

2.000.000 €

Finanțare

Bugetele locale
 Fonduri nerambursabile
 Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
 Instituții publice
 Organizații neguvernamentale

Durata proiectului

8 – 10 ani

15. SISTEM JUDEȚEAN DE CENTRE DE FORMARE ^aI PERFECȚIONARE PROFESIONALĂ

Obiectivul general

Dezvoltarea abilităților forței de muncă din județul Mureș, pentru a deveni mai adaptabilă la schimbările structurale, corespunzător nevoilor identificate pe piața forței de muncă, cu accent deosebit pe dezvoltarea abilităților manageriale în afaceri și dezvoltare antreprenorială, pentru a încuraja creșterea economică viitoare.

Obiective specifice

Crearea unor centre de formare și perfecționare profesională adaptate cerințelor localităților județului Mureș, prin asocierea dintre sectorul public și privat, adaptarea mijloacelor, a personalului și instructorilor la noile cereri și tehnici sau module de recalificare / reconversie, consiliere și orientare pentru forța de muncă existentă în județ.

Localizarea proiectului

Municipiile Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnăveni ;
Orașele Luduș, Sovata.

Activități principale

- Dezvoltarea și furnizarea de programe de formare profesională (cursuri de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare, specializare);
- Acordarea de asistență și consultanță firmelor interesate de dezvoltarea resurselor umane ;
- Consiliere și îndrumare profesională pentru începerea unei afaceri sau activități de asistare a întreprinzătorilor, cu scopul de a promova antreprenoriatul și crearea de locuri de muncă.

Rezultate așteptate

- Scăderea șomajului la nivelul județului Mureș;
- Asigurarea egalității șanselor și a integrării sociale a tinerilor, femeilor și persoanelor defavorizate;
- Extinderea și diversificarea sistemului de servicii sociale, prin stimularea colaborării dintre administrație și sectorul guvernamental.

Costul proiectului (estimativ)

300.000 €

Finanțare

Bugetele locale
Fonduri nerambursabile
Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
Furnizori de formare profesională
Instituții publice locale

Durata proiectului

8 – 10 ani

16. MODERNIZARE A Î EXTINDERE DISPECERAT INTEGRAT DE URGENȚĂ

Obiectivul general

Creșterea gradului de siguranță a cetățeanului și eficientizarea activităților de intervenție în situații de urgență, prin integrarea tuturor serviciilor de urgență de la nivelul județului (poliție, jandarmerie, pompieri, protecție civilă, ambulanță, SMURD etc.).

Obiective specifice

Construirea unui sediu nou pentru Dispeceratul Integrat de Urgență, dotat corespunzător pentru a fi capabil să dispună măsuri operative, eficiente de intervenție la solicitările cetățenilor, pe baza unor informații on-line, vehiculate prin mijloace ultramoderne de comunicații ;
Integrarea în această structură a Punctului de comandă și control pentru intervențiile specifice în cazul incidentelor majore, calamităților și dezastrelor.

Localizarea proiectului

Proiectul se va implementa pe un amplasament din municipiul Târgu Mureș.

Activități principale

- Construirea noului sediu al Dispeceratului Integrat de Urgență și dotarea acestuia cu echipamentele necesare;
- Dezvoltarea și modernizarea subsistemelor componente ale Dispeceratului, structura propusă în proiect fiind următoarea:
- Subsistem preluare apelor;
- Subsistem comunicații;
- Subsistem de supraveghere video urban;
- Subsistem Centrala de alarmare;

MUREȘ

- Subsistem de localizare și monitorizare a vehiculelor;
- Creșterea numărului de operatori în cadrul dispeceratului și instruirea acestora.

Rezultate așteptate

- Creșterea capacității de îmbunătățire a activității, creșterea productivității, folosirea judicioasă a resurselor materiale și umane;
- Un proces decizional mai bun și mai rapid care conduce la o eficiență crescută ;
- Eficientizarea activității de comunicare și colaborare a întregului personal, atât în interiorul dispeceratului, cât și din stațiile adiacente;
- Eficientizarea activităților de deservire a cererilor primite de la cetățeni și extinderea ariei de intervenție la toate localitățile județului ;
- Îmbunătățirea calității serviciilor prestate de către Dispeceratul Integrat ;
- Comunicarea cu stațiile adiacente pe canale de comunicare multiple (telefon, radio, canal de date) la un nivel calitativ superior.

Costul proiectului (estimativ)

1.800.000 €

Finanțare

Bugetele locale
Bugetul Consiliului Județean
Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
Instituții publice deconcentrate

Durata proiectului

2 ani

17. INTRODUCEREA CENTRALELOR TERMICE ÎN UNITĂȚILE ȘCOLARE DIN JUDEȚUL MUREȘ

Obiectivul general

- Îmbunătățirea condițiilor din unitățile de învățământ școlar din județ.

Obiective specifice

- Desfășurarea în condiții optime a procesului de învățământ
- Reducerea costurilor necesare pentru întreținerea unităților de învățământ din județ

Localizarea proiectului

Localitățile din județul Mureș

Activități principale

- Achiziționarea centralelor termice și echipamentelor necesare pentru unitățile școlare;
- Realizarea de lucrări de amenajare a spațiilor speciale pentru montarea centralelor termice ;
- Montarea centralelor termice și a echipamentelor aferente.

Rezultate așteptate

- Creșterea confortului termic în unitățile școlare;
- Reducerea consumului de combustibil necesar pentru încălzirea școlilor;
- Reducerea cheltuielilor necesare pentru încălzire;

Costul proiectului (estimativ):

12.000.000 €

Finanțare

Bugetele locale
Bugetul de Stat
Fonduri nerambursabile
Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
Instituții publice

Durata proiectului

10 – 12 ani

18. DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA MUZEULUI JUDEȚEAN MUREȘ

Obiectivul general

Promovarea patrimoniului cultural al județului, prin punerea în valoare a colecțiilor muzeale existente.

Obiective specifice

- Crearea unui spațiu muzeal care să confere unicitate ambientală și educațională, la nivelul cerințelor prezenței culturii românești în perspectivă europeană;
- Creșterea atractivității județului, prin punerea în valoare a resurselor și obiectelor din colecțiile secțiilor de arheologie, istorie și științe ale naturii;
- Asigurarea condițiilor optime pentru expunerea obiectelor muzeale, conservarea și restaurarea patrimoniului, precum și organizarea de expoziții și alte manifestări culturale.

Localizarea proiectului

Municipiul Târgu Mureș

Activități principale

- Construirea unei noi clădiri pe structura clădirii existente a Muzeului Județean Mureș;
- Dotarea spațiilor muzeului cu facilitățile necesare pentru expunerea corespunzătoare a obiectelor, amenajarea laboratoarelor și atelierelor de conservare – restaurare.

Rezultate așteptate

- Creșterea atractivității județului și includerea muzeului în traseele turistice;
- Creșterea numărului de vizitatori ai muzeului, atât din județ, cât și din țară sau străinătate;
- Creșterea veniturilor încasate de muzeu.

Costul proiectului (estimativ)

3.600.000 €

Finanțare

Bugetul Consiliului Județean Mureș
Fonduri nerambursabile
Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
Instituții publice
Organizații neguvernamentale

Durata proiectului

3 – 5 ani

19. ÎNFIINȚAREA UNUI CENTRU JUDEȚEAN DE RESURSE PENTRU

ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE

Obiectivul general

Dezvoltarea parteneriatului dintre societatea civilă și administrația publică locală.

Obiective specifice

- Acordarea de consultanță, instruire și asistență tehnică pentru ONG-uri;
- Facilitarea înființării și sprijinirea activității ONG-urilor din județ;
- Diseminarea informațiilor despre ONG-uri către terți;
- Facilitarea dezvoltării parteneriatelor privat-privat și public-privat;

Localizarea proiectului

Municipiul Târgu Mureș

Activități principale

- Amenajarea centrului de resurse și dotarea cu echipamentele necesare;
- Instruirea personalului pentru desfășurarea activităților prevăzute;
- Crearea unor baze de date care să poată fi puse la dispoziția ONG-urilor și a autorităților locale;
- Derularea unor programe de instruire și consultanță pentru ONG-uri;
- Organizarea de manifestări, dezbateri, întâlniri între ONG-uri și autorități publice locale și centrale pe diverse tematici;

Rezultate așteptate

- Accentuarea vizibilității sectorului neguvernamental în percepția cetățeanului și creșterea autorității societății civile în raport cu autoritățile locale și guvernamentale;
- Dezvoltarea parteneriatelor privat-privat și privat-public în toate domeniile vieții sociale;
- Profesionalizarea și îmbunătățirea serviciilor oferite de organizațiile neguvernamentale din județ.

Costului proiectului (estimativ)

20.000 €/an

Finanțare

Fonduri nerambursabile
Bugete locale

MUREȘ

Alte surse

Aspecte instituționale

Parteneriate:

Autorități publice locale
Instituții publice
Organizații neguvernamentale

Durata proiectului

3 - 5 ani

20. PROTEJAREA, MONITORIZAREA, CONSERVAREA FLOREI ȘI FAUNEI ÎN JUDEȚUL MUREȘ

Obiective

Proiectul urmărește elaborarea unei strategii de protejare, monitorizare și conservare a diversității biologice pe teritoriul județului Mureș în conformitate cu Directivele UE: Directiva Păsări – 79/409/EEC și Directiva Habitate – 92/43/EEC.

Pe teritoriul județului Mureș se află 14 arii protejate de interes național, incluse în diferite categorii: parc național, rezervații naturale și monumente ale naturii. Starea de conservare a acestora depinde de modalitatea de administrare a lor.

Descrierea proiectului

Valorile naturale din ariile protejate și din afara acestora necesită un management eficient, pentru a putea persista în timp într-o stare de conservare favorabilă.

Proiectul cuprinde următoarele activități în acest scop:

- Identificarea ariilor naturale protejate și a altor areale care întrunesc condițiile desemnării Ariilor de Protecție Specială Avifaunistică conform Directivei „Păsări”;
- Inventarul preliminar și analiza distribuției păsărilor pe teritoriul județului în vederea stabilirii Ariilor de Protecție Specială Avifaunistică, prin utilizarea datelor disponibile;
- Stabilirea listei preliminare a speciilor de păsări care necesită acțiuni de conservare la nivel teritorial;
- Inventarierea tipurilor de habitate la nivel teritorial conform Anexei II a Legii 462/2001;
- Identificarea ariilor protejate existente și a altor zone care îndeplinesc criteriile pentru rețeaua Natura 2000;

- Propunerea Siturilor eligibile (Situri de Importanță Comunitară) pentru includerea în rețeaua Natura 2000 și completarea documentației specifice;
- Inventarierea preliminară a speciilor de floră și faună a căror conservare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare conform Anexei II a Legii 462/2001 (altele decât păsările) și propunerea siturilor eligibile pentru rețeaua Natura 2000;
- Elaborarea și avizarea unor Planuri de Management pentru Ariile Speciale de Conservare (SAC);
- Colectarea și transmiterea datelor privind habitatele și speciile existente la nivel județean;
- Supravegherea stării de conservare a populațiilor și habitatelor din posibile situri ale rețelei Natura 2000;
- elaborarea și implementarea planurilor de management a ariilor protejate;
- elaborarea și punerea în aplicare a regulamentelor de funcționare a ariilor protejate;
- punerea în valoare a ariilor protejate prin activități de educare și turism;
- asigurarea personalului instruit corespunzător și a dotărilor necesare desfășurării activităților de patrulare și pază în ariile protejate;
- elaborarea de materiale de informare despre ariile protejate, respectiv flora și fauna sălbatică și conștientizarea cetățenilor asupra importanței protecției și conservării acestora;
- stabilirea unui sistem de monitorizare a speciilor din flora naturală, a speciilor rare și care necesită protecție și operaționalizarea acestuia;
- stabilirea unui sistem de monitorizare a păsărilor migratoare și operaționalizarea acestuia;
- stabilirea unui sistem de monitorizare a herpetofaunei și ichtiofaunei și operaționalizarea acestuia;
- stabilirea unui sistem de monitorizare pentru carnivorele mari și operaționalizarea acestuia;
- instituirea regimului de arie protejată în cazul în care o suprafață corespunde cerințelor acestei categorii funcționale;
- stabilirea unor măsuri de protecție pentru speciile de plante și animale din afara ariilor protejate.

Costul proiectului (estimativ)

30 000 €

Aspecte instituționale

Beneficiar - Consiliul Județean Mureș

Finanțare

Surse proprii - 10%

Durata proiectului

24 luni

21. COLECTAREA SELECTIVĂ A DEȘEURILOR LA SURSĂ ȘI TRANSFER LA DEPOZITUL ECOLOGIC REGIONAL UNGHENI

Obiective

Proiectul vizează implementarea prevederilor Directivelor europene privind gospodărirea deșeurilor transpuse prin Strategia națională de gospodărire a deșeurilor, Planul național de gospodărire a deșeurilor, Planul regional de gospodărire a deșeurilor, legislația națională specifică.

Conform angajamentelor asumate în procesul de negociere cu Comisia Uniunii Europene a Capitolului 22 Mediu - secțiunea Managementul deșeurilor, toate depozitele de deșeuri neconforme trebuie închise după un program foarte riguros:

- închiderea și ecologizarea spațiilor de depozitare a deșeurilor nepericuloase din zonele rurale până la 16.07.2009;

- închiderea depozitelor urbane de deșeuri nepericuloase astfel: 2007 Luduș; 2008 Sovata, Târnăveni, Iernut; 2009 Târgu Mureș și Reghin.

În conformitate cu aceste angajamente, până la data închiderii acestor depozite, administrația locală trebuie să furnizeze o alternativă viabilă, operațională, pentru realizarea punctelor de colectare selectivă la sursă a deșeurilor, racordate la stațiile de transfer care vor asigura compactarea și transferul deșeurilor la depozitul ecologic regional.

Administrația locală are de asemenea obligația de a asigura o colectare mai eficientă, astfel încât fiecare generator de deșeuri să fie conectat la sistemul de colectare centralizată a deșeurilor. Totodată trebuie să crească cantitatea de deșeu reciclabil (deșeuri de ambalaje, deșeuri metalice, deșeuri electrice ș.a.) colectată selectiv de la populație.

Descrierea proiectului

- crearea sistemului de colectare selectivă (pe categorii) a deșeurilor de la toți generatorii (populație, agenți economici) - respectiv amenajarea spațiilor de colectare, asigurarea recipientilor necesari, asigurarea mijloacelor de transport necesare, stabilirea operatorilor corespunzători, conștientizarea

cetățenilor, stabilirea graficelor de colectare, tarife, operaționalizarea sistemului;

- stabilirea amplasamentelor pentru stațiile de transfer, proiectarea, executarea și operaționalizarea acestora astfel încât să asigure: a) compactarea și transferul deșeurilor nepericuloase și nevalorificabile de la punctele de colectare la depozitul ecologic zonal; b) balotare și transfer a deșeurilor valorificabile, colectate selectiv de la populație, către unitățile specializate în valorificare;

- închiderea depozitelor de deșeuri neecologice existente;

- proiectare, execuție, operaționalizare stații de compostare deșeuri biodegradabile.

Aspecte instituționale

Beneficiar:

Consiliul Județean Mureș Târgu Mureș

Parteneri – Consiliile locale din județul Mureș, Operatori de salubritate

Costul proiectului

60 milioane €

Finanțare

Surse proprii - 10%

Durata proiectului

24 luni

22. RECUPERAREA ȘI VALORIFICAREA GAZELOR DE DEPOZIT DUPĂ ÎNCHIDEREA DEPOZITELOR NEECOLOGICE

Obiective

Gazele de depozit conțin în proporție de 50% metan, component cu un potențial de contribuție la încălzirea globală de cca. 21 ori mai mare decât bioxidul de carbon. În conformitate cu prevederile Convențiilor internaționale la care România a aderat, odată cu intrarea în Comunitatea Europeană se vor putea vinde cotele de emisie a bioxidului de carbon.

Proiectul urmărește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, concomitent cu valorificarea energetică a gazului de depozit, ceea ce aduce comunității importante resurse financiare. Veniturile rezultate din

MUREȘ

valorificarea gazului de depozit depind de natura energiei produse (electrice sau termice); aceste venituri oscilează în jurul valorilor de 0,065 Euro/kWh în cazul producerii energiei electrice și 22 Euro/Gcal în cazul producerii energiei termice. Producția de energie orientativă în cazul unui depozit de cca. 2,000,000 tone este de 10,000,000 kWh /an producție energie electrică și 14,000,000 kWh /an producție energie termică.

Totodată vor putea fi comercializate unitățile de reducere a emisiilor de bioxid de carbon.

Descrierea proiectului

Proiectul vizează proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a unor sisteme de colectare și valorificare a gazelor reziduale rezultate din depozitele de deșeuri menajere existente în județul Mureș.

Localizare

Târgu Mureș, Sighișoara, Luduș, Târnăveni, Sovata

Costuri

Investiția medie în sistemul de colectare/valorificare energetică a gazului de depozit este de 1200 - 2000 Euro/KW energie instalată la un amplasament.

Aspecte instituționale

Beneficiari

Consiliile locale din județul Mureș

Finanțare

Surse proprii - 10%

Durata proiectului

24 luni

23. ASIGURAREA TEHNICĂ A STABILITĂȚII BATALURILOR DE REZIDUURI ȘI PROTECȚIA FACTORILOR DE MEDIU ÎN ZONA BATALURILOR DE REZIDUURI TEHNOLOGICE

Obiective

- asigurarea tehnică a stabilității batalurilor de reziduuri și protecția factorilor de mediu în zona batalurilor de reziduuri tehnologice.

Pe amplasament există trei bataluri care au fost utilizate pentru depozitarea șlamurilor și deșeurilor tehnologice cu conținut de crom, sulfuri, fluor ș.a.. Batalul B1 se găsește actualmente în exploatare, nivelul depunerilor fiind aproape de cota coronamentului digului acestuia, astfel că practic nu mai există gardă de siguranță pentru acest batal; digurile de contur ale acestuia sunt în stare relativ bună, nefiind observate fenomene de exfiltrații sau de alunecări ale taluzelor; evacuarea stabilității digurilor de contur a relevat existența pericolului de alunecare a digurilor batalului B1. Batalurile B2 și B3 sunt epuizate, coronamentul acestora este mult depășit de depunerile realizate; platoul acestor bataluri este solidificat; apele de precipitații care nu infiltrează în corpul depunerilor de reziduuri șiroiesc pe taluz generând multiple ravene și ogașe, adâncimea acestora fiind în multe cazuri semnificativă; ca urmare a creșterii umidității materialului din structura digurilor, în unele locuri malul a curs și în altele a alunecat; au apărut prăbușiri ale taluzelor de până la 4 m verticală. Apa din precipitații ce se infiltrează în masa deșeurilor depuse în interiorul batalurilor nu este drenată artificial ci natural prin radierul și digurile batalurilor; se alimentează astfel solul, subsolul și stratul freatic cu ape impurificate; în același timp aceste ape țin sub presiune întreaga construcție, contribuind la reducerea coeficientului de siguranță, în special al digurilor. Taluzul actual al digurilor nu mai corespunde secțiunilor tip de proiectare; de asemenea se observă în unele profile prăbușirea acestor diguri. Ansamblul celor trei bataluri nu este dotat cu aparatură necesară urmăririi comportării lor.

Descrierea proiectului

- realizarea unor măsurători pentru evaluarea stării și eficienței sistemului de etanșare a radierului batalurilor; realizarea unui sistem coerent de monitorizare a calității solului și apelor subterane în perimetrul batalurilor; realizarea unui sistem de colectare a apelor pluviale pe perimetrul fiecărui batal și evacuarea controlată a acestora; refacerea calității solului; măsuri de conservare și construcție ecologică; - refacerea taluzurilor digurilor de contur ale batalurilor și refacerea profilului transversal al acestora, acolo unde se constată deteriorarea gravă; - nivelarea depunerilor în bataluri și supraînălțarea digurilor pentru asigurarea unei gârzi de siguranță de cel puțin 0,5 m;

- nivelarea plafonului batalurilor, urmată de impermeabilizarea și ecologizarea acestora;
 - stabilirea unui program de monitorizare în timp a amplasamentului batalurilor.
- Există Studiul de evaluare a riscului.

Costul proiectului (estimativ)

37500 € - expertiză și proiect tehnic
- costurile investiționale urmează a fi evaluate în funcție de prevederile proiectului tehnic

Localizare

Târnăveni

Aspecte instituționale

Beneficiarul:

S.C. BICAPA S.A.

Durata proiectului

12 luni

24. INCINERATOR PENTRU DEȘEURI PERICULOASE

Obiectiv

Proiectul urmărește asigurarea condițiilor pentru eliminarea deșeurilor periculoase, generate în județul Mureș și în zona adiacentă, în concordanță cu cerințele de protecție a mediului și sănătății populației, ce decurg din strategiile și politicile naționale de gospodărire a deșeurilor, precum și din angajamentele asumate în procesul de negociere a aderării României la Comunitatea Europeană.

Cantitatea de deșeuri periculoase colectată va fi în creștere în următorii ani, ca urmare a introducerii sistemului de colectare a deșeurilor periculoase de la populație, a închiderii crematoriilor de deșeuri spitalicești neconforme, dar și ca urmare a dezvoltării

activităților economice în județul Mureș în general și în zona Parcului Industrial Ungheni în special. Proiectul vizează proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a unui incinerator de deșeuri periculoase cu o capacitate de 1500 t/an.

Localizare

Ungheni, pe amplasamentul Depozitului ecologic zonal

Costuri

Investiție: 3 570 000 €

Cost operare: 350 €/t de deșeu incinerat

Aspecte instituționale

Beneficiar:

Consiliul Județean Mureș

Parteneri:

- Consiliile locale din județul Mureș, Agenți economici generatori de deșeuri periculoase;

Finanțare

Surse proprii - 10%

Durata proiectului

36 luni

25. UNITATE DE COMBATERE A CĂDERILOR DE GRINDINĂ

Obiectivul

Protejarea culturilor agricole, obiectivelor economice și în mod deosebit a plantațiilor pomiviticele împotriva efectului negativ a căderilor de grindină.

Descrierea proiectului

În cadrul acestui proiect vor fi prevăzute următoarele acțiuni:

- amplasarea unui centru de comandă la Tîrgu Mureș, care va coordona acțiunile de intervenție de la bazele de lansare a rachetelor antigrindină;
- realizarea unei rețele de informații pentru colectarea datelor necesare luării deciziilor. În acest sistem vor fi integrate stațiile meteorologice, stațiile de radiolocație și bazele de lansare;

MUREȘ

- înființarea unei rețele de baze de lansare a rachetelor cu rază de acțiune de 10 km. Acoperirea geografică a principalelor bazine pomivitice și legumicole din județul Mureș, însumând un teritoriu de cca. 150 mii ha;
- formarea profesională a personalului de comandă, execuție și de monitorizare.

Impactul economico – social:

Prin realizarea acestui proiect se evită anual producerea unor pagube materiale în valoare de 50 – 60 miliarde lei. Pe lângă pierderile directe de produse agricole trebuie să luăm în calcul și deprecierea calitativă a produselor rămase, precum și pagubele materiale provocate de grindină în domeniul construcțiilor și altor obiective civile.

Prin implementarea acestui proiect se creează 50 – 60 de noi locuri de muncă.

Costuri

Valoarea totală a investiției se ridică la cca. 160 miliarde lei, d.c. studiul de fezabilitate 1 mld. lei. Fondurile vor fi asigurate de la Bugetul MAPDR.

Termene de realizare

Studiul de fezabilitate: 2005

Studiul de fezabilitate și de execuție: 2005 – 2006

Implementarea proiectului: 2006 – 2008

Aspecte instituționale

Coordonator - Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Mureș.

26. REABILITAREA PODGORIILOR VITI-VINICOLE ISTORICE DIN JUDEȚ

Obiectivul

Proiectul vizează reabilitarea podgoriilor istorice de pe valea Târnaviei Mici. În această zonă geografică se înscriu unitățile administrative: Bălăușeri, Zagăr, Viișoara, Coroisânmartin, Bahnea, Suplac, Mica, Gănești, Băgaciu, Târnaveni.

Condițiile agropedologice precum și factorii climaterici fac ca această zonă să se preteze pentru cultura viței de vie. Există o tradiție și forță de muncă calificată în zonă pentru cultura viței de vie. Expozițiile sudice și microzonele care se pretează în mod deosebit pentru viticultură însumează în zona descrisă cca. 1.000 ha.

Descrierea proiectului

- Identificarea terenurilor și formarea grupurilor de producători pe zone;
- Întocmirea documentațiilor de înființarea plantațiilor
- Identificarea și atragerea de investitori și fonduri de investiții;
- Implementarea proiectului.

Impactul social și de mediu

Prin realizarea acestui proiect, pantele cu expoziție sudică – afectate de eroziune prin spălări și alunecări – vor fi reluate în cultură. Stăvilirea procesului de spălări de sol și alunecări vor reduce pericolul colmatării albiilor și pericolul de inundații.

Sub aspect social, acest proiect va contribui la ocuparea forței de muncă, reducerea șomajului în zonă și eficientizarea activității agricole cu impact asupra potențialului economic al județului.

Costuri

Amenajarea unui ha de viță de vie cu sistem de susținere și mecanizarea aferentă se estimează la 350 milioane lei iar valoarea totală a investiției se ridică la 350 miliarde lei.

Finanțare

- fonduri SAPARD	40 %
- capital privat autohton	15 %
- capital atras de la investitori	25 %
- granturi de la U.E	20 %

27. REDUCEREA SUPRAFEȚELOR AFECTATE DE DEGRADAREA SOLULUI

Obiectiv

În județul Mureș, terenurile afectate de eroziunea de suprafață sunt în suprafață de 55.480 ha, iar terenurile afectate de alunecări de teren însumează cca. 30 ha. Proiectul urmărește reducerea cu 70% a suprafețelor de teren afectate de degradarea stării fizice a solului și reducerea cu 30% a suprafețelor afectate de alunecări de teren

Activități

Proiectul prevede realizarea următoarelor lucrări:

- Proiectare și execuție lucrări specifice de colectare și evacuare a apei în exces;
- Proiectare și execuție lucrări de combatere a eroziunii de suprafață și adâncime a solului prin executarea de lucrări de amenajare de suprafață și

lucrări de artă, după caz: baraje, ruperi de pantă, praguri;

- Împădurirea și reîmpădurirea tuturor suprafețelor de teren din zona alunecărilor active sau stabilizate cu pantă mai mare de 30%;

- Eliminarea efectelor produse de alunecările de teren;

- Proiectarea și executarea lucrărilor specifice necesare pentru reducerea degradării stării fizice a solului datorită eroziunii de suprafață prin apă, a eroziunii eoliene și a tasării.

Costul proiectului (estimativ)

1.000.000 €

Aspecte instituționale

Beneficiar

Consiliul Județean Mureș

Consiliile locale

Parteneri:

Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

Finanțare

- surse proprii 10%

surse atrase 90%

Durata proiectului

36 luni